

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer

General prof. JUDr. Bohuslav Ečer

Mgr. Michal Dudáš

Konzultant práce: doc. PhDr. Jiří Hnilica, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N D-ZSV)

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy dějepis — základy společenských věd (N D-ZSV)

2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou rigorózní práci „Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer“ vypracoval samostatně za použití uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne:

.....

podpis autora

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval konzultantovi mé rigorózní práce, panu docentovi Jiřímu Hnilicovi. Panu doktorovi Petru Kourovi chci poděkovat za připomínky a cenné rady. Dále bych chtěl za ochotu poděkovat zaměstnancům Národního archivu ČR, Masarykova ústavu a Archivu akademie věd ČR, Archivu bezpečnostních složek ČR, Vojenského historického archivu ČR a Státního oblastního archivu v Praze.

ABSTRAKT

Ve své rigorózní práci jsem se zaměřil na českého právníka a teoretika právní vědy Bohuslava Ečera, který se svou pracovitostí a oddaností stal jedním z hlavních ideologů mezinárodního trestního práva. Byl to právě on, kdo reprezentoval Československo v průběhu Norimberských procesů po skončení druhé světové války. Dále jsem sledoval jeho život po ukončení procesů s nacistickými zločinci, kdy se Bohuslav Ečer dostal do hledáčku StB a byl proti němu připravován vykonstruovaný politický proces.

KLÍČOVÁ SLOVA

Klíčová slova: Bohuslav Ečer, válečné zločiny, Norimberské procesy, mezinárodní trestní právo, mezinárodní vojenský tribunál, Hermann Göring, Joachim Ribbentrop, Hans Lammers, Kurt Daluge, Wilhelm Keitel, StB

ABSTRACT

In my thesis I focused on the czech lawyer and jurist JUDr. Bohuslav Ečer. He became one of the main ideologist of international criminal law thanks to his hard work . He represeted Czechoslovakia during the Nuremberg trials after World War II. I also watched his life after the end of the Nuremberg trials, when Bohuslav Eček got into STB's viewfinder and a rigid political process was being prepared against him.

KEYWORDS

Key words: Bohuslav Ečer, war crimes, Nuremberg trials, International criminal law, International military tribune, Hermann Göring, Joachim Ribbentrop, Hans Lammers, Kurt Daluege, Wilhelm Keitel, StB

Obsah

Úvod	8
1. Osudy Bohuslava Ečera před druhou světovou válkou a v exilu	15
1. 1. Život před druhou světovou válkou.....	15
1. 1. 1. Původ rodiny	15
1. 1. 2. Dětství a studentská léta	15
1. 1. 3. První světová válka.....	19
1. 1. 4. Právnický a regionální politik v období první Československé republiky	21
1. 1. 5. Snahy o záchranu Československé republiky	27
1. 1. 6. Mnichovská dohoda a druhá Česko-Slovenská republika	29
1. 2. Druhá světová válka a exil	36
1. 2. 1. Útěk před gestapem	36
1. 2. 2. Jugoslávský azyl.....	38
1. 2. 3. V exilu ve Francii a útěk do Velké Británie	41
2. Příspěvek Bohuslava Ečera k potrestání válečných zločinců a formování mezinárodního trestního práva	56
2. 1. Pokusy o uchopení mezinárodního trestního práva v historii.....	56
2. 2. Přípravy na stíhání válečných zločinců	60
2. 2. 1. Moskevská deklarace.....	62
2. 2. 2. Poučení z charkovského procesu.....	63
2. 2. 3. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů	65
2. 2. 4. Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců	75
2. 2. 5. Konference čtyř mocností v Londýně.....	79
2. 2. 6. Londýnská dohoda z 8. srpna 1945 a Charta Mezinárodního vojenského tribunálu	81
2. 3. Bohuslav Ečer vyslýchá v Mondorffu nacistické válečné zločince.....	84
2. 3. 1. Joachim Ribbentrop.....	88
2. 3. 2. Wilhelm Keitel	97
2. 3. 3. Hans Lammers.....	100
2. 3. 4. Kurt Daluge	101
2. 3. 5. Hermann Göring.....	103
3. Bohuslav Ečer stíhá K. H. Franka	106
3. 1. Výslech K. H. Franka ve Wiesbadenu.....	109
3. 2. Převoz K. H. Franka z Německa do Prahy	112
3. 3. K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze	114
4. Bohuslav Ečer jako československý zástupce u Norimberských procesů.....	121
4. 1. Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem v Norimberku	123
4. 2. Československý příspěvek k žalobě spojenců	127
4. 2. 1. Útočný plán Němců proti Československu.....	128
4. 2. 2. Sudetští Němci ve službách nacistického Německa	129
4. 2. 3. Mnichovská dohoda a 15. březen 1939	129
4. 2. 4. Osud chystaný Němci českému národu	130

4. 2. 5. Německé okupační zločiny.....	131
4. 2. 6. Československá žaloba proti Neurathovi.....	133
4. 3. O Československu před tribunálem v Norimberku	134
4. 3. 1. Vina OKW v případě Československa	135
4. 3. 2. Joachim Ribbentrop o Československu	136
4. 3. 3. Konstantin von Neurath jako pátá kolona nacismu	137
4. 3. 4. Hans Lammers o postavení Wilhelma Fricka v protektorátu Čechy a Morava	138
4. 3. 5. Film o Lidicích promítán v Norimberku	139
4. 3. 6. Svědectví českého lékaře.....	140
4. 3. 7. Osud slovenských židů před norimberským soudem.....	147
4. 4. Další procesy s válečnými zločinci v Norimberku.....	149
4. 5. Miluše Kašíková – tajemnice Bohuslava Ečera	150
5. Symbol československé stíhající spravedlnosti.....	156
5. 1. Autorská činnost Bohuslava Ečera.....	156
5. 2. Bohuslav Ečer se stává slavným v Československu.....	157
5. 3. Přednášková činnost Bohuslava Ečera pro Československou sociální demokracii a Dělnickou akademii	160
5. 4. Z poválečné korespondence Bohuslava Ečera.....	163
6. Osudy Bohuslava Ečera po ukončení činnosti Úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny	170
6. 1. Bohuslav Ečer jako soudce Mezinárodního soudního dvora v Haagu a vysokoškolský pedagog	171
6. 2. Bohuslav Ečer v hledáčku StB	172
6. 3. Okolnosti smrti Bohuslava Ečera	183
6. 4. Vykonstruovaný politický proces „Křepelka a spol.“	189
Závěr.....	198
Seznam zkratk	202
Prameny a literatura	204
Seznam příloh	209
Přílohy.....	215
Obrazová příloha.....	222

Úvod

Moje rigorózní práce je věnována klikaté a pestré životní cestě československého právníka prof. JUDr. Bohuslava Ečera, který svou prací přispěl k formování moderního mezinárodního trestního práva. Navazuji na svou diplomovou¹ a bakalářskou práci² a dále je rozšiřuji o závěry, získané studiem archivních pramenů. V Archivu bezpečnostních složek se mi podařilo najít osobní spis Bohuslava Ečera³, o kterém jsem měl informace, že byl skartován. Tento osobní spis je součástí svazku, který StB zavedla pro vykonstruovaný politický proces se skupinou „Křepelka a spol.“⁴ Díky těmto nově objeveným pramenům se mi podařilo dokreslit zejména závěr života a okolnosti smrti Bohuslava Ečera. Původní diplomová práce však byla upravena a rozšířena o poznatky získané studiem archivních pramenů i v jiných jejích částech.

Bohuslav Ečer byl československým zástupcem v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců, která měla za cíl, najít způsob, jak potrestat nacistické zločiny. Na základě závěrů této komise bylo potom postupováno u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku, kde Bohuslav Ečer Československo taktéž zastupoval. Hlavní otázka, na kterou jsem v této práci hledal odpověď, tedy je: Jak se Československo, zastupované Bohuslavem Ečerem, podílelo na spojeneckém poválečném procesu stíhání a trestání nacistických válečných zločinců? Dalším významným cílem této práce, je doložit a doplnit, již známá fakta o životě Bohuslava Ečera o důkazy z archivních pramenů. V tom zároveň vidím největší přínos. Při své práci jsem využil celou řadu

¹ DUDÁŠ, Michal. *Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer*. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Jiří Hnilica, Ph.D.

² DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

³ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁴ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

historiografických metod: heuristiku, bibliografii, kritiku pramenů, interpretaci, syntézu.

Svou práci jsem rozdělil do šesti kapitol. V první kapitole jsem popsal osudy Bohuslava Ečera před začátkem druhé světové války a v exilu. Sledoval jsem, jakými vlivy byl formován v dětství a mládí. Také jsem zde popsal Ečerovy snahy o záchranění Československa v letech 1938-1939 a jeho vývoj v exilu po začátku války, kdy prošel Jugoslávií, Francií a Velkou Británií. Druhá kapitola je věnována Ečerovým prvním krokům ve funkci československého delegáta v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců. Sledoval jsem jeho přínos při utváření moderního mezinárodního trestního práva. Třetí kapitola se věnuje stíhání K. H. Franka, který byl v Československu vnímán jako válečný zločinec číslo jedna. Bohuslav Ečer se velkou měrou zasloužil o jeho vydání z amerického zajetí. Díky tomu mohl být souzen před Mimořádným lidovým soudem v Praze. Ve čtvrté kapitole se věnuji československému zastoupení u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku. Snažil jsem se zde ukázat, jaký vliv měl československý příspěvek k žalobě spojenců na průběhu Norimberského procesu. V páté kapitole popisují, jak byl Bohuslav Ečer, jako lovec nacistů, vnímán v poválečném Československu. Šestá kapitola je potom o závěru života Bohuslava Ečera, kdy se stal cílem pronásledování komunistického režimu. Právě v této kapitole došlo k zásadnímu rozšíření původní diplomové práce.

Nedílnou součástí mé rigorózní práce tvoří také přílohy. Ve své bakalářské práci⁵ jsem vytvořil přehled všech procesů s válečnými zločinci, které se odehrály v Norimberku. Pro přehlednost jsem tuto přílohu použil i ve své rigorózní práci. Práce také obsahuje bohatou obrazovou přílohu, která je vytvořena sběrem archivních pramenů.

Při sestavování této práce jsem vycházel z velice široké a rozmanité pramenné základny. Nejdůležitějším pramenem pro mě byl fond Národního archivu

⁵ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

ČR pojmenovaný „Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců“⁶. Z tohoto archivního fondu jsem využil následující dokumenty: zprávy Bohuslava Ečera z KSN 1943-1944; přípravy k zahájení norimberského procesu; československá žaloba předložená IMT v Norimberku; spisy o procesu s K. H. Frankem; protokoly z výslechů: Göring, Ribbentrop, Keitel; poznámky Bohuslava Ečera; osobní korespondence Bohuslava Ečera; dokumenty Úřadu československého delegáta v KSN; osobní korespondence Miluše Kašíkové, na základě které jsem připravil kapitolu 4. 5.; fotografie; výstřižky z novin; habilitační práce Bohuslava Ečera⁷.

Ve fondu Národního archivu ČR s názvem „Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře“⁸ jsem studoval poznámky, které si pro reportáže připravoval Rostislav Kocourek. Z výběru z těchto poznámek jsem přiřadil kapitolu o tom, co bylo před Norimberským tribunálem řečeno v souvislosti s Československem. Jako doplněk jsem potom v tomto archivu studoval fond: Norimberský soud, Norimberk⁹.

Zásadním pramenem pro mě byla archivně neuspořádaná pozůstalost Bohuslava Ečera, která je uložena ve Vojenském historickém archivu ČR¹⁰. Nachází se zde: nepublikované ručně psané paměti Bohuslava Ečera z období života v exilu ve Francii; korespondence – zejména z exilu ve Francii; fotografie; dokumenty o průběhu Norimberského procesu; výstřižky z novin; záznam z porady svolané Štefanem Osuským 6. října 1939; unikátní poznámky Bohuslava Ečera po rozhovoru s Eduardem Benešem, který se uskutečnil v Paříži roku 1939.

Jak jsem již uvedl, pro doplnění kapitoly o konci života a smrti Bohuslava Ečera jsem využil fondu Archivu bezpečnostních složek ČR, který je věnován

⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁷ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinců“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

⁸ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁹ NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.

¹⁰ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

vykonstruovanému procesu „Křepelka a spol.“¹¹, jehož součástí je i osobní spis vedený na Bohuslava Ečera s krycím jménem „Právník“¹². V tomto archivu jsem také hledal Ečerovo jméno v jiných výsledkových protokolech StB. V mé práci jsem potom využil protokolů sepsaných s Rudolfem Hrbekem¹³, Jindřichem Juskiwiczem¹⁴ a Hugo Sonnenscheinem¹⁵. Dále jsem v tomto archivu studoval zprávy z průběhu následných procesů v Norimberku¹⁶, na základě kterých jsem vytvořil podrobný přehled těchto procesů, který je zařazen do příloh. Déle jsem využil dokumenty týkající se přípravy československé žaloby v Norimberku¹⁷.

V Masarykově ústavu a Archivu akademie věd ČR jsem potom měl možnost nahlédnout do těchto materiálů: výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů, o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku, o útočném plánu Německa proti ČSR¹⁸; periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku¹⁹; zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty²⁰.

Pro kapitolu o stíhání K. H. Franka jsem využil fond Státního oblastního archivu v Praze s názvem „Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank“.²¹

Při přípravách na psaní této rigorózní práce jsem prošel také diplomové práce, které byly sepsány na podobné téma. V žádné z nich, však není využito archivních pramenů a čerpají pouze z již publikovaných děl. Výjimku ale tvoří

¹¹ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

¹² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

¹³ ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

¹⁴ ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiwicz.

¹⁵ ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

¹⁶ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

¹⁷ ABS, sign. 304-207-2 - Překlady dokumentů - výpisy došlých mezinárodnímu vojenskému soudu v Norimberku týkající se okupace Československa, i tzv. plánu "Grün".

¹⁸ MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

¹⁹ MÚA, i. č. 236, sign. P 51/8, Periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku (výstřižky aj.).

²⁰ MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty.

²¹ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

diplomová práce Lucie Šebelové²². V její práci je cenná kapitola, která je sepsaná na základě vzpomínek Ečera kolegy z Masarykovy univerzity prof. JUDr. Vladislava Davida, DrSc. Ovšem archivních pramenů také nevyužívá. Další diplomovou práci s podobným tématem, která se dotýká osoby Bohuslava Ečera napsala Helena Pitoráková²³. Nevyhnul jsem se ani citacím z vlastní bakalářské práce²⁴.

Abych dokázal, že práce Bohuslava Ečera byla významným zásahem do utváření mezinárodního trestního práva, využil jsem k tomu tuto zahraniční odbornou literaturu: Kirsten Sellars /University of Cambridge/ - 'Crimes against Peace' and International Law²⁵, Sergey Sayapin /KIMEP School of Law/ - The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State²⁶, John Connelly /University of North Carolina/ - Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956²⁷, Dominic McGoldrick /University of Nottingham/ - The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues²⁸, William Schabas /National University of Ireland, Galway/ - Genocide in International Law: The Crime of Crimes²⁹.

²² ŠEBELOVÁ, Lucie. *Bohuslav Ečer a jeho role v Norimberském procesu*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.

²³ PITORÁKOVÁ, Helena. *Ohlas norimberského procesu v dobovém československém tisku*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.

²⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

²⁵ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-9394-8405-8.

²⁶ CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000. ISBN 978-0-8078-4865-4.

²⁷ CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000. ISBN 978-0-8078-4865-4.

²⁸ MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004. ISBN 1-84113-281-0.

²⁹ SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 10-0521-71-900-3.

O životě Bohuslava Ečera a jeho díle dosud mimo kratších článků nebylo mnoho publikováno. Informace o jeho životě jsem čerpal zejména z knihy s názvem: *Jak jsem je stíhal*³⁰. Jde o reportážní pásmo sepsané na základě rozhovorů Bohuslava Ečera s Edvardem Cenkem. Obsah těchto reportáží má určitou dokumentární hodnotu, protože je Bohuslav Ečer sám redigoval. Kniha má spíše populární charakter, je ovšem jedinečným pramenem. Dále jsem k tomuto účelu využil článek Ečerovy pravnučky Nadi Trenčanské³¹, odborný článek Moniky Novotné³² a krátkou brožuru Karla Křepelky³³.

Při studii profesní dráhy Bohuslava Ečera jsem vycházel zejména z jeho knihy s názvem *Norimberský soud*³⁴ a krátkých publikací: *Poučení norimberského soudu pro Slovaný*³⁵, *Právo v boji s nacismem*³⁶, *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*³⁷, *The lessons of the Kharkov trial*³⁸.

V souvislosti se samotným Norimberským procesem a otázkami mezinárodního práva jsem čerpal z celé řady knih českých i zahraničních autorů. Mezi nejdůležitější ovšem patří monumentální dílo R. E. Conota: *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*.³⁹ Z českých autorů mi byla nejprospěšnější práce Karla Zajíčka: „*Norimberský proces a Československo*“⁴⁰. Pracoval jsem také s knihami autorů a přímých

³⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

³¹ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

³² NOVOTNÁ, Monika: *Život a dílo prof. JUDr. Bohuslava Ečera*. Brno, Masarykova univerzita 1993. 5 s. Právnícké sešity. Č. 62.

³³ KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer bojovník za právo a spravedlnost*. 1. vydání. Brno: Zář, dříve Novina, tiskařské a vydavatelské podniky, 1946.

³⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

³⁵ EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slovaný*. Brno: Zář, 1947.

³⁶ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

³⁷ EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948.

³⁸ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

³⁹ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

⁴⁰ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946.

účastníků norimberských procesů: F. Delpla⁴¹, J. J. Heydeckera a J. Leeba⁴², G. M. Gilberta⁴³, A. I. Poltoraka⁴⁴, K. P. Goršenina⁴⁵, J. Mrázka⁴⁶ a Y. Ternoba⁴⁷.

V kapitole, která je věnovaná stíhání K. H. Franka jsem vycházel z knih Ladislava Tunyše⁴⁸, Miroslava Moulise, Dušana Tomáška⁴⁹ a René Küppera⁵⁰. Další zdroje uvádím v seznamu literatury.

⁴¹ DELPLA, François. *Norimberský proces: Poučení z historie*. Praha: Slovart, 2009. ISBN 978-80-7391-339-7.

⁴² HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.

⁴³ GILBERT, Gustave Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981.

⁴⁴ POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973.

⁴⁵ GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953.

⁴⁶ MRÁZEK, Josef. *K boji s mezinárodní zločinností z hlediska mezinárodního práva*. Praha: Academia, 1979.

⁴⁷ TERNON, Yves. *Genocidy XX. století*. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1.

⁴⁸ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.

⁴⁹ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

⁵⁰ KÜPPER, René. *Karl Hermann Frank (1898-1946): Politická biografie sudetoněmeckého nacionálního socialisty*. Praha: Argo, 2012. ISBN 978-80-257-0521-6.

1. Osudy Bohuslava Ečera před druhou světovou válkou a v exilu

1. 1. Život před druhou světovou válkou

1. 1. 1. Původ rodiny

Nejstarší doklady o rodině Bohuslava Ečera můžeme podle jeho poetické výpovědi dohledat v matrikách na Podřipsku: „*Není vyloučeno, že sem do tohoto kraje přišel nějaký můj prapředek a také se rozhlédl vůkol [jako praotec Čech – poznámka autora]. I jemu se kraj zalíbil a už se mu odtud nechtělo. Jinak bych přece nemohl najít začátek Ečerova rodu ve farských matrikách na Roudnicku z let 1790. Zejména na faře v Bechlíně na Podřipsku je mnoho zápisů.*“⁵¹

Z tohoto regionu se do různých směrů rozešly tři rodinné větve. Jedna větev našla nový život v Kansas City v USA. Druhá v Praze, kde se stal jeden z Ečerových vzdálených příbuzných lékařem a dokonce prý udržoval přátelské styky s tehdejším pražským primátorem Karlem Baxou⁵². Třetí rodinná větev, ze které pochází právě Bohuslav Ečer se potom usazuje na Moravě.⁵³

1. 1. 2. Dětství a studentská léta

Pradědeček Bohuslava Ečera se usadil v Komárně u Kelče poblíž Hranic na Moravě. Pracoval zde jako sládek v pivovaru, postupem času se vypracoval, pivovar odkoupil a stal se jeho ředitelem. V Komárně u Kelče se tak roku 1866 narodil Ečerův otec, který se vyučil obchodníkem. Oženil se s Cecílií Nehybovou z Kelče a měl s ní sedm dětí. V kariéře obchodníka se mu ale příliš nedařilo, proto

⁵¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 13.

⁵² **JUDr. Karel Baxa (1862 - 1938)** - český politik, právník, první předseda československého ústavního soudu a dlouholetý starosta, posléze primátor Prahy. Zastupoval mj. rodinu Hrůzovu v procesech s Leopoldem Hilsnerem. Karel Baxa byl synovec Karla Havlíčka Borovského.

⁵³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 14.

se nechal zaměstnat na okresním hejtmanství v Hranicích na Moravě jako kancelista. Zde se 31. července 1893 narodil jeho syn Bohuslav Ečer.⁵⁴

V Ečerových pamětech se opakuje jeden zajímavý motiv, a to velice silná averze vůči německému elementu. Můžeme to však přikládat i době vzniku jeho pamětí, tedy bezprostředně po konci druhé světové války. Osobně mi ovšem přijde zajímavé tyto jeho poznámky studovat. Takto například popisuje obtíže, kterými musel jeho otec, kvůli národnostním problémům čelit v zaměstnání: „*Neradi viděli, když mluvil česky, a on zas nechtěl hovořit německy. Vystrnadili ho proto a otec odjel s rodinou do Ostravy.*“⁵⁵ Ečerův otec byl tedy nucen změnit působiště i zaměstnavatele. Pracoval jako drážní úředník u Severní dráhy Ferdinandovy. Rodina se vzhledem k charakteru jeho povolání často stěhovala. Byl posílán na různá služební místa, od jedné stanice ke druhé. Sloužil v Olomouci, Brně, Napajedlech a v Rousínově. To do značné míry poznamenalo dětství Bohuslava Ečera.⁵⁶

Bohuslav Ečer také vzpomíná na špatné sociální podmínky rodiny. Plat jeho otce prý sotva vystačil na uživení tak početné rodiny. Rodinné poměry Ečerů byly velice skromné. Na nějaký čas se dokonce ocitli bez střechy nad hlavou, když byli vypovězeni z nájemního bytu. Tyto okolnosti se pravděpodobně výrazně podepsaly na Ečerově světonázoru. Můžeme u něho pozorovat důraz na sociální otázky. Sám sebe pak definuje jako socialistu. Na těžké životní podmínky v dětství vzpomíná takto: „*Obývali jsme v Kroměříži skromný a prostý příbytek na kraji města. Jednou pozdě odpoledne se tam přihrnuli nějakí lidé, které vedl majitel domu, a doslova nás vyhodili z bytu. Vynesli nám sporý nábytek na ulici a vyházeli peřiny i trochu drobností. Naložili jsme vše na vypůjčený vozík a opouštěli jsme ve smutku domov. Bylo mi asi deset let. Pršelo. Silnice se proměnila v močál a bláto plnilo naše rozbité botky. Pět dětí, rodiče – bez střechy nad hlavou. Těžko potom nebýt*

⁵⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 13.

⁵⁵ Tamtéž. str.: 14.

⁵⁶ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

socialistou.⁵⁷ Dále pak: „*Tehdy mi padlo do duše semínko socialismu. Není divu, když jsem viděl na jedné straně žít pány v bezpracně získaném nadbytku, na druhé straně živořit prostý lid v nuzotě nedostatku. Poznal jsem, co je láska k lidem, soudržnost a vzájemná pomoc.*“⁵⁸ Bohuslav Ečer se musel již od raného dětství podílet na financování rodinného rozpočtu. Po škole se nechával najímat jako dělník v cihelně. Zde se také pokoušel organizovat stávkou mladých dělníků-školáků a zlepšit pro ně pracovní podmínky. Rodil se jeden z dalších charakteristických znaků povahy Bohuslava Ečera, a sice cit pro spravedlnost.⁵⁹

Bohuslav Ečer zahájil školní docházku v Rousínově. Profiloval se jako velice nadaný student a v rodičích našel podporu. Ve studiu pokračoval na klasickém českém gymnáziu v Kroměříži, kde v roce 1911 odmaturoval. Už během svých gymnaziálních studií se aktivně angažoval v sociálnědemokratickém hnutí. Jako autor přispíval do sociálnědemokratického tisku. Psal do Hlasu lidu a do kroměřížského týdeníku Československá Morava. Na toto období Ečer vzpomíná následovně: „*My mladí byli štikou veřejného života. U nás nemohla voda zahrát. Nenáviděl jsem vždy stojatou vodu.*“⁶⁰

Bohuslav Ečer po složení maturity zahájil studium práv ve Vídni. Preference Vídně před Prahou byla motivována ekonomickými důvody. Bydlely tam dvě jeho tety, u kterých mohl hledat zázemí, a vlak do Vídně stál méně než vlak do Prahy. Vzhledem k finanční situaci rodiny byl nucen i nadále pracovat a rodinu podporovat. V tomto období vypomáhal v cukrovaru s reklamními texty. Nemohl tedy na univerzitě setrvat celoročně. Na studium práv ve Vídni proto vzpomíná

⁵⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 15.

⁵⁸ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 15.

⁶⁰ Tamtéž. str.: 15.

takto: „*Studoval jsem práva více soukromě.*“⁶¹ Nemohl se účastnit přednášek a do Vídně zajížděl jen ke zkouškám. Práva tedy studoval více méně samostudiem.⁶²

I nadále se angažoval v sociálnědemokratickém hnutí, zejména jako dopisovatel. Dne 24. listopadu 1913 mu v týdeníku Československá Morava vyšel článek, který vyvolal bouři v tehdejší veřejném mínění na Kroměřížsku. Článek se týkal nevhodného chování německých důstojníků místní vojenské posádky. Nese název „*Orgie v Kroměříži*“. Jeho text zní takto: „*Pověsti, které již zde kolovaly asi tři roky, nabývají stále určitější formy. A jistá opatření úřadu svědčí o tom, že konečně skandál propukl. Je na čase. V cudné, zbožné, maloměstské Kroměříži páchají se téměř před očima společnosti zločiny na dětech od 12-14 let. Téměř před očima společnosti se tvoří v Kroměříži opravdová akciová společnost uniformovaných darebáků, tvoří se lupičská mafie k prznění nedospělých dívek. Ale ovšem: tuto čistou společnost vede nadporučík, podnikatelé jsou důstojníci, a proto civilisté mají držet hubu. Jenže tentokrát to hladce projít nesmí. Nadporučík R. byl volán do Vídně a pan podplukovník se prý vyslovil, že bude zbaven šarže. S takovým rozsudkem se občanstvo naprosto nespokojí. Tentokrát je jest nešťastných děvčátek asi dvanáct. Několik jmen jsme zjistili. A tím ostřeji se musí postupovat, že se jedná o ubohé děti chudobných rodičů, o děti, kterým se takovým způsobem loupi mládí, krade život, a které se takto vychovávají pro veřejné domy. Je nutno mluvit jednou otevřeně. Každá stydlivost je zde lží a přetvářkou. Úřady musí energicky zakročit. Žádné zapírání být nemůže. Věc se zaretušovat nesmí. Nestrpíme prostě, aby naše děti byly lákány do bytů vyžilých zhýralců a stávaly se obětí jejich chřtíků. Celé aféry si budeme bedlivě všímat!*“⁶³

Tento článek zapůsobil na malém městě jako rozbuška. Důstojníci se sice pokusili aféru ututlat, ale nepodařilo se jim to. Do aféry se zapojil i tehdejší

⁶¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cěnka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 15.

⁶² TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁶³ Československá Morava. 24. listopad 1913.

poslanec Říšské rady Tomáš Mlčoch⁶⁴ a dokonce kvůli incidentu interpeloval tehdejšího ministra zeměbrany Georgiho⁶⁵. Do Kroměříže odjela komise vojenských soudců, aby případ vyšetřila. Došlo k potrestání důstojníků a Bohuslav Ečer na tuto událost s nadsázkou vzpomíná, jako na první případ, kdy stíhal „válečné“ zločince.⁶⁶

1. 1. 3. První světová válka

Na samém počátku první světové války nemusel Bohuslav Ečer narukovat do armády, ale nadále pokračoval v redigování Kroměřížského týdeníku. Při této práci se pokoušel do novin dostat rovněž články, které nebyly pro Rakousko lichotivé. Články ovšem nemohly být původní, protože by je do tisku kroměřížský cenzor nepustil. Přetiskovaly se tedy zprávy časopisů neutrálních zemí. Nejčastěji to bylo z italského „Corriere de a Sera“. Cenzoři si tehdy netroufli konfiskovat zprávy italského tisku, protože se Rakousko a Německo snažilo získat Itálii jako spojence.⁶⁷

Dalším zdrojem podobných článků byl pro Ečera švýcarský „Neue Züriche Zeitung“. Jelikož se opět jednalo o neutrální zemi, cenzor neměl prostor ke článkům něco namítat. Ečer na problémy s cenzurou vzpomíná takto: „*V horší situaci octl se cenzor, když jsem přetiskl článek z maďarského časopisu „Az Est“. Ten si vůbec nedával ruku před ústa, když kritizoval Vídeň, a to se nám výborně hodilo. Z mých spolupracovníků, však nikdo neuměl maďarsky. Italštinu jsme jakž takž uměli, němčinu také, ale s maďarštinou to bylo horší.*“⁶⁸ V překladu jim nakonec pomohl

⁶⁴ **Tomáš Mlčoch (1881-1940)** - rakouský a český politik, na počátku 20. století poslanec Říšské rady za český obvod Morava 14. Členem poslanecké frakce českých agrárníků.

⁶⁵ **Friedrich von Georgi (1852-1926)** - rakousko-uherský generál a politik. Vystudoval Tereziánskou vojenskou akademii ve Vídeňském Novém Městě. Byl členem Panské sněmovny. V letech 1907-1917 zastával post ministra zeměbrany Předlitavska.

⁶⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 17.

⁶⁷ Tamtéž. str.: 23.

⁶⁸ Tamtéž. str.: 23.

poslanec maďarského parlamentu, Slovák dr. Pavel Blaho⁶⁹. Protože maďarsky neuměl ani kroměřížský cenzor, musel se pro porovnání českého překladu s originálem obrátit taktéž na poslance Blahu. To způsobilo komickou situaci. Postupem času to došlo tak daleko, že se v kroměřížském týdeníku začaly objevovat i nové autorské články poslance Blahy, které byly vydávány za převzaté.⁷⁰

Celá věc ovšem záhy praskla a Ečer byl potrestán okamžitým narukováním do armády. To bylo v roce 1915. Byl tím pádem také nucen přerušit studia práv ve Vídni. Bohuslav Ečer tehdy napsal domů: „*Mohou mě poslat na frontu, mohou dělat co chtějí, ale buďte si jisti, že za Rakousko kosti nesložím.*“⁷¹ Bližší informace o tom, jak Bohuslav Ečer prožil útrapy první světové války, se mi nepodařily dohledat. Sám Ečer se tomuto tématu vyhýbá. Během války měl utrpět vážné, blíže nespecifikované zranění. Podle mého soudu ale nebyl příslušníkem československých legií. Zde nabízím některé nepřímé důkazy pro toto tvrzení. Jeho jméno nefiguruje na seznamech legionářů ve Vojenského historického archivu.⁷² Dalo by se také přepokládat, že kdyby byl Ečer v československých legiích, neváhal by se tom zmínit ve svých knihách. Až do roku 1946 není držitelem žádného vyznamenání. Bohuslav Ečer se do Československa vrátil už v roce 1918, to by znamenalo, že nebyl nucen absolvovat cestu přes transsibiřskou magistrálu v případě, že by byl legionářem v Rusku. V italských a francouzských legiích byla jen hrstka z tehdejšího celkového počtu československých legionářů.⁷³

⁶⁹ **Pavel Blaho (1867-1927)** - slovenský lékař, politik, novinář a poslanec Uherského sněmu. Po roce 1918 se stal poslancem Národního shromáždění. Byl členem Slovenské národní a rolnické strany a později Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu.

⁷⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 24.

⁷¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

⁷² VHA, Databáze legionářů.

⁷³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

1. 1. 4. Právník a regionální politik v období první Československé republiky

Po roce 1918 Bohuslav Ečer pokračoval ve studiu práv. Tentokrát již ale na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Současně vykonával soudní praxi u okresního soudu v Kroměříži. Tímto způsobem si přivydělával na studium. Dále pracoval jako redaktor pro sociálnědemokratické tiskoviny. Titul doktora práv získal 20. listopadu 1920. Poté se přestěhoval do Brna, kde si založil advokátní praxi. V Brně se stal také tajemníkem Dělnické akademie⁷⁴. Věnoval se práci pro sociálně demokratickou stranu (patřil do jejího levého křídla) a také místní samosprávu a družstevnictví. V roce 1921 se stal členem nově vzniklé Komunistické strany Československa.⁷⁵

Zaměříme-li se na Ečerův rodinný život, tak v roce 1922, dne 18. března se v Brně oženil s Ludmilou Gallovou. V jejich manželství se narodily dvě dcery. Prvorozená Naděžda v roce 1922. Vystudovala Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Provdala se za Viléma Lorka a zemřela v roce 1978. Druhá dcera Jarmila se narodila v roce 1926. Vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně a provdala prvně za Miroslava Horáka a v roce 1960 za Konráda Laubeho. V období komunistických perzekucí v 50. letech byla vězněna. Konkrétně v období 1954-1960. V roce 1968 byla donucena opustit Československo a zemřela v emigraci ve Švýcarsku.⁷⁶

Bohuslav Ečer popisuje svůj život za první republiky jako léta poměrného klidu. Vzpomíná: *„Let dnů a měsíců často zpestřovaly malé politické šarvátky, řečnické souboje a uvědomovací práce pro dělnictvo. Při volbách 1924 mě zvolili do brněnského městského zastupitelstva za KSC (to jsem již byl samostatným*

⁷⁴ **Dělnická akademie** - osvětová a vzdělávací instituce sociálně demokratické strany. Byla založena 27. září 1896.

⁷⁵ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁷⁶ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

advokátem) a o jedenáct let později jsem se stal náměstkem starostovým za sociální demokracii.“⁷⁷.

Bohuslav Ečer byl členem KSČ pouze 7 let. Měl pocit, že tato strana dokáže do budoucna lépe řešit sociální problémy, než toho byla schopna sociální demokracie. Za nedlouho však se svými blízkými spolupracovníky vedl v brněnské KSČ opozici. V roce 1925 byl Bohuslav Ečer jedním ze signatářů tzv. „Brněnského memoranda“, které bylo zaměřeno proti silicimu vlivu SSSR v Komunistické internacionále a proti bolševizaci KSČ.⁷⁸

Kritické křídlo v KSČ se organizovalo kolem názorů 1. sekretáře pražského kraje Josefa Bubníka. Tento frakční střet uvnitř KSČ bývá proto označován jako tzv. bubniáda. Bubník byl první, kdo uvnitř KSČ poukázal na tři problémy, jimiž se měly vyznačovat celé pozdější dějiny strany. Upozornil na vměšování Kominterny do vnitřních záležitostí KSČ a na potřebu rovnocenných vztahů s KI. Kritizoval byrokratické a materiální výsady vedoucích činitelů strany a požadoval, aby se konflikty řešily demokratickou diskusí.⁷⁹

Navzdory Šmeralovu a Kreibichovu volání po oboustranných ústupcích, jimiž by bylo možné zachovat jednotu strany, byl Bubník 25. února 1925 vyloučen ze strany za „sabotáž protestních akcí proti drahotě“. Jeho vyloučení vyvolalo první krizi v KSČ. Nejsilnější reakce se projevil v Praze, Kladně a zejména v Brně (kde návrh na podporu Bubníka podepsali Ečer, Stern, Kovanda, Frybrych, Skaunic, Krček a Rouček). Po Bubníkovi byli vyloučeni i jeho příznivci (devět poslanců a třicet dalších osobností). Ti začali vydávat novou tiskovinu Hlas pravdy a založili Nezávislou komunistickou stranu, která se po naprostém volebním krachu na podzim roku 1925 spojila se sociální demokracií.⁸⁰

⁷⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 32.

⁷⁸ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁷⁹ RUPNIK, Jacques. *Dějiny Komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0957-4. str. 70.

⁸⁰ Tamtéž. str. 70.

Bohuslav Ečer byl podle svých slov z KSC vyloučen až v roce 1928. Podle spisu StB z roku 1953, však z KSC odešel sám a stal se druhým místopředsedou skupiny, která se zabývala osudem Lva Trockého. Právě o něm měl Ečer vést přednášky. Na Ečerovo vyloučení z KSC vzpomínal u výslechu na StB, dne 14. března 1952, jeho tehdejší spolustraník Jindřich Juskiewicz:⁸¹

„V Brně mimo reorganizace strany na závodních buňkách, jsem měl úkol vést boj s oportunistickými elementy, v jejichž čele stál Kovanda a Ečer, a to tak, aby vedoucí těchto elementů byli vyloučeni ze strany. Bylo mi sděleno Jilkem, že Kominternu v této otázce naléhá, tak abych proces co nejdříve ukončil. Smetana, tehdejší krajský sekretář, ačkoliv jevil velikou snahu, byl pro tento úkol slabý. Připravil jsem krajskou konferenci tak, že v ní měli zastoupení většinou dělníci z továren. Na této konferenci byli Kovanda a Ečer velkou většinou se strany vyloučeni. Obavy krajského sekretariátu, že vyloučením obou jmenovaných ztratí strana velkou část členstva, se nenaplnily. Oba potom začali vydávat časopis, který vzdor veliké podpoře ze strany družstva zanikl pro nedostatek odběratelů.“⁸²

Výslechový protokol StB ze dne 21. února 1950 s Hugo Sonka Sonnenscheinem⁸³ dokládá, že byl Bohuslav Ečer sledován v souvislosti s hledáním brněnských trockistů: „Dále v Brně byl advokát dr. Bohuslav Ečer, který trockisty podporoval jako každou vzniklou opozici proti KSC.“⁸⁴

Po volbách v roce 1928 se Bohuslav Ečer znovu vrátil do sociální demokracie, kde byl nominován do vedení. Svou kandidaturu však odmítl. Zavrhnul také kandidaturu do parlamentu. Preferoval práci v advokacii a regionální politice.⁸⁵

⁸¹ ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiewicz.

⁸² ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiewicz.

⁸³ **Hugo (Sonka) Sonnenschein (1889-1953)** - český, německy píšící básník a anarchista židovského původu. Spoluzakládal rakouskou i československou komunistickou stranu, z níž byl pak vyloučen. V roce 1940 byl zatčen, 1943 deportován do koncentračního tábora v Osvětimi. Po osvobození tábora Rudou armádou pobýval v Moskvě a s českou exilovou vládou se v roce 1945 vrátil do Prahy. V témže roce byl lidovým soudem odsouzen na 20 let těžkého žaláře za kolaboraci s gestapem. Zemřel v roce 1953 ve věznici na Mírově.

⁸⁴ ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

⁸⁵ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

Typickou vlastností Bohuslava Ečera byla pracovitost. Dnes bychom ho pravděpodobně označili za „workoholika“. Nikdy ve svém životě se nevěnoval pouze jedné činnosti. Byl vždy široce rozkročen mezi několik zájmů. Jeho koníčkem byly jazyky. V Brně se učil anglicky, rusky a francouzsky. Německy uměl velice dobře už z dob studií ve Vídni. Bohuslav Ečer byl mimořádně nadaný člověk. Ovládal dokonce techniky rychločtení, které mu dovolovaly číst celé odstavce a stránky dokumentů najednou. Ke všemu se učil létat letadlem a byl členem tělovýchovné jednoty.⁸⁶

U Bohuslava Ečera můžeme v této době znovu pozorovat jeho složitý vztah k německé menšině v Československu. Během svého působení v Brně si všímá rostoucího napětí mezi českými a německými obyvateli města. Ečer vzpomíná: *„Stejně jako v Kroměříži, i léta brněnská zaplnila klání a potýkání s Němci, kteří se v moravské metropoli zvlášť rozpínali. V každé schůzi zastupitelstva docházelo k prudkým výměnám názorů, jež se po vystoupení Henleinově staly přítěží veškeré samostatné práce. Na evropském nebi se stahovala mračna a hrozila bouře. Viděli jsme, kam směřuje vývoj, co chtějí Němci a jak slepě jde do těžkých krizí britská a francouzská vláda. Vedli je slabí politikové.“*⁸⁷

Bohuslav Ečer se stal významným levicovým intelektuálem, který měl velký vliv na politický život v Brně. Byl členem spolku „Levá fronta“. Po Hitlerově nástupu k moci v roce 1933 si brněnská avantgarda začala uvědomovat, kam spěje vývoj Evropy a rozhodla se proti tomuto vývoji zakročit. V březnu 1933 proto brněnská „Levá fronta“ zveřejnila provolání nazvané „Dělnictvu a inteligenci“. Upozorňovala v něm na nebezpečí fašizace v Německu, které bylo postiženo hospodářskou krizí. Nyní bylo Německo podle nich ohroženo militantní diktaturou. *„Prohlášení podepsalo mnoho brněnských intelektuálů: prof. Helfert, arch. Fuchs, arch. Kroha, B. Václavek, JUDr. B. Ečer a další. 31. března se konalo velké protifašistické vystoupení v Dopzu, kde vedle prof. V. Helferta, doc. J. L. Fischera,*

⁸⁶ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁸⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

*Ing. J. Hrubého, V. Vlka vystoupil i JUDr. B. Ečer.*⁸⁸ Koncem roku 1934 vyústila spolupráce levicových stran v tzv. socialistické souručenství, v němž se angažovali – sociální demokraté, národní socialisté a hospodářsko-pokroková strana. Zásadou Bohuslava Ečera na brněnské radnici vznikl po volbách v roce 1935 blok demokratických antifašistických zastupitelů, proti posilování pozice brněnských Němců. V tomto roce se také stal druhým místostarostou města Brna.⁸⁹

Uzavřením spojeneckých smluv mezi Francií, SSSR a Československem v roce 1935, se vytvořil prostor pro rozvoj nových vztahů mezi Československem a SSSR. Tohoto vývoje se samozřejmě snažil účastnit i Bohuslav Ečer. Stal se předsedou brněnské pobočky Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Ale nebyl z něho však naivní nekritický obdivovatel poměrů v SSSR. Uchoval si nadhled. Věděl ovšem, že SSSR může poskytnout podporu evropským protinacistickým snahám.⁹⁰

Bohuslav Ečer byl aktivní i po propuknutí občanské války ve Španělsku. Dne 2. prosince 1936 zahájil v Brně činnost „Výbor pro pomoc demokratickému Španělsku“. Předsedal mu prof. V. Helfert, členy byli např. malíř J. Král, prof. J. L. Fischer, JUDr. R. Fleischner a také Bohuslav Ečer.⁹¹

Vzpomínky na spolupráci s Bohuslavem Ečerem sepsal jeho přítel Karel Křepelka pro reportáž Edvarda Cenka. Karel Křepelka byl také právníkem a do Ečerovy právní kanceláře původně nastoupil jako právní koncipient. Postupem času vedli advokátní kancelář společně. Karel Křepelka byl také od roku 1934 členem sociálně demokratické strany. Jak popíši v dalších kapitolách, jeho osud byl s osudem Bohuslava Ečera doslova provázán:⁹²

⁸⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

⁸⁹ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 20.

⁹² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

„Ečera znám již od svých dětských let. Můj otec totiž působil jako okresní soudce v Kroměříži a mladý právník Bohuslav Ečer často chodíval s otcem po Květné zahradě a hovořovali o právních otázkách. Přirozeně mě jako hochu nezajímaly vážné rozhovory otce a Ečera, pamatuji se však velmi dobře, že otec již tehdy označoval Ečera za znamenitého mladého muže. Vzpomínám, jak po převratu jako sekundáři kroměřížského gymnasia jsem poprvé slyšel mluvit Ečera na jakémsi veřejném projevu, při němž stál symbolicky proti zámku na podestě děkanských domů a mluvil o novém, lepším světě, založeném na socialismu. Tehdy se již ledy lámaly, a když asi za dva roky Ečer opouštěl Kroměříž, chápali již mnozí pokrokoví Kroměřížané, že ztrácejí jednoho z nejlepších mladých veřejných pracovníků.

Můj otec byl přeložen do Brna v roce 1921 a to jsem přišel do styku již s advokátem dr. Ečerem jako advokátní koncipient někdy v roce 1932. Ečer byl již tehdy v Brně proslulý nejen svými odbornými vědomostmi a vzdělaností, nýbrž i průbojností a zápalem, s jakým se ujímal nejenom věcí svých klientů, ale také veřejných záležitostí ve své funkci jako člen zastupitelstva zemského hlavního města Brna.

Bylo proto pro mne štěstím, když mě vyzval v roce 1936, po zvolení náměstkem starosty, abych nastoupil u něho koncipientskou praxi. Tehdy jsem poznal dr. Ečera jako neobyčejně pilného a houževnatého pracovníka. Přicházel do kanceláře již před osmou ráno, poté jsem mu referoval o jednotlivých případech, jež měly být právě projednávány, k nimž zaujal vždy krátce a věcně své stanovisko. Pak přesně v devět hodin přišel anglický učitel, v deset učitel ruštiny a dvě hodiny konverzoval s nimi v jejich mateřštině. Od 11. hodiny úřadoval vždy na radnici, někdy až do odpoledních hodin, účastnil se zasedání. Po skončení práce na radnici opět zašel na hodinu až dvě do kanceláře. Konferoval s nejdůležitějšími známými klienty osobně. Pak jsem ho krátce informoval o stavu kanceláře, a znovu následovaly večerní schůze a projevy ve straně. Předtím si odbyl hodinu francouzské konverzace s ředitelem Berlizovy školy Bitleaudeanem. Jednou týdně chodil do letecké školy, neboť dr. Ečer se učil pilotovat letadlo. Dvakrát týdně

navštěvoval cvičení DTJ⁹³. Přitom všem však nezapomínal na literaturu politickou ani na beletrii a divadlo. Ve styku s lidmi byl dokonalý demokrat a krajně trpělivý, ač nemohl vystačit s časem pro všechny úkoly.

V roce 1937 jsem se stal samostatným advokátem a pomáhal jsem od té doby jako substitut svému bývalému šéfovi vedle koncipienta, kterého jsem dr. Ečerovi našel a jehož jsem podle přání vedl. Opatření toto se osvědčilo za rušných událostí v roce 1938, kdy Ečer organizoval velkorysou akci za brannost národa projevy ve všech městech a větších obcích na Moravě a ve Slezsku. Akce jsem se účastnil jako jeden z referentů. V květnu i na podzim jsem pak konal vojenskou službu jako záložní justiční důstojník.“⁹⁴

1. 1. 5. Snahy o záchranu Československé republiky

Bohuslav Ečer se v době před „Mnichovem“ velice tvrdě stavěl proti politice appeasementu. Byl organizátorem velké agitační akce za brannost národa. Pronášel na toto téma projevy ve městech a větších obcích na Moravě a ve Slezsku. O přicházejícím nebezpečí ze strany nacistického Německa se snažil informovat také politické představitele ve Francii a Anglii. Vzpomíná: „V létě 1938 snad už každý zdravě myslící Čech viděl, že válce může zabránit jen pevný spolek tří evropských velmocí, Francie, Anglie a Sovětského svazu. Jedině tyto tři státy mohly zastavit německou agresí. Znali jsme stanovisko Sovětského svazu i jeho pevný a neústupný postoj vůči nacistické rozpínavosti. Považovali jsme proto za důležitější informovat stále vlažné kruhy ve Francii, ale především v Anglii, která tehdy hrála prim v evropském koncertu. Necháпали jsme, jak se mohou tak bláhově ukolébávat nadějí, že Hitler není vážným nebezpečím.“⁹⁵

Využíval nejrůznějších příležitostí, aby mohl informovat o stavu v Československu každého vlivnějšího Angličana. Využil například návštěvy

⁹³ Dělnická tělovýchovná jednota.

⁹⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 110.

⁹⁵ Tamtéž. str.: 21.

delegace anglických družstevníků, odborářů a intelektuálů, která přijela v srpnu 1938 do Brna. V projevu, který k nim Bohuslav Ečer pronesl na brněnské radnici, vyjádřil nesouhlas s politikou britské vlády, tady s politikou appeasementu. Ve své řeči také kritizoval misi lorda Waltera Runcimana⁹⁶ v Československu, která podle něho: „právě v té době naslouchala jedním uchem naším výrokům, ale všemi deseti lapala vylhané a vymyšlené zprávy Konrada Henleina a Karla Herrmanna Franka. Řekl jsem přátelům, že Runciman připravuje cestu německému útoku na Československo.“⁹⁷ Na základě tohoto projevu byl Bohuslav Ečer pozván začátkem září 1938 do Anglie. Měl zde promluvit o situaci v Československu na veřejných shromážděních a požádat lid Velké Británie, aby jej neopouštěl.⁹⁸

Do Anglie odletěl Bohuslav Ečer týden před mobilizací v Československu. Na situaci vzpomíná: „Hitlerova řeč 12. září dodala henleinovcům ještě větší kuráže. V pohraničí se žilo jako na sopce. Češi v poněmčených krajích si nebyli jisti životem. Chamberlain v té době, bohužel, jenom mluvil, mluvil, pak si zaléтал a – ustupoval. Telefony a telegramy na celém světě drnčely anglické slůvko „war?“ – válka? ... Otazník jsi viděl v očích mužů i žen. Nikdo nevěděl, co se stane zítra.“⁹⁹ Cestu do Británie Ečerovi financovalo brněnské družstvo Vzájemnost Včela.¹⁰⁰

Rovnou z londýnského letiště byl Bohuslav Ečer dopraven na místo prvního projevu, který pronesl pod heslem „STOP HITLER“. O tomto vystoupení se však dozvěděli angličtí fašisté – Mosleyovci. Pokusili se narušit průběh shromáždění, což se jim ale příliš nepovedlo, protože byli z prostoru násilně vykázáni londýnským dělníky.¹⁰¹

Celkem Bohuslav Ečer v Londýně vedl osm projevů. Některé manifestace pořádala oficiálně přímo Labor Party. Účast na setkáních se postupem času

⁹⁶ **Walter Runciman (1870-1949)** - vedl misi britských diplomatů, které měla posoudit oprávněnost požadavků nacistického Německa v době Mnichovské krize. Do Prahy přijel 3. srpna 1938, zprávu o situaci v Československu pro ministerského předsedu Velké Británie sepsal ke dni 21. září 1938. Jeho zjištění bylo pro Československo nepříznivé.

⁹⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 21.

⁹⁸ Tamtéž. str.: 21.

⁹⁹ Tamtéž. str.: 22.

¹⁰⁰ Tamtéž. str.: 22.

¹⁰¹ Tamtéž. str.: 23.

zvětšovala. Motto Ečerových projevů znělo: „*Chraňte Československo, braňte Československo! Bráníte tím mír Evropy a světa. Bráníte tím také svou zemi! Zastavte Hitlera!*“¹⁰² Bohuslav Ečer však připouští, že mu ve Velké Británii nebylo nasloucháno. Přesněji uvádí, že: „*Pracující lid Velké Británie byl s námi. Vláda Chamberlainova byla proti nám.*“¹⁰³ Labour Party se posléze snažila o uspořádání dalšího Ečerova zájezdu po Anglii, ten se však již neuskutečnil. V Československu mezitím proběhla mobilizace a Bohuslav Ečer se vrátil do Brna.¹⁰⁴

1. 1. 6. Mnichovská dohoda a druhá Česko-Slovenská republika

V Československu byla dne 23. září 1938 vyhlášena výnosem vlády všeobecná mobilizace:

„Vláda republiky Československé vyhláší podle §57. odst. 1 a 3 zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb.z. a n., o obraně státu, den 23. září 1938, jimž byla nařízena presidentem republiky podle §23. branného zákona mobilizace, za den vstupu státu Československého do branné pohotovosti.

Jan Syrový¹⁰⁵ v. r. „¹⁰⁶

Bohuslav Ečer se vrátil z Londýna do Brna ke svým povinnostem v zastupitelstvu. Mimo jiné, totiž patřila k jeho kompetencím protiletická obrana města. Byl tehdy přesvědčen, že spojenci splní všechny své závazky vůči Československu a Německo svou agresi odloží nebo bude poraženo. Dne 29. září 1938 však byla v Mnichově dojednána Mnichovská dohoda. Ve všech jazykových verzích pak byla podepsána po půlnoci, tj. 30. září 1938. Ečer vzpomíná: „*Splnily se nejhroší obavy. Co teď? Srdce se svíralo bolestí, když jsme viděli, jak naši vojáci,*

¹⁰² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 23

¹⁰³ Tamtéž. str.: 23.

¹⁰⁴ Tamtéž.. str.: 24.

¹⁰⁵ **Jan Syrový (1888-1970)** - příslušník a velitel Československých legií v Rusku a předseda československé vlády v období Mnichovské dohody od 22. září do 30. listopadu 1938.

¹⁰⁶ www.vlada.cz

*plni nadšení a bojovnosti, musí bez výstřelu opouštět neporušené pohraniční pevnosti. I muži plakali.*¹⁰⁷

Doktor Jaroslav Císař¹⁰⁸ tehdejší ředitel Lidových novin, navrhl, aby se za souhlasu starosty města a obou náměstků vypracoval ve statistickém mapovém oddělení písemný a mapový materiál, který by prokázal, že okupace, jak ji provedli Němci v prvních říjnových deseti dnech, naprosto neodpovídala Mnichovské dohodě, a že Hitlerovým cílem bylo zbavit Československo obranyschopnosti. Statistické oddělení města Brna v průběhu 14 dnů sbíralo materiál a vytvořilo asi 2000 svazků map, diagramů a tabulek.¹⁰⁹

S tímto bohatým průkazným materiálem odletěl Bohuslav Ečer 27. října 1938 podruhé do Londýna. Iniciátor myšlenky dr. Jaroslav Císař tam odletěl několik dnů předtím. Jejich cílem bylo zpochybnění legitimacy Mnichovské dohody, před britskými úřady. Domnívali se, že mapami a diagramy vyburcují členy britské vlády a parlamentu ze snění o míru a přesvědčí je o válečných záměrech Německa. Chtěli připomenout britský závazek Československu, že nová republika bude schopna života i po odevzdání sudetoněmeckých oblastí.¹¹⁰

V Londýně na toto téma pořádali přednášky a snažili se kontaktovat poslance britského parlamentu. Tato snaha však neměla valný úspěch. Jejich záměr se jim nepodařilo uskutečnit. Bohuslav Ečer měl dokonce zájem o schůzku s Winstonem Churchillem, ke které však nakonec nedošlo. Ečer vzpomíná následovně: „*Myslím, že po přepadení Polska, a zejména v nejtěžších dnech*

¹⁰⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásma Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 24.

¹⁰⁸ **RNDr. Jaroslav Císař (1894–1983)** - český astronom, matematik, publicista, básník, překladatel, manažer a jazykovědec. Stal se účastníkem prvního odboje, jako osobní tajemník TGM. Psal populárněvědecké práce a poezii, byl ředitelem Lidových novin. Po roce 1948 emigroval do Velké Británie, kde působil jako astronom na univerzitě ve Skotsku. Do vlasti se vrátil v roce 1980.

¹⁰⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásma Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 25.

¹¹⁰ Tamtéž. str.: 25.

*Londýna, mnohý poslanec si vzpomněl na naše varování. Pozdě poznat, jak jsme správně předvíдали vývoj evropské politiky – a jak se oni mylili!*¹¹¹

Po návratu do Brna čelili Bohuslav Ečer a Jaroslav Císař kritice ve dvou bodech: 1) Jejich cesta byla zásahem do kompetence vlády a ministerstva zahraničí., 2) Tato akce neměla žádný smysl a poškodila dobrý obraz Československa. Bohuslav Ečer na tyto výtky odpovídal, že jejich posláním nebylo zásahem do kompetence vlády nebo zahraničního úřadu. Svou akcí nedělali zahraniční politiku a nenesla za ni odpovědnost vláda. Naopak, snažili se československé vládě pomoci, jako samospráva hájit prospěch nejen Brna a Moravy, ale společný prospěch všech. Podle Ečera nešlo po starém způsobu vše převalovat na vládu a pak jí kritizovat. Bylo třeba spolupracovat. Na druhou kritiku reagoval takto: *Mnichovská dohoda je dokument mezinárodního práva. Přijali jsme ji, třeba pod tlakem. Tato dohoda nám neklade jen povinnosti, dává nám také práva. Proč bychom se jich nyní měli vzdávat. Ani pokořený národ nemá důvod spoléhat se na milost, kde má určitá práva. My chtěli v rámci Mnichova svá práva, nic víc, ale také nic méně. Bylo naší povinností upozornit, že okupační pásma byla Mnichovská dohoda porušena. Bylo na Anglii, aby zjednala nápravu.*¹¹²

Z cesty do Londýna se Bohuslav Ečer musel zodpovídat dokonce i na stranické schůzi, kde byl obviněn z dobrodružných akcí. Ve Stříbrného¹¹³ Poledním listě byl Bohuslav Ečer označen za Benešova agenta a byl odvržen některými dosavadními přáteli. Těžko se vyrovnával s realitou druhé republiky. Na situaci vzpomíná: *„Už se také rodily začátky odboje. V republice, jak se zdá, jsme téměř bezradní. Musí se proto organizovat zahraniční odboj právě tak, jako ve světové válce 1914-1918. Dopustili bychom se chyby, kdybychom vešli do války nepřipraveni finančně, správně i osobně. Je čas rozhodnout, kdo půjde do zahraničí, jak se opatří finanční prostředky, jak se provede spojení s domovem.*

¹¹¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 27.

¹¹² Tamtéž. str.: 29.

¹¹³ **Jiří Stříbrný (1880-1955)** - politik, novinář, účastník prvního odboje, jeden z mužů 28. října, majitel bulvárních novin Polední list a několikanásobný ministr československé vlády. Byl zakladatelem radikálně nacionální formace Národní liga. Po roce 1945 odsouzen a vězněn.

Bylo třeba smluvit, dokud je ještě čas, tajná znamení, klíče a kódy. O tom jsme diskutovali téměř denně s družstevníky a se spolehlivými přáteli.“¹¹⁴

Aktivity Bohuslava Ečera za druhé republiky, byly sledovány i německými úřady. Varoval ho člen brněnské městské rady, nacist Branczik, když si ho odchytl na chodbě radnice. Sdělil mu: „*Pane doktore, účastnil jsem se v Říši porad vysokých německých veličin – vojáků i civilistů. Mluvílo se tam o Československu. Konstatovalo se, že brněnský advokát dr. Ečer byl už dvakrát v Anglii a konspiruje tam proti Německu. Páni se rozhodli, že v případě okupace Brna německým vojskem stanete se vy a páter Fanfrdla prvními oběťmi ... Varuji vás ...*“¹¹⁵ Toto varování bylo od německého nacisty opravdu nečekané. Bohuslav Ečer však ještě nepovažoval za vhodné, republiku opouštět. Přesto však kontaktoval jugoslávský konzulát v Praze a nechal si pro jistotu vystavit šestiměsíční vízum na cestu do Jugoslávie s platností od 1. ledna 1939. Jugoslávii zvolil proto, že zde Ečer měl vzdálené příbuzné.¹¹⁶

Bohuslav Ečer vykonal před začátkem druhé světové války ještě další dvě cesty do Londýna. V polovině února 1939, když do Londýna cestoval celkově počtvrté, se zde v malém domku v Putney setkal s prezidentem Eduardem Benešem. Beneše informoval o situaci v Brně po „Mnichovu“. Byl potěšen, že měl Beneš stejný názor na to, že válka co nevidět propukne. Bohuslav Ečer v Londýně od Huberta Ripky¹¹⁷ převzal dvě kopie dopisu Eduarda Beneše ze dne 27. ledna 1939, které měl doručit poslancům Nečasovi¹¹⁸ a Richtrovi¹¹⁹. Po návratu do Prahy kopie

¹¹⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 29.

¹¹⁵ Tamtéž. str.: 30.

¹¹⁶ Tamtéž. str.: 30.

¹¹⁷ **PhDr. Hubert Ripka (1895-1958)** - politik, poválečný poslanec a ministr, novinář a historik. Od roku 1935 členem národně socialistické strany. Po „Mnichovu“ 1938 emigroval i s rodinou do Francie, posléze do Anglie. Byl aktivní pracovník zahraničního odboje. Působil jako státní tajemník na Ministerstvu zahraničních věcí vlády v Londýně. Patřil mezi nejužší okruh lidí kolem prezidenta Eduarda Beneše. Po únorovém převratu 1948 emigroval z Československa.

¹¹⁸ **Ing. Jaromír Nečas (1888-1945)** - politik, národohospodář a publicista; Od roku 1918 činný v Československé sociálně demokratické straně, poslanec Národního shromáždění, ministr sociální péče. Koncem ledna 1940 odešel ilegálně do zahraničí, nejprve do Francie, poté do Anglie a zastával funkce ministra v československé exilové vládě v Londýně. V důsledku svého špatného zdravotního stavu a rozporů v řadách exilu odešel 1942 do ústraní.

odevzdal přesně podle londýnského příkazu. Celý text tohoto dopisu je publikován v Benešově knize Šest let exilu a druhé světové války: ¹²⁰

„1. Dr. Beneš konstatuje, že ze zásadních důvodů se zdržuje zásahů do vnitřních věcí československých. Zůstává v kontaktu se svými osobními přáteli, odpovídá na běžnou korespondenci všem, kdož se naň obrátí, ale nemá v úmyslu aktivně se účastnit politické činnosti vnitropolitické. Existenci různých proti sobě namířených a o moc bojujících front u nás by pokládal v nynějších poměrech za nepochopení situace. Je dobře, že je druhá politická strana [mimo Strany národní jednoty existovala v období druhé republiky ještě Národní strana práce, jakási levicová alternativa tvořená bývalými sociálními demokraty a národními socialisty, pozn. autora], poněvadž to udržuje pro nás v Anglii, Francii a Americe u veškeré veřejnosti sympatie, které pro případ dalšího vývoje evropského ve smyslu napětí nebo dokonce války evropské, pořád státu našemu budou nanejvýš potřebné. Je třeba, vzhledem k situaci, aby si obě strany navzájem pomáhaly. Dr. Beneš zná jen jednu věc: stát a jeho svrchovaný zájem. Salus rei publicae, to musí být dnes naším jediným a všem společným programem.

2. Proto, stejně jako rezignoval na prezidentství, když viděl, že v nové situaci je to v státním zájmu, z těchž důvodů se zdržuje zde a hodlá se i nadále zdržovat politické akce, která by mohla vládě způsobit zahraničněpolitické nesnáze. Odmítá veřejné projevy, interview, články, přednášky a odmítl publikovat zatím cokoli, aby se toho nemohlo se žádné strany zneužít proti státu. Pobytu svému v Anglii dal úplně ráz soukromý, byl věnován vědecké přípravě pro nadcházející působnost profesorskou na chicagské univerzitě, resp. i jiných amerických univerzitách, které jej pozvaly přednášet. V červenci se hodlá vrátit zase do Londýna k dalšímu pobytu s programem další činnosti vědecko-publicistické. (K tomu podotýkám, že dr. Beneš

¹¹⁹ **JUDr. Ferdinand Richter (1885-1950)** - politik a poslanec Národního shromáždění za Československou stranu národně socialistickou. V první světové válce se stal legionářem v Rusku. Během mnichovské krize patřil k politikům, kteří u prezidenta Edvarda Beneše protestovali proti přijetí podmínek dohody. Po celou dobu nacistické okupace byl vězněn. Po osvobození v roce 1945 vážil pouhých 45 kg. Po komunistickém převratu v roce 1948 vystupoval jako loajální člen Národní fronty.

¹²⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 31.

zde převzal na zbytek nájemní lhůty vilku ve čtvrti Putney, kterou měl pronajatou jeho synovec B. Beneš, úředník zpravodajské sekce našeho ministerstva.) V Americe bude přednášet o vývoji demokracie a jejích problémech od konce 18. století do dneška. Bude ovšem pevně stát i dále a vždy v budoucnosti za demokracií, ale zůstane na poli teoretickém a aktuálním událostem se bude pokud možno vyhýbat.

3. Vývoj mezinárodní situace sleduje arci dr. Beneš s velkou pozorností. Maje příležitost jí pozorovat s rozšířenými možnostmi, jež pro pozorování mezinárodní situace poskytuje londýnská platforma, nevyklučuje propuknutí akutní krize již letos na jaře (1939), ač ovšem dosavadní marasmus na Západě může ještě vyústit v nové odložení konfliktu poskytnutím dalších koncesí totalitním možnostem. V tom případě by konflikt mohl přijít buď letos později, nebo v roce příštím, ale ani několikaletý marasmus dr. Beneš nevyklučuje. Za příští etapu náporu nepokládá Východ, nýbrž řešení problému Středozemního moře, snad i ve spojení s problémem koloniálním. Teprve pak přijde zase na řadu Východ. Byť by ještě došlo nyní k nějakému narovnání, pokládá nicméně konečné vyřešení válečnou srážkou skoro za neodvratné. K této srážce nedojde, již za okolností pro Západ tak příznivých jako byly minulého podzimu, kdy odmítl „se bit za Sudetenland“. Bude třeba, abychom využili dnešní naší těžké situace a „neutrality“ tím, že i v dalším vývoji události ušetříme svých sil co nejvíce. Vítězství Německa v eventuálním konfliktu válečném pokládá za vyloučeno, poněvadž by podle všech dnešních pokladů do války zase zasáhla Amerika. Ostatně vítězství Západu je jediná eventualita, jež by umožnila Evropu zase sociálně zkonsolidovat pomocí Anglie a Ameriky a zabránit buď úplnému chaosu a rozvratu sociálnímu nebo přímo bolševictví, tentokrát německému. Nesmí být iluzí o tom, že by snad svět a Evropa sama snesla vítězství Německa a jeho opanování vlastně celé Evropy kontinentální. Znamená to, že kdyby to bylo třeba, byla by to válka velmi dlouhá anebo celá série válek.

4. Dojde-li k válečnému konfliktu, musilo by být u nás každému jasno, že není v našem národě ani různých táboru ani různých stran. Hned na počátku musilo by být heslo neutrality státu každému samozřejmé. Poměry, v jakých by válka vznikla a jak by se dál vyvíjela, by pak rozhodly o dalším postupu. Každá akce v

cizině by musila být velmi přesně koordinována všem potřebám národa a státu doma, aby nebylo zbytečně komplikováno postavení národa v jeho dnešní obtížné situaci. Proto by ani v tomto případě dr. Beneš nepodnikal ničeho svémocně a bez plné dohody.

5. Dr. Beneš se za politického emigranta nepokládá a návrat do vlasti v době, kdy by to bylo správné nebo vhodné, nevyklučuje ze svých příštích plánů. Učinil by tak ovšem zase po dohodě s vládou, nemaje nejmenšího úmyslu působit jí potíže v její nynější situaci, jejíž těžkosti plně uznává a činnost vlády za těchto poměrů úplně oceňuje.

6. Na nějakou ochotu Německa k našemu státu se nespolehá. Nikdo vůbec nemůže mít žádnou důvěru v cokoliv, co v budoucnosti podnikne Německo vzhledem k celé jihovýchodní a střední Evropě, Polsku, Jugoslávii a jiným. S nějakým všeobecným uklidněním nebo mírem, dokud bude v Evropě existovat dnešní rozpor režimů nebo dnešní převaha diktatur, se počítat vůbec nemůže. Napětí a další rozpory půjdou tedy dál. V zájmu státu i národa tudíž je dělat při nátlaku Německa vnitropoliticky i vněpoliticky jen to nejnnutnější, aby v budoucnosti jednak nás to mezi námi navzájem nerozdělovalo, jednak aby se to proti nám nemohlo zneužívat na nové situace.

7. V každém případě, soudí dr. Beneš, jdeme do dob, které přivodí změny nemenšího rozsahu a nemenší důležitosti politicky, sociálně a hospodářsky, nežli přivodila válka světová. Tak soudí také nyní velká většina lidí z rozhodujících kruhů v Anglii a Francii. Zdali už to přijde hned nyní, či v tomto a příštím roce, či v letech nejbliže příštích - těžko říci a nikdo si neodvažuje přesněji to předpovídat. Ale s takovými obavami hledí vstríc budoucnosti téměř všichni. Někteří pořád ještě čekají pád jedné či druhé diktatury v jejich vnitřních obtížích. Dr. Beneš soudí, že bez nárazu z vnějšku takový pád nemůže dnes přijít.

8. Není tudíž třeba, soudí dr. Beneš, aby u nás lidé upadali na mysl. Nejistota, obavy, strach z války a dalších otřesů politických, sociálních a hospodářských je stejně všude: ve Francii, v Anglii a zejména také ve státech

totalitních. Dr. Beneš žádných zázraků ani nějakých překvapení pro nás zvláště v příznivých nejbližší době neočekává. Ale soudí, že ať přijde cokoli, nakonec náš stát a národ se může z dnešní obtížné situace dostat znovu zesílen s nápravou hlavních nespravedlností, i kdyby musel projít těžkými dobami okupace, nedobrovolné války nebo sociálních otřesů, proděláných společně s ostatní Evropou, poněvadž politicky je zralejší, jeho sociální struktura je vyrovnanější a je vyspělý tak, že se zase z rozvratu vybere rychleji nežli národy ostatní.“¹²¹

1. 2. Druhá světová válka a exil

1. 2. 1. Útěk před gestapem

Dne 14. března 1939 jako obvykle Bohuslav Ečer úřadoval na brněnské radnici. Pozdě večer po telefonátu do Ostravy zjistil, že ji již obsazují německá vojska. Během hovoru byl telefonát přerušen. Příštího dne 15. března bylo již zcela jasné, že se jedná o okupaci. Bohuslav Ečer vzpomíná: „*Vzpomněl jsem si hned, co mi v listopadu říkal nacista Branczik. Přijdou-li Němci „navštíví“ mě zcela určitě.*“¹²² Nedělal si žádné iluze o tom, co by potom následovalo. Proto společně s rodinou Brno opustil ještě před příchodem německého vojska. Měli namířeno do obce Lelekovice k přátelům a známým. Mezi tím proběhla v Ečerově bytě německá policejní prohlídka.¹²³

V Lelekovicích se rodiny Bohuslava Ečera ujal skladník družstva Vzájemnost Včela Karel Kott, který jim obstarával potraviny. Nocovali však u pekaře Čížka. V obci Lelekovice zůstali několik dnů. Ve čtvrtek 16. března si Bohuslav Ečer v místním rádiu poslechl, jak Ribbentrop vyhlásil zřízení protektorátu Čechy a Morava.¹²⁴

¹²¹ BENEŠ, Eduard. *Šest let exilu a druhé světové války*. Praha: Orbis, 1946. str. 33.

¹²² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²³ Tamtéž. str.: 37.

¹²⁴ Tamtéž. str.: 37.

Bohuslav Ečer se po několika dnech naprostého klidu rozhodl vrátit do Brna. Na příjezd do Brna vzpomíná takto: „*Měl jsem divný pocit, když jsem viděl v neděli 19. března procházet Brnem německé vojáky a nacisty v pyšné slávě nedopadených lupičů.*“¹²⁵ Celý týden pak Bohuslav Ečer chodil nerušeně do práce. Gestapo se o něho začalo intenzivně zajímat až 29. března, kdy se ho snažilo dvakrát zastihnout v jeho nepřítomnosti v bytě. Zanechali mu proto v bytě pozvánku¹²⁶ k výslechu na 13 hodinu téhož dne. K tomuto výslechu se Bohuslav Ečer vydal. Vzpomíná: „*K odpolednímu výslechu jsem se připravil fyzicky i morálně. Oblékl jsem si teplejší prádlo a vzal si starší šaty. Není vyloučeno, že se už nevrátím.*“¹²⁷ Překročil práh brněnského gestapa, které tehdy sídlilo v Mozartově ulici v budově Zemské životní pojišťovny. Obsílku měl s sebou.¹²⁸

Výslech na gestapu trval asi dvě hodiny. Shodou okolností se však Ečer, s příslibem, že bude gestapu k dispozici, mohl vrátit domů. Gestapo se patrně snažilo sledováním jeho bytu a činnosti, zachytit další potencionální konspiranty proti Říši, kteří by mohli Ečerův byt navštěvovat. Bohuslav Ečer se ale okamžitě vypravil do Prahy na jugoslávský konzulát, kde se mu za úplatu podařilo získat víza pro celou rodinu. Ečer byl na gestapu vyslýchán ještě podruhé. Dne 4. dubna 1939 se Bohuslav Ečer rozhodl protektorát Čechy a Morava nadobro opustit. S celou rodinou se vydali do emigrace do Bělehradu.¹²⁹

Podle výpovědi Františka Holého ze dne 19. května 1947 z protokolu StB se Bohuslav Ečer před svým útekem také nakrátko zapojil do domácí odbojové činnosti. Byl členem odbojové skupiny č. 13 zvané „Moskva“, kterou měl v Brně sám založit. Tato skupina byla součástí Národní revoluční armády „NRA“.¹³⁰

¹²⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²⁶ viz. Příloha č. 14.

¹²⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 37.

¹²⁸ Tamtéž. str.: 37.

¹²⁹ Tamtéž. str.: 37.

¹³⁰ ABS, sign. 2M: 12404/69 - Protokol - František Holý

1. 2. 2. Jugoslávský azyl

V Bělehradě rodina Bohuslava Ečera trpěla nedostatkem financí. Z Brna utekli jen s pár zavazadly a v oblečení, které měli na sobě. Po první vlně radosti z nabyté svobody a záchrany se dostavily smutné vzpomínky a útrapné úvahy o tom, co bude dál. Ečerovým dcerám bylo v té době teprve třináct a sedmnáct let. Nejdříve byli ubytováni v hotelu dr. Nikoličové. Češky, jejíž manžel byl jugoslávský lékař. V hotelu však nemohli zůstat příliš dlouho a byli nuceni se přestěhovat do malého domečku, obývaného Čechem, panem Vavřincem, hlídačem parku. Zde měli Ečerovi vyhrazen jeden pokoj. Děti musely spát na zemi.¹³¹

Bohuslav Ečer navázal korespondenci se všemi, se kterými byl již dříve ve styku, a kteří byli v té době také v zahraničí. Poslal dopisy prezidentu Eduardu Benešovi, který přednášel na univerzitě v Chicagu. Prezidenta Beneše naposledy viděl při své návštěvě v Londýně v únoru 1939. Na vztah k Benešovi Ečer vzpomíná: *„S prezidentem dr. Benešem jsem se před tím sešel už třikrát, a vždy ve funkci náměstka starosty města Brna. Vážil jsem si jeho práce, pochopil jsem jeho filosofii a udivovala mě vždy šíře jeho pohledu, s nímž pronikal k jádru všech i nejspletitějších situací. Byl pro mě vždy velkým evropským politikem. Řadil jsem ho po bok dvou nebo tří největších žijících evropských státníků.“*¹³²

V dopise Eduardu Benešovi vylíčil Ečer poslední dny druhé republiky a první dny okupace. Podle svých slov od Beneše očekával rady a pokyny, co dál dělat. Tento dopis se mi podařilo najít v Ečerově osobním spise, který na něho vedla StB po roce 1948. Je datován 20. 4. 1939. Cituji z jeho části, kde Ečer píše o situaci v protektorátu a o možnostech svého zapojení do činnosti emigrace. Eduarda Beneše se v dopise ptá, zda má v emigraci zůstat nebo se do protektorátu vrátit:

„Je možné, že můj odjezd, byl potud předčasný, že situace není ještě zralá pro nějakou práci a že nejsou pro ni ještě vytvořeny ani politické, ani materiální předpoklady. Na druhé straně nutno uvážit, že odjezd z protektorátu nezávisí jen od

¹³¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 44.

¹³² Tamtéž. str.: 44.

vlastního rozhodnutí a že je nutno využít příležitosti a náhody, která odjezd umožní, i když jinak by okolnosti mluvily pro odklad. Myslím ostatně, že jestli se situace vyvine pro Německo nepříznivě a bude eventuelně spět ke konfliktu, nebude vůbec možno, jen snad ilegálně dostat se ven, aspoň ne osobám, které si již gestapo vzalo, jako v mém případě, do evidence. Jen té okolnosti, že dosud není nebo do mého odjezdu nebyla práce gestapa systematicky zorganizována a zcentralizována a že tudíž nebyla ještě potřebná kolaborace mezi pražským a brněnským gestapem, lze děkovat, že jsem mohl odejet.

Kdyby ovšem to vypadalo tak, že snad potrvá tento stav léta a že ani letos nebude možno přikročit k organizaci zahraniční práce, pak by nemělo smysl zde zůstat a být na obtíž. Pak bych se vrátil domů. Nestane se nic horšího než to, co se děje nebo se bude dít s desítkami muži a ženami, na které režim gestapa (neboť to je pánem protektorátu, nikoliv Hácha a jeho vláda, ani p. Neurath) půjde.

Na druhé straně je stejně nutno, aby za hranicemi byli lidé, kteří jsou mandatáři lidu, řádně zvoleni a mají přece jen legitimaci jeho jménem mluvit. Já byl zvolen do městského zastupitelstva, asi 19 000 hlasy a náměstkem starosty jsem byl zvolen asi 76 hlasy, z 90 členů městského zastupitelstva, tedy více než 5/6 většinou, je tudíž moje funkce náměstka opřena o rozhodnutí 5/6 brněnského obyvatelstva, to je 250.000 občanů. To má přece jistou váhu pro demokratické veřejné mínění západu. Neuvádím to z osobních příčin, je to úvaha politická. Posuzováno totiž osobně nemám o nic více důvodů zůstat venku než jiní. Vydržím to doma tak, jak to vydrží desítky tisíců a konečně většina národa. Rozhodnu-li se zůstat venku, když se celkem bez velikých obav mohu vrátit domů (nikdo ovšem neví, co ještě přijde), je to rozhodnutí spojené s větším rizikem. Mám sebou ženu a dvě dcerky 16 a 12 let staré. Mám také doma kancelář atd. Přesto jsem ochoten tyto osobní ohledy podříditi společnému cíli a pracovat tam, kde mohu svých znalostí a vědomostí lépe užít než nyní doma, kde mne gestapo bude pečlivě kontrolovat, nebo konfinovat.

Zejména mé jazykové znalosti (ovládám 6 cizích jazyků, mezi nimi všechny světové, některé lépe, jiné méně dobře, ale tak, že v krátké době je ovládnou dokonale), by moji politickou práci za hranicemi usnadnily.

Nevidím za hranicemi nikoho jiného než Vás, kdo by mohl rozhodnout, zdali mám, nebo nemám zůstat. Nemám také k nikomu jinému tolik důvěry, prosím tedy, abyste laskavě uvážil všechny okolnosti a rozhodl.

Budu očekávat Vaše rozhodnutí. Budu je považovat ovšem za radu, nikoliv za rozhodnutí, spojené s nějakou odpovědností. Vím, že i Vaše rada bude uvážená, s největší svědomitostí a vědomím zodpovědnosti.

*Rozhodnete-li abych zůstal, učiním tak. Můžete být ujištěn, že všechny své síly dám do služeb naší věci. Stanu se Vaším spolehlivým a loajálním spolupracovníkem. Kdyby ovšem bylo pravděpodobné, že tento stav potrvá léta a že tudíž zahraniční práce je nyní ještě předčasná, aspoň v tom rámci, jak si jej představuji, totiž v rámci konkrétního politického úkolu osvobození národa, pak se vrátím domů. Budu i tam přirozeně pracovat, ale jak jsem již shora řekl v užším rámci, určeném gestapem.*¹³³

Další dopisy napsal Zdeňku Nejedlému a Zdeňku Fierlingerovi. S oběma se znal z politické činnosti a z práce ve Společnosti pro hospodářské a kulturní styky se Sovětským svazem. Žádal je o zprostředkování víz do Moskvy.¹³⁴

V dopise, který Ečer obdržel od Eduarda Beneše, ho prezident vyzýval, aby přijel do Anglie. Problém ale nastal, když měl Ečer dostat vízum na britském konzulátu v Bělehradě, které by ho k cestě do Anglie opravňovalo. Konzul totiž považoval československý pas za neplatný, protože Československo jako stát, již neexistovalo. Došlo poměrně k absurdní situaci. Konzul trval na tom, aby pas validovalo německé vyslanectví v Bělehradě.

¹³³ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

¹³⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 44.

Bohuslav Ečer se tedy vydal na bývalé československé vyslanectví v Bělehradě, které bylo předáno do rukou Němců. Krátce po 15. březnu zde ale ještě úřadoval bývalý český legační rada dr. Bachtík. Ten Ečerovi zařídil ověření a přetisk pasů německými razítky. Na základě toho získal Ečer vízum do Velké Británie.¹³⁵

V Bělehradě zůstala rodina celkem tři měsíce. Bohuslav Ečer tyto tři měsíce popsal následovně: „*Nelze slovy vylíčit jejich tíhu. Nelze změřit zoufalství, jež nás přepadalo za vlahých večerů při vzpomínce na domov. A tesknota se prohlubovala, když jsem telefonoval do Brna. Byl to divný pocit, když nám naše pomocnice v domácnosti opatrně sdělovala z našeho bytu a z našeho pokoje, jak se nyní žije v moravské metropoli.*“¹³⁶ Ečer se dozvěděl, že ho gestapo přišlo týden po jeho odjezdu zatknout. Když ho doma nenalezli, obrátili byt vzhůru nohama.¹³⁷

Bohuslav Ečer koupil za poslední peníze jízdenky na vlak do Paříže, odkud měli v úmyslu pokračovat do Anglie. Dne 5. července 1939 se Ečerova rodina vydala po trati Bělehrad – Záhřeb – Terst – Milán -Lago di Commo-Lausanne – Dijon - Paříž. V Paříži si chtěli, před cestou do Anglie, ještě pár dní odpočinout. Osud však pár dní změnil na takřka tři roky.¹³⁸

1. 2. 3. V exilu ve Francii a útěk do Velké Británie

Do Paříže se Bohuslav Ečer se svou rodinou dostal v červenci roku 1939 a hned se snažil kontaktovat s českými krajany. Předsedou československé kolonie v Paříži byl tehdy pan Vunš, který vida jejich stav prohlásil: „*Podívejte se, pane doktore. Na Anglii máte vždycky času dost. Především se musíte zotavit. Nabízím vám zahradu své vily v severní Normandii na pobřeží la Manche. Hned vedle je laciný hotel. Okřejete tam a za měsíc nebo dva se vydáte do Londýna. Tam není*

¹³⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 44.

¹³⁶ Tamtéž. str.: 45.

¹³⁷ Tamtéž. str.: 45.

¹³⁸ Tamtéž. str.: 45.

zdravé ovzduší. Dětem by neposloužilo.“¹³⁹ Bohuslav Ečer jeho nabídku přijal a po 14. červenci se s rodinou vydal na pobřeží Veules les Roses.¹⁴⁰

Ve vile v Veules les Roses¹⁴¹ zastihla Bohuslava Ečera mobilizace Francie, která do války vstoupila 3. září 1939 po německém útoku na Polsko. Tímto dnem ovšem také přestala platit všechna britská víza. Bohuslav Ečer se vrátil do Paříže, kde se 14. října 1939 setkal s Eduardem Benešem, který zde pobýval už od 6. října na výzvu gen. Ingra, dr. Ripky a dr. Outraty. Krátké poznámky o obsahu tohoto rozhovoru se dochovaly v Ečerově pozůstalosti ve Vojenském historickém archivu v Praze. Je zde zaznamenáno, co si Eduard Beneš doopravdy myslel o zahraničněpolitické situaci, těsně po začátku druhé světové války. Výrazně zde kritizuje politiku Francie. Zároveň vyjadřuje porozumění v otázce obsazení části Polska Sověty. Odráží se zde také Benešovy neshody se Štefanem Osuským¹⁴², při vytváření exilové reprezentace, které se týkaly zejména otázek zahraniční politiky, vedení odboje a poválečného uspořádání republiky ve smyslu postavení Čechů a Slováků. Osuský je zde uveden jako „O.“ Eduard Beneš je v zápiscích uváděn jako „dr. B.“ Poznámky jsou uvedeny doslovně tak, jak si je zapsal Bohuslav Ečer:¹⁴³

„Zápis rozhovoru dr. B.

Hitler nezmizí bez vojenské porážky, nelze počítat s vnitřní změnou či revolucí v Německu. Anglie ví, co chce, a je si plně vědoma našeho významu. Francie to neví, je zde jedině co program habsburské restaurace. Jí je však dr. B. červeným sukнем. Chamberlain a Halifax jednali velmi srdečně, dr. B. s nimi obědval. Angličtí vojáci žádali, aby dal do rozhlasového projevu Československou

¹³⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 52.

¹⁴⁰ Tamtéž. str.: 52.

¹⁴¹ viz. Příloha č. 15

¹⁴² **JUDr. Štefan Osuský (1889-1973)** - byl československý politik a diplomat slovenského původu. Účastnil se prvního odboje a po vzniku Československé republiky zastupoval její zájmy ve Společnosti národů. Stal se velvyslancem v Paříži. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava odmítl vydat pařížský úřad velvyslanectví. Byl ministrem v exilové vládě v roce 1940. V roce 1942 byl ovšem, z důvodu neshod s Eduardem Benešem v otázkách zahraniční politiky odvolán. Přednášel dějiny diplomacie a mezinárodních vztahů v Oxfordu a na jaře 1945 odešel do USA, kde se na Colgate University v Hamiltonu stal řádným profesorem. V USA již zůstal po zbytek života.

¹⁴³ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

republiku předmnichovskou (je ovšem otázka zda se to prosadí). V Anglii je proto situace dobrá. Ve Francii špatná. Je to země politické intriky. Armáda a lid jsou dobré, ve vládě a v parlamentu je roztržka - jsou defétisté a pak ostatní, kteří však jsou bez plánu co po Hitlerovi. Vojáci francouzští vidí však jasně a jsou rozhodní. Snad pevnost Anglie bude mít dobrý vliv i na Francii

Rusko: intervence jeho v Polsku byla nutná bariéra proti Německu. Stalin prozatím hraje s Hitlerem dobrou hru. Otázka je, kde se zastaví. Myslí-li, že sociálně revolucionuje západ, udělá chybu. Zastaví-li se na hranici nacionálních zájmů Ruska, bude mít v evropském koncertu mohutnou pozici - Uznává nás dále, Fierlinger pracuje dále jako diplomatický zástupce. Nutno však varovat před předčasnými iluzemi. Stalin bude prozatím ještě pomáhat Hitlerovi, ne-li vojensky, tož aspoň hospodářsky. Přejde ale doba, kdy Rusko postaví požadavek svobodného Polska a Československa.

*Dr. B. prohlásil, že je si vědom toho, že je soukromník, že ale má přece význačnou morální legitimaci. Jakmile válka skončí, vše složí a nechá národu doma rozhodnout. Kdyby nebyly obtíže s O. a se Slováky, byla by vláda již utvořená. Dr. B. jde do krajní meze ústupků, respektuje práva vyslanců, ale i ony mají své meze. Uznává plně význam dělnické třídy, vítá nabídku spolupráce, žádá písemné expozé, přijme deputaci, avšak je nyní velmi zaneprázdněn. Vrátí se zase brzo do Francie a vyzve pak k návštěvě.*¹⁴⁴

Bohuslav Ečer v Paříži začal pracovat jako redaktor časopisu Československý boj. Vzpomíná, že zde měl velice dobré podmínky k práci: „Přijal jsem nabídku, když jsem se s redakcí dohodl, že budu mít naprostou volnost psaní a že povedu rubriku mezinárodně právní. Členem redakce jsem se stal od 1. prosince 1939 za plat 2 000 franků měsíčně. Tak jsem dostal po sedmi měsících od odjezdu z vlasti první výdělek. Pro rodinu znamenal záchranu.“¹⁴⁵ Časopis Československý boj založil československý velvyslanec ve Francii dr. Štefan Osuský.

¹⁴⁴ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 55.

Bohuslav Ečer byl také u toho, když se v Paříži dne 17. listopadu 1939 ustanovil Československý národní výbor (dále jen ČSNV), který fungoval v podstatě jako prozatímní exilová československá vláda. V Ečerově pozůstalosti se dochoval záznam z porady zástupců emigrace k tomuto tématu, kterou organizoval Osuský. Mluvil zde o nutnosti sjednotit emigraci a nechat prostor pro debatu o budoucnosti uspořádání národních otázek Čechů a Slováků. Ostře se vymezil proti pražskému centralismu. Zde jsou slova, která Bohuslav Ečer na poradě pronesl:¹⁴⁶

„Pánové to, co chci zde říci, mluvím jako mandatář 250 tisíc Čechů a jako místostarosta města Brna. Než jsem odjel v dubnu z Československa, měl jsem poradu s řadou důvěrníků, a mohu proto tlumočit nikoliv jen názor můj na situaci, ale i svých spolupracovníků a přátel. Poznávám, že od mého příjezdu, toto je první porada, na kterou jsem byl pozván. Není to moje chyba, poněvadž na mé straně bylo dobré vůle dosti. Situace a příčiny dnešních poměrů se nejeví takto:

Za první: mám příčinu, abych kritizoval, jako Moravan, pražský centralismus, a myslím na jeho počátky, ještě před válkou. Když jsem odjížděl do zahraničí, mluvil jsem s představitelem Čechoslováků v Jugoslávii profesorem Smetánkou v Záhřebu, který mně říkal, že všichni čekali na to, že bude svoláno něco, co bude náhradkou vůle národa.

Za druhé: Složení výboru podle mě má stejně daleko k tomu, aby představovalo bývalé strany, jako k tomu, aby bylo výrazem jednoty celého národa. Nejsem pánové pro to, abychom dělali politický klíč, či paklíč, něco jiného je klíč politický, který u nás byl uplatňován a vytvořil rovnováhu mocenských sil stran. Dnes je potřebí klíče, ve kterém by byly zastoupeny tři složky národa. Tento princip nebyl zachován.

Za třetí: Naše situace u francouzské vlády je odkázána na její dobrou vůli. Snad by šlo vytvořit výbor, který by se ideálně shodoval s potřebami Francouzů, poněvadž jejich přání musíme respektovat a třeba si uložit oběť osobní a doma je umět obhájit, proč jsme museli některé osoby posunout do pozadí, abychom

¹⁴⁶ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

vyhověli přání cizích vlád. Některé východisko se pánové musí najít. Nevzdávejme se možnosti utvoření vlády, vraťme se za každou cenu na její linii. V úterý bude jistě možno najít východisko, abychom se vrátili na linii, kterou nám dává smlouva z 2. října, kterou se musíme pokusit hájit a teprve, kdyby to nebylo možno, pak se vrátíme na linii výboru. Vrátime-li se k ní, přiznejme si, že to bude pro nás horší. Když jsem přijel do Paříže, pokládal jsem za samozřejmé, že vůdcem hnutí je dr. Osuský. Dnes se domnívám, že musí být dohoda učiněna, ať má přinést i osobní oběť dr. Beneš nebo dr. Osuský, ať se nám to líbí či nikoliv, poněvadž v zájmu národa jednoty musí být dosaženo za obětí jakýchkoliv.

Za čtvrté: Aby ta dohoda měla doma mezi Čechy a Slováky ohlas, a aby za ní stáli lidé za hranicemi, výbor musí mít výraz jednoty a nikoli instituce jedné frakce. Dovolte pánové, my nebudeme prejudikovat dohodu mezi Čechy a Slováky, ve stylu pittsburské dohody. Můžeme, ale také musíme říci, že definitivní úprava našeho poměru bude vyhraněna zastupitelským institucím u nás doma. My si můžeme zhruba udělat rámeček, když již jednou z hlediska historického to, co bylo vytvořeno dějinami, je nutno pokládat za fakta. Prosím pánové, William Street včera měl řeč v rádiu, kde mluvil o národě českém a slovenském, kde když se takový muž vyrovnává s historickým faktem, my musíme mítí tutéž odvahu. Jednota nesmí býti překážkou svobodného vývoje Čechů a Slováků. Vyslanec Osuský pěkně prohlásil, že je proti separatismu i proti centralismu. Já jsem pánové dávno říkal, že my jednou dáme Praze autonomii a potom, že bude v Československu pokoj. Já jako Moravan mohu říci, co jsme zkusili pro květy pražského centralismu /potlesk/. Jednota výboru musí obsahovat i všechny složky národa, které tvoří národ doma: inteligence, dělnictvo a zemědělstvo. Dnes je to potřeba daleko víc, než kdy jindy.

Jak je možno, na této platformě, musíme dojít k dohodě. Pokud jde dnes o osoby, je nepopíratelné, že doma je za vůdce pokládán dr. Beneš a plně souhlasím se zprávou dr. Krause. Poznávám, že nemluví jménem celého národa. Neprohlašuji, že dr. Beneš má vést národ, ale říkám, že národ k němu upírá své naděje. Prohlašuji však, že kdyby jakákoli osoba měla býti překážkou zkrácení národní svobody, každá osobní oběť musí být přinesena. Jsem přesvědčen, že i dr.

*Beneš by tak prohlásil. Je naší věcí, abychom své stanovisko potom dovedli obhájci před národem. Pane velvyslanče Osuský, kdyby se porada mohla opakovat pozítří, souhlasím s tím, že pánové se nedostavili, poněvadž to bylo u nich gesto z rozpaků, a že najde se způsob pro dohodu obou skupin [Na poradu se nedostavili představitelé Benešova křídla: Sergej Ingr, Hubert Ripka, Juraj Slávik, Rudolf Viest, Eduard Outrata, František Hála, Jan Šrámek]. Vyslovuji díky panu vyslanci Osuskému, že svolal tuto poradu a jeho čin pokládám začátek dohody.*¹⁴⁷

Právě Štefan Osuský, který měl na starosti zahraniční záležitosti, si Ečera vybral jako spolupracovníka v ČSNV. Podle Ečerových slov bylo důvodem toto: „Znal mou činnost i mé články a můj speciální obor zájmu, a pověřil mě úkolem, abych organizoval oddělení pro přípravu mírové konference.“¹⁴⁸ Fakt, že v roce 1940 byl Ečer pověřen přípravou mírové konference se dnes může zdát jako humorná, ovšem v té době nikdo netušil, že válka může trvat dalších takřka pět let. Ve Francii tehdy panovalo všeobecné přesvědčení, že Německo nemůže proti spojenecké přesile vést dlouhou válku a bude poraženo.¹⁴⁹

Následně Bohuslav Ečer navrhl zřídit v rámci ČSNV oddělení mezinárodně právní a vypracoval pro něj program, skládající se z následujících bodů:

- „1. Sbírat materiál o tom, co se stalo s našimi vyslanectvími a konsuláty po 15. březnu 1939.*
- 2. Připravit materiál pro cizí vlády o ilegalitě Mnichova a 15. března 1939.*
- 3. Informovat tisk a rozhlas o Mnichově a 15. březnu a o jejich důsledcích mezinárodně právních.*

¹⁴⁷ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹⁴⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 55.

¹⁴⁹ Tamtéž. str.: 55.

4. *Připravit materiál pro mírovou konferenci z hlediska potrestání válečných zločinců, reparací, úpravy hranic, finančního zabezpečení hospodářství, otázky německého obyvatelstva atd.*"¹⁵⁰

Štefan Osuský vybral Ečerovi za spolupracovníka docenta Karlovy univerzity v Praze, dr. Vladimíra Vochoče, tehdejšího konzula v Marseilles, který byl přeložen do Paříže. Jejich oddělení nemělo v té době k dispozici žádné prostory, ba ani židle a stůl. Začínali s naprosto holýma rukama. Zázemí si vytvořili v podkroví československého vyslanectví v Paříži, které museli vyklidit od starých spisů a nábytku. Zde se pustili do přípravy elaborátu o okupaci Československa a zřízení protektorátu z hlediska mezinárodního práva. Výsledkem byla brožura s názvem: „*Okupace Čech a Moravy a zřízení "protektorátu" ve světle práva mezinárodního*“. Nikdy se však nedostala do tisku a zůstala pouze v originále. Tisk se nepodařil zrealizovat z důvodu německého útoku na Paříž dne 14. června 1940.¹⁵¹

Bohuslav Ečer Paříž opustil v noci na 11. června roku 1940. Na německý útok na Paříž Ečer vzpomíná následovně: „*Nad francouzské hlavní město přiletělo asi 200 německých letadel. Bombardovala automobilovou továrnu Citroën. Čtyřicet mrtvých – mezi nimi dvacet dětí. Běželi podle předpisu do krytu. Cestou je zastavila bomba. Hitler sice prohlásil, že nepovede válku proti dětem a ženám... Ale ani zdaleka se nedal srovnat tento nálet s náletem na Varšavu nebo Rotterdam. Jak je to dávno, kdy Pařížané o tom četli dlouhé a vzrušující reportáže? „Měli se na to připravit! Nám se něco takového nikdy nemůže stát!“ Prohlašovali tehdy, když pili kávu, víno nebo cognac či sherry.*“¹⁵² Pro Ečerovi začala dlouhá cesta po Francii, kde hledali nový domov a azyl.¹⁵³

¹⁵⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 56.

¹⁵¹ Tamtéž. str.: 57.

¹⁵² Tamtéž. str.: 64.

¹⁵³ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html

Nakonec se dostali do Marseille¹⁵⁴, v tehdejší části Francouzského státu, který byl pod tzv. vichistickým režimem. Bohuslav Ečer zde začal v říjnu 1940 pracovat na československém konzulátu a stal se náměstkem československého konzula. Tento konzulát, jako jeden z mála československých úřadů v cizině ještě fungoval. Vedl ho dr. Vladimír Vochoč¹⁵⁵. Konzulát se zaměřil na poskytování rad, intervencí u úřadů a ověřování listin pro československé uprchlíky. Práce na konzulátu probíhala ve veliké nejistotě.

Situaci v Marseille popsal ve své rigorózní práci věnované Vladimíru Vochočovi Adam Hájek takto: „*V Marseille a jejím nejbližším okolí se na svobodě pohybovalo zhruba osm set Čechoslováků, z čehož téměř polovinu tvořili Židé. Jednalo se o demobilizované vojáky, uprchlíky z Československa, Belgie, Holandska i okupované zóny Francie. Mezi Čechoslováky se vyskytovala i řada významných osobností. Kromě Bohuslava Ečera také bývalá šéfredaktorka Česko-slovenského boje Milada Sísová, Bohuslav Martinů se svou ženou, Rudolf Firkušný, Franz Werfel nebo mladý malíř Rudolf Kundera. Československými pasy se mohli vykázat i Heinrich a Golo Mannovi. Mnoho československých příslušníků přišlo na jaře 1940 o své cestovní pasy a různé doklady osobního stavu. Během května si českoslovenští příslušníci museli zažádat o nová osvědčení o státní spolehlivosti, ale protože řada těchto osvědčení nebyla vyřízena včas, zůstalo mnoho dokladů na opuštěných konzulátech. Dále naši vojáci umístění v Agde odevzdávali svoje osobní doklady a cestovní pasy vojenské správě, která je z největší části dala spálit v červnu 1940. Kromě toho někteří naši příslušníci ztratili doklady i se svými zavazadly při útěku před Němci.*“¹⁵⁶

V pozůstalosti Bohuslava Ečera se dochovalo mnoho důkazů o tom, že zaměstnanci konzulátu byli v podstatě permanentně připraveni na evakuaci. Bohuslav Ečer měl v plánu dostat se přes Lisabon do USA. Tuto cestu připravoval

¹⁵⁴ viz. Příloha č. 16.

¹⁵⁵ **Vladimír Vochoč (1894-1985)** - český právník a diplomat, který jako československý konzul ve francouzském Marseille pomohl mnoha uprchlíkům.

¹⁵⁶ HÁJEK, Adam. *JUDr. Vladimír Vochoč Československý konzul v Marseille 1938 – 1941*. Praha, 2009. Rigorózní práce. Karlova univerzita v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Kuklík, CSc. str.: 51.

za pomoci zaměstnanců tamního konzulátu, jak dokládá bohatá korespondence na toto téma:¹⁵⁷

„Vážený pane Čejko,

po událostech vám již známých /konfinování dr. Vochoče/ je další činnost konzulátu nemožná. Personál musí co nejdříve odjet. Zůstane zde asi zatím jen p. Hamáček v dosavadních místnostech, kromě toho Beziers p. dr. Lavička.

Já se sám také musím starat o odjezd. Od našich nemáme na svou telegrafickou žádost, zaslanou dne 1. dubna, přes Vás a opakovanou několik dní na to přes p. dr. Kopeckého, žádné odpovědi. Mají tam jistě větší starosti. Zásluhou přítele ze Spojených států jsem obdržel pro sebe a rodinu víza do USA. Hodlám odjet v měsíci květnu. Požádal jsem své přátele v USA /p. Havlíka/, aby mi zajistili čtyři lístky Lisabon-New York, a aby vyrozuměli mne i Vás. Jakmile obdržíte sdělení a potvrzení o zaplacené cestě do New Yorku, raďte laskavě zařídít, aby mi bylo uděleno vízum portugalské pro mne a moji rodinu. Data ohledně nás všech máte. Poznávám, že víza španělská nám již povolena byla.

Nepotřebuji zdůrazňovat, že odjezd je pro mě věcí velmi naléhavou. Zůstal jsem v Marseilli na žádost dr. Vochoče, abych mu pomáhal, činil jsem tak do poslední chvíle. Nyní však, kdy úřady další činnost nepřipouštějí, je můj pobyt zde jednak bezúčelný, jednak také spojený s obtížemi a určitým nebezpečím. Musíme proto co nejrychleji odjet. Jediným nedostatkem je ta okolnost, že nemáme víza portugalská. Nevím, jak by se dala opatřit pro případ, že včas nebude pasáž zaplacená. Jde také o to, že pasáž může být zaplacená až na dobu pozdější a že tudíž také víza se nedostanou krátce před odjezdem lodi. To může být již pro nás pozdě. Kdyby se zde něco stalo /hrozilo to už několikrát/ pak jsem v nebezpečí, že místo do USA pojedou do Dachau nebo Buchenwaldu.

Lze snad opatřit víza zaplacením pasáže do USA? Víza tam mám, byla nám udělena v červnu 1940, pak by se náklady cesty zvýšily o tento obraz, ale ten bych

¹⁵⁷ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

musel obětovat vzhledem k nebezpečí plynoucí z průtahu. Zaplatil bych si tuto částku sám. Ničeho nežádám, vím, že naši mají starosti a obtíže finanční. Jakmile budu v USA, opatřím si potřebné prostředky půjčkou u svých přátel.

Prosím vás tudíž, abyste laskavě učinil vše, co je ve vaší moci, abychom co nejdříve portugalská víza dostali. Dosud zůstávám v Marseille a můžete mi psát nebo telegrafovat na mou soukromou adresu nebo dosavadní úřední obvyklou cestou. Také samozřejmě dokud budu zde, budu vyřizovat, oč mě žádáte.

Se srdečným pozdravem.

Dr. Bohuslav Ečer¹⁵⁸

Bohuslav Ečer se však do USA vydat nemohl. Důvodem byla nemoc jeho ženy, jak uvádí v dopise, který zaslal konzulovi dr. Vochočovi, dne 13. května 1941:¹⁵⁹ „*Moje paní vážně ochuravěla. Byla postižena bolestmi, které odůvodňovaly obavu, že jde o zánět pohrudnice nebo o komplikace plicní. Protože moje paní již dvakrát naší emigraci odnesla otřesem zdraví, poprvé na útěku z Brna do Bělehradu po okupaci, kdy v Bělehradu onemocněla prudkým zánětem nervů, podruhé na útěku z Pouliguenu do Pierrefitte ve Vysokých Pyrenejích přes Bordeaux Bayonne po porážce Francie. Dal jsem ji vyšetřit profesorem Audibertem v Marseille dne 10. května t. r. Profesor Audibert doporučuje naléhavě odklad cesty. Výsledek svého šetření uloží do lékařského certifikátu, který si dovolím předložit. Po této prohlídce dne 12. května 1941 byla moje paní postižená taktickým záchvatem bolesti, že jsem byl nucen narychlo zavolat lékaře. Je upoutána na lože a zatím není známo, jak bude nemoc probíhat.*“¹⁶⁰

Činnost konzulátu byla po necelém roce kolaborantskou vládou ve Vichy zakázána. Bohuslav Ečer si velice dobře uvědomoval stav, ve kterém se českoslovenští emigranti, kteří zůstali ve Francii, nacházeli. Vzpomíná na ni takto: „*Situace nás, emigrantů se zde ve Francii zhoršuje. Politicky odpovědné osobnosti jsou v nebezpečí. Je třeba, aby odjely. Kdyby Němci obsadili zbytek Francie, pak je*

¹⁵⁸ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

*už nikdo nezachrání. Nezachránil by je nikdo ani v tom případě, kdyby Němci o ně požádali ještě před obsazením země. To platilo o důstojnících, o politicích, i o politicky pracujících civilistech.“*¹⁶¹

Dne 22. června 1941, v den, kdy německá vojska zaútočila na SSSR, se Bohuslav Ečer rozhodl Marseille definitivně opustit. S rodinou uprchl do Nizy, kde se mu naskytla vzácná příležitost, pokračovat v práci započaté v Paříži. Do Nizy byl tehdy z Paříže přesunut Ústav pro studium mezinárodního práva (Institut Méditerranéen des Hautes Etudes Internationales), kam se Ečer přihlásil jako vysokoškolský posluchač. Získal zde diplom z oboru mezinárodního práva a jiných mezinárodních věd. Studium Bohuslava Ečera v Nizze skončilo v době, kdy hrozilo připojení města k fašistické Itálii. Pracovníky amerického konzulátu v Nizze byl upozorněn, že toto riziko je poměrně reálné. Padlo tedy rozhodnutí Francii nadobro opustit a vydat se do Anglie.¹⁶²

Dne 3. září 1942 Bohuslav Ečer s rodinou překročil hranice do Španělska a dostal se až do Lisabonu¹⁶³. Po menších peripetiích se 6. října 1942 letadlem dostali do anglického Bristolu.¹⁶⁴

Po celou dobu až do odletu do Anglie se Bohuslavu Ečerovi dařilo udržovat, poměrně sofistikovaným způsobem, kontakt s domovem. V tom mu pomáhal jeho přítel Karel Křepelka. Již z dob před druhou světovou válkou znal Bohuslav Ečer jakéhosi obuvníka v Curychu Jaroslava Fialku. Po dohodě s ním a jeho prostřednictvím posílal Ečer dopisy domů až do odjezdu z Lisabonu. V Brně o tom věděl právě Karel Křepelka, který po Ečerově zmizení tvrdil, že je v neutrální zemi, ve Švýcarsku. Tam měl Ečer být, protože onemocněla jeho manželka. Ať pak byl kdekoliv, vždycky jeho dopis začínal označením: „*V Curychu, dne...*“ a byl opatřen

¹⁶¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 128.

¹⁶² Tamtéž. str.: 128.

¹⁶³ viz. Příloha č. 17.

¹⁶⁴ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

datem, kdy jej pan Fialka pravděpodobně obdrží a odešle do protektorátu. Obálka tedy měla vždy razítko curyšské pošty.¹⁶⁵

Tak mohl Ečer dávat pokyny své kanceláři v Brně, co má v jednotlivých sporech dělat, mohl dokonce doporučovat postup v určitých případech, jako kdyby vedl dál svou advokátní kancelář. Protektorátní úřady žily v domněnku, že se Bohuslav Ečer vrátí a že musel zůstat v zahraničí jen proto, že se tam jeho žena léčí. Proto nedošlo ani k vyvlastnění jeho domu. Jak to celé probíhalo, popsál Karel Křepelka pro reportáž Edvarda Cenka:¹⁶⁶

„Korespondence, kterou jsem vedl polovinu doby okupace s dr. Ečerem, byla mi jednou z nejmocnějších posil vedle zpráv, jež jsem dostával od jednoho ze svých nejlepších přátel, od učitele Eduarda Berky, který jako jeden z pěti vedoucích hnutí R 3 měl spojení s Londýnem. Když byl v roce 1941 zatčen gestapem, zůstalo mi jedině zpravodajství z londýnského rozhlasu a Ečerovy dopisy. Tím, že dr. Ečer nikdy nemluvil z Londýna svým jménem, umožnil jak své rodině, tak svým četným přátelům žít zde a pracovat bez přímého ohrožení Němci. Pokládám to od něho za velmi taktické, i když to tehdy jemu osobně na popularitě nepřidalo.

Pod záminkou na oko nevinných zpráv o zdravotním stavu manželky, o počasí nebo o některém z vedených sporů, dozvídal jsem se o zahraniční situaci a snažil se stejně odpovídat.

Staly se někdy i humorné případy. Tak na příklad v létě 1941 musila berní správa provádět konečně; likvidaci všech případů vyměřených daní z vystěhování. Za vydatné pomoci úředníků berní správy i berního úřadu protahoval jsem celé řízení tak, že trvalo více než dva roky. Chtěl jsem zamezit prodeji Ečerova domku, neboť jsem tušil, že by jej koupili Němci a zle dořídili. Dokazoval jsem tehdy poněmčílci Menschikovi, že Ečer odjel do Jugoslávie jenom na přechodnou dobu, že má úmysl vrátit se, a že tedy ani on, ani jeho rodina nepodléhají ustanovení

¹⁶⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 109.

¹⁶⁶ Tamtéž. str.: 110.

vládního nařízení 287/39 Sb., protože neopustili své bydliště za okolností, z nichž lze usuzovat, že nemají v úmyslu vrátit se vůbec nebo až po delší době.

Menschik se na mne rozeřval, nevím-li, že Jugoslávie byla do r. 1941 neutrálním státem, z něhož by byl možný návrat, a nevím-li, kdo to byl Ečer. Je prý to ode mě troufalost stavět se za člověka, který by byl postaven před soud, kdyby tu zůstal. Prohlásil jsem pohotově, že dr. Ečer se skutečně chtěl vrátit, ale že mu v tom zabránila choroba jeho paní. Na to prohlásil Menschik s notnou dávkou ironie, že tedy počká až se Ečer vrátí, ale dal mi lhůtu k tomu do 20. září 1941. Napsal jsem o tom dr. Ečerovi do Curychu (dopis šel ovšem za ním dál) a 6. září jsem dostal odpověď, v níž mi píše, že se 20. září bohužel nemůže dostavit s manželkou na úrad, ale že přijde zcela určitě 20. prosince, to jest o tři měsíce později...

Přirozeně, že v té době, kdy Německo bylo poprvé ve vážném a těžkém boji se Sovětským svazem, působila tato odpověď, prošlá německou censurou, pro všechny známě velmi povzbudivě! Zašel jsem za Menschikem dne 20. září a žádal jsem znovu o prodloužení lhůty o tři měsíce s novým ujištěním, že tak činím naposledy. Začal mi vyhrožovat, že si z něho tropím blázna. Ukázal jsem mu censurovaný dopis a Menschik byl se svým rozumem v koncích. Uchechl se ironicky a pravil, že dr. Ečera rád uvidí za tři měsíce. Nedostaví-li se, pak půjde dům do dražby... Přirozeně, že se opět nedostavil, neboť podle dopisu musel s ženou odjetí na Riviéru... Po dalších měsících Menschik už nemohl splnit hrozbu, protože jsem za pomoci českých úředníků splácel dluh, váznoucí na domku.

Ať byla situace na frontách jakákoliv, nikdy jsme neztráceli naději. Snažili jsme se navzájem si dodávat síly mezi řádky, a někdy jsme přidali i trochu humoru. Když zima 1941 činila německé armádě potíže, psal jsem o mrazech, klesajících stále pod 20 stupňů, o červených nocích, ale při tom o nezdolně dobré náladě. A když uplynul další rok, psali jsme si o vánočním stromečku, pod kterým ještě letos dárky nebudou, ale který přece jen bude radostný.

Za heydrichiády se Ečer ptal pln starostí po mém zdraví i zdraví svých přátel. Odpovídal jsem mu obratem, že jsme dosud bez úhony a že se těšíme na

dovolenou. A tak ze slovíček, a mnohdy jen z náznaků zcela nevinných, lze v této korespondenci vyčíst těžké starosti, které nás tehdy tížily, naděje, jimiž jsme žili a které nás tak často zklamaly, ale především pevnou Ečerovu víru, že se brzy vrátí do svobodné vlasti.

Zatím se řítily události úžasným tempem. Na podzim 1943 byl jsem „totálně nasazen“ do dřevoprůmyslu. Přesto jsem ve volných chvílích dále provozoval advokacii a nikdy nedopustil likvidaci Ečerovy kanceláře. Nebyl to příliš těžký úkol proto, že brněnská advokátní komora mi vycházela krajně vstříc.

Ečer byl jediný z advokátů, který zůstal v seznamu členů komory, ač nepředložil podepsané prohlášení věrnosti Hitlerovi. Jméno Ečerovo bylo možno číst až do polovice roku 1944 na advokátní vývěsní tabulce u vchodu do domu vedle mého jména. Měl jsem jen pro tuto „maličkost“ řadu výslechů, ale při každém jsem se odvolával na to, že dr. Ečer je v neutrální cizině, v Curychu a předkládal jsem řadu dopisů a obálek. Poukazoval jsem také na to, že je dosud platný zápis v seznamu advokátů, třebaš substituovaných. Je zajímavé, že to gestapo trpělo více než pět let a nikdy mi pro tuto věc nehrozilo. Až počátkem léta 1944 mi jakýsi úředník na gestapu svým hrubým způsobem říkal, jsem-li sám tak blbý, nebo pokládám-li Němce za tak blbé, aby mně věřili, že Ečer je v Curychu, když dávno pracuje v londýnském odboji... Pravda byla ta, že jsem je skutečně považoval za takové tupce, ale drželi mě tehdy na gestapu tak dlouho, dokud jsem nedal příkaz přímo z vazby, aby tabulka byla sňata. Předtím byl na gestapo volán sám prezident advokátní komory přítel dr. Appel. To byl můj poslední výslech na gestapu kvůli příteli Ečerovi.“¹⁶⁷

V Anglii, se Ečerovi znovu podařilo setkat se s prezidentem Edvardem Benešem. Důvodem jejich schůzky bylo představení Ečerovy vize v otázce potrestání válečných zločinců po válce. Prezident Edvard Beneš ho podpořil a souhlasil s tím, aby mohl ve své koncepci nadále pokračovat a rozvíjet ji. Bohuslav Ečer nastoupil na Ministerstvo spravedlnosti československé londýnské vlády a

¹⁶⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 120.

začal zde intenzivně pracovat na přípravách potrestání nacistických válečných zločinců. Ečer vzpomíná: „*Stal jsem se spolupracovníkem ministra spravedlnosti československé vlády v Londýně dr. Jaroslava Stránského, u něhož jsem vždy našel plné pochopení pro svou práci.*“¹⁶⁸

Bohuslav Ečer se také stal členem London International Assembly, které mělo na starost připravit koncepci potrestání válečných zločinců v mezinárodním rámci. Zde byly poprvé označeny nacistické organizace NSDAP, SS, SA a gestapo za zločinné. V London International Assembly podal Bohuslav Ečer 28. dubna 1943 následující návrh: „*Hlavy států Osy, které trpěly nebo nařídily páchání zločinů, válečných nebo sprostých, na území nebo na příslušnicích spojeneckých národů, jsou za to osobně a trestně odpovědny, buď též souzeny a trestány soudem, nikoliv politickým sborem.*“¹⁶⁹ V září roku 1943 byl Bohuslav Ečer za Československo delegován jako člen do Komise Spojených Národů pro vyšetřování válečných zločinů. Zde naplno začala jeho historická role československého lovce nacistů.¹⁷⁰

¹⁶⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 146.

¹⁶⁹ Tamtéž. str.: 151.

¹⁷⁰ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

2. Příspěvek Bohuslava Ečera k potrestání válečných zločinců a formování mezinárodního trestního práva

2. 1. Pokusy o uchopení mezinárodního trestního práva v historii

Diskuze o genocidě a o zločinech proti lidskosti mohla být zahájena teprve po potvrzení principu kolektivního státního zločinu. To je ovšem neslučitelné s pojmem státní suverenity. Suverénní stát není nikomu podřízen a nemusí nikomu skládat účty. Tento univerzální spor zaměstnával právníky, historiky a filozofy po celá staletí a dospěl k legitimaci přirozeného práva. To jest právní minimum, bez něhož by zanikla veškerá legitimita státu.¹⁷¹

Od 16. století proti sobě stálo učení Machiavelliho a Jeana Bodina. Podle prvního, je suverenity hodnotou osobě a nesmí být podřízena žádnému účelu, ani kontrolována ve svém výkonu. Druhý vychází z principu přirozeného práva. Soudí, že moc nebyla panovníkům svěřena jako účel o sobě, nýbrž jako prostředek ke službě řádu spravedlnosti a míru, jemuž sami rovněž podléhají.¹⁷²

Podle Grotia, uznávaného otce mezinárodního práva, se musí státy považovat za členy jedné společnosti spjaté navzájem univerzálním principem spravedlnosti. Rozlišuje válku spravedlivou a nespravedlivou.¹⁷³

Za jednu z hlavních postav, která stála u formulací moderního mezinárodního práva, je považován švýcarský filozof, diplomat a právník Emer de Vattel¹⁷⁴. Podle Vattela se musí nové mezinárodní právo zabývat nejen otázkou vyhlášení války, ale i jejím vedením, aby se dalo stanovit, jde-li o válku spravedlivou či nespravedlivou. Ve svém díle „The Law of Nations or the Principles of Natural Law (1758)“ uvádí následující postuláty: „*Zatížen vším zlem, které způsobil svým poddaným, je vinen ještě vším možným zlem, které vnesl do*

¹⁷¹ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 17.

¹⁷² Tamtéž. str.: 18.

¹⁷³ Tamtéž. str.: 18.

¹⁷⁴ **Emer de Vattel (1714-1767)** - švýcarský filozof, diplomat a právní expert, jehož teorie položil základy moderního mezinárodního práva a politické filozofie.

*národa nevinného: Prolitá krev, města vyplněna, kraje zničený, hle - toť jeho zločin.*¹⁷⁵ V tomto díle, ale také posuzuje vinu celého národa: „*Ale ty národy, které, jak se zdá, žijí se válečnou zuřivostí, které válku zanášejí na všechny strany bez důvodu, bez záminky, ba bez jiného motivu, než jakým je jejich sveřepost, jsou netvorové, nehodní jména lidí. Musí být považovány za nepřátele pokolení lidského tak, jako ve společnosti občanské vrahové a žháři z povolání nejsou odpovědni jen obětím svého lupičství a žhářství, ale i státu, za jehož nepřátele byli prohlášeni. Všichni národové se mají spojit, aby potrestali, ba vyhubili, tyto sveřepé národy!*“¹⁷⁶

I když je stát uznán vinným ze spáchání trestného činu, nastává obtíž s určením trestní odpovědnosti. Kdo je trestně odpovědný v případě kolektivní kriminality? Mezinárodní právníci se zprvu snažili uvažovat na téma obrany míru tak, že pojímali válku samotnou jako zločin osobě. V druhé řadě se prosadil pojem zločinu proti lidskosti. Tyto zákony jsou univerzální a mají vyšší platnost, než výnosy kteréhokoli smrtelníka.¹⁷⁷

Jednou z nejstarších snah o přesnou formulaci útočné války bylo stanovisko francouzské ústavy z roku 1791, která v hlavě III, článku 2 říká: „*Uzná-li zákonodárné shromáždění zahájení nepřátelství za akt útoku, zaviněného ministry nebo kterýmkoliv orgánem výkonné moci, budiž podána žaloba pro trestný čin proti původci takového útoku.*“¹⁷⁸

Koncem 19. století měli tedy právníci a politologové k dispozici univerzální etický kodex. Nastal čas pro utvoření mezinárodního arbitrážního soudu. Výsledkem bylo svolání I. (18. května – 29. července 1899, svolal ji ruský ministr zahraničí, hrabě Michail Nikolajevič Muravjov) a II. (15. června – 18. října 1907, svolal ji car Mikuláš II.) Haagské mírové konference. Výsledkem I. konference byly 3 dílčí dohody o pravidlech vedení války (mj. zákaz používání otravných plynů). K

¹⁷⁵ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 19.

¹⁷⁶ Tamtéž. str.: 19.

¹⁷⁷ Tamtéž.. str.: 20.

¹⁷⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 137.

dohodě o omezení zbrojení se nedospělo ani na konferenci r. 1907, kdy byly potvrzeny předchozí dohody a přidáno 10 nových.¹⁷⁹

Haagské úmluvy vycházely ze zásady, že válčící státy nemají neomezené právo na volbu prostředků a způsobů vedení války, a že nepřátelství v konfliktu nemá přesahovat stanovené meze. V Haagu byl zřízen stálý mezinárodní rozhodčí dvůr, jeho pravomoc ovšem nebyla závazná a státy se mohly jeho arbitráži vyhnout.¹⁸⁰

Základy humanitárního práva položily rovněž Ženevské úmluvy, které již přesněji uvažovaly o trestním postihu za porušování stanovených pravidel. Jejich hlavním ideologem byl švýcarský podnikatel a humanista Henri Dunant¹⁸¹. Jeho válečné zkušenosti ho inspirovaly, aby navrhl: 1) založení permanentní agentury humanitární pomoci ve válce, 2) smlouvu, kterou by byla uznána neutralita této agentury a povolila humanitární pomoc ve válečné zóně.¹⁸²

První návrh vedl ke zřízení Červeného kříže, druhý pak k přijetí První Ženevské úmluvy, plným názvem „Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli“. Byla přijata 22. srpna 1864. Druhá Ženevská úmluva, plným názvem „Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři“, byla přijata 6. července 1906 a specificky ošetřuje pravidla pro ozbrojené a námořní síly na moři. V první světové válce se však Haagské ani Ženevské konvence nerespektovaly.¹⁸³

V posledním Kongresu USA, 8. ledna 1918 uvedl prezident USA Woodrow Wilson¹⁸⁴ 14 bodů k zajištění spravedlivého a trvalého míru: 1. Odstranění

¹⁷⁹ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 20.

¹⁸⁰ Tamtéž. str.: 20.

¹⁸¹ **Henri Dunant (1828-1910)** - švýcarský podnikatel, humanista, spoluzakladatel Mezinárodního Červeného kříže, iniciátor Ženevských úmluv a první nositel Nobelovy ceny za mír z roku 1901.

¹⁸² TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 20.

¹⁸³ Tamtéž. str.: 20.

¹⁸⁴ **Woodrow Wilson (1856-1924)** - 28. prezident Spojených států amerických. Po první světové válce se snažil prosadit takové válečné cíle, které by zaručovaly budoucí kolektivní bezpečnost. V lednu 1918 přednesl Kongresu svých Čtrnáct bodů. Volal v nich po otevřené diplomacii, svobodě v obchodu, celosvětovém odzbrojení, právu národů na sebeurčení a hlavně vzniku Společnosti národů. USA však do Společnosti národů nikdy nevstoupily.

kabinetní diplomacie - změna stylu chování států, tajná zákulisní diplomacie měla být nahrazena otevřenou mezinárodní diplomacií s cílem udržovat mír; 2. Svobodná mořeplavba - v mezinárodních vodách měla platit absolutní svobodná plavba a také právo rovného přístupu ke svobodným zdrojům surovin; 3. Odstranění překážek mezinárodního obchodu - cílem bylo vytvoření svobodného, liberálního obchodního systému ve světě, prostřednictvím odstraňování obchodních překážek; 4. Omezení zbrojení - všechny státy a národy se měly podílet na procesu odzbrojování; 5. Vyřešení koloniální otázky - koloniální otázky a problémy se měly řešit nestranně s přihlédnutím k názoru domorodého obyvatelstva; 6. Evakuace cizích vojsk z ruského území - německá vojska měla být stažena z okupovaných území v Rusku; 7. Obnova suverenity Belgie - mělo dojít k znovuoobnovení nezávislé Belgie; 8. Navrácení Alsaska-Lotrinska Francii - Francie měla být obnovena v předválečných hranicích a navíc měla opět získat Alsasko-Lotrinsko; 9. Italské hranice podle národnostního principu - co nejpřesněji vytvoření italských státních hranic na základě etnických hranic; 10. Vytvoření předpokladů pro autonomní vývoj národů Rakousko-Uherska - národy žijící v Rakousku-Uhersku měly obdržet autonomní status; 11. Ukončení okupace Rumunska, Srbska a Černé Hory a zajištění přístupu Srbska k moři; 12. Nezávislost Turecka, autonomie pro neturecké národnosti Osmanské říše - Turecko mělo také zajistit svobodnou plavbu úžinami Bosporem a Dardanelami; 13. Zřízení nezávislého Polska s přístupem k moři - Polsko mělo mít přístup k Baltskému moři; 14. Založení Společnosti národů - tato organizace měla za úkol garantovat dodržování mezinárodního práva, územní nedotknutelnosti a politické nezávislosti každého z členských států. Byl zde uplatněn princip rovnosti všech členů, bez rozdílu mezi malými a velkými státy.¹⁸⁵

Bod 14 ohlašoval nový světový řád a vzniklo společenství poskytující vzájemné záruky politické nezávislosti a územní nedotknutelnosti velkých i malých států. 28. června 1919 byla podepsána Versailleská mírová smlouva, čímž došlo k faktickému vytvoření Společnosti národů. Pakt Společnosti národů se pokusil zmenšit možnosti vzniku války, ale válku samotnou, ani útočnou, nezakázal. Ani ji neprohlásil za mezinárodní zločin. Ustanovení čl. 15 od. 7 pak říká, že nedojde-li v

¹⁸⁵ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 20.

případě konfliktu k jednomyslnému usnesení Rady společnosti národů, pak: „Členové si vyhrazují právo jednat, jak uznají za nutné.“ To byla trhlina, kterou se dala ospravedlnit každá válka.¹⁸⁶

Zločiny z první světové války vyvolaly v letech 1918-1919 snahu o potrestání osobností, které byly za rozpoutání této války zodpovědné. Tyto snahy ukončila Versailleská mírová smlouva a plány na potrestání válečných zločinců nebyly nikdy uskutečněny. Holandsko odmítlo vydat císaře Viléma II k soudu. Nedošlo tedy k naplnění volebního hesla Lloyd George¹⁸⁷: „*The Kaiser must be hanged*“ (Císař musí být oběšen), nýbrž se vyplnilo prohlášení Lorda Halifaxe¹⁸⁸, otištěné v Timesech 9. prosince 1918: „*This demand for the extradition and punishment of the Kaiser is madness*“ (Tento požadavek na vydání a trestání Císaře je šílenství). V průběhu nástupu totalit ve 30. letech se postupně celá kostra a instituce mezinárodního práva rozpadají.¹⁸⁹

2. 2. Přípravy na stíhání válečných zločinců

Jako zdroj pro sepsání této kapitoly mi sloužily unikátní poznámky Bohuslava Ečera z období příprav procesu, které jsou uloženy v Národním archivu¹⁹⁰ a jeho kniha „Norimberský soud“¹⁹¹. Sledoval jsem, jak poválečnou situaci prožíval a jaké připomínky k trestání válečných zločinců měl právě Bohuslav Ečer.

Mezi spojenci panovala shoda, že v případě trestání válečných zločinů, se nesmí opakovat stav bezpráví jako po první světové válce. Tomu měla napomoci

¹⁸⁶ TERNON, Yves. Genocidy XX. století. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1. str.: 20.

¹⁸⁷ **Lloyd George (1863 - 1945)** - byl britským liberálním politikem. V době od 7. prosince 1916 až do 22. října 1922, zastával funkci ministerského předsedy britské vlády.

¹⁸⁸ **Edward Frederick Lindley Wood, 1. hrabě Halifax (1881-1959)** - byl britským konzervativním politikem. Před druhou světovou válkou se stal hlavním zastáncem politiky appeasementu.

¹⁸⁹ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

¹⁹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

¹⁹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

dohoda mezi vítěznými mocnostmi, které se důrazně vyslovily pro potrestání válečných zločinců. Přípravy na potrestání válečných zločinců prováděly jednotlivé vlády již dlouho před koncem války. Byla vydána řada deklamací, ve kterých se jasně prohlašovalo, že tentokrát váleční zločinci budou potrestáni aktem organizované spravedlnosti. Ečer sám tvrdil, že u něho myšlenka na budoucí potrestání válečných zločinců přišla hned po Mnichovu: „Bezprostředně po Mnichovu v říjnu 1938 vypracovali jsme v Brně ve statistickém oddělení městských úřadů množství map, tabulek a diagramů, které dokázaly, že Hitler obsazení našeho pohraničí nedodržel mnichovskou dohodu a že sledoval cíle ryze vojenské. Již tehdy bylo československým politikům a právníkům jasné, že jde o mezinárodní zločin. V zimě 1939-1940 vznikl v Paříži můj elaborát „Okupace Čech a Moravy a zřízení protektorátu z hlediska mezinárodního práva“, kde jsem právně dokazoval, že nacistická vláda se dopustila mezinárodních zločinů. V letech 1940-1942 získal jsem další poznatky z tohoto oboru na Ústavu pro vysoká mezinárodní studia v Nizze, kam se Ústav přestěhoval z Paříže.“¹⁹²

Prezident Edvard Beneš vyhlásil 13. června 1942 zásadu, že za všechny zločiny spáchané na území Československa, ponесou osobní odpovědnost Adolf Hitler, členové jeho vlády, vojenští vůdcové a členové okupačního aparátu. S novými znalostmi v oblasti mezinárodního trestního práva, které Ečer získal na Ústavu pro vysoká mezinárodní studia v Nizze, odjel v září 1942 přes Španělsko a Portugalsko do Anglie. V říjnu 1942 ho přijal prezident Eduard Beneš. Zde projevil přání, aby se mohl nadále specializovat na problémy mezinárodního trestního práva, a zejména na potrestání válečných zločinců. Jak jsem již uvedl, stal se spolupracovníkem ministra spravedlnosti československé vlády v Londýně Jaroslava Stránského.¹⁹³

Prezident USA Franklin Delano Roosevelt prohlásil 12. října 1942, že potrestání válečných zločinů, bude provedeno formou trestního procesu. Jako první s myšlenkou mezinárodního soudu Sovětský svaz, a to dne 14. října 1942.

¹⁹² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str 167.

¹⁹³ Tamtéž. str 167.

Pravděpodobným důvodem, proč tento návrh přišel zrovna ze strany SSSR, jsou zkušenosti s velkými Stalinskými procesy.¹⁹⁴

Dne 20. října roku 1943 byla zřízena Komise Spojených národů pro stíhání válečných zločinců (dále jen KSN). Veřejně publikována byla myšlenka společného postupu velmocí při stíhání válečných zločinců 1. listopadu 1943 v tzv. Moskevské deklaraci. Bohuslav Ečer byl československým zástupcem v KSN již od jejího vzniku. Forma, jakou budou váleční zločinci potrestáni, byla i jedním z témat konferencí tzv. „Velké trojky“ v Teheránu (1943), Jaltě (1945) a Postupimi (1945).¹⁹⁵

2. 2. 1. Moskevská deklarace

K podpisu Moskevské deklarace o potrestání válečných zločinců došlo 31. října 1943. Byla jedním z výstupů Třetí Moskevské konference, na které se setkali ministři zahraničí SSSR, USA a Velké Británie. Tato konference probíhala ve dnech 18. října až 1. listopadu 1943. Moskevská deklarace o potrestání válečných zločinců byla vyhlášena 1. října 1943 současně v Moskvě, Washingtonu a Londýně. Deklarace mluví v zájmu 32 spojeneckých národů.¹⁹⁶

Nejdůležitějším momentem Moskevské deklarace je zásada, že váleční zločinci by měli být souzeni v zemích, kde svou trestnou činnost vykonávali. Na základě Moskevské deklarace byl do Československa vydán také K. H. Frank. Stěžejní úryvek z Moskevské deklarace:¹⁹⁷ *„Němečtí důstojníci a vojáci a členové nacistické strany, kteří byli odpovědní, nebo se účastnili svým souhlasem na zvěrstvech, masakrech a exekucích, budou posíláni zpět do zemí, v nichž jejich odporé činy byly spáchány, za tím účelem, aby byli souzeni a potrestáni podle*

¹⁹⁴ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

¹⁹⁷ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinců“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

*zákonů těchto osvobozených zemí a svobodných vlád, které v nich budou zřízeny. Necht' ti, kteří si dosud neposkrvnili své ruce nevinnou krví, jsou si toho vědomi dříve, než se připojí k řadám viníků, neboť tři spojenecké velmoci je zcela určitě budou pronásledovat na kraj světa a vydají je žalobcům ta tím účelem, aby se spravedlnosti učinilo zadost.*¹⁹⁸

2. 2. 2. Poučení z charkovského procesu

Bohuslav Ečer studoval tzv. „Charkovský proces“ dopodrobna. V Anglii mu o procesu vyšla brožura s názvem „The lessons of the Kharkov trial by dr B. Etcher“¹⁹⁹. Jeho jméno zde bylo přepsáno foneticky do angličtiny²⁰⁰. Studie vyšla v nákladu 100 000 výtisků a byla velice rychle rozebrána. V Anglii tehdy mělo ohlas vše, co souviselo s tématem trestání válečných zločínů.²⁰¹

Na Charkovském procesu je vidět, jak vnímali a posuzovali válečné zločiny právníci SSSR. Jedná se o první proces podobného druhu, který byl veden proti německým válečným zločincům. Charkovský proces byl zahájen 15. prosince 1943 a skončil po třech dnech líčení 18. prosince 1943. Trest byl vykonán bezprostředně po vynesení rozsudků a odsouzení byli oběšeni na místě, kde páchali své zločiny. Průběh a forma procesu se odvolávala na tzv. Moskevskou deklaraci.²⁰²

O charkovském procesu napsal Ilja Erenburg²⁰³ v novinách Rudá hvězda toto: „*Zapamatujme si 15. prosinec: toho dne jsme přestali mluvit o potrestání válečných zločinců a začali jsme je trestat.*“ Právě v tom je historický význam charkovského procesu. Obžalováni byli tři Němci - Abwehru Wilhelm Langheld důstojník Abwehru, který měl v pravomoci zajatecké tábory, Hans Ritz, zástupce velitele roty SS charkovského Sonderkommanda SD, člen charkovského gestapa

¹⁹⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

¹⁹⁹ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²⁰⁰ viz. Příloha č. 18.

²⁰¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946, str.: 165.

²⁰² EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²⁰³ **Ilja Grigorjevič Erenburg (1891-1967)** - sovětský spisovatel, básník a publicista židovského původu. Překládal také francouzskou a španělskou literaturu.

Reinhard Retzlaw a Ukrajinec Michal Bulanov, řidič charkovského gestapa. Byli obviněni z vražd civilního obyvatelstva a válečných zajatců, celkem asi 30 000 lidí. V Charkově byly používány k usmrcování lidí také plynové komory.²⁰⁴

Soudní tribunál byl složen ze sovětských vojenských soudců a vinu prokazoval sovětský vojenský prokurátor. Jako posluchači byli k soudu přizváni příbuzní charkovských obětí.²⁰⁵

V tomto procesu byla výsledkem obžalovaných a svědků zjištěna osobní a trestní odpovědnost Hitlera a vrchních představitelů nacistického Německa Himmlera a Kaltenbrunnera, kteří měli dát přímý rozkaz k tomu, aby sovětsí váleční zajatci a sovětské civilní osoby, pokud jich nelze využít na práce v Německu, byli exterminováni otravným plynem. Dále vyšlo najevo, že používání plynových vozů bylo nařízeno německou armádou.²⁰⁶

Sovětský prokurátor v závěrečné řeči prohlásil: „*Hitler, Göring, Goebbels, Himmler a ostatní jejich společníci jsou hlavními inspirátory a organizátory masakrů a zločinů, spáchaných Němci na sovětské půdě v Charkově, Kresnodaru a jiných městech.*“²⁰⁷

Ečerův závěr z Charkovského procesu zní: Německé zločiny v SSSR a v jiných zemích nejsou izolované činy jednotlivců. Jsou to činy národa, který byl zachvácen mravní a duchovní epidemií, hromadnou zločinností, zvanou nacismus. Tyto činy nejsou „válečnými zločiny“ ve smyslu nauky mezinárodního práva, tedy zločiny, které se s válkou objevují a s ní zase mizí. Byly spáchány dlouho před válkou a byly by páčány i po válce, kdyby jejich nositelé a šířitelé nebyli zastaveni. V tomto uvědomění vidíme základ vytvoření zvláštní kategorie zločinů proti lidskosti.²⁰⁸

²⁰⁴ EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

2. 2. 3. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů

Záměr o vytvoření Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů (dále jen KSN) byl vyhlášen Velkou Británií a USA už 7. října 1942. Ustavující schůze se však konala až o rok později, a to 20. října 1943. Zájmy Československa v této komisi reprezentoval od jejího počátku až do ukončení její činnosti Bohuslav Ečer. Byl jmenován delegátem do KSN jako mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr. V komisi také zastával místo předsedy právního výboru.²⁰⁹

Hlavní zásady KSN, které byly přijaty na druhém plenárním zasedání 2. prosince 1943, formuloval podle zprávy Bohuslava Ečera, britský právník Cecil Hurst takto:²¹⁰

„a) Komise má být sporem, který bude jednat jménem Spojených národů a za jejich podpory jako celku, a má být pověřena úplnou autoritou upravit otázku potrestání válečných zločinců, kteří budou nalezeni v Německu.

b) Ve své práci má být Komise vedena pravidlem, že každý stát má absolutní právo trestat válečné zločince na svém území a že toto právo může být omezeno.

c) Ohledně zločinců, jejichž jména budou dána na listinu Komise, jedním z úkolů Komise má být poskytnout všem pomoc k tomu účelu, aby viník byl postaven před soud.

d) Komise má mít právo obžalovat a postavit před zvláštní soud (miní se soud mezispojenecký) ony viníky, ohledně nichž, žádný spojenecký soud nemá jurisdikce.“²¹¹

KSN stála před problémem, jak vůbec definovat válečný zločin. Na obtížnou práci v KSN vzpomíná Bohuslav Ečer takto: *„Veřejnost nevěděla o rozporech a o*

²⁰⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ Tamtéž.

jednání v Komisi. Jen tu a tam se objevila v tisku malá zpráva, že v Komisi jsou rozdílné názory v nezákladnějších věcech posuzování válečného zločinu.“²¹²

Bohuslav Ečer si v KSN dokázal získat respekt a autoritu. Podle svědectví tehdejšího ministra spravedlnosti Jaroslava Stránského, jeho význam doslova převyšoval vliv tak malého státu jako bylo Československo: „*Jeho vliv v této komisi byl pronikavý, naprosto neúměrný naší mocenské pozici malého národa a exulantské vlády. Bez diplomatických fines, silou své přípravy a argumentace, získal si dr. Ečer v krátké době v Komisi rozhodující autoritu a vtiskl nový ráz celé metodě jejího postupu.*“²¹³ Dále vzpomíná na nejdůležitější věc, kterou Bohuslav Ečer jako člen KSN dokázal prosadit: „*On to byl, komu se podařilo přesvědčit zdráhavou právníckou veřejnost anglo-americkou, že např. útočná válka musí být tentokráte posuzována jako mezinárodní zločin sama o sobě.*“²¹⁴

Byl to opravdu zcela revoluční požadavek na půdě tehdejšího mezinárodního trestního práva. Tento návrh však KSN nepřijala bez námitek. Můžeme se jen domnívat, že důvodem pro nepřijetí tohoto návrhu byly historické války států, které nyní stály na straně spojenců, a mohly by se podle nového pojetí klasifikovat jako zločinné. Za všechny můžu jmenovat například mexicko-americkou válku (1846-1848), búrské války (1880-1902) nebo zimní válku (1939-1940).²¹⁵

Návrh byl Bohuslavem Ečerem přednesen, jako zpravodajem právního výboru, 27. dubna 1944. Obsahem návrhu byla také nová definice zločinů proti humanitě: „*Až dosud mluvilo se o válečných zločincích. I při velmi přesné definici, jak jsme ji stylizovali, mohli by uniknout z odpovědnosti mnozí, kteří páchali válečné zločiny na lidech bez státní příslušnosti nebo na lidech vlastní státní příslušnosti. Proto jako zvláštní kategorii válečných zločinů uváděl jsem zločiny*

²¹² EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 45.

²¹³ Tamtéž. str. 46.

²¹⁴ Tamtéž. str. 46.

²¹⁵ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

proti humanitě, mezi něž patřily násilné deportace, vraždy v zázemí a zotročování civilního obyvatelstva.“²¹⁶

Otázku zločinnosti útočné války si však komise přesto, že právní výbor v tomto smyslu resoluci podal, netroufala rozhodnout a vrátila ji právnímu výboru k novému přezkoumání. Právní výbor si vzal na pomoc profesora Liverpoolské university a odborníka mezinárodního práva, MacNaira. McNairovy závěry popisuje Bohuslav Ečer takto: *„McNair se zahloubal nad všemi argumenty, prostudoval příslušnou literaturu a prameny, a sepsal své memorandum, v němž se postavil rozhodně proti mně.*“²¹⁷ Jeho závěr stojí za to, aby byl předložen celý. Zní takto: *„Bylo by podle mého mínění hlubokým omylem, kdyby Spojené národy obžalovaly kteréhokoliv pachatele, jakkoliv se provinivšího na zásadách morálky před vysloveně právním tribunálem, ať mezinárodním nebo národním, nejsouce jisti, že budou-li fakta zjištěna, bude následovati skoro jistě odsouzení. Musí býti připomenuto, že když právník je postaven do pozice soudce, přestává býti občanem své země nebo politikem a uvědomuje si svou povinnost, sloužiti spravedlnosti podle zásad práva. Zrovna tak praktický lékař, pověřený léčbou pacienta, udělá všechno, aby zachránil pacienta před smrtí, ať je to jakýkoliv zločinec nebo nebezpečný člověk. A tak soudce, jak musí býti očekáváno, vyslechne a když to bude odůvodněno, vyhoví každé obhajobě, kterou uznává soustava práva, již on spravuje, ať je to obhajoba nulum crimen sine lege, zásada, že zákony nepůsobí nazpět, obhajoba rozkazem nadřízeného, imunita hlavy státu, nezpůsobilost mezinárodní smlouvy zavázati stát, který k ní nepřistoupil, námitky proti jurisdikci, atd. Odsouzení, kterého by bylo dosaženo od právníckého tribunálu v rozporu s principy práva, by v konečném výsledku poškodilo státy, které by byly odpovědny za toto porušení a spíše by diskreditovalo než posílilo vládu práva, na které jedině musí spočívati mezinárodní společnost. Proto moje odpověď na otázky, nám položené,*

²¹⁶ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 46.

²¹⁷ Tamtéž. str. 46.

*byla by tato: Činy, spáchané jednotlivci jedině za účelem příprav a rozpoutání nynější války, nespádají-li pod odstavec 3 tohoto §, nejsou válečnými zločiny.*²¹⁸

Na tuto základní otázku, týkající se pramenů německé kriminality a pramenů všech ostatních zločinů, odpověděl profesor MacNair záporně, dokonce naznačil, že podle jeho názoru se mohou váleční zločinci s úspěchem hájit námitkou, že jednali na rozkaz a že Hitler není odpovědný před soudem jako hlava státu.²¹⁹

Kdyby bylo uznáno, že hlava státu není trestně odpovědná za zločiny státem napáchané, že tudíž nemůže být souzena a kdyby se dále uznalo, že nemůže být souzen ten, kdo jedná na rozkaz, pak by logicky němečtí nacisté jakémukoliv trestu unikli, protože všichni konec konců jednali na rozkaz Adolfa Hitlera. Podle Bohuslava Ečera by v tomto případě právo zabilo spravedlnost.²²⁰

Autorita profesora MacNaira byla však taková, že jeho dobrozdání způsobilo obrat v právním výboru, který 15. května 1944 přijal závěry Ečera referátu. Na atmosféru schůze právního výboru KSN Bohuslav Ečer vzpomínal takto: *„Delegáti věděli, že půjde o vědecký souboj. Ovzduší bylo nabito napětím, neboť šlo - po mém názoru - o celý smysl této války v posouzení mezinárodního práva, jež musí naprosto nutně vyústit ve vítězství spravedlnosti nad temnými silami zla a ve skutečnost, že původci války dojdou zaslouženého trestu.*²²¹ Podle svých slov zůstal Bohuslav Ečer úplně sám.²²²

Většina právního výboru se připojila k názoru profesora MacNaira a předložila dne 18. srpna 1944 novou rezoluci. Ta byla vypracována na základě jeho memoranda pouze s malým rozdílem. Doporučovala, aby se příprava a rozpoutání druhé světové války aspoň formálně odsoudilo v mírových smlouvách, a aby pro příště za takové porušení základních zásad mezinárodního práva byly stanoveny

²¹⁸ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 35.

²¹⁹ Tamtéž. str.: 37.

²²⁰ Tamtéž. str.: 37.

²²¹ EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. str. 46.

²²² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 162.

tresty. Podle Bohuslava Ečera si autoři resoluce touto doložkou chtěli uklidnit výčitky svědomí.²²³

Schůze dostala ráz souboje mezi vynikajícím britským odborníkem světového jména a československým delegátem. Debata skončila tím, že právní výbor přijal všemi hlasy, kromě Ečerova, stanovisko profesora MacNaira a resoluci připravenou ve smyslu tohoto stanoviska. Bohuslav Ečer se však rozhodl za svůj názor ještě jednou bojovat přímo na plenární schůzi KSN. Stanovisku právního výboru navzdory.²²⁴

Svou zprávu předložil 27. října 1944 KSN. Její titul zněl: „*Menšinová zpráva, předložená dr. B. Ečerem k otázce, zdali příprava a rozpoutání nynější války mají být pokládány za zločiny, které jsou v rámci kompetence KSN*“. Ve své zprávě upozornil na Ženevský protokol, který ač nebyl ratifikován, vyjádřil, že útočná válka je mezinárodním zločinem. A připojil otázku: „*Lze si představit nestvůrnější zločin než moderní totální válku?*“²²⁵ Ečerova menšinová zpráva končila tímto závěrem:²²⁶

„1) Příprava a rozpoutání nynější světové války jsou zločiny nejenom v mravním nebo historickém smyslu, ale i ve smyslu trestních zákonů napadených zemí a současně zločiny proti všemu lidstvu podle obecných zásad práva mezinárodního.

2) Náčelníci států, členové jejich vlád a vrchních velitelstev, kteří připravili a rozpoutali tuto druhou světovou válku, spáchali zločiny, za které mohou být souzeni trestními soudy napadených zemí.

3) Státy, které mají pravomoc je souditi, mohou svou pravomoc přenést na spojenecký trestní soud. Ale základ, pravomoci tohoto spojeneckého trestního soudu, zřízeného za tím účelem, aby soudil tyto „nepřátele lidského rodu“ není jen výlučně národní jurisdikce států, které by k němu přistoupily. Tento soud byl by

²²³ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 38.

²²⁴ Tamtéž.. str.: 39.

²²⁵ Tamtéž. str.: 40.

²²⁶ Tamtéž. str.: 40.

oprávněn jednati jako nástroj mezinárodní spravedlnosti podle obecných zásad mezinárodního a trestního práva.

4) Celý problém je v rámci pravomoci komise Spojených národů pro válečné zločiny, která je oprávněna zapsati původce nynější války na listinu válečných zločinců, za tento základní zločin totální války 1938/44.

5) Kdyby byly jakékoliv pochybnosti v tomto směru; komise nechť doporučí vládám Spojených národů, aby rozšířily její kompetence v této základní otázce a zmocnily ji, aby mohla původce této války zapsati na listinu zločinců válečných.²²⁷

Před zahájením plenární schůze KSN přišel za Ečerem jeden z největších anglických právníků a praktických soudců, který soudil podle tzv. „Common Law“ (anglosaského nepsaného práva), lord Wright. Byl člen sněmovny lordů a člen anglického nejvyššího soudu, přitom delegát Austrálie, nikoliv Velké Británie. Řekl Ečerovi, že se za jeho zprávu postaví. Jeho jméno bylo v Anglii velice dobře známé. Bohuslav Ečer svou zprávu doplnil na plenární schůzi KSN těmito slovy:²²⁸

„a) Připouštím, že stojíme před nesnadným problémem vzhledem k četným mezerám v mezinárodním právu. Ale celá válka je nekonečnou sérií nesnadných problémů. Národohospodáři, politikové a technici, všichni byli válkou nuceni řešiti nesnadné problémy odvážným rozhodnutím. Domnívám se, že právníci se mají k nim připojiti. Chápu, že to není snadné, protože my, právníci, jsme do jisté míry zajatci své právnícké výchovy.

b) Často si připomínám výstrahu jednoho ze svých profesorů trestního práva: „Nepřipustíte, aby právo zabilo spravedlnost.“ Staré právo, které nepočítalo s nacistickou kriminalitou, by se mohlo státi nástrojem nespravedlnosti vůči obětem nacistů. Toto právo by opravdu mohlo zabít spravedlnost, kdyby bylo vykládáno v úzkém smyslu. Na druhé straně však, jestliže učiníme odvážné rozhodnutí, dovedu si představit ohromný účinek jeho na veřejné mínění v okamžiku, kdy bude dovoleno toto rozhodnutí publikovati.

²²⁷ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 41.

²²⁸ Tamtéž. str.: 42.

c) *Nemám osobní ctizádosti vidět odhlasování svých návrhů, ale jako člen této komise mám ctizádost, aby naše komise byla v očích veřejného mínění vedoucím sborem v otázkách spravedlnosti, pokud jde o zločiny Osy.*“²²⁹

Ihned nato se ujal slova Lord Wright. Začal prohlášením, že v zásadě podporuje menšinovou zprávu československého delegáta. Domníval se, že příprava a rozpoutání totální války je zločinem válečným a má s ním být jako s takovým naloženo. Lord Wright odkázal na anglické právo, které vzniklo a rozvíjelo se jako nepsané, neboli zvykové právo. Nikde v anglickém právu není psaného zákona, že vražda je zločinem a přece se vražda jako zločin soudí a trestá. Lord Wright se vyjádřil takto: *„Nedostatek psaného zákona by mohl bez pochyby zabránit odsouzení a potrestání člověka za něco, čehož trestnost by mohla být považována za pochybnou, avšak zločinnost Adolfa Hitlera a jeho spoluviníků, projevená rozpoutáním dnešní totální války, na kterou se připravovali po léta a jejíž útočný cíl a charakter on sám vyhlásil, nemůže být popírána. Tady nepotřebujeme psaný trestní zákon ani výslovně stanovený trest, leč by mezinárodní právo nemělo vůbec zubů. Všechno, co potřebujeme, je vhodný soudní tribunál, způsobilý vykonat spravedlnost, když činy jsou před ním prokázány. Každý jiný závěr by otrásl mravním smyslem lidstva.*“²³⁰

Dojem z projevu byl velice silný. Bohuslav Ečer dokázal svým vystoupením na plenárním zasedání KSN a díky podpoře Lorda Wrighta ostatní delegáty přesvědčit. Na jeho stranu se přidalo 13 států, které měly na schůzi KSN své zástupce. Ečerův návrh byl přijat na příští schůzi KSN a to 17. října 1944. S návrhem byly seznámeny také spojenecké vlády a nakonec ho přijaly s většími, či menšími připomínkami.²³¹

Na tomto příkladu můžeme vidět, jak velký vliv měl Bohuslav Ečer na formování moderního mezinárodního trestního práva. Zahájení útočné války byl nakonec jeden z hlavních bodů obžaloby v Norimberku. Navíc musíme obdivovat

²²⁹ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 42.

²³⁰ Tamtéž. str.: 42.

²³¹ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

osobní nasazení Bohuslava Ečera, který své stanovisko dokázal silou argumentů prosadit před největšími autoritami tehdejšího mezinárodního práva. Jistě mu k tomu nesměla chybět ani značná odvaha.²³²

Tento vyhraný Ečerův spor znamenal, že byl ve finále schopen prosadit i další zásady ze své původní zprávy, jejíž součástí byla také definice zločinů proti lidskosti, jako zvláštní kategorie zločinů. Většina těchto zločinů byla již kryta pojmem „válečný zločin“, na druhé straně však hrozilo, že by některé zločiny potrestání unikly. Jako zločiny proti lidskosti označil Ečer v referátu všechny zločiny spáchané na lidech pro jejich náboženství, rasu, národnost nebo politické přesvědčení bez ohledu na místo, kde tyto zločiny byly spáchány a bez ohledu, na kom byly spáchány.²³³

Bohuslav Ečer se totiž domníval, že jsou to zločiny, které směřují proti základům jakékoliv lidské civilizované organizace. Vysvětluje to následovně: „*Za této války nebyli lidé jenom vražděni za domnělé své činy proti nacismu, ale degradováni na úroveň nikoliv jen zvířete, nýbrž na úroveň hmyzu. Zabít zvíře bezúčelně a svévolně je hospodářsky škodlivé, ale zašlápnout hmyz, to je něco, co není spojeno nejen se žádným rizikem, ale se žádnou škodou. A tak Němci lidi hubili jako hmyz, týrali je nejen tělesně, ale i duševně, a to jen za to, že patřili k jiným národům, jiné rase nebo jen pro jejich náboženství či odchýlné politické přesvědčení. Kdyby to se mělo trpět a kdyby takové zločiny proti základním lidským právům nebyly stíhány, musila by se lidská společnost rozsypat, proměnila by se tato planeta v džungli.*“²³⁴ Proto navrhl, aby tyto zločiny byly označeny jako zvlášť nebezpečná skupina zločinů nacismu.²³⁵

Další Ečerem představená zásada byla o trestní a osobní odpovědnosti Adolfa Hitlera a členů jeho vlády. Tento návrh se, po již zmiňovaných peripetiích, podařilo prosadit a komise již dne 22. listopadu 1944 zapsala na listinu válečných

²³² DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

²³³ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 47.

²³⁴ Tamtéž. str.: 48.

²³⁵ Tamtéž. str.: 49.

zločinců Adolfa Hitlera a všechny členy jeho vlády. Na otázky odpůrců této zásady odpovídal Bohuslav Ečer takto:²³⁶

„1) Jako členové nacistické strany, kteréžto členství je dobrovolné, převzali bezpodmínečný závazek uskutečňovati všechny její cíle, tedy i ty, které jsou zločinné.

2) Přijali zásadu „ústavy“ nacistického státu, podle níž německý stát není ničím jiným než nástrojem pro uskutečňování cíle nacistické strany bez výjimky, tedy i cílů zločinných. Vstoupili do německé vlády s trestným úmyslem prováděti zločinné cíle nacistické strany a tudíž již tím, že vstoupili do německé vlády, dopustili se činu, který lze nazvati trestní konspirací podle anglosaského trestního práva nebo zločinem banditismu podle sovětského, francouzského a československého trestního práva.

3) Jako členové německé vlády stali se spoluvinníky Adolfa Hitlera, a kromě toho každý ve svém vlastním oboru pachateli nesčetných zločinů pod rouškou páchaných ve formě na venek zákonné, jako jsou „zákony“, nařízení, dekrety atd.

4) Jsou tudíž odpovědni stejně jako je odpovědný každý člen zločinecké bandy za všechny činy této bandy podle zásady, že každý čin, spáchaný za společným zločinným úmyslem, se přičítá všem členům této bandy. Jsou z hlediska právního buď pachateli nebo spolupachateli nebo spoluvinníky.“²³⁷

Poslední Ečerem prosazovaná zásada se týkala členství v SS, SA, SD a gestapu. V KSN bylo jasno od počátku všem členům, že jde o tisíce, ba statisíce lidí a že nelze jejich zločiny postihnout normálním způsobem individuálního trestního řízení. Podle Ečera: *„Bylo dále jasno, že tyto organizace nejsou ničím jiným, než gangsterskému státu sloužící zločinecké bandy neslýchaného rozsahu.“²³⁸* Bohuslav Ečer byl zvolen zpravodajem pro tento problém a předložil 22. června 1944 KSN zprávu, nazvanou „Zpráva o německých SA, SS a gestapu“. První část zprávy líčí

²³⁶ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 49.

²³⁷ Tamtéž. str.: 50.

²³⁸ Tamtéž. str.: 50.

podrobně, podle německých pramenů organizaci těchto útvarů, jejich účel, způsob, jakým se získávali členové, jak se cvičili, jak byli vojensky organizováni, zásady jejich disciplíny, naprosto slepá poslušnost atd. Tato část zprávy byla rozmnožena tiskem a zaslána spojeneckým vládám ve větším počtu exemplářů, zejména pro velitele na frontách v Německu. V druhé části této zprávy rozvedl a odůvodnil tyto závěry:²³⁹

„1) Členství v těchto organizacích je samo o sobě zločinem.

2) Zločinný úmysl lze u členů těchto organizací předpokládati.

3) Obhajoba rozkazem nadřízeného ze strany těchto banditů je nepřípustná.

4) Mají býti trestáni podle zásady kolektivní trestní odpovědnosti.

5) Jsou oprávněna všechna ochranná opatření proti těmto banditům, aby jim bylo znemožněno rušit budování míru.“²⁴⁰

I díky příspěvku Bohuslava Ečera se tak pro souzení nacistických válečných zločinců podařilo prosadit tyto základní východiska: 1) Totální válka je jen systematickým řetězem zločinů. 2) Mimo válečných zločinů jsou zvlášť postaveny zločiny proti lidskosti. 3) Členové německé vlády a generálního štábu, sbor politických vůdců NSDAP, členové SS, SA, gestapa a SD jsou sami o sobě zločinci a nemohou se vymlouvat na rozkazy představených.

To, že se těmito postoji zapsal do dějin mezinárodního trestního práva, dokládá, že na zmínku o jeho roli v právním výboru KSN nezapomíná ani zahraniční odborná literatura. Je zde uváděn jako jeden z hlavních ideových tvůrců trestání nacistů po druhé světové válce. Alespoň krátká zmínka o Bohuslavu Ečerovi v odborné zahraniční literatuře se mi podařila dohledat u těchto autorů: **Kirsten Sellars** /University of Cambridge/ - 'Crimes against Peace' and

²³⁹ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str.: 50.

²⁴⁰ Tamtéž. str.: 51.

International Law²⁴¹, **Sergey Sayapin** /KIMEP School of Law/ - The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State²⁴², **John Connelly** /University of North Carolina/ - Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956²⁴³, **Dominic McGoldrick** /University of Nottingham/ - The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues²⁴⁴, **William Schabas** /National University of Ireland, Galway/ - Genocide in International Law: The Crime of Crimes²⁴⁵.

2. 2. 4. Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců

Jak již bylo uvedeno, Československo bylo v KSN zastoupeno od samého počátku svým členem Bohuslavem Ečerem, který byl do funkce jmenován 24. září 1943. Úkolů československého delegáta v KSN bylo hned několik:²⁴⁶

- 1) Zastupovat československou vládu v KSN a v podvýborech buď osobně, nebo v zastoupení.
- 2) Podávat návrhy obecného mezinárodně právního významu v souladu s československým stanoviskem a s československými zájmy v rámci kompetence KSN.
- 3) Předkládat KSN žaloby proti jednotlivým válečným zločincům a skupinám jménem československé vlády a žádosti o zapsání na listinu válečných zločinců.

²⁴¹ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-9394-8405-8.

²⁴² CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000. ISBN 978-0-8078-4865-4.

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004. ISBN 1-84113-281-0.

²⁴⁵ SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 10-0521-71-900-3.

²⁴⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

4) Od jara 1945 zastupoval Československo při mezinárodním jednání o stíhání, vydávání a souzení válečných zločinců.²⁴⁷

Původním sídlem Úřadu československého delegáta v KSN byl Londýn. Po skončení války se úřad přestěhoval do Prahy. V Praze potom sídlil na této adrese: Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců, Ministerstvo spravedlnosti, Vyšehradská třída 16, Praha 2.²⁴⁸ Po skončení války přibyly úřadu delegáta další úkoly. Pátrat po K. H. Frankovi a zajistit jeho vydání do Československa, vypátrat Jozefa Tisu a vyslechnout válečné zločince Ribbentropa, Dalugeho, Lammerse a Keitla.²⁴⁹

V Národním archivu v Praze se mi podařilo najít dopis Bohuslava Ečera z 31. března 1944, ve kterém popisuje svůj rozhovor s prezidentem Eduardem Benešem o práci v KSN. Tento dopis je adresován exilovému ministru spravedlnosti Jaroslavu Stránskému:

„Vážený pane ministře,

dovoluji si Vás tímto soukromým dopisem informovat o průběhu a výsledku oné části mého rozhovoru s panem prezidentem dne 30. března, která byla věnována práci komise a mé činnosti jako československého zástupce v ní.

Pan president prohlásil, že zprávy četl a že je v celku informován. Omezil jsem tudíž svůj výklad na některé akutní problémy z poslední doby.

Sdělil jsem především, že by podle mého mínění doma velmi působilo, kdybychom mohli o výročí Heydrichovy popravky a o výročí Lidic a Ležáků ohlásit domů, že pachatelé těchto zločinů a ti, kteří je nařídili, byli již usnesením komise Spojených národů pro válečné zločiny dáni na listinu válečných zločinců a že tudíž trestu neujdou v žádném případě. Pan president projevil velmi živý souhlas s touto

²⁴⁷ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

²⁴⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁴⁹ Tamtéž.

myšlenkou. To ovšem znamená, že již nyní se musí učinit vše, aby komise včas tyto případy dostala a mohla je včas projednat. Ve zprávě č. 13 jsem o ně požádal.

V důsledku hovoru s panem presidentem činím tak znovu zvláštním přípisem adresovaným Vám oficielně a obsahujícím i další návrhy, které jsem panu prezidentovi přednesl a které on schválil...

...Sdělil jsem dále, že považuji za nutné, aby vzhledem k rozvíjející se práci komise, a poradního sboru, byly angažovány dvě stenotypistky, jedna anglická, druhá česká, a aby byly opatřeny aspoň dvě místnosti, jedna pracovní pro členy a tajemníka poradního sboru a pro mne, druhá pro stenotypistky. Pan president souhlasil. Svůj souhlas s těmito opatřeními doplnil dalšími argumenty;

Za prvé: práce v komisi se rozvine (rozběhne se to, pravil) náš delegát musí technicky být tak vybaven, aby stačil.

Za druhé: souhlasí úplně s mojí linií, kterou v komisi hájím a zdůraznil nutnost taktního sice, ale při tom rozhodného, nekompromisního a radikálního postupu. Rozhodnost, nekompromisnost a radikálnost lze ovšem uplatnit jen kvalitní prací, včasným předkládáním zpráv, memorand a návrhů dobře odůvodněných a jazykově bezvadných. Tudiž zase problém technického vybavení.

Za třetí: úspěšná práce v komisi má význam nejen mezinárodní, ale také vnitrostátní. Rozhodnými stanovisky v mezispojenecké retribuci bude podepřena naše retribuční akce domácí.

Tak asi zněly, ne-li doslova, tedy podle smyslu argumenty pana presidenta.

Na moji výslovnou žádost slíbil svoji podporu návrhům, které předložím v tomto směru. Činím tak zvláštním podáním.

V celku pan president projevil o problém potrestání válečných zločinců a jejich spoluviníků mimořádný zájem, projevil svůj souhlas s mým postupem v komisi a to během rozmluvy několikrát a na odchodnou znovu, prohlásiv, že je informován také ze strany osobností cizích.

Já tento souhlas pana presidenta s mou činností v komisi nepojímám osobně. Vidím v něm souhlas s věcnými stanovisky, které v komisi hájím, se stanovisky, která jsou výsledkem také Vaší spolupráce, jak jsem zdůraznil, a spolupráce Dr. V. Beneše a ostatních, kteří mi pomáhají. Považuji proto svoji práci za kolektivní dílo několika československých právníků a ne pouze dílo svoje.

Při tom dovoluji si Vás, zas jen soukromně, upozornit na jeden detail z rozmluvy:

Pan president schválil, že se v diskusi o návrhu amerického delegáta (jedná se o návrh, aby exterminace osob bez státní příslušnosti nebo Němců samých nebo Židů v Německu a jiných osob z důvodů rasových, národních či náboženských byla prohlášena výslovně za válečný zločin, viz moji zprávu č. 13 str. 16) stavím se za americký návrh i proti námitkám Sira W. Malkina, právního poradce Foreign Office. Právě u některých lidí ve Foreign Office, pravil, nutno hledat pramen jejich námitek v jejich politické spoluvině. Sděluji to mimo jiné také z toho důvodu, že mně byla dopisem ze dne 30. prosince 1943 Vám zaslaným a podepsaným p. státním ministrem Pr. Ripkou, i když jen nepřímou, vyslovena výtka, že se pouštím zbytečně do polemiky s předsedou Sirem Cecilem Hurstem a bylo tímto dopisem naznačeno, že by bylo správnější stanovisku anglickému se přizpůsobit. Šlo tehdy o jinou otázku, ale i tehdy byl pravý důvod obtíží tam, kde jej vidí p. president.

*V hluboké úctě
Dr. Bohuslav Ečer²⁵⁰*

V srpnu roku 1945 byl Úřad československého delegáta v KSN reorganizován a přibyly mu další povinnosti, vyplývající z nutnosti pátrat po méně známých zločincích, jimž se podařilo uprchnout z Československa do Německa. Úřad byl také rozšířen o několik členů, zkušené policejní komisaře a pomocný personál. Řídil také činnost pátracích a vyšetřovacích skupin v Německu a to ve

²⁵⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Wiesbadenu, Mnichově, Heidelbergu /americká oblast/, Oyenhausemu a Hamburku /britská oblast/, ve Stuttgartu a Insbrucku /francouzská oblast/.²⁵¹

Zaměstnanci úřadu pátrali po válečných zločincích, zajišťovali jejich zatčení, uvěznění, zjišťovali pobyt, prováděli předběžné výslechy, jednali o vydání válečných zločinců, vyřizovali žádosti o vydání a zjišťovali, jestli jsou dané osoby na listině válečných zločinců, a zda o ně nemá zájem jiný stát.²⁵²

Dne 8. srpna 1945 se čtyři mocnosti dohodly, že zřídí mezinárodní vojenský soud, který bude soudit zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Československý delegát v KSN byl také československým delegátem u Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku a od roku 1946 byl vedoucím československé delegace v Norimberku, vedle delegátů ministerstva spravedlnosti, vnitra a hlavního štábu. Úřad byl zrušen v roce 1949.²⁵³

2. 2. 5. Konference čtyř mocností v Londýně

Dne 25. června 1945 byla v Londýně zahájena konference svolaná čtyřmi mocnostmi: USA, SSSR, Velká Británie a Francie. Tato konference měla za cíl, projednat návrh na zřízení mezinárodního vojenského tribunálu pro souzení hlavních válečných zločinců. Za Spojené státy se této konferenci účastnil Robert Jackson. Bohuslav Ečer měl příležitost osobně jednat s americkými, sovětskými i francouzskými delegáty a jejich spolupracovníky. Písemně byl v kontaktu také s delegátem britským. Podle Bohuslava Ečera nebyly hlavní myšlenky diskutované na konferenci mimo linii, kterou zastával on sám. Robert Jackson je jasně vyložil v dopise z 5. července 1945, který je adresován předsedovi KSN Lordu Wrightovi.²⁵⁴

„Postupuji v předpokladu, že máme usilovat o to, abychom dokázali, že činnost obžalovaných se pohybovala na těchto liniích:

²⁵¹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ Tamtéž.

²⁵⁴ Tamtéž.

a) obžalovaní se shodli na společném zločineckém plánu nebo podniku, jenž směřoval k německé nadvládě nad Evropou, případně nad celým světem, kterýžto plán obsahoval nebo zamýšlel zvěrstva a jiné zločiny, o nichž se zmiňuji níže. Tento plán jde zpět několik let, před zahájením války.

b) Obžalovaní přepadli cizí země. Porušili smlouvy, dohody nebo ujištění mezi národy a rozpoutali útočnou válku. Plánovali tyto činy již dlouho předtím, než byly spáchány.

c) Obžalovaní porušili zákony, pravidla a zvyky války. Tato porušení byla součástí zločineckého podniku obžalovaných nebo podle rozumové úvahy z něho vyplynula. Obsahovala mezi jinými masové vraždy, týrání válečných zajatců a civilního obyvatelstva, vylupování tohoto obyvatelstva a podobné činy.

d) Sledující svůj zločinný podnik obžalovaní prováděli perzekuce a deportace z důvodu politických rasových nebo náboženských, zvěrstva a jiné zločiny uvnitř nebo mimo Německo. Tyto zločiny necht' jsou stíhány, bez ohledu na to, zda se jimi porušilo domácí právo země, kde byly spáchány.²⁵⁵

V další části svého dopisu Lordu Wrightovi Robert Jackson oznámil, že obžalovaní budou jednak jednotliví němečtí nacisté, jako např. Göering, Hess a Ribbentrop, tak i skupiny a organizace jako SS, gestapo a říšská vláda. Dále podtrhuje osobní a trestní odpovědnost členů těchto organizací. Nakonec žádá, aby jednotlivé vlády dodaly materiál pro žalobu, která bude předložena Mezinárodnímu vojenskému tribunálu. Československá reprezentace při KSN zaslala čtyřem hlavním žalobcům svůj příspěvek k žalobě nazvaný „Německé zločiny proti Československu“, čítající 118 stran v září 1945.²⁵⁶

²⁵⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁵⁶ Tamtéž.

2. 2. 6. Londýnská dohoda z 8. srpna 1945 a Charta Mezinárodního vojenského tribunálu

Dohoda se odvolává na Moskevskou deklaraci z 30. října 1943, ve které mimo jiné bylo uvedeno, že hlavní němečtí zločinci, jejichž trestné činy nemají zvláštního zeměpisného umístění, budou potrestáni společným rozhodnutím vlád Spojenců.²⁵⁷

V dohodě se dále uvádí, že se vlády čtyř velmocí rozhodly, v zájmu všech Spojených národů, uzavřít smlouvu, kterou se zřizuje Mezinárodní vojenský tribunál (dále jen IMT)²⁵⁸ k potrestání hlavních německých zločinců. K dohodě přistoupilo 19 dalších států. Přístup Československa byl oznámen britskému zahraničnímu úřadu a dohoda nabyla pro Československo mezinárodní účinnosti 26. září 1945. Československo přistoupilo k dohodě jako první z 19 států.²⁵⁹

Charta tribunálu pak obsahuje v kapitole I. ustanovení o jeho zřízení a v kapitole II. ustanovení o jeho pravomoci. Po stránce právní je tato kapitola nejzajímavější v článku 6, kde se praví, že tribunál bude soudit následující zločiny, za které budou pachatelé osobně odpovídat.²⁶⁰

- 1) účast na spiknutí za účelem zmocnění se vlády nad světem;
- 2) zločiny proti míru – plánování, přípravy a podněcování nebo rozpoutání útočné války nebo války, kterou se porušují mezinárodní smlouvy, dohody a záruky;
- 3) válečné zločiny - porušení zákonů a válečných zvyklostí, např.: vraždy, deportace, nucené práce, zabíjení rukojmích, ničení měst a vesnic;
- 4) zločiny proti lidskosti – vraždy, zotročování, deportace nebo jiné násilné činy spáchané proti civilnímu obyvatelstvu, před válkou nebo za války,

²⁵⁷ NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.

²⁵⁸ Obecně používaná zkratka pochází z anglického názvu: **International Military Tribunal**.

²⁵⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁶⁰ Tamtéž.

perzekuce z důvodu politických, rasových nebo náboženských, ať už v rozporu nebo v souladu s domácím právem státu, kde byly zločiny spáchány.²⁶¹

Právě článek 6 Charty je pokládán za opravdový mezník ve vývoji mezinárodního práva a za základ mezinárodního trestního práva v pravém slova smyslu. Velkou zásluhu na jeho podobě měl právě Bohuslav Ečer, jak jsem již uvedl v kapitole 2. 2. 3. Komise Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.

Bohuslav Ečer ve svých poznámkách, které se dochovaly v Národním archivu, píše: „Byla mi prokázána čest, že jsem byl v londýnské KSN pro vyšetřování válečných zločinců, zvolen zpravodajem, pro otázku, jaké zločiny mají být postiženy spojeneckou retribuční akcí. Předložil jsem svou zprávu KSN a navrhl jsem, aby spojenci stíhali a trestali ony kategorie zločinů, jak je článek 6 vypočítává. Tento návrh byl v KSN projednáván hodně dlouho, poněvadž obsahoval opravdu revoluční novum v mezinárodním právu. Myslím, že je pro československou právní vědu velkým zadostiučiněním, že návrhy československé delegace byly chartou realizovány v plném znění. Hlavní americký žalobce Robert Jackson prohlásil na večeři, kterou uspořádal pro československou parlamentní a justiční delegaci, která navštívila Norimberk v únoru 1946, že československý příspěvek byl dílem významu pionýrského.“²⁶²

Revoluční novum článku 6 Charty nespočívá však jen v tom, co tento článek prohlašuje za zločiny, které mají být souzeny před IMT. Revoluční novotou tohoto článku spatřuji v zásadě jasně vyjádřené, že totiž za tyto zločiny mají nést osobní a trestní odpovědnost vůdcové, organizátoři, podněcovatelé a spoluviníci německého teroristického režimu, a to podle zásad kolektivní zodpovědnosti za všechny členy

²⁶¹ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

²⁶² NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

tohoto druhu, ať už byly spáchány kýmkoli, při provádění společného plánu nebo spiknutí.²⁶³

Poprvé v dějinách mezinárodního trestního práva byly političtí, hospodářští a ideologičtí vůdcové státu, v našem případě nacistického Německa zatíženi osobní a trestní odpovědností, za zločiny režimu jimi organizovaného.²⁶⁴

Hlavní americký žalobce Robert Jackson ve svém úvodním projevu před norimberským tribunálem dne 21. listopadu 1945 prohlásil, že zdravý rozum lidstva vyžaduje, aby se zákon nespokojil s potrestáním malých zločinů spáchaných malými lidmi. Musí postihnout také lidi, kteří mají velkou moc a používají jí záměrně k tomu, aby uvedli v pohyb zlo, které neponechává na světě ani jediný domov nedotčený. Stejně se vyslovili ostatní hlavní žalobci ve svých projevech, přičemž hlavní britský žalobce Shawcross prohlásil, že napříště každý, kdo ponoří svou vlastní nebo jinou zemi do útočné války, činí tak s provazem na krku.²⁶⁵

Článek 7 stanovuje, že úřední postavení odpovědného úředníka ve vládních úřadech, nebude považováno za okolnost, která ho zbavuje odpovědnosti, anebo která zmírňuje trest. V článku 8 se praví, že okolnost, při které obžalovaný jednal na rozkaz své vlády nebo svého nadřízeného, ho nezavazuje odpovědnosti, ale tribunál může zmírnit trest. Článek 9 stanovuje, že tribunál může prohlásit skupinu nebo organizaci, které byl některý z obžalovaných členem za zločinnou. V článku 10 se stanovuje důsledek takového soudního prohlášení: Každý smluvní stát má právo soudit svými soudy jednotlivce za členství v takové skupině či organizaci. Zločinná povaha skupiny nebo organizace pokládá se za dokázanou a nemůžeš být brána v pochybnost. Článek 12 určuje, že se může viník soudit také v nepřítomnosti. Článek 13 dává tribunálu právo stanovit si pravidla svého řízení, jehož zásady jsou pak vytýčeny v člancích 17-25. Jejich účelem je zabránit sabotáži a protahování procesu. Podle článku 19 není tribunál vázán žádnými průvodními technickými pravidly. Má volnost v utváření důkazů a nebude žádat důkaz činů obecně známých.

²⁶³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁶⁴ Tamtéž.

²⁶⁵ Tamtéž.

V článku 22 se stanovuje, že sídlem tribunálu je Berlín a prohlašuje se, že první proces se bude konat v Norimberku a další procesy v takových městech, které tribunálu určí.²⁶⁶

2. 3. Bohuslav Ečer vyslýchá v Mondorffu nacistické válečné zločince

Vrchní velitel angloamerických branných sil v Evropě Dwight Eisenhower zaslal v dubnu roku 1945 do KSN telegram, ve kterém všechny delegáty v KSN zval na prohlídku nacistických zločinů do koncentračního tábora Buchenwald. Mezi pozvanými byl samozřejmě i Bohuslav Ečer. Delegace KSN se do Buchenwaldu dostala 26. dubna 1945. Delegáti tak mohli vidět na vlastní oči zločiny, za které připravovali jejich viníkům způsob potrestání. Pro Bohuslava Ečera byla návštěva Buchenwaldu velice emotivním zážitkem. Setkal se zde totiž se svými známými z Brna, kteří hrůzy tohoto koncentračního tábora přežili. Po návratu do Londýna Bohuslav Ečer přečetl jména těchto přeživších v BBC, aby tak informoval jejich příbuzné a známé doma. Vzhledem k tomu, že Československo nebylo v dubnu 1945 ještě osvobozené zcela, přečetl jen jména lidí, kteří pocházeli z míst republiky, které již osvobozené spojeneckými vojsky byly. Obával se oprávněně, že by mohl lidi např. z Prahy touto zprávou ohrozit na životech.²⁶⁷

Po návštěvě v Buchenwaldu se dne 2. května 1945 členové KSN rozhodli, že podpoří generála Dwighta Eisenhowera a budou s ním spolupracovat v otázkách stíhání a trestání válečných zločinců. Generála Dwighta Eisenhowera poté 8. května 1945 KSN pověřila, aby vytvořil národní vyšetřovací týmy. Předsedou Československé národní vyšetřovací komise byl jmenován Bohuslav Ečer. Dalšími členy této komise se stali: JUDr. Velen Fanderlík²⁶⁸, spolupracovník Bohuslava Ečera a JUDr. Arnošt Hochwald s JUDr. Pavlem Schwarzem za ministerstvo národní obrany. Tato národní komise měla za cíl získat pro soud v Československu

²⁶⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁶⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 171.

²⁶⁸ **Velen Fanderlík (1907-1985)** - zakladatel skautingu v Brně, advokát, zástupce Československa v mezinárodní komisi pro potrestání válečných zločinců v Norimberku.

zejména bývalého státního tajemníka Úřadu říšského protektora a pozdějšího německého státního ministra pro Čechy a Moravu Karla Hermanna Franka, bývalého říšského protektora Kurta Daluegeho a prezidenta Slovenské republiky Jozefa Tisa. Celá československá delegace se přesunula do Wiesbadenu. Bylo zde velitelství spojeneckých armád a shromaždiště významných válečných zajatců.²⁶⁹

Ve Wiesbadenu Bohuslav Ečer poprvé odložil civilní oblečení a oblékl si vojenskou uniformu, jak bylo vyžadováno. „*Generál Eisenhower žádal, aby do jeho stanu přicházeli jen muži nebo ženy ve vojenských stejnokrojích. Musel se tomuto rozkazu podrobit i dr. Ečer, ač nebyl v této válce vojákem pro zranění ještě z první světové války. Zřídila se tedy čs. delegace podle zvyklostí amerických a anglických, kde propůjčili svým právníkům a jiným osobám určitou vojenskou hodnost, odpovídající jejich služebnímu zařazení. Protože vláda ČSR už nesídlila v Londýně a telegrafické usnesení včas z Košic nedošlo, rozhodl generál Bosý, velitel československé vojenské mise, která zůstala v Londýně, aby listiny dr. Ečera uváděly, zatím až do rozhodnutí vlády, jeho hodnost jako "chief officer"²⁷⁰ – velící důstojník, jehož vnějším znamením jsou tři zlaté pásky na nárameníku normálního battle dresu.*“²⁷¹ Bohuslavu Ečerovi byla posléze oficiálně propůjčena hodnost plukovníka justiční služby a v lednu 1946 byl dokonce povýšen do hodnosti generála justiční služby. O tuto hodnost sám požádal ministra obrany Ludvíka Svobodu. Důvodem bylo zvýšení prestiže československé delegace v Norimberku. To dokládá dopis, který Bohuslav Ečer adresoval Svobodovi 14. prosince 1945.²⁷²

„*Vážený pane ministře!*

Pokud jde o moji vojenskou hodnost, upozorňuji, že mě byla usnesením vlády a rozhodnutím pana prezidenta, tuším 28. května 1945 propůjčena s platností od 1. června hodnost plukovníka justiční služby v záloze. Stalo se tak proto, poněvadž generál Eisenhower ve svém pozvání adresovaném Komisi Spojených

²⁶⁹ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

²⁷⁰ viz. Příloha č. 26.

²⁷¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 174.

²⁷² NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

národů pro válečné zločince v Londýně výslovně žádal, aby členové vyšetřovacích komisí národních, jež do Německa zval, měli vojenské hodnosti. Byla mě propůjčena hodnost odpovídající tehdejší situaci a mnou samým navržena. Nyní však je situace jiná, ježto šéfové delegací jiných států v Norimberku, pokud jsou vojáky, mají hodnosti generálů justiční služby, ač jsou věkově mnohem mladší než já. Je tudíž v zájmu prestiže naší delegace, aby její předseda byl, pokud jde o vojenskou hodnost, postaven na stejnou úroveň. Já osobně na propůjčení hodnosti generála justiční služby nemám vůbec žádného zájmu, poněvadž po skončení své práce v oboru potrestání válečných zločinců, se vrátím ke svému občanskému povolání, k jehož výkonu této hodnosti nepotřebuji. Z propůjčení také nemám a nechci mít žádné materiální výhody. Moje upozornění, respektive můj návrh, jsou diktovány pouze tím faktem, že norimberský proces se vede před mezinárodním vojenským tribunálem a že vláda spojenecká v Německu, je vládou vojenskou a nikoliv civilní. V této situaci je nutno se přizpůsobit a já tak činím tímto návrhem.

Dovoluji si připomenout, že je v zájmu věci urychlené vyřízení tohoto návrhu, o kterém jsem jednal s panem ministrem Masarykem, již koncem října. Naše věc přijde opět na program k soudu v polovině ledna 1946 a je v zájmu této naší věci, aby alespoň do té doby bylo o mém návrhu rozhodnuto kladně.

Děkuji Vám, pane ministře, při této příležitosti za váš ústní předběžný souhlas, který jste mi dnes vyslovil.

S projevem dokonalé úcty.

Dr. Bohuslav Ečer²⁷³

Další dopis Ludvíku Svobodovi v této záležitosti je datován 31. prosince 1945:²⁷⁴

²⁷³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáty v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁷⁴ Tamtéž.

„Vážený pane ministře!

Byl jsem informován, že záležitost propůjčení hodnosti generála justiční služby byla vládou projednána a že bylo usneseno předložit prezidentu republiky návrh, aby mně tuto hodnost propůjčil.

Děkuji Vám, pane ministře, srdečně za urychlené vyřízení této žádosti. Vzhledem k tomu, že odjíždím do Norimberku spolu s panem podplukovníkem Novákem v pondělí, 7. ledna 1946, byl bych vám zavázán velkými díky, kdybyste laskavě zařídil, aby vláda na své nejbližší schůzi dne 3. ledna 1946 projednala návrh na povýšení pana podplukovníka Nováka a kdyby pak, jak panu podplukovníku Novákovi, tak mě ještě před odjezdem do Norimberku, respektive v den odjezdu do Norimberku dopoledne, příslušné dekrety byly vydány.

Při této příležitosti, dovoluji si Vás znovu ujistit, že můj návrh byl učiněn jen v zájmu věci a že velmi oceňuji pomoc, kterou mně a mým spolupracovníkům poskytuje Ministerstvo národní obrany ve všech směrech

*V hluboké úctě oddaný,
Dr. Bohuslav Ečer“²⁷⁵*

Výslechy válečných zločinců, kteří byli připravováni na předstoupení před soudní tribunál v Norimberku, probíhaly v Ashcan, což bylo krycí jméno internačního tábora v Mondorffu blízko Luxemburku. Tento internační tábor byl původně velký lázeňský hotel. Od 25. května 1945 Bohuslav Ečer sloužil ve Wiesbadenu jako náčelník československé vyšetřovací komise u 12. americké armádní skupiny. Bohuslav Ečer vyslyšel válečné zločince v Ashcan v časovém rozmezí od července do srpna roku 1945.²⁷⁶

V Československu pak byli ve středu zájmu zejména ti, z 52 zde vězněných politických, vojenských a hospodářských vůdců, kteří měli svou činností přímý vliv na život obyvatel v protektorátu, ale také v záležitosti Mnichova. „*Pro nás byl*

²⁷⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 28.

²⁷⁶ Tamtéž. str. 28.

*Mnichov prvním velikým mezinárodním zločinem Německa, provedeným za součinnosti, bohužel, zaslepených státníků konservativní Anglie a maloměšťácky smýšlející a jedem defétismu již prosáklé „radikálně socialistické“ Francie. Chamberlain a Daladier byli představiteli tohoto úpadkového období politické historie svých zemí.*²⁷⁷ Tolik Ečerova ostrá kritika role Francie a Anglie při podpisu Mnichovské dohody.²⁷⁸

Výslechy byly iniciovány československými vládními institucemi, a to jak pro potřeby vytváření československé žaloby v Norimberku, tak i pro potřeby připravovaných lidových soudů v Československu. Bohuslav Ečer byl pověřen výslechy: Joachima Ribbentropa, Hermanna Göringa, Wilhelma Keitela, Kurta Daluegeho a Hanse Lammerse.²⁷⁹

2. 3. 1. Joachim Ribbentrop

Joachim Ribbentrop se narodil 30. dubna 1893. V nacistickém Německu působil na poli diplomacie. V roce 1935 byl spoluvůrcem německo-britské námořní smlouvy. Ribbentrop zastával od roku 1936 funkci velvyslance v Londýně. Dne 4. února 1938 byl jmenován ministrem zahraničních věcí. Ve známost také vešel díky podpisu paktu o neútočení a rozdělení vlivu ve východní Evropě se Sovětským svazem - tzv. Pakt Ribbentrop-Molotov v roce 1939. Po válce se Ribbentrop zodpovídal z válečných zločinů před Mezinárodním soudním tribunálem v Norimberku²⁸⁰. Dne 1. října 1946 byl odsouzen k trestu smrti a 16. října 1946 oběšen.

Ečerův výslech Joachima Ribbentropa se uskutečnil 22. července 1945. V době výslechu byl již Ribbentrop určen dohodou čtyř mocností pro mezinárodní soud, o jehož zřízení se právě jednalo v Londýně. Patřil do kategorie tzv. hlavních německých válečných zločinců. Na listinu válečných zločinců byl Ribbentrop

²⁷⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 28.

²⁷⁸ Tamtéž. str. 28.

²⁷⁹ Tamtéž. str. 28.

²⁸⁰ viz. Příloha č. 1.

zapsán v Londýně, v listopadu 1944, na návrh československé delegace v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů.²⁸¹

Bohuslav Ečer přiznává, že byl přirozeně zvědav, jak se bude německý „nadčlověk“, chovat v roli vyšetřovaného. Na první setkání s Ribbentropem vzpomíná Ečer následovně: „*Vešel pánovitě se zdviženou hlavou, pohrdavým pohledem, jako kdyby přijímal člena tak zvané protektorátní vlády.*“²⁸² Oproti filmovým týdeníkům a fotografiím z období Třetí říše vypadal poněkud sešle a o deset let starší, než byl ve skutečnosti. Byl však pln sebevědomí a snažil se vypadat arogantně jako dříve. Nabídnutou cigaretu od Bohuslava Ečera ovšem bez mrknutí oka přijal. „*Cigarety ostatně přijímali všichni velmi dychtivě jako každý kuřák, jemuž je odpírán tento požitek.*“²⁸³

Bohuslav Ečer Ribbentropovi sdělil, že je vyslýchán jako válečný zločinec. Byl tím překvapen a tázal se, kdo jej prohlásil za válečného zločince. Bohuslav Ečer mu odpověděl, že byl na seznam válečných zločinců zapsán na základě návrhu československé vlády Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů v Londýně. Poté Ribbentropovi řekl, že bude souzen před mezinárodním tribunálem, ač v té době ještě jistě nevěděl, zda bude zřízen.²⁸⁴

Výslech začal obecným informačním rozhovorem. Když byl Ribbentrop dotázán na povolání, sebevědomě odpověděl: „Říšský ministr zahraničních věcí.“ Na dotazy týkající se jeho předchozího povolání odpověděl, že zastával post velvyslance v Londýně, dále také neochotně přiznal povolání „exportér a importér“. Na Ečerův dotaz co importoval, Ribbentrop jen tiše odpověděl: „*Víno...*“. Na to se ho Bohuslav Ečer otázal: „*Pane Ribbentrope, víte, jak se bavili Francouzi na váš účet?*“²⁸⁵ Ribbetrop odpověděl: „*Nevím.*“²⁸⁶ Na to Bohuslav Ečer: „*Říkali, že jste*

²⁸¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 29.

²⁸² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str 210.

²⁸³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁸⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 29.

²⁸⁵ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str 211.

*jako agent s vínem omámil Francouze, znalce vína, špatným šampaňským, které jste jim prodal.*²⁸⁷ Na to Ribbentrop odsekl, že to není pravda, nechtěl porozumět vtipu.²⁸⁸

Od povšechných témat rozhovor začal směřovat ke svému jádru. Bohuslav Ečer vzpomíná, že v úvodu řekl přibližně toto: *„Sehrál jste velkou úlohu v historii svého národa. Výsledek své role snad znáte: bezpodmínečná kapitulace a desítky úplně rozbořených německých měst, tam jste to dopracoval se svými spoluviníky. Hrál jste však také velkou úlohu v mezinárodní politice a zasáhl jste hluboko do osudu evropských národů. Poslední akt této role dohrajete před mezinárodním soudem. To bude závěr vaší kariéry a pak zmizíte v propadlišti dějin. Vaše jméno ovšem zůstane v dějinách napsáno, ale ve špatném slova smyslu. Můžete však ještě aspoň zčásti napravit svojí vinu a prokázat poslední službu svému národu, když nám pomůžete v německém národě zabít nacionalismus.*²⁸⁹

Ribbentrop se na Bohuslava Ečera překvapeně podíval. Jakoby se ho tázal, jakým právem od něho může něco takového očekávat: *„Vždy jste všichni tvrdili, že sloužíte jedině německému národu a že jedině jeho blaho vám leží na srdci! Německý národ se může zachránit z důsledku strašlivé porážky a vstoupit opět do řady evropských národů jako slušný člen jen tím, že odvrhne nadobro nacistickou ideologii, zřekne se nacistických útočných cílů a vzdá se zločinných metod nacistického režimu. Proto můžete prokázat německému národu, je-li vůbec schopen duchovního a mravního přerodu, poslední službu tím že mu tento přerod usnadníte.*²⁹⁰ Pokračoval Bohuslav Ečer. Ribbentrop se tázal: *„A jak to mám udělat? Jakým způsobem mám pomoci zdolat v německém národě nacionalismus?*²⁹¹ Na to Bohuslav Ečer odpověděl, že k tomu může pomoci, když

²⁸⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str. 211.

²⁸⁷ Tamtéž. str. 211.

²⁸⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 30.

²⁸⁹ Tamtéž. str. 30.

²⁹⁰ Tamtéž. str. 30.

²⁹¹ Tamtéž. str. 30.

do protokolu a později i u mezinárodního tribunálu, který ho bude soudit, řekne pravdu. Podle Ečerova názoru však Ribbentrop lhal od počátku až do konce.²⁹²

Bohuslav Ečer tehdy ještě na Ribbentropa neměl mnoho usvědčujícího materiálu. Jako hlavní právní zbraň proti Ribbentropovi použil knihu, napsanou předválečným britským velvyslancem v Berlíně sirem Nevillem Hendersonem²⁹³ - *The Failure of a Mission*²⁹⁴. Autor v knize líčí nezdar svého pokusu prováděného v souladu s tehdejší britskou vládou o smíření nacismu a západní demokracie. Za hlavního válečného štváče uvádí právě Ribbentropa, naproti tomu o Göringovi mluví, jako o politikovi hledajícím mírové řešení. Ribbentrop prý mařil každý pokus o mírové vyřízení sporů mezi Německem a jeho sousedy a vyhrocoval věci na ostří nože. Göring ho prý jednou označil za bláznivého zločince. Byl to Hendersonův omyl, ovšem sám Göring tuto knihu použil pro svoji obhajobu.²⁹⁵

Ribbentrop tyto závěry zcela popíral: „*To musí být nějaké nedorozumění. Tomu nerozumím. To musí být nějaká mýlka. Musím se na to Göringa v poledne zeptat.*“²⁹⁶ Bohuslav Ečer byl posléze, při cestě na oběd do hotelu svědkem hádky mezi Ribbentropem a Göringem. Dále vzpomíná Bohuslav Ečer takto: „*Po poledni, sotva Ribbentropa opět přivedli k výslechu, žádal mne naléhavě, abych ihned vyslechl Hermanna Göringa, který prý prosí o dovolení, aby mohl vysvětlit svůj protokol.*“²⁹⁷ Göring měl potvrdit, že byli oba, jak on tak Ribbentrop pro mír. Bohuslav Ečer se Ribbentropovi vysmál do očí s tvrzením, že nemá na takovou smlouvanou komedii čas.²⁹⁸

Jak sám Bohuslav Ečer přiznává, byl posléze nucen ve výslechu přitvrdit a na otázky vyžadovat jasnou odpověď. Dále se Ribbentropa tázal, zda znal obsah projevu Heinricha Himmlera, který pronesl v červenci 1944 v Alsasku. V tomto

²⁹² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

²⁹³ **Neville Henderson (1882-1942)** - britský diplomat, mezi lety 1937 a 1939 velvyslanec VB v nacistickém Německu.

²⁹⁴ Nezdar jednoho posláni

²⁹⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 31.

²⁹⁶ Tamtéž. str. 31.

²⁹⁷ Tamtéž. str. 31.

²⁹⁸ Tamtéž. str. 32.

projevu Himmler určil čtyři základní cíle německé zahraniční politiky: 1) vybudování velkoněmecké říše, 2) vybudování velkogermánské říše, do níž připojeny německé národy germánské rasy, 3) opanování celého evropského kontinentu a příprava příští války, 4) zajištění velkogermánské říše na východě posunutím hranice 500 km na východ od hranic Německa z roku 1939. Ribbentrop tvrdil, že o obsahu této řeči mu není nic známo.²⁹⁹

Posléze ovšem potvrdil, že takové utopistické plány se opravdu připravovaly. Pocházely prý z okruhu radikálů, kteří proti němu vedli ostrou kampaň. Vyčítali mu, že při zhoršení vojenské situace nepodniká nic, aby uzavřel pro Německo výhodný mír. Pokračoval: „*Stěžoval jsem si führerovi a ten mi řekl, že to jsou stejní idioti, kteří chtěli stále obsazovat Ural, když naše armáda dosáhla Volhy.*“³⁰⁰ Ribbentrop prý proti těmto lidem bojoval.³⁰¹

Snažil se, jako všichni němečtí váleční zločinci, kteří byli odsouzeni v Norimberku, co nejvíce zmenšit význam svého postavení. Na otázku, jaká byla vlastně jeho úloha v nacistickém Německu, prohlásil: „*Úloha nástroje plánu a myšlenek führera - nic víc.*“³⁰² Ribbentrop uvedl, že s některými plány zahraniční politiky nacistického Německa nesouhlasil. Jmenovitě uvedl, že nesouhlasil s obsazením Prahy. Ve Třetí říši se ovšem podle jeho slov nesmělo rezignovat, proto slíbil Hitlerovi slepou poslušnost. Kdyby rezignoval, byl by poslán do koncentračního tábora. Nato Bohuslav Ečer odvětil: „*Bylo by pro vás Ribbentropě lepší sedět v koncentráku, než dnes v této místnosti!*“³⁰³ Ribbentrop se zatvářil melancholicky. Snad si uvědomil, co ho čeká. Podle Bohuslava Ečara musel vědět o hrůzách koncentračních táborů. To vyplývalo z jeho odpovědi. Proto se bál rezignovat. Když byl v Norimberku tázán, jestli o koncentračních táborech věděl, řekl, že znal pouze tři Buchenwald, Oranienburg a Terezín. O tom, co se v těchto táborech dělo prý nevěděl nic. Ečerovi v Ashcanu řekl, že o zvěrstvech v

²⁹⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁰⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 32.

³⁰¹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁰² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 33.

³⁰³ Tamtéž. str. 33.

koncentračních táborech se dozvěděl až ve vazbě, když o nich viděl americký film.³⁰⁴

Když při výslechu došlo k Ribbentropovu vztahu k Hitlerovi, odpověděl: „*Hitler byl muž, který vždycky dělal vše, aby udržel mír a aby uskutečnil své plány pokojnými metodami.*“³⁰⁵

Výslech se dále věnoval otázce Československa. Bohuslav Ečer Ribbentropa konfrontoval s Hitlerovým projevem, který pronesl na konferenci vysokých nacistických funkcionářů v roce 1932. Tam Hitler prohlásil, že Čechy a Morava musí být vyklizeny pro německé sedláky a že český národ musí být vystěhován na Sibiř nebo na Volyň. Ribbentrop znalost tohoto výroku popřel. Podle Bohuslava Ečera ale nepochybně lhal, protože se před tribunálem v Norimberku zjistilo, že tyto plány existovaly. Konstantin von Neurath v roce 1940 předložil Hitlerovi podrobný plán na germanizaci Čech a Moravy. Hitler tento plán schválil, ale provedení odložil až po německém vítězství.³⁰⁶

V souvislosti s germanizačním plánem pro Čechy a Moravu se Bohuslav Ečer ptal Ribbentropa na obsah rozmluvy, kterou měl s Hendersonem v Berlíně v dubnu 1938. Henderson rozpravu popisuje ve své knize a praví, že Ribbentrop mu ukázal zprávu, došlou z Prahy, podle níž byli v Čechách zastřeleni dva henleinovci. Ribbentrop doprovodil tuto zprávu hrozbou, že český národ musí být za tento zločin potrestán, že musí být vyhuben do posledního muže, ženy a dítěte. Ribbentrop označil Hendersonovo tvrzení za lživé: „*Tvrdí-li, že jsem řekl, že český národ musí být vyhuben, je to absurdní nepravda a prohlašuji to za hanebnou lež.*“³⁰⁷

Podle Bohuslava Ečera není pochyb o tom, že Henderson napsal pravdu a že lhal Ribbentrop. V Norimberku byl později přečten dokument, týkající se opatření

³⁰⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 33.

³⁰⁵ Tamtéž. str. 34.

³⁰⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁰⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 35.

proti partyzánům, kde Ribbentrop používá stejného obratu: vyhubení mužů, žen i dětí.³⁰⁸

V souvislosti s mnichovskou krizí v roce 1938 Ribbentrop přiznal, že v květnu hovořil dvakrát nebo třikrát s československým velvyslancem v Berlíně dr. Mastným³⁰⁹ o pohybech německých vojsk. Připustil, že mu dal ujištění, že tyto pohyby nemají nic společného s politickou situací a hlavně, že nejsou namířené proti Československu. Ribbentrop tvrdil, že nebyl nikdy srozuměn s plánem okupovat cizí území a nikdy k tomu Hitlerovi neradil.³¹⁰

Co se týká Rakouska a Sudet, nejednalo se, podle Ribbentropa o násilnou okupaci, ale o připojení na základě smlouvy. Ribbentrop údajně nesouhlasil se zřízením protektorátu Čechy a Morava. Porušování suverenity ostatních států ze strany Německa Ribbentrop vysvětluje následovně: *„Když Hitler přišel k přesvědčení, že Německo je životně ohroženo, neváhal předejít takovému ohrožení protiopatřením, i když s tím byla porušena neutralita. Všichni ostatní státníci v historii jednali stejným způsobem.“*³¹¹

O událostech týkajících se „Mnichova“ Ribbentrop vypověděl, že nebyl přítomen rozmluvě Chamberlaina a Hitlera v Berchtesgadenu. Rozmluvy v Godesbergu se účastnil jen zčásti, a to pouze jako svědek. Mnichovské konference se však přímo účastnil. Krátce před konferencí se podle jeho výpovědi konala porada u Hitlera. Byl zde přítomen Göering, Neurath a později i on, Ribbentrop. Při této poradě prý došlo k roztržce mezi Göeringem a Ribbentropem. Ribbentrop o této poradě vypověděl: *„Tenkrát byly v proudu určité diplomatické akce. Pokud se pamatují, očekávali jsme návštěvu francouzského velvyslance s určitými návrhy. Göering podával zprávu o přání Itálie vstoupit do jednání. Byl jsem Hitlerem tázán, co o tom soudím, a vyslovil jsem se v tom smyslu, že by bylo nejlépe vyčkat, až s jakým výsledkem se setkají diplomatické akce. Göering, který mé námitce špatně*

³⁰⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 35.

³⁰⁹ **Vojtěch Mastný (1874-1954)** - významný československý diplomat a právník. V letech 1932 až 1939 vyslanec v Berlíně.

³¹⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³¹¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 35.

rozuměl, obrátil se na mě prudce s otázkou: *Chcete snad válku? Hitler okamžitě zasáhl: Nikdo nechce válku. Což samozřejmě odpovídalo i mému pojetí.*³¹²

Ribbentrop dále připustil, že po uzavření Mnichovské dohody mu Hitler telefonicky oznámil, že ho navštívil Chamberlain a předložil mu k podpisu prohlášení obsahující tyto dva body: a) potvrzení německo-britské námořní dohody, b) ujištění, že Německo již nemá v Evropě územních požadavků. Hitler toto prohlášení podepsal. Ribbentrop přiznal, že obsazení Československa 15. března 1939 bylo v rozporu s tímto závazkem. Na jeho obhajobu však dodal: *„Jsem přesvědčen, že Hácha o návštěvu v Berlíně sám požádal.*³¹³

O tom, že německé vojsko vniklo na československé území již 14. března 1939, tedy v době, kdy byl Hácha teprve na cestě do Berlína, Ribbentrop prý nic nevěděl. O úmyslu vpadnout do Československa se dozvěděl až při Háchově návštěvě v Berlíně. Ta podle Ribbentropa proběhla velice srdečně. V Praze s ním prý Hitler „Výnos o zřízení protektorátu Čechy a Morava“ nijak nediskutoval. Zavolal ho pouze, aby dokument podepsal a přečetl jej v pražském rozhlase. Toto Ribbentrop ve výpovědi zvláště zdůraznil, aby ukázal svou nevýznamnou roli v zahraniční politice Německa, na postavení pouhého vykonavatele Hitlerových zahraničněpolitických plánů. Na tom postavil celou svou obhajobu v Norimberku.³¹⁴

Z prvního Ribbentropova výslechu stojí za zmínku ještě jedna událost. Bohuslav Ečer se Ribbentropa mezi jinými otázkami také ptal na Hitlerův poměr k českému národu. Ribbentrop doslova prohlásil: *„Hitler měl vždy pozitivní poměr k českému národu.“* Chvilí se zamyslel a pokračoval: *„Chtěl bych vám to doložit jeho výrokem, ale nevím, měl-li by být protokolován.“* Jednou prý Hitler hovořil o Českém národě a jeho dobrých a špatných vlastnostech. Hitler shrnul svůj soud o Češích v tom smyslu, že u nich mají převahu dobré vlastnosti a prohlásil: *„Cítím*

³¹² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 36.

³¹³ Tamtéž. str. 36.

³¹⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

*zvláštní sympatie k českým ženám.*³¹⁵ Bohuslav Ečer se dal do smíchu. Ribbentrop po přestávce projevil přání, opravit svou výpověď v tomto bodě. To mu nebylo dovoleno. Bylo mu ale dopřáno k výpovědi připojit dodatek v tomto znění: „*Cítím zvláštní sympatie k českým ženám a českým mužům.*“³¹⁶ Dále zažádal o tento dodatek: „*Přeji si dodati, že si vyhrazuji právo doplniti toto své prohlášení, vzpomenu-li si později na něco, co jsem pro oslabení paměti zapomněl.*“³¹⁷ Protokol z prvního výsledku s Ribbentropem má asi 20 stran. Byl vyhotoven v osmi exemplářích.³¹⁸

Bohuslav Ečer Ribbentropa vyslýchal ještě jednou, a to 23. května 1946 v Norimberku. Bylo to tedy v době, kdy byl již Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci zahájen.³¹⁹ Tehdy byl výslech uskutečněn na žádost československého soudu. Tématem byly okolnosti, které vypověděl K. H. Frank před Lidovým soudem v Praze.³²⁰

Ribbentrop Ečerovi údajně vyčítal, že obsah jejich první rozmluvy uveřejnil v anglickém tisku. Domníval se, že jejich rozmluva byla neverejná. Bohuslav Ečer na to odpověděl: „*Jak vás to mohlo napadnout, že výslech z Mondorffu zůstane tajný? Vždyť všechno to, co jste řekl, a co ještě řeknete má takovou historickou cenu, že se z toho ani slovo nesmí ztratit ve spisech a já jsem proto obšírně informoval veřejnost o tom, co jste mi řekl Mondorffu. Protože jste hrál tak významnou roli v historii Německa a Evropy.*“³²¹ Bohuslav Ečer se domníval, že byl tímto výrokem Ribbentrop polichocen.³²²

U příležitosti druhého výsledku Ribbentropovi Ečer prozradil, že byl K. H. Frank dne 21. května 1946 v Praze odsouzen k trestu smrti oběšením. Ribbentropova reakce byla podle Ečera následovná: „*Zesinal, prudce vdechl,*

³¹⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 38.

³¹⁶ Tamtéž. str. 38.

³¹⁷ Tamtéž. str. 39.

³¹⁸ Tamtéž. str. 39.

³¹⁹ viz. Příloha č. 1.

³²⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³²¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 39.

³²² Tamtéž. str. 39.

*jakoby lapal po dechu, zavřel oči a několik minut jsem měl před sebou skoro mrtvolu. Vzpamatoval se za několik minut. Snažil se předstírat klid. Pokusil se také o úsměv. Ale to všechno byly grimasy, jimiž nemohl zastřít hrůzu z poznání, že se blíží také pro něho smrt.*³²³

2. 3. 2. Wilhelm Keitel

Wilhelm Keitel byl vysoce vyznamenaný veterán první světové války. V nacistickém Německu zastával funkci náčelníka Hitlerova Vrchního velení Wehrmachtu (dále jen OKW³²⁴). V Norimberku byl dne 1. října 1946 odsouzen k trestu smrti za válečné zločiny a 16. října 1946 oběšen.³²⁵

Bohuslav Ečer Keitela vyslychal v Ashcanu 3. a 4. srpna 1945.³²⁶ Takto vzpomíná na první setkání s německými generály a Keitelem: *„Když jsme tehdy přišli do tábora, procházelo se několik generálů, maršálů a generálních polních maršálů před budovou. Všichni stanuli v pozoru. Bylo to pro nás zadostiučinění, nikoli osobně, ale jako nositele československé uniformy, když jsme zažili, jak vojenští vůdcové Německa a nedávno ještě páni Evropy se postavili do pozoru, před československými důstojníky. Keitel chtěl zvláště ukázat, jak rozumí disciplíně, a když jej přivedli k výslechu do úřední místnosti, v níž jsem seděl za stolem, pokuřuje klidně cigaretu, postavil se Keitel do pozoru přesně podle předpisů, strnulého a vzorného. Několik minut jsem se bavil pohledem na tuto vojenskou nacistickou zkamenělinu.*³²⁷

Podle Bohuslava Ečera se pak snažil vzbudit dojem přímého, poctivého a čestného vojáka, který neuhýbá odpovědi a nelže. Pro Bohuslava Ečera byly stěžejní informace o německých přípravách k přepadení Československa z let 1939. Neměl ale tehdy ještě proti Keitelovi žádné usvědčující dokumenty. Přečetl mu tedy

³²³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 39.

³²⁴ Oberkommando der Wehrmacht

³²⁵ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

³²⁶ viz. Příloha č. 39.

³²⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

jen úryvky z Hitlerova projevu z 1. září 1939, kde Hitler tvrdil, že Německo vydalo na zbrojení do této doby 90 miliard marek. Keitelovi se tato suma zdála trojnásobě přehnaná oproti skutečnému stavu.³²⁸

Keitel byl na jaře roku 1939 vyznamenán zlatým čestným odznakem nacistické strany. U výslechu ovšem tvrdil, že členem NSDAP nebyl. Přiznal však, že straně daroval asi 2 000 marek. Snažil se svou roli v nacistickém Německu bagatelizovat. Prohlásil se za pouhého vykonavatele rozkazů Adolfa Hitlera. Neměl prý vůbec právo vydávat rozkazy sám za sebe. Pasoval se do role pošťáka.

Na Ečerův dotaz, jaký měl poměr k Adolfu Hitlerovi, prohlásil: „*Jsem i dnes přesvědčeným stoupencem Adolfa Hitlera, což ovšem nevylučuje, že jsem s mnohými body stranického programu a s politikou nikdy nesouhlasil.*“³²⁹

Keitel tvrdil, že Německo nebylo v září 1938 připraveno vést válku proti Československu a jeho spojencům. Případnému útoku spojenců Velké Británie, Francie a Sovětského svazu by Německo nedokázalo odolat. Připustil, že politickým smyslem a účelem Mnichovské dohody bylo vyloučení Sovětského svazu z evropských záležitostí.³³⁰

Bohuslav Ečer mu přečetl úryvek z Hitlerovy řeči pronesené 30. června 1939: „*Dal jsem 28. května 1938 rozkaz, aby vojenské přípravy proti tomuto státu [Československu – pozn. autora] byly skončeny ke 2. říjnu 1939 a dal jsem rozkaz vybudovat mohutnou defenzivní frontu na západě.*“ Na to Keitel odpověděl, že si na tento Hitlerův rozkaz nevzpomíná. Před norimberským tribunálem ovšem bylo dokázáno, že lhal.³³¹

Keitel dále připustil, že byl v Berchtesgadenu, Godesbergu i v Mnichově přítomen rozhovorům Hitlera s Chamberlainem a později Hitlera s Chamberlainem, Daladierem a Mussolinim, ale vždy jen jako pozorovatel. Podle Bohuslava Ečera

³²⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

³²⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³³⁰ Tamtéž.

³³¹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

byla však Keitelova přítomnost u těchto porad jakýmsi prvkem vyděračství a výhrůžky.³³²

Druhý den Keitel vypověděl, že byl přítomen u toho, když do Berlína přijel Emil Hácha a mluvil s ním o technických otázkách souvisejících s příchodem německých vojsk do Čech a na Moravu. To vše prý projednali v srdečném a přátelském duchu. K obsazení zbytku Československa prý nedal rozkaz. V případě obsazení Ostravy 14. března, podle něho Němci chtěli zabránit obsazení Ostravy a Vítkovic Poláky, kteří se na to už chystali. To opakoval později i před Norimberským tribunálem.³³³

Bohuslav Ečer se Keitla ptal, zda se německá branná moc dopouštěla nějakých zločinů. Na to velice důrazně prohlásil, že němečtí vojáci nikdy zločiny neprováděli. O zvěrstvech koncentračních táborů se prý dozvěděl teprve ve vazbě. Když se ho Bohuslav Ečer ptal, jestli on osobně má nějaké zločiny na svědomí, zatvářil se uraženě a rozhořčeně to popřel. Bohuslav Ečer mu předložil fotografii jeho vlastního rozkazu, jím vlastnoručně podepsaného dne 16. září 1941. Tímto rozkazem Keitel nařídil, aby za každého zabitého Němce na východě, bylo popraveno 50-100 komunistů. Keitel na svou obhajobu dodal, že tento rozkaz neplatil pro Čechy a Moravu. Snad v domnění, že mu to před československým zástupcem pomůže.³³⁴

Na výslech Keitla Bohuslav Ečer vzpomíná takto: *„Když jsem pozoroval Keitelův obličej. Tak mě napadlo, jakou vděčnou úlohou by zde měl například Karel Čapek, kdyby seděl v pozadí a pozoroval hru obličejů, očí, svalů ve tváři, pohybů, držení těla, poslouchal řeč a všímal si jejího tónu, při všech těch výsleších německých vedoucích generálů. Napsal by jistě novou Bílou nemoc, ale se závěrem optimističtějším.“*³³⁵ Keitel byl podle Ečera u výslechů výrazně nervózní.³³⁶

³³² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 46.

³³³ Tamtéž. str. 46.

³³⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³³⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 48.

³³⁶ Tamtéž. str. 48.

2. 3. 3. Hans Lammers

Hans Lammers byl profesorem práva. V nacistickém Německu zastával funkci náčelníka tzv. Reichskanzlei³³⁷. Byl říšským ministrem a podepisoval všechny Hitlerovy dekrety a vládní zákony. Byl také autorem textu „Výnosu o zřízení protektorátu Čechy a Morava“, podepsaného na Pražském hradě 16. března 1939. Hans Lammers vystoupil jako svědek v procesu s hlavními zločinci³³⁸. Sám byl odsouzen v tzv. Ministerském procesu³³⁹ ke 20 letům vězení. Trest mu byl ovšem 12. prosince roku 1949 zmírněn na 10 let vězení.³⁴⁰

Lammers byl podroben Ečerově výslechu dne 5. srpna 1945. Podle Ečerových vzpomínek byl při výslechu Lammers rozvážný, klidný, přemýšlivý a žoviální. Také on se snažil, stejně jako všichni ostatní, svou roli ve Třetí říši bagatelizovat. Tvrdil, že na obsah zákonů neměl vůbec žádný vliv: „*Obsah zákonů určil führer a můj úkol spočívá v tom, abych zajistil takový text zákonů, který by věrně vyjádřil vůli Hitlerovu. A pak bylo mým dalším úkolem potvrdit svým podpisem, že Hitler zákon podepsal.*“³⁴¹ Podle svých slov se tedy staral pouze o formální podobu zákonů. Dále proklamoval, že by se jeho funkce dala označit jako notář, který pouze ověřoval podpisy.³⁴²

Bohuslav Ečer přitvrdil v následující otázce: „*Uznáváte, dr. Lammersi, jako profesor práva, že podepsat a vydat vyhlášku, podle níž se trestá žena a děti za to, co domněle spáchal otec rodiny je zločin?*“³⁴³ Lammers nebyl otázkou nijak zaskočen, chvíli přemýšlel a pak cynicky odpověděl: „*Uznávám, že je to zločin podle práva civilizovaného. Ale není to zločin podle práva nacistického.*“³⁴⁴ Profesor, který nacistické právo vyučoval, ho nyní prohlásil za necivilizované. Právo je jedním z podstatných znaků civilizace. Civilizace se liší od barbarství

³³⁷ Říšské kancléřství

³³⁸ viz. Příloha č. 1.

³³⁹ viz. Příloha č. 12.

³⁴⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

³⁴¹ Tamtéž. str. 52.

³⁴² Tamtéž. str. 52.

³⁴³ Tamtéž. str. 52.

³⁴⁴ Tamtéž. str. 52.

právě tím, že buduje a respektuje právní řád. Necivilizované právo není žádným právem.³⁴⁵

2. 3. 4. Kurt Daluege

Kurt Daluege vykonával v nacistickém Německu funkce SS-Oberstgruppenführera a šéfa pořádkové policie. Do dějin českých zemí se zapsal, jako druhý zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě. Daluegeho nástup do tohoto úřadu je poznamenán mstou na českém národě za atentát na Reinharda Heydricha. Bezprostředně po svém příjezdu do Prahy vyhlásil stanné právo. Společně s K. H. Frankem se stal hlavním strůjcem tzv. „heydrichiády“. Toto označení je souhrnný název pro období represí uplatněných nacistickými okupanty během druhé světové války na celém území protektorátu Čechy a Morava po atentátu na Reinharda Heydricha, jako zastupujícího říšského protektora. Daluege společně s K. H. Frankem nesou hlavní vinu za vyhlazení obcí Lidice (10. června 1942) a Ležáky (24. června 1942). Za dobu výkonu své funkce v protektorátu nechal popravit přibližně 1 400 Čechů. Z funkce byl Hitlerem odvolán z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Po skončení druhé světové války byl Daluege mimořádným lidovým soudem v Praze odsouzen k trestu smrti. Popraven byl 23. října 1946 v Pankrácké věznici.³⁴⁶

Dne 21. července 1945 byl Daluege podroben výslechu Bohuslava Ečera. Na první dojem z vyslychaného vzpomíná Ečer takto: *„Když jsem se ho tázal, je-li ochoten mluvit pravdu, prohlásil, že ano, ale s dvěma výhradami: především prý nemá sebou své zápisky a bude vypovídat jen podle své paměti, což nevylučuje omyly nebo nesprávnosti. A za druhé - na to kladl zvláštní důraz - trpí prý následky dědičné syfilidy, což rovněž může mít vliv na objektivní pravdivost jeho výpovědi. A pohotově mně vypočítal všechny lékaře, kteří ho léčili, včetně jakéhosi německého pražského lékaře.“*³⁴⁷ Dále uvedl, že když se o jeho nemoci dozvěděl Adolf Hitler,

³⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

³⁴⁶ UHLÍŘ, Jan – KAPLAN, Jan. Praha ve stínu hákového kříže. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-210-5. str. 75.

³⁴⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 52.

to bylo v roce 1943, musel opustit svoji funkci a z Prahy odejít. Skutečným důvodem odchodu z funkce protektora však byly dva infarkty, které Daluege utrpěl. Tvrdil, že je ochoten říci čistou pravdu. Bohuslav Ečer s sebou měl protokol z výslechu s K. H. Frankem, se kterým mohl Daluegeho konfrontovat.

K. H. Frank Daluegeho popsal takto: „*Pravý typ policejního generála, slepě poslušný rozkazů svých nadřízených a zejména Hitlera. Nelitostný, nevybíravý v prostředcích, intimní přítel Himmlerův, s nímž byl denně v osobním nebo telefonickém styku. Byl českým národem nenáviděn. Je odpovědný za všechna opatření učiněná po Heydrichovi.*“³⁴⁸ O zločinech v Lidicích Frank hovořil takto: „*Celé naše neštěstí bylo v tom, že führer byl obklopen holomky a zločinci.*“³⁴⁹ Z těchto výroků je patrné, že se Frank snažil přenést svou odpovědnost právě na Daluegeho.

Při výslechu Daluegeho se Ečer snažil získat důkazní materiál právě proti K. H. Frankovi. Jak sám tvrdí věděl, že mezi gangstery není žádná solidarita a nemýlil se. Přečetl mu pasáže z protokolů z výslechu s K. H. Frankem. Stačily pouze dvě věci a Daluege vybuchl. Ečer podotkl: „*Napřed mluvil Frank o zločincích, kteří obklopují führera. Pak vás osobně označil za intimního přítele Himmlera, tedy za osobu, která patří do okolí führera. Není jasné, že vás tím zařadil do kategorie holomků a zločinců?*“³⁵⁰ Daluege vybuchl vztekem a prohlásil, že Frank hanebně lže. Potom se o Frankovi rozpovídal.

Potvrdil, že je Frank odpovědný za lidický a ležácký zločin a dodal k tomu: „*Frank byl nejnenáviděnějším člověkem v Čechách a na Moravě. Musel jezdit z bytu do kanceláře a nazpět v pancéřovém autě a v doprovodu. Já žil v Dobříši zcela volně. Chodil jsem s českými lesníky na hony a měl jsem v rodině českou služebnou. Naučil jsem se český národ milovat.*“³⁵¹ Žádal o konfrontaci s Frankem, pokud možno u soudu.

³⁴⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 53.

³⁴⁹ Tamtéž. str.: 53.

³⁵⁰ Tamtéž. str.: 53.

³⁵¹ Tamtéž. str.: 53.

Bohuslavu Ečerovi se podařilo se spojenci dojednat, aby byl Daluege vydán československým úřadům a byl souzen před lidovým soudem v Praze. Stalo se tak 10. dubna 1946. Daluege se těšil na konfrontaci s Frankem, domníval se, že se pak vrátí zpět do Norimberka. Ovšem přímo v soudní síni na Pankráci se dozvěděl, že je na něho uvalena řádná vazba a bude stejně jako Frank souzen v Praze. Tedy v místě, kde se dopustil svých největších zločinů. V tu chvíli se rozhodl, že konfrontace s Frankem by pro něho nemusela mít příznivý dopad. Bohuslav Ečer jeho další postup před soudem popisuje takto: *„Mám za to, že se v té chvíli rozhněval. To se projevilo v soudní síni samé, a změnil své původní plány. Neřekl to, co by byl býval řekl. To je můj dojem. Není vyloučeno ovšem také jiné vysvětlení. Mlčky a očima se dohodl s Frankem, že se nebudou navzájem obviňovat. Možná, že oba přece jen uznali za správnější manifestovat před československým soudem německou solidaritu. V každém případě však Daluege trpce nesl, že musel zůstat v Praze ve vyšetřovací vazbě.“*³⁵² Daluege pak v Praze stanul před mimořádným lidovým soudem a byl za válečné zločiny v Praze popraven 23. října roku 1946.³⁵³

2. 3. 5. Hermann Göring

Hermann Göring byl vojenským pilotem a hrdinou první světové války. Patřil k Hitlerovým nejbližším spolupracovníkům. Přidal se k němu už v samotném začátku nacistického hnutí v Německu. Byl účastníkem „pivního puče“ v bavorském Mnichově v roce 1923. Posléze poslancem a předsedou říšského sněmu za NSDAP. Byl jedním ze zakladatelů gestapa, ministrem letectví, vrchním velitelem Luftwaffe, říšským maršálem a Hitlerovým zástupcem po většinu druhé světové války. Hermann Göring byl před norimberským tribunálem shledán vinným ve smyslu všech čtyřech bodů obžaloby a byl 1. října 1946 odsouzen k trestu smrti

³⁵² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

³⁵³ UHLÍŘ, Jan – KAPLAN, Jan. *Praha ve stínu hákového kříže*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-210-5.

oběšením. Popravě ale unikl, když se ve své cele 15. října 1943 ve 22:44 usmrtil spolknutím kapsle kyanidu draselného.³⁵⁴

Göering se Ečerovu výslechu dokázal velice dlouho vyhýbat. Původně měl být vyslýchán už srpnu 1945. Tento výslech byl však zmařen zásahem vyšší moci, z důvodu Göeringova zdravotního stavu. V plánovaný den výslechu dostal totiž Göering srdeční infarkt, který mu údajně způsobila těžké bouřka. Podle Ečerovy výpovědi měl panický strach z blesků a k smrti se polekal, když uhodilo do hromosvodu věznice v Ashcan.³⁵⁵

Bohuslav Ečer se dostal k výslechu Göeringa až na základě žádosti brněnského lidového soudu, který v tu dobu chystal proces proti dr. K. Schwabemu, bývalému nacistickému policejnímu prezidentovi a později zemskému viceprezidentovi v Brně. Veřejného žalobce zajímal vztah Schwabeho a Göeringa, zejména po „Mnichově“ před 15. březnem 1939. Výslech se uskutečnil 30. května 1946 už v Norimberku.³⁵⁶ Podle Ečerovy vzpomínky zaujal Göering pozici:³⁵⁷ „*Šelmy ve střehu s laskavými očima a dobromyslným úsměvem, ale připravené ke skoku nebo k obraně podle situace.*“³⁵⁸

Göering přiznal, že byl před 15. březnem 1939 v kontaktu s brněnskými Němci, nepamatoval si však jejich jména. Doslova opovržlivě řekl, že za ním lezli. Výslech tedy nedopadl pro brněnský lidový soud příliš dobře. Podle Bohuslava Ečera se Göering choval při výslechu jako herec, jako ostatně od prvního do posledního dne procesu v Norimberku. Po ukončení výslechu se stala jedna zvláštní událost, kterou Bohuslav Ečer zachytil takto:³⁵⁹ „*Dodiktoval jsem protokol, dokouřil cigaretu, odhodil do popelníku "špačka" a odešel k telefonu. Ve výslechu pokračoval můj kolega. Ten mi pak vykládal, že Göring nespustil "špačka" s očí a v průběhu dalšího výslechu nenápadně manévroval rukou až k popelníčku a v mžiku*

³⁵⁴ HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.

³⁵⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

³⁵⁶ viz. Příloha č. 40-41.

³⁵⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

³⁵⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

³⁵⁹ Tamtéž. str. 57.

*se octl "špaček" v kapse maršálské uniformy. Tu scénu, bohužel, žádný fotograf nezachytil.*³⁶⁰

³⁶⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 57.

3. Bohuslav Ečer stíhá K. H. Franka

Jedním z nejdůležitějších úkolů Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN, bylo získat válečné zločince, kteří své zločiny páchali na území Československa, před československé soudy. Bylo tomu tak třeba v případě získání bývalých představitelů Slovenské republiky (1939-1945) pro potřeby Národního soudu v Bratislavě, kteří byli zajati ve Fresingu. Bohuslav Ečer se svým týmem sepsal žádosti o jejich vydání. Byli mezi nimi: Jozef Tiso, Štěpán Tiso, Gejza Medrický, Mikuláš Pružinský nebo Šaňo Mach. Jejich samotný převoz do Plzně a předání československým úřadům potom zorganizoval Ečerům asistent dr. Fanderlík.³⁶¹

Pro československé úřady bylo ovšem prioritou číslo jedna, získat pro československý soud Karla Hermanna Franka, který tak měl být souzen v místě, kde se dopouštěl svých zločinů, a kde byl znám pod hroznými přezdívkami "Krvavý pes Frank" nebo „Řezník českého národa“. V Československu patřil mezi nejvíce nenáviděné válečné zločince. Požadavek na jeho vydání byl zcela v souladu s Moskevskou deklarací z roku 1943.³⁶²

K. H. Frank se narodil 24. ledna 1898 v Karlových Varech a již jeho rodiče ho vychovávali v duchu německého nacionalismu. Při výběru jména pro své dítě se dokonce inspirovali jménem jednoho z předáků německorakouského nacionalistického, všenněmeckého proudu Karla Hermanna Wolfa³⁶³. Můžeme zde najít jeho negativní vztah k Čechům, kteří byli vnímáni jako překážka při naplňování německých nacionalistických cílů v tehdejší Rakousku-Uhersku. Při dětské hře utrpěl vážné zranění oka, o které přišel. Nosil proto skleněnou oční

³⁶¹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 205.

³⁶² TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.

³⁶³ **Karl Hermann Wolf (1862-1941)** - rakouský a český novinář, publicista a politik německé národnosti, na přelomu 19. a 20. století poslanec Českého zemského sněmu a Říšské rady; jeden z předáků německorakouského nacionalistického, všenněmeckého proudu.

protézu. Podle svých vlastních slov mu toto zranění způsobili čeští spolužáci. Jeho tvrzení ovšem nelze ověřit.³⁶⁴

K. H. Frank nastoupil jako posluchač ke studiu práv na Německé univerzitě v Praze. Toto studium se mu nepodařilo dokončit. V době první světové války se několikrát snažil nastoupit do vojenské služby, kam ovšem z důvodu svého zranění nebyl přijat.³⁶⁵

Po první světové válce se začal angažovat v sudetoněmeckém politickém hnutí. V roce 1919 vstoupil do Deutsche Nationalsozialistische Arbeiterpartei³⁶⁶. V Karlových Varech si založil knihkupectví, kde prodával zejména nacistické propagandistické knihy. Vedle Konrada Henleina byl jednou z nejviditelnějších postav Sudetoněmecké strany (SdP). Ve volbách roku 1935 se za tuto stranu stal poslancem Národního shromáždění. Výrazně se angažoval ve snahách sudetských Němců odtrnout se od tehdejšího Československa a připojit Sudety k nacistickému Německu. Po podepsání Mnichovské dohody byl K. H. Frank povýšen do hodnosti SS-Brigadeführera.³⁶⁷

Po obsazení zbytku Československa německou armádou 15. března 1939 byl K. H. Frank povýšen do hodnosti SS-Gruppenführera a později byl jmenován velitelem policie v protektorátu Čechy a Morava a státním tajemníkem nově zřízeného Úřadu říšského protektora. Říšským protektorem v Čechách a na Moravě se stal bývalý diplomat Konstantin von Neurath. Jako státní tajemník a šéf policie uplatňoval K. H. Frank velice krutou politiku. Mimo jiné měl podíl na popravě českých studentů v roce 1939. Po faktickém odvolání Konstantina von Neuratha v září 1941 začal K. H. Frank spolupracovat s nově jmenovaným zastupujícím říšským protektorem SS-Obergruppenführer Reinhardem Heydrichem.³⁶⁸

³⁶⁴ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁶⁵ Tamtéž.

³⁶⁶ Německá národně-socialistická dělnická strana

³⁶⁷ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁶⁸ Tamtéž.

Po atentátu na Reinharda Heydricha dne 27. května 1942 se K. H. Frank postavil do čela odvetných akcí vůči českému národu, včetně vypálení obcí Lidic a Ležáků. Novým zastupujícím říšským protektorem se stal SS-Oberstgruppenführer a šéf pořádkové policie Kurt Daluge. V srpnu 1943 ho nahradil Wilhelm Frick, který byl jmenován řádným říšským protektorem. Tato funkce se však již stala čistě reprezentativní. K. H. Frank získal hodnosti SS-Obergruppenführer und General der Polizei v Praze, byl také jmenován generálem Waffen-SS, ale co je důležitější, stal se německým státním ministrem pro protektorát (*Deutscher Staatsminister für das Protektorat*). Což znamenalo, že se fakticky stal osobou číslo jedna tehdejší německé správy v protektorátu. V jeho osobě se kumulovala nejvyšší moc politická i policejní.³⁶⁹

Ještě 30. dubna 1945, před začátkem Pražského povstání, varoval veřejnost v rozhlasovém projevu, že jakékoli protiněmecké povstání bude utopeno v krvi. Během svého prvního výslechu v Praze, který vedl dr. František Kropáč, K. H. Frank vzpomíná na útěk z protektorátu a na své zatčení v Rokycanech:³⁷⁰

„Ve dnech 4. - 8. 5. 1945 byl jsem v Černínském paláci a v noci z 8. na 9. 5., když předním generál Toussaint³⁷¹ podepsal kapitulaci, odjel jsem s rodinou přes Rokycany směr na Plzeň. Na dotaz, kdo byl v mém osobním doprovodu, prohlašuji, že mě doprovázel můj pobočník, major der Schutzpolizei Hoffman a SS-Brigadeführer Voss³⁷² a 14 mužů osobní stráže.

Měl jsem v úmyslu přejetí do amerického zajetí, což muselo být Američanům známo, neboť jsem byl očekáván. V blízkosti Rokycan byl vůz zastaven americkým kapitánem, který se mne ptal, jsem-li státní ministr Frank. Na dotaz prohlašuji, že jméno onoho kapitána nevím. Byl jsem jím zatčen, odjel jsem společně s pobočníkem a Vossem do Plzně.

³⁶⁹ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁷⁰ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

³⁷¹ **Rudolf Toussaint (1891-1968)** - německý generál, velitel jednotek Wehrmachtu bojujících v Praze při jejím osvobození.

³⁷² **Bernhard Voss (1897 1947)** - velitel výcvikového prostoru Waffen-SS Benešov. Po válce v Praze odsouzen k smrti za válečné zločiny a oběšen.

Důstojníkovi americké armády, který můj vůz zastavil, jsem řekl, že v dalším voze jede manželka se třemi malými dětmi. Na což mě bylo odpovězeno, že mě následují a že nemusím se o ně starati. Moje největší starost byla moje rodina, ale byl jsem na opětovné dotazy vždy ujištěn, že mě následuje. Podotýkám, že v Rokycanech jsem byl neustále ohrožován Čechy, ale pod americkou ochranou jsem byl rychle převezen do Plzně k americkému velitelství.

Podle slov doprovázejícího důstojníka měla mě býti dána příležitost rozmluvy s americkým generálem, což se však nestalo. Žádného generála jsem neviděl a byl jsem den a noc strážěn americkými vojáky. Na to jsem byl odvezen do Wiesbadenu, kde jsem zůstal v americké vazbě až do převezení do Prahy.³⁷³

Na fotografiích ze zatčení je, i přes její špatnou kvalitu, na Frankově tváři vidět úsměv³⁷⁴. Pravděpodobně se domníval, že si jako americký zajatec zachránil život. Díky práci Bohuslava Ečera se nakonec podařilo, že byl K. H. Frank postaven před Mimořádný lidový soud v Praze, kde byl také po vynesení rozsudku popraven.³⁷⁵

3. 1. Výslech K. H. Franka ve Wiesbadenu

Bohuslav Ečer vyslychal K. H. Franka jako vůbec první Čechoslovák. Výslech proběhl dne 28. května 1945 v americké věznici pro válečné zločince ve Wiesbadenu³⁷⁶. S výslechem souhlasil vedoucí amerického oddělení J. C. Breckinridge, který měl na starosti stíhání válečných zločinců. V roli zapisovatele byl při výslechu přítomen také asistent Bohuslava Ečera dr. Fanderlík.³⁷⁷

Podle vzpomínek Bohuslava Ečera zaznamenal Edvard Cenek první setkání K. H. Franka s českými právníky takto: „*Čechům bušilo srdce, Američan neskrýval*

³⁷³ SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank.

³⁷⁴ viz. Příloha č. 19.

³⁷⁵ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.

³⁷⁶ viz. Příloha č. 20-26.

³⁷⁷ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

*zájem, jak dopadne toto střetnutí Čechoslováka s Němcem.*³⁷⁸ Bohuslav Ečer si na začátku výslechu všiml zajímavého paradoxu na uniformě K. H. Franka:³⁷⁹ „*Na rukávu esesgrupnfýrera je dosud černá páska s bílým nápisem "Böhmen und Mähren". Na rameni českého důstojníka křikne červenou nití nášivka "Czechoslovakia". Dva nesmiřitelné světy proti sobě.*“³⁸⁰ K. H. Frank byl zaskočen skutečností, že ho v americkém doprovodu přišli vyslýchat právě českoslovenští důstojníci.³⁸¹ Pravděpodobně doufal, že se mu útekem z protektorátu Čechy a Morava podaří vyhnout spravedlnosti. Choval se však bez arogance a slušně. Otázal se amerického důstojníka, zda je stále zajatcem americké armády. Na to však odpověděl Bohuslav Ečer, že byl na návrh československé vlády 10. června 1944 přidán na listinu válečných zločinců. A oznámil mu, že bude vydán k potrestání československým soudům, i když to v té době ještě nemohl jistě vědět. Podle paměti Bohuslava Ečera K. H. Frank zbledl, když zaslechl o československé vládě a o československých soudech. V té chvíli K. H. Frank poznal na čem je. Podle dochovaného Frankova dopisu, žil v představách, že se svou rodinou dožije na některém izolovaném ostrově po vzoru Napoleona. Během výslechu se K. H. Frank také zajímal, jestli už je prezident Eduard Beneš v Praze.³⁸²

Díky odposlouchávacímu zařízení v celách německých pohlavárů ve Wiesbadenu víme, jak K. H. Frank reagoval po návratu do cely. Tu sdílel s generálem Franzem von Eppem³⁸³. Po prvním výslechu mu řekl: „*Češi mě chytili. Ted' mi nezbyvá, než abych se oběsil. Také moji ženu chytili. Je zatčena. Oběsím se...*“³⁸⁴. Epp mu odpověděl: „*Nemohu poradit nic lepšího...*“³⁸⁵ V sebevraždě mu

³⁷⁸ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 185.

³⁷⁹ viz. Příloha č. 24.

³⁸⁰ Tamtéž. str.: 185.

³⁸¹ viz. Příloha č. 20-21.

³⁸² MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁸³ **Franz von Epp (1868-1946)** - vysoce vyznamenaný německý veterán první světové války, politik a pozdější generál Wehrmachtu. Na konci války byl von Epp uvězněn Američany a zemřel v zajateckém táboře v roce 1946.

³⁸⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 203.

³⁸⁵ Tamtéž. str.: 203.

však zabránilo úsilí amerických dozorců. Z bot mu byly odebrány tkaničky, aby je k sebevraždě oběšením nemohl použít.³⁸⁶

Výslech druhý den pokračoval. K. H. Frank byl však již značně nesoustředěný. Na žádost Bohuslava Ečera byly Frankovi z uniformy odpárány všechny distinkce, také páska s nápisem „Böhmen und Mähren“. K. H. Frank se Bohuslava Ečera snažil zeptat, co se děje s jeho rodinou. Na to mu podle svých pamětí Bohuslav Ečer v celku drsně odpověděl: „*Jste čtrnáct dnů od rodiny a už se ptáte, co se s ní stalo? Už si naříkáte a svůj osud? To jste nevěděl, že české matky a čeští otcové měli také své rodiny, když jste je vraždil? Tehdy jste neměl s nimi žádné slitování?*“³⁸⁷ K. H. Frank však na Ečerovi otázky nedokázal odpovědět.³⁸⁸

Bohuslav Ečer mu při výslechu prozradil, že Konrad Henlein spáchal po svém dopadení sebevraždu. K. H. Frank vypadal zdrceně a Bohuslav Ečer znovu požádal Američany, aby ho dobře hlídali, nejlépe v izolaci.

Třetí den výslechu se K. H. Frank nervově zhroutil a tvrdil, že výslechu již není schopen. Bohuslav Ečer mu velice tvrdě odpověděl: „*Vy Franku, člen národa vyšší rasy, jste za několik dnů zničen? To se nestydíte? Nepoužil jsem a nepoužiji vašich metod. Těch se bát nemusíte. Nejsme Němci, nemstíme se. Budeme jen trestat...*“³⁸⁹

Bohuslav Ečer o výsleších K. H. Franka referoval prezidentu Edvardu Benešovi při audienci na Pražském hradě dne 4. června 1945. Prezident Beneš jeho práci ocenil a vyjádřil v tomto smyslu: „*Dobře to děláte, jen tak pokračujte... učiňte si svým hlavním úkolem koncentrovat se na tento případ. Ve Frankovi nebudeme soudit jen jeho, ale celý nacistický režim, jak se projevil vůči nám. Jsem*

³⁸⁶ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁸⁷ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásma Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 204.

³⁸⁸ Tamtéž. str.: 205.

³⁸⁹ Tamtéž. str.: 206.

spokojen a přeji vám i nadále mnoho úspěchů."³⁹⁰ Pro Bohuslava Ečera nastal úkol zajistit, aby byl K. H. Frank opravdu postaven před československý soud.³⁹¹

Mezitím byl K. H. Frank ve Wiesbadenu přemístěn na jinou celu, kterou sdílel se generálem SS v hodnosti SS-Oberstgruppenführer und Generaloberst der Waffen-SS Josefem Dietrichem³⁹². Kvůli němu se K. H. Frank však psychicky zhroutil. Celé dny mu připomínal, že jeho osud je zpečetěn a jeho jediným východiskem je sebevražda. Přidával mu rady, jak sebevraždu nejlépe zrealizovat. K. H. Frank na tom byl psychicky tak špatně, že mu musel Bohuslav Ečer dovolit, aby napsal dopis své ženě a požádal o jeho přesunutí na jinou celu. Podle Ečerových vzpomínek mohl pak K. H. Frank dále vypovídat a stal se dokonce „úslužným“. Nové výslechy začaly v sobotu 9. června 1945.³⁹³

3. 2. Převoz K. H. Franka z Německa do Prahy

Bohuslav Ečer byl oficiálně pověřen zajistit převoz K. H. Franka do Československa tehdejším ministrem spravedlnosti Jaroslavem Stránským. Samotná dohoda o vydání K. H. Franka před Mimořádný lidový soud v Praze byla podepsána 16. července 1945 v Londýně. Za americkou stranu ji podepsal hlavní žalobce při Norimberském tribunálu Robert Jackson. Dohoda obsahovala jakýsi kompromis. Československá vláda dala souhlas, aby byl K. H. Frank zároveň vyšetřován příslušnými orgány spojenců pro delikty, které jako člen německé vlády páchal mimo území Československa. Zároveň dala československá vláda souhlas, aby byl K. H. Frank, bude-li to třeba, po procesu v Praze souzen jako válečný zločinec i mezinárodním soudem v Norimberku. Provedení rozsudku, který by vynesl

³⁹⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 199.

³⁹¹ TRENČANSKÁ, Nad'a. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

³⁹² **Josef „Sepp“ Dietrich** – Narozen 28. května 1892, zemřel 21. dubna 1966. Byl německý generál jednotek Waffen-SS v hodnosti SS-Oberstgruppenführer und Generaloberst der Waffen-SS. Poslední obránce Vídne. Za válečné zločiny byl souzen v procesu v Dachau. Byl odsouzen k trestu doživotního vězení. Z vězení byl propuštěn 18. července 1955.

³⁹³ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 206.

československý soud, by pak bylo odloženo. Samotný převoz se mohl uskutečnit až po vydání rozkazu z Washingtonu, který přišel 31. července 1945. Bohuslav Ečer neprodleně poslal do Prahy legendární šifrovanou zprávu: „*Připravte vše pro převzetí velkého zavazadla.*“³⁹⁴

K převozu K. H. Franka došlo 7. srpna 1945. Na letiště ho hlídka přivezla v 8:45 ráno, nebyl spoután a nejevil známky neklidu³⁹⁵. Od amerických důstojníků ho převzal Bohuslav Ečer. Edvard Cenek popsal událost takto: „*Dlouhými kroky kráčel ke stroji. [K. H. Frank – pozn. aut.] V podpaždí si nesl uzlíček propriet. Opodál ho pozoroval dr. Ečer. Mezi nimi je hluboká propast. Na jednom břehu stojí právo – na druhém satanské zlo. Nikdo už nepřeklene tuto propast. Jen ortel ji jednou odsune.*“³⁹⁶

Let proběhl hladce. V Praze byl K. H. Frank na Ruzyňském letišti předán do rukou vrchního policejního komisaře dr. Pravdy, který ho na místě zatkl.³⁹⁷ Slova, která při předání Bohuslav Ečer pronesl, zůstala zachována pro filmový týdeník: „*Dnes ráno jsem Franka převzal, jménem naší vlády. Odevzdávám Karla Hermanna Franka do rukou československé spravedlnosti zde, v této zemi, kde páchal svoje zločiny.*“³⁹⁸

Později v dopisu ze dne 11. listopadu 1945 vzpomíná Bohuslav Ečer velice dobře na spolupráci s Američany v otázce vydání K. H. Franka do Československa. Dokonce navrhl, aby bylo náčelníkovi War Crimes Branch, U.S. Army ve Wiesbadenu plukovníkovi Mickelwaitovi uděleno, za jeho skvělou spolupráci s českou misí, státní vyznamenání.³⁹⁹

³⁹⁴ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

³⁹⁵ viz. Příloha č. 27.

³⁹⁶ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 225.

³⁹⁷ viz. Příloha č. 28-30.

³⁹⁸ Tamtéž. str.: 206.

³⁹⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

„Ministerstvu zahraničních věcí v Praze

Náčelník War Crimes Branch, U.S. Army ve Wiesbadenu je plukovník Mickelwait.

Když jsem přijel do Wiesbadenu 24. května 1945, učinil plukovník Mickelwait vše, aby mně a mým spolupracovníkům umožnil úspěšnou práci. Bylo jeho zásluhou, že jsme mohli okamžitě vyslechnouti K. H. Franka a on se osobně přičinil o to, aby nám byl K. H. Frank vydán.

Československá vyšetřovací komise ve Wiesbadenu má zásluhou plukovníka Mickelwaita všechny možnosti úspěšné práce.

Doporučuji, aby bylo uvažováno o tom, aby plukovník Mickelwait, který, jak jsem byl informován, bude brzy povýšen na generála justiční služby (Judge Advocate General), byl vyznamenán vhodným československým řádem.

*Pluk. just. služ. Dr. Ečer
mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr“⁴⁰⁰*

3. 3. K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze

Hlavní americký žalobce v Norimberském procesu Robert Jackson potvrdil Bohuslavu Ečerovi, že proces s K. H. Frankem může být v Československu zahájen bez obav z toho, že by byl H. K. Frank předvolán před Mezinárodní tribunál v Norimberku jako obžalovaný, či jako svědek. Toto ujištění dostal Ečer od Jacksona ústně 22. listopadu 1945. Závěry jednání s Robertem Jacksonem popisuje Ečer v dopise ze dne 20. prosince 1945, který je adresována ministru spravedlnosti Prokopovi Drtinovi:⁴⁰¹

„Vážený pane ministře!

⁴⁰⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁰¹ Tamtéž.

Informoval jsem Vás dnes mezi jiným také o stanovisku amerického hlavního žalobce, pana Jacksona, k našemu chystanému procesu s K. H. Frankem.

Dovoluji si svou ústní informaci písemně precizovati a doplniti takto:

a) Dne 22. listopadu 1945 vyžádal jsem si rozmluvu s panem Jacksonem a položil jsem mu otázku, zda bude Karla Hermanna Franka v Norimberku potřetí jako obžalovaného nebo jako svědka. Pan Jackson mně tehdy odpověděl, že nebude třeba Franka v Norimberku jako svědka, poněvadž mají žalobci svých písemných dokumentů dost a pokud by Frank něco mohl říct žalobě, stačí žalobcům, zašleme-li jim protokol o výsleších K. H. Franka, pakli ovšem vůbec bude toho třeba. Pan Jackson mě dále prohlásil, že Frank nepřichází v úvahu jako obžalovaný před norimberským vojenským tribunálem. Tázal jsem se jej tudíž, zdali můžeme zahájit proces proti K. H. Frankovi, na jehož brzkém zahájení máme zájem, bez obav, že budeme muset Franka během procesu nebo po skončení procesu odeslat do Norimberku. Pan Jackson na to odpověděl: „Proces proti Frankovi můžete zahájit okamžitě.“ Dodal k tomu, že po vynesení rozsudku, který bude, jak myslí on, rozsudkem smrti, by rád se mnou hovořil.

b) Sdělil jsem toto stanovisko pana Jacksona na poradě ministerstva zahraničních věcí konané 27. listopadu t. r. Poznámku pana Jacksona, že by se mnou rád hovořil po vynesení rozsudku, nelze dle mého názoru vykládat v tom smyslu, že by se tímto rozhovorem měl zdržet výkon rozsudku.

c) Po mém návratu do Norimberku, jednal jsem dne 15. prosince t. r. s plukovníkem Geillem, který jest Jacksonovým nejbližším spolupracovníkem s funkcí tak zvaného exekutive officer, znovu o případu K. H. Franka a žádal jsem písemné potvrzení, toho co mě pan Jackson ústně sdělil. Plukovník Geill byl již panem Jacksonem informován. Potvrdil mi znovu toto stanovisko a slíbil mi dopis na pondělí, 17. prosince. Tohoto dne (17. prosince) poslal jsem pro dopis kpt. jus. sl. Dr. Hochwalda, který se od Geilla vrátil se vzkazem, že dopis obdržím po svátcích, ježto pan Jackson bude informovat ostatní tři hlavní žalobce, že však znovu opakuje Jackson a vzkazuje, že proces s K. H. Frankem můžeme zahájit

ihned, poněvadž nepřijde v úvahu pro norimberský soud ani jako žalovaný, ani jako svědek. Nepovažoval jsem za vhodné, naléhat na vydání dopisu, abych nezbudil dojem, že nám slovo pana Jacksona nestačí. Budu o dopis žádat o vánočních svátcích, vyslovuji však svůj názor, opřený o opakované prohlášení pana Jacksona, že proces K. H. Frankem můžeme zahájit okamžitě, bez obav z nějakých komplikací.

*V úctě Dr. Bohuslav Ečer*⁴⁰²

Proces s K. H. Frankem před Mimořádným lidovým soudem v Praze byl zahájen dne 22. března 1946⁴⁰³. Bohuslav Ečer byl přítomen jako oficiální host.⁴⁰⁴ Obhájcem K. H. Franka ex offio byl český advokát JUDr. Kamill Resler, který k tomu měl osobní výhrady. Cítil se totiž vůči Frankově osobě předpojatý. Byl ale nucen odložit výhrady stranou a obhajobu přijmout. K. H. Franka potom hájil velice zdařile. Po jeho popravě se dokonce snažil vyplnit poslední vůli a předat osobní věci Frankově rodině. Přednostou Mimořádného lidového soudu v Praze byl určen soudce Vladimír Kozák. Trestní oznámení proti K. H. Frankovi bylo velice podrobné, mělo 156 stran a 210 příloh.⁴⁰⁵

Mezi zajímavosti patří námitky Frankova advokáta JUDr. Kamilla Reslera z prvního dne soudního přelíčení. Jedna se týkala podjatosti člena oboru politického zpravodajství Františka Kropáče, který K. H. Franka vyslychal. Další námitka směřovala k tomu, že byl K. H. Frank až do dne zahájení hlavního líčení, de facto členem Národního shromáždění, tudíž se na něho vztahovala poslanecká imunita. Tyto námitky však soudem nebyly přijaty.⁴⁰⁶

Hlavní pozornost se během soudu soustředila na Frankovu roli ve vyhlazení Lidic v červnu 1942. Zarytě trval na tom, že pouze plnil přímé rozkazy Adolfa Hitlera. Bral na sebe roli úředníka, který postupoval přesně v mantinelech tehdy

⁴⁰² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁰³ viz. Příloha č. 34-36.

⁴⁰⁴ viz. Příloha č. 32.

⁴⁰⁵ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epocha, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

⁴⁰⁶ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.

platných zákonů a rozkazů. Proto před soudem tvrdil: „*Vinen se necítím, ale cítím se spoluzodpovědný za provádění rozkazů, které mi byly dány.*“⁴⁰⁷

Bohuslav Ečer se sám jako divák zúčastnil několika sezení soudního přelíčení. Nebyl ovšem přítomen při vynesení rozsudku nad Frankem 21. května 1946. Na poslední odpoledne K. H. Franka, před vynesemím rozsudku, vzpomíná členka odboru pro kulturní styky s cizinou na ministerstvu informací a pozdější komunistická poslankyně Alena Bernášková:

„K. H. Frank se procházel ruce v bok na slunci v kruhu sám. V jednom rohu stojí strážce. Zaskřípou dveře na dvůr, Frank zamžourá do slunce, sráží paty. Šedivé strnisko na bradě se mu zachvěje. Podívá se na zem, aby se soustředil. Slunce mu hraje na několika pramenech úplně bílých vlasů. Soustředil se a už se pohupuje na patách. Vyzývavě se podívá do očí americkému žurnalistovi, který stojí před ním. Mluví spolu.

Rozhovor už trvá celou hodinu. Frank mezi jiným řekl: „Cítím se tak, jak se jen může cítit před rozsudkem.“ O nacismu praví: „Já sám jsem si ještě ve svém svědomí neujasněnil svůj nejnižší vztah k národně socialistickému systému, ale jedno je jasné – je na hlavu poražen.“ Dále pokračoval Frank: „Patřím-li k hernvolku? Nikdy jsem to netvrdil. Hitler je mrtev. Pro něho to bylo buď vítězství, nebo smrt. Od atentátu v roce 1944 už nebyl normální. Vím, že je mrtev. Kdybych byl osvobozen, šel bych do říše a věnoval bych se studiu filosofie. Nemohl bych žít s českým národem, ne.“ „...odpověděl jsem teď“, praví, „panu redaktorovi na jeho otázku. Mohl by mi on teď prokázat rytířskou protislužbu? Kde je moje žena a moje děti? Že je zde jenom host a přenechává odpověď Čechům?“

Frank se ironicky usmívá. „To je vše, co jsem chtěl vědět“, uklání se hluboce Frank. Jdeme co cely. Špička na cigarety, dvě krabičky od sirek, papíry, krasopisně popsané švabachem, šedivé bačkory pod postelí, na policiče Hovory s T. G. Masarykem, G. Hauptmann, právnické knihy. Ve dveřích stojí Frank nepřítomen,

⁴⁰⁷ TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.

*s opovržením ke všemu českému, hotov vstoupit do dějin německého národa jako hrdina mučedník, zatím co americký žurnalista si ho už nevšímá a jde navštívit jeho souseda Kurta Daluega.*⁴⁰⁸

F. H. Frank byl na nádvoří Pankrácké věznice o den později oběšen.⁴⁰⁹ Poprava byla provedena před zraky veřejnosti a účastnilo se jí 5000 diváků. Lístky na popravu byly rozdávány lidovým soudem. Ve 13 hodin vešel na nádvoří předseda se soudním senátem a lékařem pankrácké věznice. Za nimi šli Monsignore Tylínek a obhájce obžalovaného. Potom přivedlo pět členů vězeňské stráže K. H. Franka. Poslední slova K. H. Franka před vykonáním rozsudku byla: „*Německo musí žít, i když my musíme umírat. Ať žije německý národ, ať žije německý duch.*“ Ve 13:37 vězeňský lékař zjistil smrt a o minutu později oznámil předseda mimořádného lidového soudu shromážděným svědkům odpykání viny. Tělo K. H. Franka bylo anonymně pohřbeno na Ďáblickém hřbitově v Praze.⁴¹⁰

V Národním archivu jsem dohledal část korespondence mezi Bohuslavem Ečerem a přednostou Mimořádného lidového soudu v Praze Vladimírem Kozákem. Pochází z roku 1947, kdy Mimořádný lidový soud v Praze ukončil svou činnost. Dopisy dokládají jejich vzájemně dobrý přátelský i pracovní vztah. Je v nich vidět, jak moc Bohuslav Ečer trval na tom, aby vypořádání s válečnými zločinci po druhé světové válce, bylo prováděno podle práva a jako akt spravedlnosti. Nikoliv formou pomsty. Dva dopisy Vladimíra Kozáka (jeden úřední a druhý soukromý) jsou napsány u příležitosti ukončení činnosti retribučního soudnictví v Československu.⁴¹¹

Text úředního dopisu Vladimíra Kozáka Bohuslavu Ečerovi ze dne 20. 5. 1947:

⁴⁰⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁰⁹ viz. Příloha č. 37-38.

⁴¹⁰ MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.

⁴¹¹ Tamtéž.

„Vážený pane generále!

4. května uzavřeli jsme smutnou a těžkou kapitolu naší národní historie skončením retribučního soudnictví.

Slyšel jsem z úst samotného pana prezidenta republiky, že celkem je s naší prací v tomto směru spokojen. Nemohl bych však tuto kapitolu uzavřít, kdybych nepoděkoval svým milým spolupracovníkům, mezi něž v první řadě počítám Vás.

Že jsme v Norimberku čerpali tolik poučení a že jen Vaší zásluhou, neboť jste se staral, abychom viděli a slyšeli vše, co jsme k svému poučení potřebovali.

Vaše odborná znalecká svědectví v otázkách vydání Franka a v mezinárodním posuzování zločinnosti přispěla rozhodující měrou ke správnému posouzení skutkových podstat při souzení největších zločinců, prohřešivších se proti našemu národu.

Jsem Vám za to zavázán nesmírnou vděčností a dovoluji Vám proto, abych Vám, vážený pane generále, jménem pražského lidového soudu a zejména jménem svým vlastním, za Vaši vzácnou spolupráci co nejupřímnější poděkoval.

Váš oddaný přednosta.

Vladimír Kozák⁴¹²

Text soukromého dopisu Vladimíra Kozáka Bohuslavu Ečerovi ze dne 20. 5. 1947:

„Vážený a milý příteli!

Dovol, abych vedle oficiálního poděkování Ti napsal ještě několik řádek soukromě.

⁴¹² NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

V prvé řadě přijmi ještě písemně můj vřelý dík za zaslané knihy s věnováním „Jak jsem je stíhal“ a „Norimberský soud“. Udělal jsi mně velikou radost tím, že jsi na mě vzpomněl.

Přijmi také Ty ode mne knihu týkající se obdobné látky, již jsem spoluautorem.

Jsem Ti nesmírně vděčný za pomoc, kterou jsi mně prokázal při ujasnění si názoru na válečné zločince. Rozmluvy s Tebou byly první poučky v této materii a nesmírně přispěly k zdárnému skončení úkolu, který byl na mne vložen.

Věř mi, že dík, který Ti tímto vyslovuji, je co nejupřímnější.

Tvůj oddaný.

*Vladimír Kozák*⁴¹³

Odpověď na dopisy Vladimíra Kozáka od Bohuslava Ečera ze dne 30. 5. 1947:

„Vážený příteli!

Děkuji Ti srdečně za oba dopisy (soukromý i úřední). Mohu Tě ujistit, že způsob jakým jsi vedl procesy proti K. H. Frankovi, Dalluegovi a ostatním, nám ve světě velice prospěl.

Dobrá pověst naší justice byla tím znamenitě posílena.

Se srdečným pozdravem.

*Bohuslav Ečer*⁴¹⁴

⁴¹³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴¹⁴ Tamtéž.

4. Bohuslav Ečer jako československý zástupce u Norimberských procesů

Za místo, kde se odehrály procesy s válečnými zločinci, byl vybrán Norimberk. Původně se uvažovalo o více možnostech, v jakých městech by mohl mezinárodní tribunál zasedat, například: Lipsko, Mnichov, Lucemburk nebo Berlín. Proč volba nakonec padla na Norimberk, vysvětluje ve svých vzpomínkách A. K. Poltorak takto:⁴¹⁵

„Norimberk stojí již přes devět set let. Ve XIV.-XV. století byl zdrojem tvořivé síly německého národa, ztělesněné ve významných uměleckých, vědeckých a technických dílech. Zde žili a tvořili malíř Albrecht Dürer, sochař Adam Krafft, básník a skladatel Hans Sachs. Norimberk odedávna dodával kompas a měřicí přístroje pro celou Evropu. Například první kapesní hodinky vyrobil Petr Henlein právě zde. To všechno nebránilo hitlerovcům, aby se po čtyřech stoletích nepokusili zastavit v tomto městě věčný koloběh času a otočit kolo dějin zpět.

Dějiny Norimberku však nejsou pouze dějinami rozvoje vědy a techniky. V tomto městě žili a pracovali nejen mistři, tvůrci a umělci. Norimberk je snad ještě známější tím, že zde žily a působily i osobnosti dravé, vládčtivé a kruté. Po celá staletí byl Norimberk symbolem dobovačné politiky Svaté říše římské. Od r. 1365 každý nový římský císař svolával podle Zlaté buly Karla IV. první říšský sněm povinně do Norimberku.

Právě toto město velmi miloval a zahrnoval svou přízní Fridrich Barbarossa, který po celý svůj život snil o světovládě a za třetí křížácké výpravy zahynul na přístupech ke Svaté zemi. Hitlerovci uznávali tři německé říše. Za první považovali Svatou říši římskou, za druhou tu, kterou vytvořil v roce 1871 Bismarck, za zakladatele třetí, tisícileté říše považovali nacisté sebe. Tak se Norimberk stal hlavním městem nacistické strany.“⁴¹⁶

⁴¹⁵ POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973. str. 8.

⁴¹⁶ Tamtéž. str. 8.

Hlavním argumentem byl tedy podle A. K. Poltoraka symbolický význam místa. Norimberk byl považován za hlavní město nacistické ideologie. Právě v Norimberku se odehrávaly velkolepé sjezdy a manifestace NSDAP. Dále pro Norimberk mluvil i zcela prozaičtější důvod. Ve městě zůstal bombardováním nepoškozený velký justiční palác, se kterým sousedila věznice.⁴¹⁷

Proces s hlavními válečnými zločinci⁴¹⁸ se v Norimberku odehrával v období od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946. Tento proces byl veden před Mezinárodním vojenským tribunálem, který se skládal ze zástupců čtyř vítězných mocností: USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Další procesy, které v Norimberku s válečnými zločinci probíhaly, byly rozdělené tématicky. Tyto „následující procesy“ byly vedené před americkými vojenskými tribunály. Bylo jich celkem dvanáct.⁴¹⁹

Role Bohuslava Ečera v Norimberku spočívala v přípravě československého příspěvku k žalobě spojenců. Dále bylo jeho úkolem Československo u norimberského tribunálu zastupovat a spolupracovat s ostatními státy ve věci průběhu procesu a sbírání důkazních materiálů. Nedílnou součástí jeho práce v Norimberku byla také jakási zpravodajská činnost, kdy podával oficiální zprávy⁴²⁰ o průběhu procesu československým úřadům. To vykonával jak v případě procesu s hlavními válečnými zločinci⁴²¹, tak při procesech které po něm následovaly⁴²². Jak dokládá dopis ze dne 13. prosince 1945 z Ečerovi kanceláře, podával v některých případech zprávy o průběhu procesu v Norimberku prezidentu Eduardu Benešovi i osobně.⁴²³

⁴¹⁷ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

⁴¹⁸ viz. Příloha č. 1.

⁴¹⁹ GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953. str. 31.

⁴²⁰ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

⁴²¹ viz. Příloha č. 1.

⁴²² viz. Příloha č. 2-13.

⁴²³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

„Ministerstvu zahraničních věcí v Praze.

Pan mimořádný vyslanec a zplnomocněný ministr, plukovník justiční služby Dr. Bohuslav Ečer přijel dne 6. prosince 1945 z Norimberku do Prahy, aby podal druhého dne 7. prosince t. r. prezidentu republiky Dr. Edvardu Benešovi obšírnou zprávu o průběhu norimberského procesu.

Odjezd z Norimberku: 6. prosince 1945 o 6:30 hodin ranní

Příjezd do Prahy: 6. prosince 1945 o 21:00 hodin

Dne 7. prosince 1945 audience u prezidenta republiky.

Mimo jiné dovoluji si také v příloze předložit účet hotelu Alcron v Praze, kde byl pan vyslanec Dr. Ečer po ony dva dny ubytován. Prosím, aby tato služební cesta byla panu vyslanci Dr. Ečerovi ministerstvem zahraničních věcí uhrazena.

V Praze dne 13. prosince 1945.

V zast. Dr. Ečer⁴²⁴

V Ečerově pozůstalosti ve Vojenském historickém archivu v Praze se dochovala identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku.⁴²⁵

4. 1. Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem v Norimberku

Norimberský proces s hlavními válečnými zločinci,⁴²⁶ byl zahájen 20. listopadu roku 1945 a skončil vynesením rozsudků 1. října 1946. Bylo v něm souzeno 24 nejvýznamnějších předáků nacistického Německa. Proces byl veden před Mezinárodním vojenským tribunálem, který se skládal ze zástupců čtyř

⁴²⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴²⁵ viz. Příloha č. 44.

⁴²⁶ viz. Poznámka č. 1.

vítězných mocností: USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Každá z mocností byla v tribunálu zastoupena jedním hlavní soudcem a jedním jeho zástupcem. Obžaloba byla taktéž dělena mezi tyto čtyři mocnosti. Jak jsem již v této práci psal dříve v kapitole věnované přípravám na potrestání válečných zločinců, obžaloba byla postavena na čtyřech základních bodech: 1) Účast na spiknutí nebo společném plánu ke spáchání zločinů proti míru, 2) Plánování, příprava, rozpoutání a vedení útočných válek a dalších zločinů proti míru, 3) Válečné zločiny, 4) Zločiny proti lidskosti.⁴²⁷

Právě zařazení zločinů proti lidskosti a uznání právní odpovědnosti politických představitelů za ně, byl hlavní příspěvek Bohuslava Ečera ve formování moderního mezinárodního práva. Ve své knize popisuje německé zločiny proti lidskosti takto: „*Za této války nebyli lidé jenom vraždění za domnělé své činy proti nacismu, ale degradováni na úroveň nikoliv jen zvířete, nýbrž na úroveň hmyzu. Zabít zvíře bezúčelně a svévolně je hospodářsky škodlivé, ale zašlápnout hmyz, to je něco, co není spojeno nejen se žádným rizikem, ale se žádnou škodou. A tak Němci hubili lidi jako hmyz...*“⁴²⁸ Jinde mluví o podstatě těchto zločinů takto: „*Lze tudíž právem označit tyto zločiny za útok na samy základy civilizace.*“⁴²⁹

Hlavní britský žalobce Hartley Shawcross charakterizoval Norimberský proces ve své závěrečné řeči před tribunálem takto: „*Na lavici obžalovaných sedí dvacet zlomených mužů, jejichž osobní způsobilost k páchání zločinu je navždy ta tam. Je dnes těžko poznat v těchto bídných lidech jako věznicích onu moc, kterou měli jako nacističtí vůdci, kterou kdysi jako nacističtí vůdci ovládali tak velikou část světa a plnili hrůzou většinu lidstva. Jen jako jednotlivců má je jich osud pro svět malý význam. Co však činí tuto soudní při významnou, je to, že tito obžalovaní představují temné síly, které budou číhat ve světě dlouho po tom, co jejich těla budou proměněna v prach.*“⁴³⁰

⁴²⁷ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

⁴²⁸ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946. str. 48.

⁴²⁹ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 19.

⁴³⁰ Tamtéž. str. 125.

Význam norimberského procesu ovšem asi nejlépe vystihl hlavní americký žalobce Robert Jackson v závěru své úvodní řeči: „*Tou pravou žalující stranou na tomto soudu je civilizace. Ve všech našich zemích ještě bojuje a není dokonalá. Žaloba netvrdí, že Spojené státy nebo kterákoliv jiná země neměly vinu na tom, že německý národ se tak lehko stal obětí lichocení i zavražďování nacistických spiklenců. Upozorňuje však na hroznou řadu útoků a zločinů, které jsem vyličil, upozorňuje na fyzické rány, vyčerpání zdrojů, na zničení všeho, co bylo na světě krásné nebo užitečné, a na ještě větší možnosti eventuálního ničení v budoucnosti. Útěchou obžalovaných může být jedině naděje, že mezinárodní právo zůstane tak pozadu za morálním vědomím lidstva, že to, co z mravního hlediska je vysloveným zločinem, není nutno z právního hlediska pokládat za vinu. Tuto možnost však odmítáme.*“⁴³¹

Hlavním argumentem, kterým se obžalovaní hájili, bylo, že pouze vykonávali rozkazy svých nadřízených. Svou vinu svalovali zejména na Adolfa Hitlera a Heinricha Himmlera, kteří v té době již nežili. Všeobecně se snažili marginalizovat své postavení v nacistickém Německu. Snaha zachovat si tvář vedla obžalované k tomu, že se pokoušeli podrážet legitimitu soudu. To se dobře odráží ve výrociích obžalovaných, po tom co jim byla předložena obžaloba. Jejich výroky zachytil vězeňský psychiatr G. M. Gilbert:⁴³²

Hermann Goring: "Vítěz je vždy soudcem, poražený obžalovaným!",
Joachim von Ribbentrop: "Jsou obžalováni nepraví lidé.",
Rudolf Hess: "Nepamatuji se",
Ernst Kaltenbrunner: "Necítím se vinen za válečné zločiny, plnil jsem jen svou povinnost jako zpravodajský orgán, a odmítám sloužit jako náhrada za Himmlera.",
Alfred Rosenberg: "Odmítám obvinění ze spiknutí. Antisemitské hnutí bylo pouze ochranné.",
Hans Frank: "Pokládám tento proces za světový soud z vůle boží, který má vyšetřit a ukončit hroznou dobu utrpení za Adolfa Hitlera.",
Wilhelm Frick: "Celá obžaloba je založena na předpokladu fingovaného spiknutí.

⁴³¹ GILBERT, Gusve Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 41.

⁴³² DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

", **Fritz Sauckel**: *"Propast mezi ideálem socialistické společnosti, jak jsem si ji představoval a za níž jsem bojoval jako bývalý námořník a dělník, a hroznými událostmi v koncentračních táborech mnou hluboce otřásla."*, **Albert Speer**: *"Proces je potřebný. Spoluodpovědnost za tak strašné zločiny musí být dokonce i v autoritativním systému."*, **Hjalmar Schacht**: *"Vůbec nechápu, proč jsem byl obžalován."*, **Walter Funk**: *"Nikdy v životě jsem vědomě nečinil něco takového, co by opravňovalo takovou obžalobu. Pokud jsem se dopustil omylem nebo z nevědomosti činů uvedených v obžalobě, je má vina lidskou tragédií, a nikoli zločinem."*, **Franz von Papen**: *"Zhrozil jsem se obžaloby, za 1. pro nezodpovědnost, s jakou bylo Německo vrženo do této války a celosvětové katastrofy, za 2. pro množství zločinů, které spáchali někteří krajané. Poslední je psychologicky nevysvětlitelné. Věřím, že hlavní vinu má bezbožnost a léta totalitního režimu. Tak se stal Hitler během let patologickým lhářem."*, **Konstantin von Neurath**: *"Vždycky jsem byl proti trestání bez možnosti obhajoby."*, **Baldur von Schirach**: *"Kořen všeho neštěstí byl v rasové politice."*, **Arthur Seyss-Inquart**: *"Poslední dějství tragédie druhé světové války, doufám!"*, **Julius Streicher**: *"Tento proces je triumfem světového židovstva!"* **Wilhelm Keitel**: *"Pro vojáka je rozkaz rozkazem!"* **Alfred Jodl**: *"Lituji, že se oprávněná obvinění mísí s politickou propagandou."* **Karl Doenitz**: *"Ani jedno z uvedených obvinění se na mne ani v nejmenším nevztahuje. - Jde o typický americký humor."*, **Hans Fritzsche**: *"Je to nejhroznější obžaloba všech dob. Jedno však bude ještě strašnější: obžaloba německého lidu za zneužití jeho idealismu."*⁴³³

Nacistické zločince asi nebylo možné za jejich činy adekvátně potrestat. Rozhodně ovšem nebylo možné nechat tyto zločiny bez povšimnutí a bylo na místě se o potrestání viníků alespoň pokusit. V procesu padlo 12 rozsudků smrti, které byly vykonány 16. října 1946. Všechny rozsudky, které byly nad obžalovanými vyneseny, jsou přehledně seřazeny v příloze č. 1⁴³⁴. Norimberský proces výrazně přispěl k formování mezinárodního trestního práva tak, jak je chápáno dnes. Proces

⁴³³ GILBERT, Gusve Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981. str. 8-10.

⁴³⁴ viz. Příloha č. 1.

také přispěl, k tomu, že dnes chápeme porušování základních lidských práv a útočnou válku za mezinárodní zločin.⁴³⁵

4. 2. Československý příspěvek k žalobě spojenců

Vypracování tzv. československého příspěvku k žalobě spojenců, pro soud s hlavními válečnými zločinci v Norimberku, byl jedním z hlavních úkolů pro Bohuslava Ečera a jeho tým. Bohuslav Ečer obdržel jako československý delegát v KSN dopis Roberta Jacksona, ve kterém požaduje po zástupcích všech států, aby připravili svoje poznámky ke společné žalobě. Tento dopis byl datovaný 18. srpna 1945. Celá věc značně spěchala. Již 15. září 1945 Bohuslav Ečer poslal všem čtyřem hlavním žalobcům předběžně články II a III československého dokumentu. Dále zažádal vládu v Praze, aby pomohla v přípravě I a IV článku. Bohužel, pro nemoc odpovědného úředníka ministerstva vnitra v Praze, obdržel Bohuslav Ečer pouze šest stránek popisujících některé známé, některé méně známé německé zločiny.⁴³⁶

Bohuslav Ečer a jeho spolupracovníci byli tedy odkázáni na to, co bylo publikováno v Londýně. Dne 20. září 1945 odevzdal Ečer celou práci nazvanou „German Crimes Against Czechoslovakia“⁴³⁷ (Německé zločiny proti Československu). Tato práce čítá 118 stránek. Byla označena za nejlepší vládní dokument, který žalobci na svou výzvu obdrželi. Československý příspěvek k žalobě spojenců byl odevzdán ve třech jazykových mutacích: anglicky, rusky a německy. Všechny jazykové verze se dochovaly v Národním archivu v Praze. Zločiny proti Československu jsou v něm rozděleny do několika kapitol.⁴³⁸

⁴³⁵ CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.

⁴³⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str. 110.

⁴³⁷ viz. Příloha č. 42.

⁴³⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

4. 2. 1. Útočný plán Němců proti Československu

V článku I popisuje Československá žaloba zločinný plán Němců vůči Československu. Popisuje se zde tzv. Fall Grün (případ zelená), což byl neuskutečněný německý plán vojenského úderu proti Československu připravený roku 1937. Uvádí se zde, že Československo bylo překážkou německého „Drang nach Osten“ (touha po východu) v trojím směru:⁴³⁹

- a) Strategicky. O Československu platí výrok Bismarcka, že kdo ovládá Čechy, ovládá Evropu. Československo bylo přirozenou bariérou proti každému útoku směrem k Dunajské kotlině a odtud směrem na Balkán. Československá smlouva s Francií a SSSR spojovala strategickou západní a východní frontu proti Německu. V československé zprávě se cituje z výpovědi Keitla ze 3. srpna 1945, kdy na Ečerovu otázku prohlásil, že Československo bylo pokládáno za nástupní prostor SSSR s operačně nebezpečnými důsledky. V tomto smyslu se vyjádřil také generál Halder, vyslýchaný britskými důstojníky.⁴⁴⁰
- b) Politicky. Československo bylo poslední demokracií ve střední Evropě.⁴⁴¹
- c) Národnostně. Československo bylo převážně slovanským státem se silným vědomím všeslovanské solidarity. Jako doklad solidarity uvádí žaloba X. všesokolský slet z července 1938.⁴⁴²

Z těchto důvodů se podle československé žaloby rozhodl Adolf Hitler zmocnit Československa. Tento plán provedl ve dvou etapách: 1) Mnichovská dohoda, 2) 15. březen a okupace zbytku Československa. S dalšími plány Adolf Hitler počkal, až do konce války. Podle československé žaloby hodlal vyhubit celý český národ.⁴⁴³

⁴³⁹ MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.

⁴⁴⁰ Tamtéž.

⁴⁴¹ Tamtéž.

⁴⁴² Tamtéž.

⁴⁴³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 102.

4. 2. 2. *Sudetští Němci ve službách nacistického Německa*

Československá žaloba líčí metody, jimiž se nacisté snažili o rozbití Československa. Jako jeden z hlavních nástrojů, který k tomu nacisté používali, označuje československá žaloba, využití sudetoněmeckého hnutí. V žalobě se potom popisuje jeho vznik, činnost a poměr k německému nacismu. Hlavní požadavek byl vyjádřen v hesle: „Heim ins Reich“ (Domů do Říše).⁴⁴⁴

Důkladně se zde popisuje politická činnost Konráda Henleina. Uvádí se, že po volbách 1935 od něho dostal prezident T. G. Masaryk telegram s projevy loajality. To všechno byl ovšem podvod. Od jara 1938 Henlein osobně navštěvoval Hitlera, Ribbentropa a jiné vůdce v nacistickém Německu a připravoval odtržení Sudet od Československé republiky. Československá žaloba cituje z Ečerova výslechu K. H. Franka z května 1945, kdy tvrdil, že za heslem „Heim ins Reich“ stálo 90 procent sudetských Němců.⁴⁴⁵

Dále se v žalobě cituje z Henleinova projevu ze 4. března 1941, který pronesl ve Vídni: „*Abychom se chránili proti zásahu Čechů, byli jsme nuceni lhát a zapírat svoji věrnost nacionálně socialistické věci. Byli bychom rádi dali přednost veřejnému vyznání nacionálního socialismu, je však pochybnost, zda bychom byli schopni, kdybychom si tak počítali, splnit svůj úkol, jímž bylo zničení Československa.*“ Henlein tím tvrdil, že sudetští Němci byli pátou kolonou v Československu. Žaloba dále popisuje spolupráci představitelů sudetských Němců s nacionalisty na Slovensku.⁴⁴⁶

4. 2. 3. *Mnichovská dohoda a 15. březen 1939*

Žaloba také krátce zaznamenává události kolem Mnichova. Zdůrazňuje zde, že československá vláda ustoupila spojenému nátlaku Velké Británie a Francie a

⁴⁴⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁴⁵ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 102.

⁴⁴⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

přijala britské a francouzské návrhy, aby postoupila Německu bez plebiscitu a bez souhlasu parlamentu československé území s více než 50% německou majoritou, za předpokladu, že obě vlády vynaloží vše, aby byly chráněny životní zájmy československého státu. Za podmínky, že zbývající části státu bude dána záruka, že nedojde k vyprovokovanému útoku. Tato záruka byla slíbena také Hitlerem a Mussolinim.⁴⁴⁷

Mnichovská dohoda je neplatná, protože byla Němci porušena již okupací provedenou 1. - 10. října 1938, kdy v rozporu se zásadami Mnichovské dohody Němci obsadili také oblasti s velkou českou většinou z čistě strategického důvodu.⁴⁴⁸

Obsazením zbytku Československa 15. března 1939 porušil Adolf Hitler Mnichovskou dohodu podruhé. V žalobě je citována výpověď Ribbentropa, ve které uvádí, že ve formálním ohledu byla okupace Československa v rozporu s prohlášením, které Hitler dal Chamberlainovi.⁴⁴⁹

4. 2. 4. Osud chystaný Němci českému národu

Ve třetím článku československé žaloby se autoři zabývají osudem, jaký Němci připravovali českému národu. V době sepsání žaloby ještě nebylo známo Neurathovo a Frankovo memorandum.⁴⁵⁰

Autoři vycházeli ze všeobecně známého faktu, že Adolf Hitler směřoval od počátku k rozpoutání druhé světové války, a že se za tímto účelem rozhodl zotročit Československo. Adolf Hitler toto prohlášení učinil již v létě 1932 na schůzi vysokých nacistických funkcionářů: „*Češi budou vyvezeni na Sibiř nebo na Volyň. Musejí opustit střední Evropu.*“⁴⁵¹

⁴⁴⁷ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 105.

⁴⁴⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁴⁹ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946. str.: 68.

⁴⁵⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 107.

⁴⁵¹ Tamtéž. str.: 107.

Dále v žalobě stojí výpověď K. H. Franka ze dne 29. května 1945: „*Plán evakuace českého národa na východ byl diskutován v kruzích strany a vcelku souhlasí s citovanou pasáží. Nevím ovšem, zda toto prohlášení pochází od Hitlera a také nevím, ve které ze stranických schůzí byl plán diskutován. Pamatuji se přesně, že jsem vypracoval memorandum, jako odpověď na tyto plány, a že jsem ho poslal do hlavního stanu vůdce. V něm jsem se postavil proti. Pokládal jsem jej za nesmysl, poněvadž podle mého přesvědčení vakuum vytvořené tímto plánem, by vážně rozrušilo funkce českomoravského prostoru. Z různých důvodů – geopolitických, dopravních, průmyslových a bezprostředních. Vyplnění tohoto vakua německými osadníky bylo by nemožné.*“⁴⁵²

Dále se zde uvádí Ribbentropův výrok z roku 1938, který proti Čechům užil krvavých slov: „*Oni budou vyhubeni, ženy a děti a všichni.*“⁴⁵³

4. 2. 5. Německé okupační zločiny

Čtvrtá část žaloby, která se týká německých okupačních zločinů v protektorátu, je zdaleka nejdelší. Čítá 75 stran a je rozdělena do šesti kapitol. Hovoří se zde o zničení českých demokratických institucí, rozvratu kulturního života, rozvratu hospodářského života a perzekuci židovského obyvatelstva. Dále o terorismu a v poslední kapitole jsou označeny osoby odpovědné za tyto zločiny.⁴⁵⁴

Píše se zde o nezákonných událostech 15. března 1939 a o tom, jak byla v bývalém Československu vytvářena německá správa. Zpráva se také věnuje masakru studentů na podzim roku 1939, který je zde popisován jako organizovaný útok proti české inteligenci.⁴⁵⁵

Další kapitola je věnována hospodářskému loupení a rabování českých zemí. Žaloba popisuje, jak Němci především využili takzvané arizace, aby se zmocnili

⁴⁵² EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 108.

⁴⁵³ Tamtéž. str.: 108.

⁴⁵⁴ Tamtéž. str.: 109.

⁴⁵⁵ ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946. str.: 76.

českého majetku, to i v případech, kdy byl například v akciové společnosti jen jeden židovský ředitel. Dále jsou zde vylíčeny různé transakce a podvody na českých bankách za pomoci teroru gestapa.⁴⁵⁶

Zvláštní prostor potom dostal žalobní spis věnující se nucené práci, zavedené v Čechách a na Moravě, stejně jako v jiných obsazených zemích. Žaloba popisuje jednotlivé fáze pracovní mobilizace v českých zemích. Celková hospodářská škoda způsobená hospodářským rabováním a loupením v českých zemích v letech 1939 až 1945 je v žalobě odhadnuta na částku 200 miliard Kč.⁴⁵⁷

Další kapitola, která nese název „Válka proti Židům“ popisuje protižidovská opatření, počínající nařízením ze 4. července 1939, jímž byly v Československu vlastně zavedeny norimberské zákony a končí zřízením židovského ghetta v Terezíně, kde byli židé shromážděni a odkud byli transportováni do vyhlazovacích táborů v Polsku, zejména do Osvětimi. Zde byli masově zabíjeni v plynových komorách.⁴⁵⁸

V páté kapitole je líčen teror prováděný v českých zemích německou policií a soudy. Jsou zde popisovány praktiky gestapa a SD. Obširně se autoři věnují zločinné činnosti německých trestních soudů a to lidového soudu, zvláštních soudů a státních soudů. Detailně je také popsáno období takzvané heydrichiády. To znamená teroru Reinharda Heydricha na českém obyvatelstvu, po jeho příchodu do protektorátu Čechy a Morava. Velký prostor je věnován perzekuci českého obyvatelstva po atentátu na Heydricha a zločinům v Lidicích a Ležácích.⁴⁵⁹

V žalobě je také publikována vyhláška K. H. Franka, podle které byl zastřelený se svou rodinou ten, kdo skrýval nebo pomáhal osobě, která se podílela

⁴⁵⁶ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 109.

⁴⁵⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁴⁵⁸ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 110.

⁴⁵⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

na atentátu na Heydricha. Tato vyhláška vzrušila celý svět už v době svého vydání.⁴⁶⁰

V poslední kapitole autoři československé žaloby odpovídají na otázku, kdo je za tyto skutky odpovědný. Odvolávají se na svolání prezidenta Eduarda Beneše ze 13. června 1943, jímž zatížil osobní a trestní odpovědností Adolfa Hitlera, členy jeho vlády, exponenty nacistické strany a příslušníky okupačního aparátu.⁴⁶¹

4. 2. 6. Československá žaloba proti Neurathovi

Žaloba proti Konstantinu von Neurathovi nebyla součástí původního československého příspěvku k žalobě spojenců. Důvodem pro to byl fakt, že v době odevzdání původní žaloby nebyly proti Neurathovi známi zdaleka všechny důkazy, které vyšly na povrch až později.⁴⁶²

Dalším hnacím motorem proč Bohuslav Ečer inicioval sestavení speciální žaloby proti Neurathovi, byla skutečnost, že spojenci proti němu neměli mnoho důkazního materiálu. Prý byl do procesu s hlavními válečnými zločinci zařazen proto, aby byla dána soudu příležitost prokázat osvobozujícím rozsudkem svou objektivitu.⁴⁶³

Dne 14. listopadu 1945 proto Československo předložilo první doplněk ke svému základnímu dokumentu. Spis nazvaný „Odpovědnost Konstantin von Neuratha za zločiny proti Československu“. V Norimberském procesu se tento spis a protokoly k němu přiložené neočekávaně uplatnily. Použil je sovětský prokurátor generál Raginsky při Neurathově křížovém výslechu. Britský hlavní žalobce Sir Hartley Shawcross ve své závěrečné řeči mluvil o vraždění celých národů plánovaném a prováděném nacisty a jako příklad uvedl plán germanizace a vyhubení českého národa. Právil, že vzor této genocidy byl v hanebném plánu

⁴⁶⁰ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 112.

⁴⁶¹ Tamtéž. str.: 114.

⁴⁶² MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s přiloženými dokumenty.

⁴⁶³ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946. str.: 119.

Neuratha a Franka pro Čechy a Moravu, a že v tomto procesu nebyl jako důkaz předložen strašnější dokument, který by dokonaleji objasnil lživost hesla „Lebensraum“, které tvořilo záminku pro likvidaci Československa. Plán předpisoval eliminaci inteligence. Protože dlouhodobé řešení úplné evakuace všech Čechů z jejich vlasti a nahrazení jich Němci nebylo proveditelné, mělo dojít k jejich germanizaci. Ta měla být provedena tím, že jejich jazyk měl být snížen na úroveň nářečí, vyšší vzdělání mělo být zrušeno a měla být zahájena přísná sňatková politika, po předchozí rasové zkoušce. Předložením tohoto dokumentu byly československé přípravné práce pro Norimberský proces skončeny.⁴⁶⁴

4. 3. O Československu před tribunálem v Norimberku

V norimberské soudní síni⁴⁶⁵, bylo o Československu během procesu hodně slyšet. Jedním z důvodů byla především dobře připravená československá žaloba. O Československu se mluvilo zejména v souvislosti s Ribbentropem a Göringem, kteří měli před začátkem války na starosti zahraniční politiku. Dále pak v souvislosti s Keitlem a Jodlem, kteří připravovali tzv. Fall Grün a byli odpovědní za vojenské operace. O Československu se samozřejmě také mluvilo v souvislosti s bývalými říšskými protektory Neurathem a Frickem. Zvláštní důraz byl potom kladen na zločiny spáchané v Lidicích, Ležácích a Terezíně.

V této kapitole budu vycházet zejména z poznámek dopisovatele ČTK v Norimberku JUDr. Rostilava Kocourka, které se dochovaly v Národním archivu v Praze a sloužily mu jako podklady pro tiskové zprávy. Mnohé z nich nebyly nikdy publikovány. Některé jeho zajímavé postřehy proto uvedu v následujících podkapitolách. Je zajímavé sledovat, jak prokurátoři čtyř mocností vycházejí z podkladů, které vytvořil tým Bohuslava Ečera.

⁴⁶⁴ EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slovaný*. Brno: Zář, 1947. str. 29.

⁴⁶⁵ viz. Příloha č. 43.

4. 3. 1. Vina OKW v případě Československa

Americký prokurátor plk. Trafford Taylor ve své řeči obvinil vrchní velení německé branné moci, ze zločinů proti míru, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. Snažil se dokázat vinu německé generality ze spiknutí proti Československu.⁴⁶⁶

Dokumenty o přípravách tzv. Fall Grün, které předložil, překypovaly důkazy o tom, že Keitel, Jodl a ostatní členové generálního štábu OKW se vědomě účastnili útočné akce proti Československu. Taylor připomněl Hossbachův záznam o poradě Hitlera z 5. listopadu 1937, který byl ukázkou toho, jak politické a vojenské složky v nacistickém Německu harmonicky spolupracovaly.⁴⁶⁷

Na základě těchto materiálů také vyloučil, aby se velení německé armády obhajovalo tím, že byli pouhými vojenskými techniky, nezajímali se o politiku a nebyli informováni o politických a diplomatických plánech a událostech. Nemohli podle něho tvrdit, že pouze plnili rozkazy, jen jako vojenské autority, aniž by měli jen nejmenší tušení o tom, zda jsou války, které podnikají útočné nebo ne.⁴⁶⁸

Dalším důkazem zapojení velení armády do příprav útočné války byl Jodlův deník. Tyto dokumenty byly nadmíru zjevným důkazem, že útočné úmysly byly pojaty společně, jak nacisty, tak generály. Vojenští vůdcové byli plně zasvěceni do útočných plánů.⁴⁶⁹

Podle Taylora je útočná diplomacie příliš nebezpečný podnik, než aby mohla být prováděna bez vojenské porady a vojenské podpory. Někteří němečtí generálové měli námitky proti Hitlerovu časovému rozvrhu a přílišné smělosti některých jeho činů. Některé z těchto pochyb jsou také zachyceny v Jodlově deníku. Zápisky v tomto deníku však nikde neukazují, že by některý z vojenských velitelů

⁴⁶⁶ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁶⁷ Tamtéž.

⁴⁶⁸ Tamtéž.

⁴⁶⁹ Tamtéž.

neměl sympatie s nacistickými úmysly dobovatelské války. Německou politiku vůči Československu označil Taylor za útočnou a založenou na fyzické moci a hrozbě.⁴⁷⁰

Dne 4. dubna 1946 obžalovaný Keitel ve své výpovědi prohlásil, že československé pohraniční opevnění bylo v roce 1938 považováno německými vojenskými místy za nedobytné. Německá armáda by je tehdy nebyla schopna překonat. Německá vojska, podle něj přijala rozhodnutí „Mnichova“ s pocitem štěstí a úlevy, protože to znamenalo, že Československo musí pevnosti vyklidit. Hitlerovi nápadně vzrostla prestiž v německých armádních kruzích tím, že vyřešil tento problém politickou cestou.⁴⁷¹

4. 3. 2. Joachim Ribbentrop o Československu

Dne 29. března 1946 mluvil Ribbentrop před norimberským tribunálem o záležitostech spojených s obsazením zbytku Československa v březnu 1939. O Československu řekl, že panovaly dobré vztahy mezi německou nacistickou stranou a některými nacionalistickými Slováky. Německo nemělo v úmyslu jim překážet. Separatistické slovenské hnutí však podle něho Němci finančně nepodporovali. Německo a Itálie měly sice zaručit celistvost Československa, ale neučinily tak, protože Polsko prý vtrhlo do oblastí s polskou menšinou a obsadilo je. Ribbentrop přiznal, že naléhal na to, aby Vojtěch Tuka⁴⁷² požádal Hitlera o ochranu pro Slováky. Chtěl tak zabránit vzniku československo-maďarské nebo slovensko-maďarské války. Stejným motivem byl veden Hitler, když dal souhlas ke zřízení samostatného Slovenska.⁴⁷³

Ribbentrop dále řekl, že události na Slovensku a v Čechách působily silným dojmem, a to všechno, spolu s důsledky Mnichova, vedlo k Háchově návštěvě

⁴⁷⁰ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷¹ Tamtéž.

⁴⁷² **Vojtěch Tuka (1880-1946)** - slovenský politik, funkcionář HSLŠ, válečný zločinec a předseda vlády první slovenské republiky. V roce 1946 byl Národním soudem v Bratislavě odsouzen k trestu smrti a 20. srpna 1946 popraven.

⁴⁷³ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

Berlína. Ribbentrop tvrdil, že se v březnu 1939 obrátil Chvalkovský⁴⁷⁴ na německého velvyslance v Praze s žádostí, aby Hitler Háchu přijal. Hitler souhlasil. Ribbentrop vypověděl, že mu Hácha při setkání v Berlíně sdělil, že přijel požádat Hitlera o ochranu pro Čechy a Moravu. Dále si však při výpovědi protirečil, když uvedl, že mu Chvalkovský v rozhovoru slíbil, že se u Háchy přimluví, aby návrh na německou ochranu přijal.⁴⁷⁵

Ribbentrop se vyhnul líčení rozhovoru mezi Hitlerem a Háchou slovy, že Hitler mluvil s Háchou ostře, ale přitom slíbil autonomii a svébytnost Čechů a to, že se jim dobře povede. Hácha při telefonickém rozhovoru s pražskou vládou nařídil, aby obyvatelstvo přijalo německou armádu přátelsky. V Praze prý Ribbentrop Hitlerovi vyložil své obavy o tom, jak bude obsazení přijato v Anglii, ale Hitler věřil, že to dopadne dobře. Dlouho pak Hitler mluvil o hospodářských, historických a vojenských důvodech, pro něž bylo nutné Československo obsadit. Československo bylo, podle Hitlera, oštěpem vraženým do boku Německa.⁴⁷⁶

4. 3. 3. Konstantin von Neurath jako pátá kolona nacismu

Dne 20. ledna 1946 probíhal v Norimberku výslech Konstantina von Neuratha. Britský žalobce sir David Maxwell Fyfe řekl, že jedinou ochranou, kterou obžalovaný bývalý protektor v Čechách a na Moravě vykonával, byla ochrana pachatelů nesčetných zločinů.⁴⁷⁷

Potom označil Neuratha za pátou kolonu nacismu mezi konzervativními politickými kruhy a za muže, jehož dřívější činnost a jméno způsobily, že svět dlouho věřil, že by Neurath nebyl členem vlády, kdyby tato vláda měla v úmyslu nedodržovat své závazky. To právě Hitler potřeboval ze všeho nejvíce. Aby odvrátil otevřenou nedůvěru světa. Proto také Neuratha zahrnoval počtemi více, než mnohé z nejpřednějších nacistů, kteří byli s Hitlerem od samého počátku. Prokurátor

⁴⁷⁴ **František Chvalkovský (1885-1945)** - politik a diplomat první československé republiky a ministr zahraničí druhé republiky.

⁴⁷⁵ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷⁶ Tamtéž.

⁴⁷⁷ Tamtéž.

citoval dokumenty, jež byly již dříve předloženy soudu. Připomněl dopisy londýnského velvyslance Masaryka a Lorda Halifaxe, aby ukázal, jak taková ujištění, která dával Neurath, byla zrádná a vědomě lživá.⁴⁷⁸

Poukázal na to, že dekretem byla dána neomezená moc v protektorátu Čechy a Morava. Dále mluvil o tom, jak byla připravována podstata německé politiky v Československu. Naprostá kontrola země, systematické utlačování, odmítání svobod, ničení zdrojů národního života a konečně i zničení celého národa. Prokurátor předložil dokument o asimilaci a vyhlazení českého národa, zejména inteligence, v němž Neurath toto zničení navrhuje.⁴⁷⁹

4. 3. 4. Hans Lammers o postavení Wilhelma Fricka v protektorátu Čechy a Morava

Dne 8. dubna 1946 byl povolán jako svědek, k výslechu Fricka, bývalý vedoucí kanceláře říšského kancléřství Dr. Lammers. Vypověděl, že Frick nechtěl být protektorem Čech a Moravy. Když přestal být ministrem vnitra, požádal prý Lammerse, aby učinil vše proto, aby ho Hitler protektorem nejmenoval. Tvrdil, že tento úřad nikdy nepřijme.⁴⁸⁰

Když ho Hitler zavolal a funkci mu dal, Frick byl prý nejistý, ale přesto úřad přijal. Pravomoci protektora se ale neuveřejněným výnosem podstatně změnily. Frick nechtěl, aby byl považován za odpovědného za dění v protektorátu. Veškerá polická moc byla podle Lammersovy výpovědi svěřena do rukou K. H. Franka. Funkce protektora se podle něho stala jen funkcí dekorativní. Protektor byl špicí německé administrativy. Měl pravomoc při sestavování protektorátní vlády, při obsazování úřednických míst a právo milosti.⁴⁸¹

K. H. Frank byl nadále povinen Fricka informovat o událostech v protektorátu. Vztah mezi Frickem a Frankem byl, podle Lammerse, asi jako vztah

⁴⁷⁸ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁷⁹ Tamtéž.

⁴⁸⁰ Tamtéž.

⁴⁸¹ Tamtéž.

hlavy státu k předsedovi vlády. Všechny politické věci řešil K. H. Frank a i Hitler v politických věcech vždy přijímal Franka. Kromě toho Hitler neměl rád, když se protektor v Čechách dlouho zdržoval, a dal to prý Frickovi jasně najevo.⁴⁸²

4. 3. 5. Film o Lidicích promítán v Norimberku

Dne 22. února 1946 se v soudní síni⁴⁸³ v Norimberku promítal film o Lidicích. Jednalo se zkrácený původní německý záznam tragédie. Film byl němý a ani hlas překladatelů nerušil sled obrazů. Bez vysvětlení ve filmu hoří domky, bez vysvětlení se procházejí Lidicemi němečtí vojáci. Beze slova v zahradě německý voják drží králíka, jediného tvora, který přežil Lidice.⁴⁸⁴

Bez udání jmen se generál Friderici díval na výbuchy v Lidicích a smál se se svým doprovodem. Mládenci v německých pracovních uniformách nakládali z hořících trosek krmnou řepu a odváželi ji z dosahu zkázy, pro potřebu Wehrmachtu. Němečtí výrostci vtipkovali na hromadách kamení, již byly vším, co z Lidic zbylo.⁴⁸⁵

Jméno Lidice se stalo jakýmsi symbolem. Mluvílo za tisíce jiných vesnic odstraněných ze světa ve všech obsazených zemích na západě a hlavně na východě. Soudci si udělali jasnou představu o tom, co znamenaly v německých rozkazech slova: vyhladit z povrchu zemského, rozbořit, vypálit a zničit. Soudci si také udělali jasnou představu o pravosti nesčetných důkazů, že wehrmacht spolupracovala s SS a Gestapem. Udělali si představu o tom, co znamenají slova: cynický, bezohledný a nemilosrdný.⁴⁸⁶

Sovětský vojenský prokurátor gen. Raginsky potom přednášel důkazy o úmyslném, svévolném ničení měst a vesnic. Ničení bylo účelem samo o sobě, ale Němci si vymysleli i nejrůznější záminky. Jednou z těchto záminek byl boj proti

⁴⁸² NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁸³ viz. Příloha č. 43.

⁴⁸⁴ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁸⁵ Tamtéž.

⁴⁸⁶ Tamtéž.

partyzánům. V této souvislosti promluvil prokurátor o Ležácích a začal o nich citovat z československé vládní zprávy.⁴⁸⁷

Řekl, že fašističtí barbaři zanechali nevyvratitelný důkaz o svém ohavném zločinu, když natočili film o vyhlazení Lidic a prokurátoři mohli tento filmový dokument soudu přednést. Dokumentární pravost předváděného filmu byla prokázána spojeneckým velením na žádost československé vlády. Bylo prokázáno, že jsou pravé také fotografie lidické tragédie.⁴⁸⁸

Dále pokračoval o Lidicích sovětský prokurátor Smirnov: „V nekonečném řetězu německých zločinů, posuzovaných norimberským soudem, jsou některé, které zůstanou navždy v paměti lidstva. I když lidstvo se dozví o důležitějších činech spáchaných nacisty. Jeden z těchto zločinů, které budou takto pamatovány je zničení malé československé vesnice jménem Lidice a nemilosrdné vyhlazení jejich obyvatel. Události v Lidicích byly opakovány a dokonce ještě v krutější formě v mnohých zemích v SSSR, Jugoslávii a Polsku. Ale lidstvo bude vzpomínat na Lidice. Nikdy nezapomene Lidic, protože se staly symbolem nacistické zločinnosti.“⁴⁸⁹

Smirnov připomněl, že zničení Lidic bylo provedeno jako odvěta za to, že vlastenci po právu zastřelili zastupujícího protektora Čech a Moravy Heydricha. Vyhlazení nevinného obyvatelstva Lidic bylo činem hromadného terorismu. Dále pokračoval, o mnohých sovětských vesnicích, které potkal podobný osud. A možná ještě krutější - upalování zaživa, mučení, ničení celých vesnic a vraždění civilního obyvatelstva. Jednalo se o nejrozšířenější formu německého teroru v SSSR.⁴⁹⁰

4. 3. 6. Svědectví českého lékaře

Dne 11. ledna 1946 před mezinárodním vojenským soudem v Norimberku vystoupil jako svědek český lékař a bývalý vězeň koncentračního tábora Dachau

⁴⁸⁷ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁸⁸ Tamtéž.

⁴⁸⁹ Tamtéž.

⁴⁹⁰ Tamtéž.

MUDr. František Bláha. Vypověděl, že koncentrační tábor v Dachau z obžalovaných navštívili: Frick, Rosenberg, Sauckel a Funk. Prvního poznal sám, druhého mu ukázali němečtí spoluvězňové. O zbývajících dvou pouze slyšel, že do tábora mají přijet a pak, že tam skutečně byli. Obhájce Rosenberga, přednesl prohlášení svého klienta, že v Dachau nikdy nebyl.⁴⁹¹

Obhájce Funka to výslovně neprohlásil, ale doléhal na svědka otázkami o podrobnostech návštěvy. Obhájce Sauckla se dostal k mikrofonu právě ve chvíli, kdy předseda odročil soud na pondělní dopoledne. Výpověď doktora Bláhy trvala dvě a půl hodiny. Do této chvíle byli před norimberským soudem svědkové pouze Němci. Doktor Bláha byl jako svědek prvním zástupcem spojeneckého národa a zároveň prvním svědkem, jenž byl sám obětí nacistických praktik. Svědek odpovídal na otázku amerického prokurátora. Na otázku, zda se jmenuje doktor Bláha, odpověděl českým: „Ano.“ Bylo to první slovo pronesené před tímto soudem v jazyku jiném, než na nějž bylo technické zařízení připraveno. Prokurátor Dodd proto požádal, aby vypovídal v některém ze čtyř jazyků tribunálu.⁴⁹²

Svědka odpověděl i na tuto výzvu česky: „Z technických důvodů opouštím od výpovědi ve svém mateřském jazyce. Z důvodů věcných volím němčinu, protože události, které jsou předmětem výpovědi, jsem v posledních letech prožil v čistě německém prostředí. Dále, protože řada technických výrazů a speciálních pojmů jsou zcela nové, takže je nelze přeložit ani vyjádřit v žádném jiném jazyce.“⁴⁹³

Od té doby mluvil svědek německy. Jeho výpověď o koncentračním táboře v Dachau byla přesná, plná podrobností. V Dachau byl nucen pracovat jako vedoucí patologického ústavu tábora. Prokurátorovi dal odpověď na otázky, týkající se návštěv v táboře. Návštěv prý bylo mnoho z nejrůznějších vrstev: oficiální, školní výlety, italští důstojníci a jednou i důstojník japonský. Hostům bylo ukázáno vše, ovšem upravené a vyčištěné. Frick byl v táboře v první polovině roku 1944.

⁴⁹¹ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁹² Tamtéž.

⁴⁹³ Tamtéž.

Rosenberg v první polovině roku 1941. Sauckel, podle výpovědí jiných, v roce 1943. Funk v roce 1944.⁴⁹⁴

Návštěvám býval ukazován výběr z vězňů: bývalý vídeňský starosta, vysoký český důstojník, homosexuál, Rom, katolický polský biskup, univerzitní profesor. Čímž se návštěvy výtečně bavily. Na otázky sovětského prokurátora Pokrovského, doktor Bláha odpověděl, že se nejhůře zacházelo se sovětskými vězni.⁴⁹⁵

Bylo zde umučeno 12 000 Rusů a jen nepatrné zbytky byly odvezeny do Mauthausenu. Ruští zajatci byli nemilosrdně týráni. Byli zapřaháni do pluhů a silničních válců místo koní. V jiném transportu byly jen děti. Podlehly tuberkulóze. Po dětech přišli otročtí dělníci z východu. Sovětští studenti, ženy. Svědek potvrdil, že byli povražděni vysocí sovětské důstojníci.⁴⁹⁶

Po Rusech přišli, co do utrpení, na řadu Francouzi. Už doprava byla taková, že z transportu zbylo jen málo lidí naživu. Jednou z takových obětí byl francouzský generál, jehož jméno svědek zapomněl. V táboře byla celá řada francouzských univerzitních profesorů, s nimiž se v táboře scházel.⁴⁹⁷

Před soudem zveřejnil jména univerzitních německých profesorů, kteří v táboře prováděli pokusy na lidech. Podle doktora Bláhy byly tyto pokusy po vědecké stránce zcela bezcenné a oběti na lidských životech zbytečné.⁴⁹⁸

Dne 25. února 1946 výslech doktora Bláhy pokračoval. To už vypovídal před norimberským soudem jen velmi krátce. Dotazy, které mu chtěl v pátek položit Sauckelův obhájce nakonec nezazněly. Jediný, kdo se odvážil, na něco zeptat, byl obhájce organizací SS a SD. Dostal však na své otázky odpovědi, které si zapsal soud a obžaloba, ale které nepřidaly nic k obhajobě SS.⁴⁹⁹

⁴⁹⁴ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁴⁹⁵ Tamtéž.

⁴⁹⁶ Tamtéž.

⁴⁹⁷ Tamtéž.

⁴⁹⁸ Tamtéž.

⁴⁹⁹ Tamtéž.

Doktor Bláha vypověděl, že v Dachau bylo v roce 1941 8 až 9 tisíc vězňů. V roce 1946 jich bylo 15 až 20 tisíc. Ke konci roku 1944 a na začátku roku 1945 dokonce 60 až 80 tisíc. Cizí národnosti byly vesměs klasifikovány, jako věžňové političtí. Němečtí věžňové byli děleni na politické, zločince a sociální živly. Převažovali věžňové političtí. Němců bylo ke konci asi 5000, z toho politických vězňů asi 3000.⁵⁰⁰

Poměry se měnily, protože byl stálý příliv a odliv vězňů. Na konci války zločinci odcházeli na frontu. Plantáže byly mimo tábor a pěstovaly se tam léčivé byliny. Na začátku války byly mimo tábor také zbrojní závody. Vyráběla se tam letadla a přímo v táboře byla silná protiletadlová obrana. Proti odrážení útoků a za účelem hlídání vězňů byly v táboře jednotky SS. Silná posádka SS dohlížela i při práci. Doprovázeli vězně na pracoviště a zpět. Obhájce se ptal doktora Bláhy, zda pozoroval nějaké hrubé zacházení s vězni ze strany stráží. Svědek odpověděl, že ohledával mrtvoly těch vězňů, kteří byli při práci zastřeleni nebo umláceni. V protokolech nejčastěji stálo: rozbitá lebka, vykrvácení, přeražený vaz. Způsoby vraždění byly odvislé čistě od nálady strážného nebo velitele.⁵⁰¹

Prokurátor Dodd se vrátil k jednání 13. prosince 1946. Obžaloba tehdy předložila jako důkaz lidskou preparovanou lebku a předměty z lidské kůže, jež byly nalezeny v táboře Buchenwald. Obhajoba tedy tvrdila, že velitel tábora a jeho žena byli za to německými soudy odsouzeni a popraveni. Prokurátor Dodd dokázal u soudu, že nebyli popraveni za tyto krutosti, ale za finanční machinace.⁵⁰²

Pro úplnost přidávám přísežný dopis, který doktor Bláha sepsal před výslechem v Norimberku dne 9. 1. 1946:

„Já, František Bláha, který jsem byl řádným způsobem vzat do přísahy, prohlašuji toto: Studoval jsem medicínu v Praze, ve Vídni, ve Strassburku a v Paříži a byl jsem promován na doktora medicíny v roce 1920. Od roku 1920 až do roku 1926 byl jsem asistentem na klinice. V roce 1926 jsem se stal ředitelem

⁵⁰⁰ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁵⁰¹ Tamtéž.

⁵⁰² Tamtéž.

nemocnice v Jihlavě v Československu. Toto místo jsem zastával až do roku 1939, když Němci vstoupili na československé území a kdy jsem byl vzat do vazby jako rukojmí. Byl jsem na základě obvinění, že jsem spolupracoval s československou vládou, poslán v dubnu 1941 do koncentračního tábora v Dachau a zůstal jsem tam až do dubna 1945. Až do července 1941 byl jsem v trestné četi (strafkomando). Poté jsem byl poslán do nemocnice a stal jsem se objektem různých pokusů s chorobou břišního tyfu; tyto pokusy konal doktor Mürmelstadt.

Poté jsem měl být podroben různým pokusným operacím, ale podařilo se mně uniknout tím, že jsem se přiznal k tomu, že jsem lékařem. Kdyby se Němci o tom dověděli dříve, byl bych to krutě odpykal, protože s duševními pracovníky se v trestných četách nakládalo vždy surově. V říjnu 1941 jsem byl poslán na práci se sázením léčebných bylin a později jsem pracoval v laboratoři lékařských bylin. V červnu 1942 jsem byl poslán do nemocnice jako chirurg. Brzy poté mně bylo nařizeno provést operaci žaludku u 20 úplně zdravých vězňů. Ježto jsem to odepřel udělat, byl jsem umístěn v oddělení pro pitvy mrtvol, kde jsem také zůstal až do dubna 1945. Tam jsem provedl více než 7000 pitev.

Celkem bylo pod mým vedením provedeno 12 000 pitev. Od poloviny 1941 až do konce 1942 bylo provedeno asi 500 operací u zdravých vězňů. Operace se prováděly pro školení studentů lékařství z SS a lékařů SS a byly to operace žaludku, krku, sleziny a žlučového měchýře. Operace dělali studenti a lékaři, kteří byli v praxi teprve dvě léta, ač šlo o operace velmi nebezpečné a obtížné. Obyčejně může takové operace dělat jen chirurg, který měl alespoň čtyřletou chirurgickou praxi.

Četní nemocní umírali na operačním stole a později na nejrůznější komplikace. Pitval jsem těla všech zemřelých. Mezi lékaři, kteří řídili tyto operace, byli tito doktoři: Lang, Mürmelstadt, Wolter, Ramsauer a Kahr; SS-standartenführer doktor Loling byl často operacím přítomen.

Za svého pobytu v Dachau byl jsem svědkem velmi četných lékařských pokusů na lidech. Tito lidé nikdy k tomu nedávali dobrovolně souhlas, ale byli

k tomu přinucení. Více než 1200 vězňů bylo podrobeno zkouškám s malárií, které prováděl doktor Klaus-Schilling od roku 1941 do roku 1945. Doktor Schilling dostal osobně rozkaz od Himmlera, aby prováděl tyto pokusy. Oběti byly uměle infikovány komáry nebo jim byly dávány injekce malariových virusů, braných z moskytů.

Bylo používáno různých metod léčení, a to chininem, pyriférem, neosalvarsanem, antirinem a také zvláštním lékem, který se nazýval 2516-Behring. Pitval jsem těla lidí, kteří zahynuli na tyto pokusy. 30 až 40 lidí zahynulo hned poté, kdy onemocněli na malarii. 300-400 lidí zemřelo na smrtelné choroby, které byly vyvolány tělesným stavem po malariových záchvatech. Někteří lidé umírali také na silné dávky neosalvarsanu a pyramidonu.

V letech 1942—43 prováděl pokusy na lidech doktor S. Rascher, který zjišťoval účinek přivoděný změnou tlaku vzduchu. Asi 25 lidí se umístilo současně do zvlášť postavené komory, ve které bylo lze tlak zvyšovat nebo snižovat podle potřeby. Šlo v zásadě o to, zjistit účinek výšky a rychlého pádu s padákem na stav lidí.

Viděl jsem oknem lidi, kteří leželi v bezvědomí na podlaze tohoto stavení. Většina vězňů hynula těmito pokusy v důsledku vnitřního krvácení do mozku nebo plic; četní lidé chrlili krev, když byli vytaženi z komory. Musel jsem tahat těla z komory a posílat vnitřní orgány zahynuvších lidí do Mnichova. 400—500 vězňů bylo podrobeno těmito pokusům. Ti, kteří nezahynuli, byli přeloženi do oddělení pro invalidy a později zahubeni.

Rascher konal také pokusy, které sledovaly účinky studené vody na lidi. To se dělalo proto, aby byl zjištěn způsob, jak oživovat letce, kteří utrpěli havárii a spadli do moře. Člověk, který byl podroben tomuto pokusu, byl položen do ledové vody a zůstal tam tak dlouho, dokud nepozbyl vědomí. Pak se mu brala krev z krku a byl prohlížen pokaždé, když teplota jeho těla klesla o jeden stupeň. To se zjišťovalo pomocí rektárního teploměru. Periodicky byla zkoumána také moč. U některých lidí

trvaly pokusy 24 až 36 hodin. Nejnižší teplota těla dosahovala 19 stupňů Celsia. Většina lidí umírala při 25—28 stupních Celsia.

Pak se lidé vyjmuli z ledové vody a učinily se pokusy oživit je umělým zahříváním pomocí umělých slunečních paprsků a horké vody, elektroterapií nebo lidským teplem. V tomto posledním případě se používalo prostitutek. Tělo muže, který pozbyl vědomí, se položilo mezi těla dvou žen. Já sám jsem byl u těchto pokusů se studenou vodou, když nebyl přítomen Rascher. Viděl jsem poznámky a diagramy o těchto zkouškách v Rascherově laboratoři. K těmto pokusům bylo použito asi 300 vězňů. Většina z nich zahynula. Ti, kdož zůstali na živu, většinou zešileli. Poslali je do oddělení pro invalidy, kde byli později usmrceni stejně, jako oběti zkoušek s vyšším tlakem vzduchu. Vím pouze o dvou lidech, o jednom Jugoslávci a o jednom Polákovi, kteří to vše přežili, ale oba se stali duševně chorými.

Byly konány také zkoušky s játry. Ty konal doktor Brachtl rovněž se zdravými lidmi a také s těmi, kteří trpěli chorobou žaludku a žlučového měchýře. Za tímto účelem se do jater vpíchla jehla a vytrhl se maličký kousek jater, při čemž se nepoužívalo vůbec žádných narkotických prostředků. Byla to velmi bolestivá zkouška, která vedla často k vážným komplikacím, neboť docházelo k poškození žaludku a cév, ztrácelo se: velké množství krve a lidé hynuli na vykrvácení. Na tyto zkoušky zahynulo mnoho lidí. Byli mezi nimi vězňové polští, čeští a němečtí. V celku zahynulo na to asi 175 lidí.

Byly také konány zkoušky s onemocněním flegmonou; tyto zkoušky konali doktoři Schütz, Babor, Kieselwetter a profesor Lauer. Za tím účelem se používalo asi 40 zdravých lidí najednou, 20 z nich byly dány injekce do svalů a dalším 20 injekce do žil z hnisu, který se vzal od nemocného flegmonou. Po tři dny se neposkytovala nemocným žádná lékařská pomoc, což vedlo k vážným zánětlivým procesům a nezřídka docházelo k otravě krve. Pak byla každá skupina roztríděna na skupiny po 10 lidech; polovina byla léčena chemicky pomocí rozličných tekutin a pilulek každých 10 minut po 24 hodiny; ostatní byli léčeni sulfoamidy a byly na nich prováděny operace. V některých případech byly amputovány všechny končetiny.

Pitva mnou prováděná ukázala, že chemické léčení bylo neobyčejně škodlivé a že vedlo často k perforaci žaludeční stěny. K těmto pokusům byli bráni obyčejně holanďští, polští a čeští knězi. Tyto pokusy byly neobyčejně bolestivé. Většina z 800 lidí zemřela, kdežto ostatní byli zmrzačeni a později usmrceni.

Na podzim 1944 bylo 60—80 lidí podrobeno zkouškám se slanou vodou. Byli zavřeni do místnosti a po dobu 5 dnů se jim nedávalo nic kromě slané vody. V této době byla zkoumána jejich krev a moč. Nikdo z vězňů na to nezahynul, asi proto, že tajně dostávali jídlo od jiných vězňů. K těmto pokusům se používalo Maďarů a cikánů.

....

Uvedené skutečnosti jsou pravdivé a sepsal jsem je dobrovolně. Přečetl jsem toto prohlášení a podepsal jsem je a potvrzuji je v Norimberku, Německo, dne 9. ledna 1946.

Dr. František Bláha, vzatý do přísahy poručíkem Danielem Margolisem ⁵⁰³

4. 3. 7. Osud slovenských židů před norimberským soudem

Při odpoledním zasedání dne 3. ledna 1946 mezinárodního vojenského soudu v Norimberku byl vyslýchán svědek Dieter Wisliceny⁵⁰⁴, 34 letý příslušných SS, o němž prokurátor řekl, že je to odborník na židovské záležitosti na Slovensku, v Maďarsku a Řecku.⁵⁰⁵

Nejprve bylo vyvezeno ze Slovenska 17 000 vybraných pracovních sil. Německo potřebovalo další. Chtělo vyvést 35 000 židů do Polska. O tom přijel na

⁵⁰³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁰⁴ **Dieter Wisliceny (1911-1948)** - pracovník Hlavního úřadu SD a později Referátu pro židovské záležitosti, které se od roku 1934 podílely na registraci a následném vyhlazování židovského obyvatelstva nejprve v Německu, později v protektorátu Čechy a Morava, později na Slovensku, v Řecku a Maďarsku. Byl popraven jako usvědčený válečný zločinec 4. května 1948 v Bratislavě.

⁵⁰⁵ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

Slovensko jednat Adolf Eichmann. Jednal s Machem a Tukou. Oba na něm žádali ujištění, že se bude v Polsku zacházet se slovenskými židy lidsky a slušně. Eichmann toto ujištění dal. Kromě toho žádala Slovenská vláda, aby byly do Polska vzaty i rodiny těchto židů. Tomu bylo vyhověno.⁵⁰⁶

Slovenská vláda se potom snažila zjistit osud židů ze Slovenska. Naléhala na Wislicenyho, aby bylo dovoleno vyslat Slovenskou komisi, která by se na místě, v Polsku, přesvědčila, jak se jim daří. Stalo se tak, protože se mnozí židé na Slovensku dali pokřtít a papež naléhal na zprávy o jejich osudu.⁵⁰⁷

Wisliceny po naléhání na Eichmanna, dostal vyhýbavou odpověď. V srpnu 1942 se vypravil do Berlína, navštívil Eichmanna a znovu urgoval kladné vyřízení slovenské žádosti. Eichmann po delší diskuzi prohlásil, že vyslání komise nemůže povolit za žádných okolností, protože slovenští židé, již z většiny nejsou naživu.⁵⁰⁸

Wisliceny se tázal, kdo k tomu dal rozkaz. Bylo mu řečeno, že Himmler. Vyžádal si od Eichmanna k nahlédnutí písemný rozkaz, ten mu byl ukázán. Podle tohoto rozkazu Hitlera se rozhodlo o vyřešení „židovského problému“ na Slovensku a Hitler svěřil provedení Himmlerovi.⁵⁰⁹

Obžaloba se dále svědka tázala, co se stalo se skupinou 17 000 slovenských židů vyvezených nejdříve. Odpověděl, že se udržela jako pracovní skupina v koncentračním táboře Osvětim. Druhá skupina čítající 35 000 lidí byla naložena podle rozkazu ze září 1942 a zabita v Osvětimi. Po Slovenském národním povstání, byl na Slovensko poslán Alois Brunner, který spolu s německou policií a slovenskými úředníky, shromáždil zbylých 25 000 židů, z nichž 14 000 bylo odvezeno do Osvětimi a zbytek, skupina z ghetta v Seredi byla převezena, podle svědka, do Terezína. Na otázku, co se stalo se židy dopravenými do Osvětimi, odpověděl, že byli podle jeho názoru popraveni.⁵¹⁰

⁵⁰⁶ NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.

⁵⁰⁷ Tamtéž.

⁵⁰⁸ Tamtéž.

⁵⁰⁹ Tamtéž.

⁵¹⁰ Tamtéž.

4. 4. Další procesy s válečnými zločinci v Norimberku

Bohuslav Ečer pokračoval ve své práci v Norimberku i po skončení procesu s hlavními válečnými zločinci a zastupoval Československo i u tzv. dalších norimberských procesů. Těchto procesů se odehrálo celkem dvanáct. Jejich detailní popis najdete v příloze.⁵¹¹

Bohuslav Ečer byl pověřen sledováním těchto následných procesů, které už však byly vedeny před americkými tribunály⁵¹². Procesy byly rozděleny tematicky a profesně. Bohuslav Ečer byl pověřen psaním zpráv československým úřadům. Tyto zprávy byly rozesílány: 1) Kanceláři prezidenta republiky Československé, 2) Úřadu předsednictva vlády, 3) Kabinetu ministra vnitra, 4) Kabinetu ministra spravedlnosti, 5) Ministerstvu zahraničních věcí odd. VI/5, 6) Ministerstvu národní obrany odd. 2.5, 7) Ministerstvu informací – tiskový odbor, 8) Československé tiskové kanceláři, 9) Československému rozhlasu – politickému zpravodajství, 10) Kabinetu ministra průmyslu.⁵¹³

Prezident Edvard Beneš měl zvláštní zájem o podrobné zpravodajství o tzv. Ministerském procesu⁵¹⁴, ve kterém byli souzeni i němečtí diplomaté. O tyto zprávy měl zájem dokonce i po své abdikaci 7. června 1948, jak dokládá dopis ze dne 23. června 1948, jehož autorem je Benešův osobní tajemník dr. Matouš:⁵¹⁵

„Ministerstvu spravedlnosti

Úřad československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Z příkazu pana prezidenta dr. Edvarda Beneše, dovoluji si potvrdit příjem prvních zpráv o výsledku bývalého státního tajemníka německého zahraničního úřadu Weizsäcker z procesu proti bývalým německým diplomatům /č. j. 753/48/ a

⁵¹¹ viz. Příloha č. 2-13.

⁵¹² viz. Příloha č. 2-13.

⁵¹³ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

⁵¹⁴ viz. Příloha č. 12.

⁵¹⁵ ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.

zároveň tlumočit prosbu, aby také další zprávy z tohoto procesu byly laskavě zasílány panu prezidentu dr. Edvardu Benešovi, který o ně projevil zájem.

*Dr. Matouš
osobní tajemník“*

Zprávy z Norimberku Bohuslav Ečer podával až do ukončení posledního z procesů dne 13. dubna 1949. Usnesením vlády, byl potom Úřad československého delegáta v KSN rozpuštěn.⁵¹⁶

4. 5. Miluše Kašlíková – tajemnice Bohuslava Ečera

Při studiu archivních pramenů jsem zjistil, že velkou zásluhu na úspěšné práci Bohuslava Ečera měla i jeho osobní tajemnice Miluše Kašlíková⁵¹⁷, která s velkou pečlivostí vedla jeho kancelář. Její životní osud byl velice těžký a zajímavý. Proto jsem se jí rozhodl věnovat jednu kapitolu v této práci.⁵¹⁸

Miluše Kašlíková se narodila 4. září 1911 v Hodslavicích u Valašského Meziříčí. Pracovala jako oficiantka okresního soudu v Duchcově. Po „Mnichovu“ ji s celou rodinou zastihlo vysídlení pohraničí a nastoupila jako oficiantka u okresního soudu v Železném Brodě. Dne 1. března 1939 byla přeložena ke krajskému civilnímu soudu v Praze.⁵¹⁹

Od 17. září 1942 do konce války byla i se svou matkou držena v internačním táboře ve Svatobořicích. Důvodem této internace byla aktivní služba jejího bratra Viktor Kašlík v RAF. Byl členem československé zahraniční emigrace a zahraničního odboje. Jako politická vězeňkyně nezastávala ve vězeňské samosprávě

⁵¹⁶ viz. Příloha č. 74.

⁵¹⁷ viz. Příloha č. 45-46.

⁵¹⁸ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵¹⁹ Tamtéž.

žádné nadřazené místo. V Národním archivu v Praze se dochoval její dopis z prosince 1944, který je adresován právě bratrovi Viktoru Kašlíkovi:⁵²⁰

„Svému bratrovi,

ráda bych Ti stiskla jednou, při návratu do vlasti ruku. Snad Bůh dá, že tě uvítám a zatím přijmi ode mne tuto památku, jako vzpomínku na dny našeho útisku. Zdravím Tě prozatím tímto způsobem a přeji Tobě mnoho zdarů v díle, které vykonáváš a za kterým stojí mnoho jednotek našeho národa. Tato jednota by mohla býti vzorem pro všechny, kdož necítí v sobě, tu touhu býti dobrým vlastencem.

Tvoje sestra,

*Miluš.*⁵²¹

Nepodařilo se mi bohužel zjistit, jakým způsobem a zda vůbec byl tento vzkaz Viktorovi Kašlíkovi odeslán.⁵²²

Podle potvrzení se v době okupace po stránce národnostní a politické, až do svého zatčení, to jest 17. září 1942, chovala nejméně řádně a nezávadně. Po válce měla Miluše Kašlíková mimo práce v Úřadu československého delegáta v KSN mnoho existenčních starostí. Během války přišla o celý majetek. Ve společné domácnosti s ní žila také její matka, která byla odkázána na její plat. Je proto obdivuhodné, s jakým nasazením dokázala pro Bohuslava Ečera pracovat.⁵²³

Po druhé světové válce byla povolána do služby Ministerstva spravedlnosti a dostala se právě do Úřadu československého delegáta v KSN, kde zastávala pozici osobní tajemnice Bohuslava Ečera. Její vzpomínky na fungování tohoto úřadu se dochovaly v Národním archivu v Praze. Psala je tehdy pro potřeby reportáže Edvarda Cenka:⁵²⁴

⁵²⁰ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵²¹ Tamtéž.

⁵²² Tamtéž.

⁵²³ Tamtéž.

⁵²⁴ Tamtéž.

„Pane redaktore, ptáte se mě na spojení naší československé delegace při Mezinárodním vojenském tribunál v Norimberku s Prahou?

Jak jest snad vám známo, pracuje zde velmi a jest pro nás velkou výhodou bezdrátová telegrafie. Naše delegace v Norimberku se dorozumívá s Prahou rádiem. To znamená, že jakmile obdržím radiotelegrafickou zprávu, musím bezpodmínečně v několika minutách odeslat odpověď, která jest ode mne žádána. Pro naši práci jest neocenitelným pomocníkem rádio a naši radiotelegrafisté, kteří jsou v neustálé permanenci, aby také svou vydatnou pomocí se zapojili do aparátu, který pak tvoří celek.

K tomu však nestačí jen radiotelegrafisté. Zde pracuje ještě řada dalších takových aparátů. Dalším neocenitelným pomocníkem, pro naši práci jest Ministerstvo vnitra. Svou pohotovostí dělá někdy dojem, že jest nevyčerpatelnou studnou. Je to krásná spolupráce, kde si všichni mezi sebou rozumíme, víme co chceme a můžeme ihned přichystat průkazní materiál, tak aby se mohl ihned odeslat, mezi kteroužto dobu již čeká kurýr, který odevzdá materiál na místo určení, to jest Norimberku. Jsou to takové články řetězu, které zapadají bezvadně do sebe

Radiogram, kurýr a mezitím jest příprava důkazu proti zločincům, kteří nás soudili bez zákonů. Je to tempo a já jsem ve svém živlu, jestliže jest takový den plný pohybu. Rádio, telefon, intervence, návštěvy, tomu se říká krásná práce, která nese pak svoje ovoce.

Tento celý aparát pak řídí jeden člověk. Jest to náš neúnavný a plný energie generál justiční služby dr. Bohuslav Ečer, který je vlastně budovatelem norimberského tribunálu. Myslím, že nikdy se nebudeme moci dost odvděčit generálu Bohuslavu Ečerovi za dílo, které pro národ vykonal. Jestliže se nad touto věcí zamyslíme, musíme si všichni bez rozdílu přiznat, jak neúnavným musel generála Bohuslav Ečer být.

Výsledky jeho práce jsou viditelné. Vždyť přece musel generálův názor zde zvítězit, protože byla zde práce dobrá a poctivá za spravedlností. Mým heslem jest, že ještě nikdy neztvrdilo zlo, vždy to bylo dobro. Také zde ukázala historie, jak jest

země našim synům vděčná za to, že jí zůstali věrní a že nasadili svoje síly a životy k jejímu osvobození od boty germánské a soldatesky nepřátelské.

Generál Bohuslav Ečer? Obdivuji jeho houževnatost a energii. Při své velké práci, kterou dnes koná, stále se svým úsměvem předobrym, jest přímo bombardován žádostmi ze všech stran a končin našeho státu. Přesto však, jak těžce zápasí pan generál Bohuslav Ečer s časem, pilně naši veřejnost informuje o dosavadním průběhu norimberského procesu a jest s podivem, přehlížím-li program generálův, kolik takových přednášek již učinil ale přesto jest zde ještě celá nekonečná řada trpělivých čekatelů, kterým nelze vyhovět tak, jak by toho bylo třeba. Kolik jen přednášek konal generála Bohuslav Ečer v Praze. Svaz osvobozených politických vězňů, Svaz národní revoluce, Dělnická akademie, Právnická jednota, Osvětový sbor ministerstva národní obrany a různé a různé přednášky, které byly jen v Praze. Venkov? Dnes nemohu se sama upamatovati, která města absolvoval dr. Bohuslav Ečer. Jen tak z paměti uvádím: Brno, Zlín, Kroměříž, Moravská Ostrava, Místek, Nový Jičín, Hranice v Čechách, Plzeň, Karlovy Vary. V červenci chystá pan generál přednášku v Hradci Králové a v Pardubicích. Kromě náhodných přednášek, které jsou narychlo improvizované, při projížďkách generálových při cestě domů.

Pokud se mého nepatrného příspěvku v úřadě generála dr. Bohuslava Ečera týče, žiji v neustálém dojmu, že nic nekonám. Pro mě je velkým potěšením pracovat v týmu generála Bohuslava Ečera, kterého jsem poznala jako představeného předobrého, který nese srdce na své dlani a podává je každému, se kterým se setká. Jest pro mě také velké zadostiučinění, jestliže mohu být svou prací prospěšná v úřadu generála Bohuslava Ečera, zejména ve stíhání válečných zločinců, kteří spáchali nepředstavitelné škody v našich řadách. Zním Němce, již z dob předešlých, to jest před válkou poslední. Zním jejich nenávist ke všemu českému. Částečně jsem také poznala na sobě samé se svou matkou a celou rodinou jejich mentalitu a jejich zlobu z doby válečné. Nevzpomínám ráda dob, které jsou již za mnou, ale které stačí k tomu, abych si vždy připomněla, že jsem Němce poznala

proto, že jsem chtěla být dobrou vlastenkou, totiž proto, že můj bratr byl dobrým synem země České.

Nicméně musím dodat, že i kdybych nebyla pocítila jejich metody, přesto bych konala práci v týmu generála Bohuslava Ečera stejně ráda, protože jest povinností přece každého Čecha, aby svou snahou a poctivou prací vlasteneckou, přispěl k dílu těch, kteří šli v době velmi těžké do neznámé existence, aby zachránili naši zem, pro nás pro budoucí generaci.

Byly to naši velcí exulanti, kterým jest vzorem náš prezident Československé republiky dr. Edvard Beneš. Ani dr. Bohuslav Ečer se nebál nejisté a těžké budoucnosti. Šel za hranice s pevným přesvědčením a s vírou, že Češi nesmí prominout křivdu a pohanu, která byla na nás spáchána a dr. Bohuslav Ečer dokázal, že nesmí již nikdy si Němci dovolit to, co na nás v minulé válce napáchali a že budou pykat za své zločiny. A vždy si musí připomenout, že trest spravedliví je stihl za bezpráví, které na zemi české napáchali, že Čechy zbavovali důstojenství lidského. To dr. Bohuslav Ečer nepromijí a je toho pamětliv za všechny nás, kteří jsme pocítili germánskou krutost.

*Jsem šťastná ve svém povolání, které konám s velikou láskou. Vždyť je to práce pro naši vlast, pro naši historii, nikoliv jen nynější, ale také budoucí. Jsem tak šťastná proto, že mohu pracovat s generálem justiční služby dr. Bohuslavem Ečerem, jedinečným právníkem, odborníkem a hlavně velkým vlastencem.*⁵²⁵

Vzpomínka Miluše Kašíkové na Bohuslava Ečera se dochovala také v krátkém článku, který napsala u příležitosti jeho 53 narozenin:⁵²⁶

„Dnešního dne dožívá se generál justiční služby doktor Bohuslav Ečer svých 53. narozenin. Při té vzpomínce nutno učinit zmínku, že doktor Bohuslav Ečer je člověk práce, symbolizuje právo a spravedlnost a listujeme-li v knize jeho života, dočteme se někdy těžkých a vážných kapitol a nalezneme v nich mnoho moudrého.

⁵²⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵²⁶ Tamtéž.

Je nedohledná cesta (a byla někdy dosti nesnadná) generála Bohuslava Ečera, která je vyplněna tvrdou a poctivou prací. Dr. Bohuslav Ečer má rád svoji práci. Vypočítávání jeho dobrých skutků a práce by zabralo jistě velmi mnoho času a místa, nicméně mějme na paměti dnešní Norimberský tribunál, který jest také dílem generála dr. Bohuslava Ečera. Zapsal se tak do historie našich dějin a náš národ nechť nezapomene této budovatelské činnosti dr. Bohuslava Ečera.

*Ve svých vzpomínkách není možno nevzpomenout také choti generála dr. Bohuslava Ečera, známé svou láskou, obětavostí a vzácnou šlechetností. Takové velkorysosti jsou velkou podporou pro práci generála dr. Bohuslava Ečera, kterému přejeme jistě všichni plného zdraví, síly a zdaru a dalších let plných záslužné činnosti pro náš československý stát.*⁵²⁷

Její bratr Viktor Kašlík po únoru 1948 emigroval. Od 12. ledna 1949 po ukončení práce pro Bohuslava Ečera byla Miluše Kašlíková zaměstnána jako sekretářka u Krajského soudu v Praze. V roce 1951 byla ve vykonstruovaném procesu odsouzena na 18 let vězení za údajnou velezrádnou činnost, plánování útěku za hranice, špionáž a spiknutí. V jejím procesu nešlo o styky s Bohuslavem Ečerem, ale o to, že měla údajně patřit do ilegální skupiny Bohumila Jednoroviča Kosovského. Ten je v rozsudku charakterizován jako „bezcharakterní individuum, které bylo v roce 1946 trestáno za homosexualitu.“ Bohumil Jednorovič Kosovský byl spisovatel, výtvarník a spiritualista. Publikoval pod jmény Ivan Horný nebo Rectus. V Praze založil skupinu přátel spiritualismu a přednášel metafyziku. Po únorovém převratu 1948 Kosovský zorganizoval úspěšné přechody tří lidí přes hranice na západ. Byl za svou činnost odsouzen k trestu smrti, který mu byl změněn na doživotí vězení. Miluše Kašlíková byla v roce 1960 amnestována a v roce 1968 rehabilitována.⁵²⁸

⁵²⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵²⁸ <http://silenyadventista.adlib.cz/>

5. Symbol československé stíhající spravedlnosti

Přestože dnes Bohuslav Ečer není z hlediska historie příliš známou postavou a při studiu moderních dějin narazíme na jeho jméno jen zřídka, v průběhu Norimberských procesů byl v Československu velice slavnou a populární osobou.

Obyvatelstvo ČSR vnímalo jeho práci jako snahu o nastolení alespoň špetky spravedlnosti po útrapách šesti let nacistického teroru. Jak Čechoslováci chápali Bohuslava Ečera popisuje žurnalista Edvard Cenek⁵²⁹ takto: „*Generál Ečer žije v představě lidu jako symbol československé stíhající spravedlnosti. Promluvte si s kýmkoliv, pro každého znamená generál Ečer kus zadostiučinění za strašlivá muka, jež prožíval národ v dobách okupace.*“⁵³⁰ Dále Edvard Cenek přisuzuje obrovskou popularitu Bohuslava Ečera tomu, že dokázal svou prací zajistit, aby K. H. Frank stanul před československým soudem: „*Od 5. června vletělo jméno Ečerovo do národa a zůstalo v jeho mysli. Spojovalo se v představě s pojmem trestající spravedlnosti, trestající za všechno, co národu páchali Němci.*“⁵³¹

5. 1. Autorská činnost Bohuslava Ečera

Bohuslav Ečer se snažil přiblížit svou práci veřejnosti, jak sám tvrdil, přiblížit ji „obyčejným lidem“. Při tomto cíli spolupracoval s novinářem Edvardem Cenkem. Společně připravili reportážní pásmo o životě a práci Bohuslava Ečera. Jejich společné články pravidelně vycházely také v časopisu Mladý svět. V roce 1946 byly reportáže vydány v nakladatelství Naše vojsko jako ucelená kniha

⁵²⁹ viz. Příloha č. 50.

⁵³⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 5.

⁵³¹ Tamtéž. str.: 201.

s názvem - Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka⁵³². Další články o činnosti Bohuslava Ečera vycházely například v časopise Beseda naší rodiny.⁵³³

I sám Bohuslav Ečer se projevoval jako velice plodný autor. Ve svých knihách se snažil svoji práci přiblížit veřejnosti populární formou. Je autorem čtyř populárně vědeckých knih s názvy: Norimberský soud⁵³⁴, Právo v boji s nacismem⁵³⁵, Poučení norimberského soudu pro Slované⁵³⁶, Vývoj a základy mezinárodního práva trestního⁵³⁷. Tyto knihy jistě měly pro tehdejší čtenáře i psychologický význam. Jejich četba přinášela jistou míru zadostiučinění a vědomí uplatnění spravedlnosti za všechno, co prožili v průběhu druhé světové války.⁵³⁸

5. 2. Bohuslav Ečer se stává slavným v Československu

V Národním archivu se jako důkaz tehdejší Ečerovi popularity dochovala fotografie, jejímž autorem je fotograf amerického generála Gilla⁵³⁹. Fotografie vznikla 10. května roku 1946 na hlavním nádvoří Pražského hradu. Dav mladých lidí na ní Bohuslava Ečera nosí na ramenou. Ten později ve své knize vzpomínal, že lidé tehdy skandovali: „Ať žije generál Ečer.“ Americký generál Gill byl podle Ečerových pamětí touto událostí zaskočen. Byli dokonce skupinkou mladých lidí nuceni k přípitkům. Generál Gill se prý vyslovil takto: „*Váš národ je úžasný, pane*

⁵³² EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

⁵³³ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵³⁴ EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.

⁵³⁵ EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.

⁵³⁶ EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slované*. Brno: Zář, 1947.

⁵³⁷ EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: knihkupectví a nakladatelství V. Lingart, 1949.

⁵³⁸ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵³⁹ viz. Příloha č. 51.

generále, nezdolné vitality a nádherné budoucnosti. Kdo se umí radovat a veselit, ten umí také pracovat a držet.“⁵⁴⁰

Díky Ečerově práci, a jako projev úcty k němu, navštívili Prahu přední osobnosti působící u Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku. Můžu uvést například hlavního sovětského soudce generál Iona T. Nikičenko⁵⁴¹, hlavního žalobce Američana Roberta H. Jacksona⁵⁴² nebo předsedu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku plukovníka Geoffreya Lawrence⁵⁴³, který byl ubytován v hotelu Alcron. Důkazem této návštěvy je společná fotografie⁵⁴⁴ s Bohuslavem Ečerem s datací 14. června 1946.⁵⁴⁵

Bohuslav Ečer je nositelem řady domácích a zahraničních vyznamenání. Americký Generál M. G. White ho například v lednu 1946 ve Frankfurtu nad Mohanem vyznamenal nejvyšším řádem USA pro cizince: Legion of Merit.⁵⁴⁶ Bohuslav Ečer byl také držitelem Československá medaile za zásluhy I. stupně, udělené 16. února 1946 v Praze. Po pádu komunistického režimu byl vyznamenán in memoriam Jednotou Českých právníků v Praze stříbrnou Medailí Antonína Randy. Po sametové revoluci ho děkani čtyř právnických fakult českých univerzit, navrhli na udělení státního vyznamenání České republiky: Řádu Tomáše Garrigua Masaryka, in memoriam. Ovšem tento návrh bohužel nebyl přijat. V roce 2002 se Bohuslav Ečer stal čestným občanem města Brna.⁵⁴⁷

Bohuslav Ečer byl i přes své nesmírné pracovní vytížení velice aktivním účastníkem veřejného života v Československu. V Brně se například zasadil o

⁵⁴⁰ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

⁵⁴¹ viz. Příloha č. 52.

⁵⁴² viz. Příloha č. 53-54, 58.

⁵⁴³ viz. Příloha č. 55-56.

⁵⁴⁴ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.

⁵⁴⁵ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵⁴⁶ viz. Příloha č. 57.

⁵⁴⁷ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

výstavbu pomníku rudoarmějců, který dodnes stojí v Božetěchově ulici. Pomník byl slavnostně odhalen 8. června 1946.⁵⁴⁸ Bohuslav Ečer se také účastnil nejrůznějších společenských akcí, na které byl zván jako vzácný host. V jeho osobní korespondenci se nachází veliké množství nejrůznějších pozvánek. Mohu uvést například pozvánku na ples Junáka, ale i na další akce nejrůznějších spolků a sdružení. Nutno dodat, že byl Bohuslav Ečer, vzhledem ke svému nabitému pracovnímu programu nucen dobře zvažovat, zda se dané společenské akce může zúčastnit. Ečer se také podílel na přípravě výstavy s názvem „Zločiny nacismu“⁵⁴⁹, kterou dne 12. července 1945 zahájil ministr zahraničních věcí Jan Masaryk.⁵⁵⁰

V Archivu bezpečnostních složek v Praze jsem ovšem našel také kritiku práce Bohuslava Ečera, jako československého delegáta v KSN. Tato kritika pochází od bývalého Ečerova spolupracovníka z Wiesbadenu Rudolfa Hrbka. Nutno říci, že ji sdělil do protokolu StB dne 16. ledna 1953, když byl sám vyšetřován za svou činnost v zahraničí. Mohl si tedy myslet, že mu kritika Bohuslava Ečera může pomoci ve vlastním stíhání. Hrbek uvádí, že po začátku procesu v Norimberku, ztratil Bohuslav Ečer o práci ve Wiesbadenu zájem: „*Co nás nejvíce mrzelo, bylo to, že snad dr. Ečer ztratil zájem o naši misi ve Wiesbadenu, anebo měl skutečně tolik jiné práce. U nás se prakticky vlastně ukázal jen jednou. Bylo to v době, kdy dostal pozvání od amerického velvyslanectví a kdy mu podle udání Novotného pak vystrojila lucemburská mise nějakou hostinu. Žádal jsem ho mnohokrát písemně i ústně, aby nás navštívil a upozorňoval jsem jej, že se na něj dotazují američtí důstojníci, ale dr. Ečer prostě nevyhověl. Auto i šoféra měl z Prahy, benzín zadarmo a jeho nepřítomnost u soudu na nějaký den by se určitě nepoznala, zatímco by nám jeho přítomnost ve Wiesbadenu velmi prospěla.*“⁵⁵¹

Dále vypovídal o zbytečném zatěžování pracovníků úřadu a obvinil Ečera ze ctižádostivosti a chamtivosti: „*Ačkoliv jsem si stále vážil dr. Ečera a uznával jeho*

⁵⁴⁸ <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>

⁵⁴⁹ viz. Příloha č. 73.

⁵⁵⁰ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

⁵⁵¹ ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

*zásluhy o propagaci naší práce, nabyl jsem brzy dojmu, že je jednak velmi ctižádostivý a hlavně, že mu jde o peníze. Rád sliboval lidem pomoc a práci pak posílal nám. Vím, že jednou slíbil někde na Moravě, že přiveze nějakého zločince z Německa, pak nás s věcí stále urgoval a honil, až jsme mu ho přivezli. Do Wiesbadenu nám poslal dr. Ečer žádost nějaké ženy, abychom zařídili repatriaci jejího manžela, který pracoval v Německu. Seznámil se tam s Němkou, s níž pak žil a asi nechtěl domů. Tuto záležitost jsme předali naší repatriční misi k vyřízení. Takových drobností bylo více, blíže se však na ně nepamatuji, zda to dělal dr. Ečer zadarmo nebo dostal-li od někoho za to něco, nevím.*⁵⁵²

5. 3. Přednášková činnost Bohuslava Ečera pro Československou sociální demokracii a Dělnickou akademii

Za zmínku stojí rovněž Ečerova bohatá přednášková činnost v rámci Československé sociálně demokratické strany (dále jen ČSSD) a její vzdělávací organizace Dělnické akademie (dále jen DA) kterých byl členem. K tomu se snažil vyhovět i různým spolkům a i pro ně přednášky realizovat, například pro: Sokol, Junák, Vzájemnost, Včelu, Československou obec legionářskou a Všehrd.⁵⁵³ Rozpis přednášek byl organizován s velikou pečlivostí a probíhal formou přednáškových zájezdů po celé Československé republice. Z dokladů dochovaných v Národním archivu v Praze vyplývá, že byl schopen vést i desítku přednášek v měsíci.⁵⁵⁴

Samotnou politickou činnost byl nucen z důvodu pracovního vypětí omezit. Přispěl k tomu i přístup jeho spolustraníků. Dokládá to Ečerův dopis adresovaný Ústřednímu výkonnému výboru ČSSD ze dne 1. prosince 1947. Přesto, že byl jednou z významných postav sociální demokracie, nebyl v listopadu 1947 pozván na brněnský sjezd této strany. To se Bohuslava Ečera pravděpodobně osobně velice dotklo. Rozhodl se tedy svou přednáškovou činnost ukončit. Nepřijal ani funkci v

⁵⁵² ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.

⁵⁵³ viz. Příloha č. 59-60.

⁵⁵⁴ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

zahraničně-politické komisi. To oznámil v poměrně ostrém dopise, který byl adresován vedení strany:⁵⁵⁵

„Vážení soudruzi,

dozvěděl jsem se z novin, že jsem byl na brněnském sjezdu zvolen do zahraničně-politické komise. Sdělují zdvořile, že funkci nemohu přijmout. Vykonal jsem pro stranické organizace a Dělnickou Akademii v roce 1946 nejméně 60 přednášek. V roce 1947 je jich s těmi, které ještě do konce roku proslovím 73 z celkového počtu 106. Když se uváží, že pracuji v Norimberku a jen občas dojíždím do vlasti za úředními úkoly do Prahy, že tyto úřední úkoly musím bezpodmínečně splnit a znamená to že, přednáškovou činnost jsem konal na účet svého oddychu. Dělal jsem ji rád, nežádaje od strany ničeho, žádnou výhodu a žádnou funkci a také v budoucnu nikdy od strany ničeho ani funkci ani mandát žádat nebudu. Nejsem a nebudu politickým profesionálem.

Ústřední tajemník Blažej Vilím⁵⁵⁶ však uznal, že tato přednášková činnost nestojí ani za to, aby mně byla vydána vstupenka či pozvánka na sjezd strany jako hostu. Podnět k žádosti nevyšel ode mne, nýbrž od několika soudruhů. Ústřední tajemník, byv výslovně pro mne o vstupenku, či pozvánku požádán, odmítl pod nepravdivou záminkou, že ústředí nikomu takovou vstupenku či pozvánku nezasílá.

Pokládám toto rozhodnutí ústředního tajemníka nepřipustit mne, ani jako hosta na sjezd strany, za urážku a provokaci, která se mě sice osobně nemůže dotknout, která však vyjadřuje zřetelně mínění ústředního tajemníka o hodnotě mé přednáškové činnosti, že totiž tato činnost nestojí ani za vstupenku či pozvánku jako hosta.

⁵⁵⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁵⁶ **Blažej Vilím (1909-1976)** - politik, poslanec Prozatímního a Ústavodárného Národního shromáždění za ČSSD, funkcionář poúnorové exilové sociální demokracie. V letech 1948–1950 byl generálním tajemníkem exilové ČSSD.

Je mi osobně toto mínění lhostejné. Prostí členové strany mají mínění jiné. Nemám však na druhé straně důvodu, abych se ústředí strany se svou přednáškovou činností vnucoval.

Lituji toho, že jednak nemohu přijmout funkci zahraničněpolitické komisi, jednak nemohu ve své přednáškové činnosti pro organizace strany a Dělnickou akademii pokračovat.

S pozdravem,

Gen. Dr. Bohuslav Ečer⁵⁵⁷

Následuje dopis, kterým Bohuslav Ečer odmítá všechny žádosti o přednášky, taktéž ze dne 1. prosince 1947, který je adresovaný: 1) ČSSD - Telč, 2) Výkonnému výboru ČSSD – Brno, 3) DA – Olomouc, 4) ČSSD – Bařov, 5) ČSSD – Jeseník, 6) ČSSD – Místek, 7) ČSSD – Zlín, 8) DA – Zlín, 9) František Bernkopf – referent ZNV – expositura Ostrava, 10) ČSSD – Vrbno ve Slezsku, 11) DA – Praha, 12) sekretariát ČSSD – Brno. Dopis je v tomto znění:⁵⁵⁸

„Velmi rád bych vyhověl Vaší žádosti, tak jako jsem ochotně vyhovoval častým žádostem, až dosud. Bohužel moje přednášková činnost byla ústředním tajemníkem strany oceněna takovým způsobem, že nemohu v ní dále pokračovat. Byl jsem nucen oznámit ústřednímu výkonnému výboru strany, že další přednáškovou činnost musím zastavit.

Opis dopisu Vám k informaci přikládám.

Lituji, že za těchto okolností nemohu vaší žádosti vyhovět. Buďte ujištěni, že bych tak byl učinil přesto, že mám tak málo času, vzhledem k mému zaměstnání v Norimberku.

Se srdečným pozdravem

⁵⁵⁷ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁵⁸ Tamtéž.

5. 4. Z poválečné korespondence Bohuslava Ečera

Bohuslav Ečer v rámci práce v Úřadu československého delegáta v KSN pobýval většinu času v zahraničí. To bylo na úkor času stráveného s rodinou. V osobní korespondenci mu to často vyčítají hlavně jeho dcery. V korespondenci nalezneme důkazy o osobním kontaktu Bohuslava Ečera s tehdejšími nejvyššími ústavními činiteli. Za všechny můžeme jmenovat: Edvarda Beneše⁵⁶⁰, Zdeňka Fierlingera⁵⁶¹, Zdeňka Nejedlého⁵⁶² a Klementa Gottwalda⁵⁶³. S řadou z nich udržoval přátelské vztahy.

V korespondenci Bohuslava Ečera najdeme i dopisy, ve kterých mu pisatelé děkují za jeho práci. Jedním z nejhezčích takových dopisů je od žáků Měšťanské školy chlapecké v Lysé nad Labem. Ti dopis napsali u příležitosti vykonání rozsudků nad válečnými zločinci, souzených v hlavním procesu v Norimberku 16. října 1946:⁵⁶⁴

„Vážený pane generále!

V dnešní významný den, kdy konečně spravedlnosti nad norimberskými zločinci bylo učiněno zadost, vzpomínáme s vděčností na Vaše zásluhy o provedení celého procesu a objasnění naší nevinny na hrůzných událostech posledních let.

Mnoho jsme o tom i o Vaší práci slyšeli ve škole.

Přejeme Vám, pane generále, v další Vaší činnosti pro republiku pevného zdraví.

⁵⁵⁹ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁶⁰ viz. Příloha č. 61.

⁵⁶¹ viz. Příloha č. 62.

⁵⁶² viz. Příloha č. 63.

⁵⁶³ viz. Příloha č. 64.

⁵⁶⁴ viz. Příloha č. 65.

V hluboké úctě

za žákovskou samosprávu městské školy chlapecké v Lysé nad Labem.

*Zdeněk Janeček,
jednatel*

*Jindřich Ložek,
místostarosta*

*Zděnek Misar,
starosta*

*Vladislav Jiřík,
člen výboru*

Odpověď Bohuslava Ečera na tento dopis je datována 7. listopadu 1946.⁵⁶⁵

„Milé děti,

děkuji Vám srdečně za Váš dopis ze 16. října 1946. Byl jsem velice potěšen Vaší pozorností a zprávou, že se ve škole o práci, kterou já se svými spolupracovníky konám, učíte.

Doufám, že budu moci někdy přijeti do Lysé nad Labem na přednášku a že se tam s Vámi setkám.

Těší mne, že si tak živě všímáte světových událostí a doporučuji Vám, abyste v tomto svém zájmu vytrvaly. Bude to ve prospěch váš i republiky.“⁵⁶⁶

Podobný je dopis bývalého spolužáka Bohuslava Ečera, faráře Antonína Valacha. Ten ho ve svém obdivném dopisu ovšem navíc žádá o pomoc se získáním automobilu. Takže těžko říci, zda byly jeho komplimenty zcela upřímné. Podobných dopisů s nejrůznějšími žádostmi, které nijak nesouvisely s úřadem Bohuslava Ečera a byly čistě soukromé, je v jeho pozůstalosti více.⁵⁶⁷

⁵⁶⁵ viz. Příloha č. 66.

⁵⁶⁶ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁶⁷ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

„Velevážený příteli,

pozdravuji Tě jako ministra Československé republiky a jsem hrdý na spolužáka, který se dopracoval, tak jedinečné cti: mezinárodního soudce - snad si vzpomeneš na Tondu Valacha z Těšnovic a promineš mi moji dotěrnost.

Potřebuji dostat jedno zánovní auto osobní, z těch, co zanechali Němci na našem území. Rač předat moji žádost svému panu tajemníkovi, který jistě bude vědět jak mi poradit nebo pomoci.

Vřele oddaný.

*Antonín Valach, farář Pržno
p.p. Jablůnka nad Bečvou⁵⁶⁸*

Někteří pisatelé se snažili Bohuslavu Ečerovi pomoci se sběrem důkazů. Jedním z nich byl vojenský lékař a nadšený filatelista Vlastimil Kubín z Plzně. Ve svém dopise ze dne 15. prosince 1945, zasílá Bohuslavu Ečerovi německou poštovní známku, která byla vydána u příležitosti připojení Rakouska k nacistickému Německu 10. dubna 1938⁵⁶⁹. Podle doktora Kubína je v motivu známky skryt symbolický význam o záměru obsadit Československo. Tato známka měla sloužit jako důkaz o agresi nacistického Německa:⁵⁷⁰

„Sdělení

o okupační známce německé, vydané dne – 8. dubna 1938.

1/ Popis známky: Pamětní vydání. Opětné spojení Rakouska s říší a hlasování lidu dne 10. 4. 1938. Návrh: prof. E. Puchinger, Vídeň. Zámka zobrazuje spojení německého národa. Občané /Volksgenossen/ z říše a Rakouska

⁵⁶⁸ VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

⁵⁶⁹ viz. Příloha č. 69-70.

⁵⁷⁰ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

/poslední v kroji alpských zemí/ nesou německou vlajku. / cit. z – Briefmarkenkatalog-Michel.

2/ Sledujeme-li na známce konturu praporu od hrotu žerdě:

a) směrem do leva, vidíme, že odpovídá přesně severním hranicím Německa,/zátoka Pomořanská, mírnější zářez zátoky Kielské, oblouk břehu moře Severního, zářez hranice holandské, atd.,

b) směrem doprava a dolů: zářez hranice poznaňsko-polské, ale i concávní oblouk, přetínající území ČSR, mezi Moravou a Slovenskem, přechází pak v konturu, odpovídající jižní hranici Rakouska, atd., tedy kontura mapy Německa, zakreslující i značnou část území ČSR.

3/ Na sub 2/ uvedené byl jsem krátce po vydání známky v r. 1938 upozorněn mým asistentem na očním oddí. sbor. nem. 2, dr. Niestlerem, /sudetský Němec, filatelista./.

4/ Služebním postupem hlásil jsem tady shora uvedené, neboť jsem to pokládal za hrubý čin proti svrchovanosti ČSR. – Dnes vidíme, že vydání této známky bylo i prvním veřejným ohlášením okupačního záměru Německa – pro sudetské Němce.

Pplk. Zdrav. Dr. Vlastimil Kubín⁵⁷¹

Bohuslav Ečer na tento dopis odpověděl obratem 5. ledna 1946:⁵⁷²

„Vážený pane doktore,

děkuji za Váš dopis z 15. prosince 1945 s přílohou. Nemám žádných námitek proti tomu, abyste o věci referoval v klubu filatelistů.

⁵⁷¹ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁷² Tamtéž.

Souhlasím s Vámi, že touto známkou Německo veřejně symbolizovalo svoje záměry, pokud jde o nás. Budu-li moci toho použít jako dokladu v Norimberku, učiním tak.

V dokonalé úctě,

gen. Dr. Bohuslav Ečer.

*V Brně dne 5. ledna 1946.*⁵⁷³

Podobný charakter má dopis z 8. února 1946, ke kterému přiložil přednosta oddělení pro styk se spojeneckými armádami plk. jezd. Roman Kokrda dvě fotografie⁵⁷⁴, na nichž je zobrazeno vraždění v Charkově, kterého se dopustila německá armáda. Snímky byly získány během války, když si je němečtí vojáci nechávali, cestou na dovolenou, vyvolávat v pražském atelieru. Bohuslavu Ečerovi je zaslal, aby je případně mohl použít jako důkaz v Norimberku. V poznámce Bohuslava Ečera na tomto dopise ovšem stojí, že není již nutné tyto fotografie předkládat, protože bylo důkazů, podobného charakteru, soudu předloženo dost v minulosti:⁵⁷⁵

„Informace

pro mimořádného vyslance generála Ečera v Norimberku

MNO. hl. štáb - oddělení pro styk se spojeneckými armádami zasílá, pro eventuální soudní potřebu fotografie, jako dokument surovostí a násilností, které spáchali Němci, respektive armáda a SS při vpádu do SSSR. Snímky pořízeny byly po dobytí Charkova v roce 1942 /omyl není vyloučen/ a původ těchto dvou fotografií jest tento:

⁵⁷³ NA, Fond č. 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁷⁴ viz. Příloha č. 71-72.

⁵⁷⁵ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příslušníci německé armády a SS, kteří projížděli Prahou na dovolenou, dávali si svoje amatérské snímky v Praze vyvolati a kopírovati. Tyto dva snímky vybral si pplk. let. Jan Malý, t. č. hl. štáb, styčné oddělení ve foto-ateliéru drogerie F. R. Kožíšek, Praha XIX, Dejvická třída. Přesto, že majitelé těchto snímků dali firmě striktní příkaz, že nesmí nikomu snímky tyto kopírovati, ani ukazovati, požádal pplk.. Malý prodavače firmy Kožíšek pana Hičku, se kterým se dobře zná, aby mu dvě přiložené fotografie zvětšil z negativu filmu 4x6.

Pplk. Malý měl doklady tyto dobře uschovány a teprve v těchto dnech si na ně vzpomněl. Předpokládá se, že ruská obžaloba může snímky těchto jako dokladů eventuálně potřebovati.

přednosta oddělení pro styk se spojeneckými armádami

*plk. jezd. Roman Kokrda*⁵⁷⁶

Na Bohuslava Ečera se také obracela řada lidí s prosbou o pomoc při pátrání po svých příbuzných. Často jde o pátrání po dětech, které byly před nacisty ukryty v Anglii. Například děti zachráněné v transportech organizovaných Sirem Nicholasem Wintonem v březnu až srpnu roku 1939. Dále pak jde o děti, které byly odvečeny do Německa na tzv. převýchovu.⁵⁷⁷

V souvislosti s tím, bych se rád zmínil o svědectví paní Marie Šupíkové. Ta patřila mezi tzv. lidické děti, které byly převezeny na německou převýchovu spolkem Lebensborn⁵⁷⁸. Vedoucí představitelé a organizátoři tohoto spolku byli souzeni ve „RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt) procesu“⁵⁷⁹ v Norimberku. V tomto procesu měla právě Marie Šuplíková svědčit. Do Norimberku jí doprovázel Bohuslav Ečer a cestovali v noci automobilem. Marie Šuplíková tehdy usnula na rameni Bohuslava Ečera a ten měl, podle jejího svědectví, prohlásit následující

⁵⁷⁶ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁷⁷ Tamtéž.

⁵⁷⁸ **Lebensborn** - nacistický spolek jehož cílem bylo na základě nacistické ideologie o rasové hygieně zvýšení počtu árijských dětí.

⁵⁷⁹ viz. Příloha č. 9.

větu: „*Lidice se přišly vyspat na rameno spravedlnosti.*“ Bohuslav Ečer byl pro lidi symbolem jakési satisfakce za nacistické zločiny a za dobu okupace.⁵⁸⁰

⁵⁸⁰ DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.

6. Osudy Bohuslava Ečera po ukončení činnosti Úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Činnost Úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny byla vládou oficiálně ukončena 11. dubna 1949, na návrh ministra vnitra Václava Noska.⁵⁸¹ Oficiální dokument týkající se likvidace úřadu se uchoval v Národním archivu v Praze. Jeho text je následovný:⁵⁸²

„Likvidace úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny

Příl.:

Dne 6. prosince 1946 se usnesla vláda na návrh ministra vnitra ze dne 28. listopadu 1946, č. j. Z-s-3019/2154-28/11-46/3, že souhlasí s tím, aby Československo při dalších procesech proti válečným zločincům nacistického Německa, které budou konány v Norimberku, zastupovala delegace, složená z:

- a) vysl. gen. dr. Ečera, jako vedoucího delegace*
- b) státního zástupce vedoucího delegace, kterého určí ministr spravedlnosti*
- c) zástupce ministerstva vnitra, kterého určí dodatečně ministr vnitra*
- d) zástupce hlavního štábu, kterého určí dodatečně ministr národní obrany.*

Vláda uložila ministru spravedlnosti, aby se dohodl s ministrem financí a předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu o tom, jakým způsobem bude postaráno o úhradu nákladů nezbytně spojených s činností delegace.

Vládní delegát dr. B. Ečer nyní hlásí, že procesy s válečnými zločinci v Norimberku byly ukončeny dne 11. dubna 1949.

⁵⁸¹ **Václav Nosek (1892-1955)** - český komunistický politik, ministr vnitra, v letech 1941–1950 jedna z klíčových osobností KSČ.

⁵⁸² viz. Příloha č. 74.

Ministerstvo vnitra navrhuje proto, aby vláda se usnesla takto:

Vláda bere se souhlasem na vědomí, že funkce delegace, která zastupovala Československo při procesech konaných v Norimberku proti válečným zločincům, v důsledku ukončení norimberských procesů se skončila dne 11. dubna 1949.

Vláda zrušuje úřad československého delegáta v komisi spojených národů pro válečné zločince v Praze. Likvidaci úřadu provede dosavadní československý delegát prof. dr. B. Ečer v dohodě s ministerstvem vnitra, kterému odevzdá spisy a v dohodě s ministerstvem financí a nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

Provedou ministři vnitra a financí v dohodě s předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

Zasílá se v opise na vědomí národní bance československé v Praze

ministr

*Nosek v. r.*⁵⁸³

6. 1. Bohuslav Ečer jako soudce Mezinárodního soudního dvora v Haagu a vysokoškolský pedagog

Bohuslav Ečer se ještě v průběhu posledních soudů v Norimberku, stal ad hoc soudcem Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Byly tak využity jeho zkušenosti jako odborníka na mezinárodní právo. Stal se jedním z 16 soudců, kteří měli rozhodnout v tzv. „cause Korfu“. Sporů mezi Velkou Británií a Albánií. Albánie byla žalována Velkou Británií, za to, že položila miny v zálivu Korfu, na které najela Anglická válečná loď, přičemž zahynulo 40 osob a přes 40 osob bylo zraněno.⁵⁸⁴

⁵⁸³ NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

⁵⁸⁴ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Po ukončení fungování Úřadu československého delegáta v KSN se Bohuslav Ečer rozhodl věnovat akademické a pedagogické činnosti na Masarykově univerzitě v Brně. V roce 1948 se zde stal docentem a posléze i profesorem mezinárodního práva. Jeho první přednáška ze dne 29. dubna 1946, na právnické fakultě této univerzity, nesla název „Materiálně právní normy norimberského procesu“. Na žádost tehdejšího ministra školství a národní osvěty Zdeňka Nejedlého⁵⁸⁵, pořádal Bohuslav Ečer přednášky na téma mezinárodního práva po celém území republiky. Touto činností byl opět velice vytížen.⁵⁸⁶

V září roku 1949 vydává Bohuslav Ečer, pro potřeby Právnické fakulty Masarykovy univerzity, skripta s názvem „Příručka mezinárodního práva veřejného“. V roce 1950 byla Masarykova univerzita zrušena a Bohuslav Ečer odešel do invalidního důchodu.⁵⁸⁷

6. 2. Bohuslav Ečer v hledáčku StB

Československo se po komunistickém únorovém převratu začalo stávat státem, ve kterém se v určitém ohledu začaly projevovat prvky nespravedlnosti, proti kterým Bohuslav Ečer celý život bojoval. Bohuslav Ečer se do hledáčku StB dostal bezprostředně v roce 1948, v době, kdy byl mimořádným soudcem tribunálu v Haagu ve sporu Velké Británie a Albánie. StB tehdy neměla správné informace o jeho činnosti a na základě dopisu Ečerova otce, který synovi poslal do Haagu, se příslušníci StB domnívali, že emigroval. To pravděpodobně způsobilo paniku, která byla ovšem velice rychle zažehnána zprávou z ministerstva spravedlnosti, že byl Ečer v Haagu služebně.⁵⁸⁸

Když se v roce 1948 připravovaly květnové volby, odmítl Bohuslav Ečer za ČSSD kandidovat na poslanecké místo. Po sloučení ČSSD s KSČ, k němuž došlo

⁵⁸⁵ **Zdeněk Nejedlý (1878-1962)** - český historik, muzikolog, literární historik, politik. Po 25. únoru 1948 zastával funkci ministra školství a národní osvěty.

⁵⁸⁶ TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

⁵⁸⁷ Tamtéž.

⁵⁸⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

27. června 1948, se stal Ečer znovu členem KSČ. Stranický průkaz mu sice byl vystaven, ale nebyl mu na příkaz ÚV KSČ nikdy předán.

V Archivu bezpečnostních složek se mi podařilo nalézt nepřímý důkaz, že se o Bohuslavu Ečerovi uvažovalo, jako o možném obhájci generála Karla Janouška:⁵⁸⁹ „*Gen. Dr. Ečer ho zastupovat nebude, nýbrž gen. Dr. Adam, se kterým již mluvil a který mu slíbil, že v jeho věci mnoho udělá, že se může gen. Janoušek na něho spolehnout. Gen. Adam prý mu řekl, že k Adamům přišla manželka gen. Ečera a přinesla jisté vzkazy, že gen. Ečer nemůže gen. Janouška zastupovat!*“

Bohuslav Ečer se po ukončení činnosti Úřadu československého delegáta v KSN definitivně uchýlil do Brna. Žil ve vlastním rodinném domku na adrese Brno, Černá pole, Josefa Uhra 14-16⁵⁹⁰ a jako důchodce se stále věnoval problematice mezinárodního trestního práva. Často se také účastnil přednášek na toto téma. Bohuslav Ečer také pobýval na své chatě v obci Ležánky u Tišnova^{591 592}.

Samotný spis StB vytvořený přímo na Bohuslava Ečera byl založen 20. května 1952. Tento spis nese krycí jméno „Právník“. Svazek byl podle StB založen z důvodu podezření, že se Bohuslav Ečer dopouštěl trockisticko-likvidátorské činnosti a dále pro podezření ze spolupráce s cizí zpravodajskou službou. Závěr cituji přesně z osobního svazku: „*Z těchto několika skutečností je vidět, že se zde jedná o osobu našemu lidově demokratickému zřízení velmi nebezpečnou, proto je nutno jmenovaného řádně rozpracovat a získat usvědčující materiál a přivést k zlikvidování.*“⁵⁹³

Bohuslav Ečer se měl stát jednou z hlavních postav připravovaného vykonstruovaného procesu s bývalými funkcionáři brněnské sociální demokracie. Tato akce byla připravována pod krycím jménem „Obnovovatelé“. V tomto

⁵⁸⁹ **Karel Janoušek (1893-1971)** - armádní generál i. m. a letecký maršál, byl československý voják, člen prvního a druhého odboje a vězeň komunistického režimu. Za druhé světové války organizoval tvorbu československých leteckých jednotek v RAF. Je jediným Čechoslovákem, který získal hodnost leteckého maršála RAF.

⁵⁹⁰ viz. Příloha č. 75

⁵⁹¹ viz. Příloha č. 76

⁵⁹² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁵⁹³ Tamtéž.

vykonstruovaném procesu měly být zneužity Ečerovi styky na „západě“, které logicky souvisely s jeho činností za války a u mezinárodního soudního dvora. Nosným bodem obžaloby byla Ečerova poslední cesta do Haagu koncem roku 1948, kde se měl setkat se zástupci exilové ČSSD a slíbit jim, že bude v ČSR organizovat podzemní špionážní činnost. Jeho dcera Jarmila, která otce na cestě doprovázela, pak měla navázat styky se špionážní službou Velké Británie, od které měl Ečer obdržet instrukce k organizování ilegální, výzvědné a sabotážní sítě, složené z bývalých sociálních demokratů. Bohuslav Ečer však v polovině března 1954 zemřel a tato linie byla proto později použita v procesu s tzv. pravicovými sociálními demokraty s názvem „Křepelka a spol.“⁵⁹⁴

Na „rozpracování“ Bohuslava Ečera se podíleli jak okrajoví spolupracovníci StB, kteří k němu nemohli proniknout přímo, tak i agenti, kteří pocházeli z řad jeho známých z ČSSD. Jedním z nich byl i neblaze známý Vojta Erban. Erban v roce 1939 odešel do SSSR a podílel se zde na činnosti československé vojenské jednotky. Byl údajně získán pro spolupráci s NKVD. V letech 1942-1945 působil v rozvědce československé jednotky v SSSR, postupně jako její náčelník. V letech 1945-1946 zastával funkci poslance Prozatímního Národního shromáždění za ČSSD. Poslancem zůstal do parlamentních voleb v roce 1946. Po nich se stal poslancem Ústavodárného Národního shromáždění, opět za sociální demokraty. Zde zasedal až do voleb do Národního shromáždění roku 1948. Byl také členem představenstva a zástupcem generálního tajemníka ČSSD. Po únorovém převratu roku 1948 stál za sloučením ČSSD s KSČ. V roce 1948 byl také získán StB pro spolupráci. V seznamech spolupracovníků má krycí jméno „Kučera Vladimír“ a číslo 250288. V letech 1952-1969 vykonával funkci šéfredaktora nakladatelství Academia a byl vědeckým pracovníkem Ústavu mezinárodních vztahů. V roce 1953 se aktivně podílel na provokační akci StB, při které zatkla na 200 bývalých sociálních demokratů. Mezi nimi měl být i Bohuslav Ečer. V roce 1954 byl dokonce Erban nasazen v Ruzyňské věznici do cely Bohumila Laušmana. V letech 1971-1976 byl poslancem Federálního shromáždění. Bohuslava Ečera se Erban snažil

⁵⁹⁴ ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

získat pro převrat, který měl údajně organizovat generál Ludvík Svoboda a tím ho kompromitovat. O Erbanově možné roli v okolnostech smrti Bohuslava Ečera píše v kapitole „6. 3. Okolnosti smrti Bohuslava Ečera“.⁵⁹⁵

Agenti StB se podle plánu operativního postupu měli v Ečerově případě zaměřit na tyto úkoly:

„1) V čem konkrétně Ečer nesouhlasí s dnešním lidově demokratickým zřízením, (podstatné věci z hlediska státního zřízení).

2) Jaké státní zřízení by bylo třeba zřídit podle Ečera, případně, co by bylo třeba změnit.

3) Jakým způsobem myslí odstranit nebo zničit dosavadní zřízení.

4) Se kterými silami je možno počítat v případě převratu a o koho je možné se opřít.

5) Jaké konkrétní kroky navrhuje pro uspíšení zvratu, co sám pro toto udělal a co zamýšlí provést v budoucnu.

6) Jaký je jeho názor na podzemní hnutí národních socialistů, lidovců, sociálních demokratů a jiných bývalých členů politických stran a jak tuto jejich dosavadní činnost hodnotí.

7) Zda má konkrétní poznatky, že tyto osoby provádí ilegální činnost.

8) Jaký má názor na sloučení sociální demokracie se stranou KSČ.

9) Objasnit úlohu sociální demokracie uvnitř strany KSČ v dnešní době.

10) Zda mají bývalí členové sociálně demokratické strany nějaké spojení s mezinárodním sociálně demokratickým hnutím a jakého je druhu.

⁵⁹⁵ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právnik“.

11) *Jak se staví naše vnitřní sociální demokracie k zahraniční emigraci, jak tuto podporují a jak konkrétně spolupracují.*

12) *Jakou taktiku volí nyní sociální demokracie v boji proti komunistickým stranám a lidovým demokratiím a jaká taktika se uplatňuje u nás.*

13) *Jak silné jsou pozice sociální demokracie na jednotlivých úsecích dnešního hospodářského, politického a jiného života a hlavně v řadách KSČ.*

14) *Jakou úlohu by hrála sociální demokracie v případě zvratu a jak by se pohlíželo na ty sociální demokraty, kteří jsou nyní v KSČ.*

15) *Jak hodnotí Ečer svoji pozici mezi sociálními demokraty, o koho se opírá v Brně i jinde.*

16) *Proč se v roce 1948 a po něm stáhl z politického fóra.*

17) *Co sledovala v roce 1928 komunistická oposice a jak sám Ečer bojoval proti KSČ a s kým.*

18) *Jaké má Ečer zásluhy o ČSR v době Mnichova, jaké opatření prováděl.*

19) *Zda se skutečně setkal i W. Churchillem v roce 1939 a co bylo předmětem jejich jednání.⁵⁹⁶*

20) *Jak prodělával dobu okupace, kde všude byl a co dělal.*

21) *Jaké má názory na dnešní emigraci a jak se dívá a hodnotí její činnost.*

Za účelem důkladnějšího rozpracování bude na Ečera postupně zaměřen agent "Bayer"⁵⁹⁷, který má pro toto značné předpoklady (pracuje v akci "Obnovovatelé").

⁵⁹⁶ K tomuto setkání nikdy nedošlo.

⁵⁹⁷ **Brauner Vilém (1917-1988)** - učitel, knihovník, autor bibliografií, archivář, autor překladů z němčiny z oboru pedagogiky. Roli agenta provokatéra sehrál i případu „Křepelka a spol.“

Pro kontrolu agentů bude do bytu Ečera zamontován odposlech "Jiskra" - plán provedení bude předložen ...

Pro zjištění a rozpracování styků bude použito obstavení pošty a telefonní linky a nárazově bude Ečer sledován, zejména pro zjišťování jeho styků mimo Brno.

Zjištěné styky představující operativní zájem budou prověřované a podle důležitosti agenturně rozpracované.

Pro dokonalé seznámení se s osobou Ečera bude postupně prostudován bývalý policejní archiv a dále jeho články z časopisů a novin z doby první republiky.⁵⁹⁸

Mezi další úkoly patřilo zavázat jako agenta Ečerova přítele Karla Křepelku. To se však nepodařilo. StB měla vážný problém zavázat si někoho z nejbližšího Ečerova okolí.⁵⁹⁹

Z počátku StB důsledně sledovala styky Bohuslava Ečera s Františkem Komprdou. František Komprda se narodil 3. června 1873 v Lysicích. Byl synem a jmenovcem Františka Komprdy (1852-1903) průkopníka sociálně demokratického hnutí v českých zemích, spolupracovníka Josefa Hybeše, novináře, spoluzakladatele časopisu Rovnost, sběratele dělnických písní a básní. František Komprda byl vyučeným kameníkem a celý život se po vzoru svého otce angažoval v sociálně demokratickém hnutí. Posléze se stal úředníkem v Nemocenské pojišťovně v Brně. Později se vypracoval až na ředitele Hypoteční banky v Brně.⁶⁰⁰

Za první republiky byl sociálním demokratem se silným pravicovým zaměřením. Po sloučení v roce 1948 se stal členem KSČ. Podle StB měl Komprda záporný postoj k lidově demokratickému zřízení a často vyzdvihoval ČSSD, když tvrdil, že „to byla nejlepší strana“. Horlivě prý navštěvoval členské schůze KSČ, kde podle StB, rafinovaným způsobem rozleptával dobrý chod schůze tím, že strašil válkou, o které vůbec velice rád hovořil. Dále znepokojoval členy roznášením

⁵⁹⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁵⁹⁹ Tamtéž.

⁶⁰⁰ Tamtéž.

odposlouchávaných zpráv zahraničního rozhlasu. Dle údajů a zápisů z členských schůzí přednášel o české emigraci, kterou podle jeho slov měl čekat každou chvíli návrat do ČSR.⁶⁰¹

Podle názoru StB vedl přednášky a diskuse proto, aby odvrátil členstvo od stranických povinností. Jeho výroky působily na členy tak, že odcházeli ze schůzí „*nervově a duševně rozrušeni*“. Dovedl prý členy otrávit a měl zájem na tom, aby účast na schůzích byla co nejmenší. Podle pozorování StB byl povahy samotářské a jeho zálibou bylo chytání ryb a malování obrazů. V jeho domě ho často navštěvoval Bohuslav Ečer. Závěry z tohoto sledování ovšem nebyly použity pro přípravu obžaloby Bohuslava Ečera. Jsou možná spíše důkazem o tragikomičnosti jednání StB.⁶⁰²

StB také sledovala případ Jaroslava Loreka, který byl manželem Ečerovy straší dcery Nadi. Jaroslav Lorek byl synem významného brněnského advokáta a sám se stal také právníkem. Jelikož byl jeho původ komunistickým režimem označen za příliš buržoasní, nastoupil vojenskou službu k útvaru PTP⁶⁰³-55 v Ostravě, kde pracoval jako povrchový dělník na dole. V prosinci roku 1950 se za něho pokusil Bohuslav Ečer intervenovat a zaslal veliteli PTP-55 mjr. Janu Fenclovi tento dopis:⁶⁰⁴

„Vážený pane majore,

sociální ředitel OKD jednal s Vámi o mém zeti p. Dr. Jaroslavu Lorkovi t.č. vojínu pomocného technického nebo pracovního útvaru v Radvanicích na dole "Hedvika". K tomu, co Vám sdělil, rád bych dodal toto. Dr. Lorek byl v Brně klasifikován "B"⁶⁰⁵. Kdyby nebyl býval před vyřízením této klasifikace z Brna přeložen, byl by se pravděpodobně dostal k prokuratuře nebo k soudu. Má totiž 2 1/2 roku advokátní praxe (je ročník odvodní 1923) a s úspěchem složenou justiční zkoušku předepsanou pro soudce a advokáty. Skládal ji v srpnu 1950 před komisí

⁶⁰¹ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶⁰² Tamtéž.

⁶⁰³ Pomocný technický prapor.

⁶⁰⁴ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶⁰⁵ **Klasifikace „B“** – schopen služby beze zbraně.

ministerstva spravedlnosti v Brně. Nyní pracuje na dole "Hedvika" u vozíků na povrchu, protože k práci v dole byl důlním lékařem uznán za nezpůsobilého. Podle mého názoru by administrativní zaměstnání bylo, jednak lepším využitím jeho pracovní síly, jednak by bylo přiměřenější jeho klasifikaci "B". Proto jsem se obrátil na ústřední ředitelství OKD, prostřednictvím jednoho ze svých přátel s dotazem, zdali je to zásadně možné. Bylo mi nyní sděleno, že ano, že generální ředitelství OKD v Praze souhlasí, že také Vy nemáte námitek. Mám na tomto řešení zájem z tohoto dalšího důvodu: pracuji na obsáhlém díle o atomové válce z hlediska mezinárodního práva. Literatura je obrovská. Na 14,000 článků, úvah a knih vyšlo o atomové energii ze všech hledisek, nejen s hlediska právního. Potřebuji pomocníka, který zná cizí jazyky. Když jsem v letech 1948 -1949 byl soudcem u Mezinárodního soudního dvora v Haagu ve sporu Albánie a Velké Británie, pomáhal mi dr. Lorek v Brně tím, že mi opatřoval výtahy z literatury, která byla v Brně přístupná např. o náhradě škody. Při nynějším zaměstnání mi ovšem nemůže pomáhat. Kdyby byl v administrativě, mohl by ve volném čase přece jen něco udělat z literatury, kterou bych mu zaslal.

Byl bych Vám proto, pane majore, velmi vděčen, kdyby dr. Lorek mohl být přeložen k práci administrativní, pakli je to z důvodů platných předpisů a dohody mezi OKD a vojenskou správou možné.

Děkuji Vám v každém případě za Vaši laskavost a jsem s pozdravem úcty.

Dr. Bohuslav Ečer⁶⁰⁶

Této žádosti nebylo vyhověno a Jaroslav Lorek zůstal u PTP jako povrchový dělník v dole "Hedvika". Pro proces s Bohuslavem Ečerem se konstruovala také linka, ve které měl Jaroslav Lorek chtít vyhodit důl do povětří. Pro samotný proces „Křepelka a spol.“ však tato linka použita nebyla a jak Jaroslav Lorek a jeho žena Nad'a Lorková v procesu nefigurovali.⁶⁰⁷

⁶⁰⁶ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶⁰⁷ Tamtéž.

Blízkým přítelem Bohuslava Ečera byl bývalý policejní rada a účastník odboje Josef Babák. Byl členem československých legií v Rusku. Za první republiky byl policejním ředitelem v Brně. Dne 29. března 1939 byl zatčen gestapem a uvězněn ve věznici policejního ředitelství v Brně pro „*zničení spisů a sabotáž*“. Posléze byl předán do věznice gestapa na Špilberku a dne 21. května 1940 propuštěn.⁶⁰⁸

StB hledala důkazy, že ho v roce 1945 měl Bohuslav Ečer upozornit, že bude pravděpodobně zatčen za vydání kartotéky KSČ gestapu. Pro nařčení z kolaborantství za války a z protistátní poválečné činnosti byl zatčen 27. srpna 1952. Veřejný proces se konal v září 1953 a Josef Babák v něm byl odsouzen k trestu smrti.⁶⁰⁹

Podle zprávy StB se Bohuslav Ečer o procesu s Josefem Babákem vyjádřil jako o justiční vraždě, řekl: „*Celý proces bude mít dalekosáhlé následky. I řada starých členů strany mi řekla, že jsou celým procesem zděšeni. Především Babákovi nelze vytýkat, že vydal kartotéku KSČ. Byl to tehdy všeobecný zákaz vlády nepálit spisy a také už byly již okupantům vydány. Jde jen o záminku. Babák toho mnoho ví o mnoha dnešních vedoucích lidech a proto je nutno ho odstranit. Kdyby Peroutka řekl do „Svobodné Evropy“ ještě 100 let, nezpůsobí republice tolik škod, jako tento proces.*“⁶¹⁰

Bohuslav Ečer tehdy inicioval sepsání dopisu Antonínu Zápotockému, ve kterém Babákovi přátelé prezidenta žádali o zmírnění trestu na doživotí. Mezi podepsanými byli mimo Bohuslava Ečera také Zdeněk Fierlinger a František Bláha. Antonín Zápotocký jejich požadavku vyhověl a trest 21. ledna 1954 na doživotí změnil. Bohuslav Ečer pak podle StB projevil snahu pomoci Babákovi z vězení prostřednictvím lékařů SNB dr. Koreckého a dr. Vlčka. Z důvodu Babákova

⁶⁰⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶⁰⁹ Tamtéž.

⁶¹⁰ Tamtéž.

špatného zdravotního stavu se Bohuslav Ečer rozhodl podpořit jeho ženu v žádosti o propuštění, k tomu však nedošlo.⁶¹¹

Vlivem amnestií a politického uvolnění byl Babák 24. září 1963 podmíněně propuštěn na svobodu. V roce 1968 byl zproštěn původní obžaloby v plném rozsahu. Josef Babák zemřel 6. února 1971. Kontakty s Josefem Babákem byly zmíněny i obžalobě v procesu „Křepelka a spol.“.⁶¹²

Pro Bohuslava Ečera bylo stále těžší najít publikum, kterému by mohl přednášet o mezinárodním právu a o svých bohatých zkušenostech. Proto se dne 5. května 1953 stal členem náboženské skupiny Unitářů. Unitářství je organizačně nejednotný proud v rámci protestantské liberální teologie. Důvodem tohoto kroku mohlo také být to, že jeho manželka byla dosti nábožensky založena. U Unitářů našli jakési útočiště. Činnost této skupiny se samozřejmě dostala do hledáčku StB. Pro Unitáře prováděl Bohuslav Ečer přednášky, zejména o mezinárodním právu a mezinárodní politice. Úryvky těchto přednášek jsou součástí jeho osobního svazku a mají dokládat Ečerův záporný postoj k novému zřízení v Československu. Ze zprávy StB o Ečerově přednášce z 23. června 1953:⁶¹³

„...Celá přednáška, již bylo přítomno asi 150 lidí, byla vedena velmi právnicky a měla vzorné posluchače, kteří jen při zvlášť důležité řeči dávali najevo svoje pochopení poznámkami. Uvádím některé části: „V době, kdy Hus byl považován za darebáčka a lháře, jeho památka znevažována, založili čeští spisovatelé spolek na jeho obranu. Prvním členem, který se přihlásil, byl T. G. Masaryk. Tento velký, čistý, ušlechtilý čin je zachycen ve čtvrtém díle Zdeňka Nejedlého.“ ...Z celé jeho řeči čišela nenávist k dnešnímu zřízení. Kdykoli se vyjádřil ostřeji, okamžitě dodal „Jak říká sovětský spisovatel...“ a uvádí honem nějaké citáty, které se nedají kontrolovat.“⁶¹⁴

⁶¹¹ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶¹² Tamtéž.

⁶¹³ Tamtéž.

⁶¹⁴ Tamtéž.

Ečer se spřátelil s představeným skupiny reverendem Milošem Mikotou. Z jeho přednášek pro skupinu je vytrhávána doslova každá věta, která by se mohla hodit k jeho usvědčení z protistátního smýšlení, např.: *„Každý velký úspěch nese už v sobě zárodky zmaru...; Každý fanatismus je nebezpečný...; Bude lépe, bude lépe, musí být lépe.“* V procesu „Křepelka a spol.“ nebyla však tato linka důkladněji využita.⁶¹⁵

Ve zprávě Vojty Erbana můžeme najít také tento zajímavý Ečerův výrok, který reaguje na odstranění Lavrentije Beriji, který byl na jaře 1953 zatčen a posléze odsouzen k trestu smrti. Tento výrok měl svědčit o jeho protistátním smýšlení: *„O Berijovi říká, že to byl masový vrah. Když byl Ribbentrop v Moskvě, představil mu ho Stalin jako našeho Himmlera. Ečer to ví z dokumentů, které o této rozmluvě se našly v archivech německého ministerstva zahraničí po válce. Ečer říká, že je jasné, že odstranění Beriji muselo mít za následek těžké otřesy, jelikož měl za sebou bezpečnostní sbory. Nevěří, že byl teprve nyní odhalen, jde ve skutečnosti o boj a moc. I u nás to bude mít dalekosáhlé následky, podobně jako v Maďarsku, atd. Vidí v tom zásadní politický obrat. Považuje to za začátek konce těchto režimů. O jejich představitelích hovoří jako o gangsterech, lumpech, atd.“*⁶¹⁶

StB také pozorovala Ečerovy styky s Karlem Křepelkou, dcerou Jarmilou Horákovou, Ladislavem Vacardou, Františkem Krčekem, Josefem Patákem, Edmundem Fischerem, Egonem Weinbergerem, Rudolfem Lukaščíkem, zetěm Miroslavem Horákem, Karolínou Pištěkovou a Marií Křepelkovou. Závěry tohoto šetření byly využity ve vykonstruovaném procesu se skupinou „Křepelka a spol.“ a věnují se jim podrobněji v kapitole „6. 4. Vykonstruovaný politický proces „Křepelka a spol.“⁶¹⁷

⁶¹⁵ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶¹⁶ Tamtéž.

⁶¹⁷ Tamtéž.

6. 3. Okolnosti smrti Bohuslava Ečera

Bohuslav Ečer zemřel v sobotu 13. března 1954 v Krajské klinické nemocnici v Brně. Příčinou smrti byl infarkt zadní levé komory srdeční. Podle svědectví Ečerovy dcery Jarmily, si na menší srdeční potíže stěžoval již 14 dní před smrtí. Den před úmrtím Ečer upozorňoval svého ošetřujícího lékaře dr. Weinbergera na zhoršený stav a navrhoval léčení v nemocnici. Dr. Weinberger mu doporučil, aby si lehl a zachoval klid. Podle výpovědi dr. Weinbergera však pobyt v nemocnici odmítal sám Ečer a měl tvrdit, že do nemocnice pojede až v krajním případě.⁶¹⁸

Podle svědectví Ečerovy dcery Jarmily se Ečerův duševní stav zhoršil v důsledku úmrtí jeho bratra Roberta, který zemřel 14 dní před ním, taktéž příčinou srdečního infarktu. Ve dnech 9. až 10. března byl Ečer v Olomouci a po svém bratru zde vyřizoval pozůstalostní záležitosti. V posledních dnech také onemocněl jeho otec, kterému bylo 87 let.⁶¹⁹

Bohuslav Ečer byl stížen prvním infarktem v 8:00 ráno při holení. Po tomto záchvatu upadl do bezvědomí a nebyl schopen mluvit. K převozu do nemocnice došlo v 9:00, při cestě byl Ečer stížen druhým infarktem, v nemocnici pak ještě třetím, po kterém na krátkou dobu nabyl vědomí. Stihl své dceři říci, aby se postarala o matku a opět upadl do bezvědomí. Krátce na to byl stížen čtvrtým záchvatem a v 10:35 zemřel. Manželka Bohuslava Ečera utrpěla po jeho smrti nervový otřes a nebyla schopna vypovídat.⁶²⁰

Podle Lud'ka Navary měl údajně v předvečer své smrti Bohuslav Ečer telefonát, který ho zastihl v přítomnosti jeho příbuzných. Údajně mu kdosi zatelefonoval, že ho jdou zatknout. S ohledem na to, že byl Bohuslav Ečer

⁶¹⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶¹⁹ Tamtéž.

⁶²⁰ Tamtéž.

v pokročilém věku, bylo mu 61 let a měl nemocné srdce, dostal po tomto telefonátu infarkt.⁶²¹

Tyto závěry se mi nepodařilo prokázat. Ve zprávách StB o Ečerově smrti se však připouští, že srdeční infarkt mohl způsobit „duševní zážitek“ nebo několik menších nárazů do hlavy, v době od 11. března 1954. Hovoří se zde také o slovech dr. Müllera, které pronesl na Ečerově pohřbu. Řekl, že slyšel, že Ečera ranila mrtvice, poněvadž žil v poslední době stále ve strachu před zatčením, když řada jeho známých byla v poslední době zatčena. Tak prý se vyjadřoval ke svým nejbližším známým. Podle Ečerovy dcery Jarmily, věděl o svém zatčení již od listopadu roku 1953. O smrti Bohuslava Ečera byl, podle záznamů StB, bezprostředně informován ministr vnitra Rudolf Barák. Podle vzpomínky jeho dcery Jarmily, Bohuslav Ečer zemřel pouhé dva dny před jeho plánovaným zatčením.⁶²²

V pitevní zprávě Bohuslava Ečera z Patologicko-anatomického ústavu Krajské klinické nemocnice v Brně z 15. března 1954 se uvádí, že byl Ečer do nemocnice přivezen umírající (moribundus adlatus) ve stavu po infarktu myokardu. V pitevní zprávě je popsán zdravotní stav takto: „*Arterioskleróza věnčitých, tepen srdce. Čerstvá záhať srdečního svalu (infarkt myokardu – pozn. autora) lokalizovaná na zadní stěně levé komory. Těžká degenerace srdečního svalu. Městnání krve ve všech orgánech, zvláště v játrech. Rozedma plic. Stagnace krve v dolních lalocích plic. Chronický zánět žlučníku. Žlučové kameny.*“⁶²³

Na žádost StB byla provedena ještě revizní soudní pitva. Ve zprávě o této pitvě byly závěry první pitvy potvrzeny.⁶²⁴

- 1) „*Při pitvě mrtvoly JUDr. Bohuslava Ečera, která byla již před tím pitvána v ústavu patologické anatomie v Brně a našla se již pokročilejším stupni rozkladu, bylo shledáno kornatění tepen páteřních*

⁶²¹ NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: Nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-059-7. str.: 86.

⁶²² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶²³ Tamtéž.

⁶²⁴ Tamtéž.

(aa. vertebrales), kornatění srdečnice, kornatění tepen věnčitých a zjizvení svalů srdečního a dále stopy po vpiších (injekcích). Histologicky shledána dále ve tkáni jaterní místy tuková degenerace, v mozku degenerace gangliových buněk, v plicích krevní a edematózní prosáknutí, místy odloupaní výstelky ve sklípcích plicních.

- 2) *Jako vlastní a bezprostřední příčina smrti byla na ohledacím listu, stavem pro patologickou anatomii vystaveném uveden "infarkt zadní stěny srdeční". O této příčině smrti se znalci přesně vyjádřit nemohou, neboť odpovídající část srdce nebyla při jimi prováděné pitvě nalezena. Tato diagnóza se však zdá být nejvýše pravděpodobnou vzhledem k nálezu na ostatních částech srdce (kornatění tepen věnčitých, kornatění srdečnice, zjizvení svalů srdečního). Nějakých změn, které by mohly jinak smrt Ečerovu vysvětlit, při této nové pitvě shledáno nebylo. Pro uvedenou příčinu smrti pak dále svědčí i předchozí, s nimiž byli znalci, byť jen stručně, seznámeni (potíže srdeční).*
- 3) *Šlo o smrt z příčin chorobných. Nebylo shledáno změn, svědčících pro smrt násilnou.*
- 4) *U infarktu srdečního může dojít k smrti buď náhlé, nebo i po určitém časovém intervalu a to přes včasnou a vhodnou pomoc lékařskou. S okolnostmi zdejšího případu nebyli, znalci podrobněji seznámeni.⁶²⁵*

Bohuslav Ečer byl 17. března 1954 pohřben na Židenickém hřbitově v Brně. Na pohřbu Bohuslava Ečera byla podle této zprávy značná účast obyvatelstva, většinou starší lidé a převládali muži. Obřadní síň byla plná a u vchodu byla vyložena kondolenční kniha. Směrem od varhan dva muži fotografovali. Karel Křepelka mluvil jménem příbuzných, spolupracovníků a přátel. Řekl, že všichni předstupují před rakev zmateni náhlým úmrtím. Hovořil o Bohuslavu Ečerovi jako o vítězném bojovníkovi za spravedlnost, svobodu a práva dělnické třídy. Jeho řeč

⁶²⁵ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

neobsahovala žádné politické narážky. Hovořil chvějícím se hlasem a byl zřejmě velmi rozčilen. Členové rodiny se před ukončením obřadu vzdělili, stalo se tak proto, že se chtěli vyhnout obvyklým projevům kondolence a podávání rukou. Závěr StB zněl: „*Celkem se nevyskytly na pohřbu žádné závady, které by byly zaměřeny na dnešní politické dění nebo proti dnešnímu zřízení.*“⁶²⁶

Luděk Navara ve své knize „Smrt si říká Tutter“⁶²⁷ uvádí teorii, že Ečerova smrt měla souvislost s využíváním nacistických zločinců ve službách StB, konkrétně s případem Wenera Tuttera, který se na samém konci druhé světové války podílel na jednom z mnoha krvavých zločinů nacismu, na vypálení osady Ploština a vraždě dvaceti čtyř jejích obyvatel.⁶²⁸

Podle Navary existuje v centrálním archivu v Praze pozoruhodná zmínka o tom, že Tuttera sháněla bezprostředně po válce policie v souvislosti s připravovaným procesem s K. H. Frankem. Tím Frankem, kterého měl dostat před československý soud Bohuslav Ečer. Tuttera konec války údajně zastihl v Praze. Byl však odsunut do amerického sektoru, do Bavorska. Podle jiné verze tam měl uprchnout. Potvrzené je, že v roce 1946 žil s manželkou Ilsou, třemi dětmi a svými rodiči v tamním Weissenstadtu. Američané ho tam na žádost československých úřadů zajistili až v druhé polovině roku 1946, tedy až poté, co byl K. H. Frank odsouzen k trestu smrti. Navara si klade tyto otázky: Co o Tutterovi mohl vědět Bohuslav Ečer? Mohl vědět o Ploštině, Priovu a dalších vypálených obcích na Slovensku?⁶²⁹

Podle Navary byl ve stejném roce, kdy Bohuslav Ečer zemřel, na svobodu propuštěn Tutter a odsunut do Německa. „*Ve hře nepochybně nebyl jenom Tutter. Jestliže smrtící telefon zazvonil 3. března 1954, bylo to necelé tři měsíce poté, co prezident Antonín Zápotocký tajně podepsal milost válečnému zločinci Maxi Rostockovi, spoluodpovědnému za likvidaci Lidic. Bohuslav Ečer byl v tehdejších*

⁶²⁶ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

⁶²⁷ NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: Nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-059-7. str.: 87.

⁶²⁸ Tamtéž. str.: 87.

⁶²⁹ Tamtéž. str.: 87.

Československu nepochybně mužem, který o nacistických zločincích věděl nejvíc. Věděl však i to, že už 8. září 1953 politický sekretariát ÚV KSČ projednával případ čtyř nacistických odsouzců? Ne ledajakých: Ernest Hitzegrad byl odsouzen k smrti za své působení v čele pořádkové protektorátní policie, Richard Schmidt za to, že nechal ostřelovat vesnici Beníky u Košic, a Kurt Max Walter Richter za své působení u jičínského gestapa. Hitzegrad byl navíc blízkým spolupracovníkem K. H. Franka, kterého dostal na šibenici právě Ečer. Politický sekretariát ÚV KSČ však dospěl na přísně tajném jednání k rozhodnutí, že všichni jmenovaní odsouzcenci nemají být popraveni, ale naopak omilostněni, čemuž prezident Zápotocký skutečně vyhověl. Utajeného jednání se zúčastnil Alexej Čepička. Antonín Zápotocký a Antonín Novotný. “⁶³⁰

Ze čtyř těchto odsouzců na smrt dva podepsali spolupráci s tajnou policií a po několika letech ve vězení mohli vycestovat domů, do Německa. Max Rostock, opustil Československo v roce 1960, po necelých deseti letech vězení. Zemřel pokojně v Německu v roce 1986, o tři roky později než Tutter. Navara si klade otázku: Co všechno o tom věděl a nevěděl generál Ečer? StB tak mohla mít zájem na smrti Bohuslava Ečera, aby utajila nábor nacistických zločinců do svých řad.⁶³¹

Na základě studia archivních pramenů přináším ještě jednu teorii o Ečerově smrti, ve které figuruje Vojta Erban. Sám ji ovšem považuji za nepravděpodobnou. Ve zprávách, které o Jarmile Horákové psala agentka, nasazená v roce 1954 na její celu se píše, že jí o otcově smrti vyprávěla toto: „*Asi 10 dnů před otcovou smrtí přišel k nám nějaký muž s páskou na oku. Otec s ním byl ve svém pokoji a pak vyprávěl o této návštěvě mamince, mně a Lukaščíkovi. Muž s páskou byl Vojta Erban ze Svobodovy armády. Přišel vyřídit vzkaz od Svobody, že již má dojít k převratu a Svoboda, že s otcem počítá při zvratu i po něm. Tento hovor jsem zapřela.*“⁶³² Podle zpráv agenta StB Erbana, byla tato akce součástí provokací. O Ludvíkovi Svobodovi a možném převratu se s Ečerem bavil víckrát i v minulosti.

⁶³⁰ NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: Nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-059-7. str.: 87.

⁶³¹ Tamtéž. str.: 87.

⁶³² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Zprávu ze 3. března jsem však ve spisech nenalezl. Jindy prý Jarmila Horáková v cele řekla: „*Nejvíc se bojím usvědčování z otcovy smrti. I kdyby dr. Weinbergovi dokázali, že dal otci lék, který mu způsobil smrt, já to nedoznám. Věřím, že si již zjistí i muže, který byl u nás před otcovou smrtí. Jestli ho již nemají.*“ Dále o smrti otce hovořila takto: „*Den, kdy u nás byl Erban, věděl již tatínek, že má být zatčen. Je to tedy možné, aby to byl nevěděl člověk, který jej poslal k otci se vzkazem, že s ním počítá při zvratu. Co o tom vím, si musím nechat pro sebe a konečně řekla jsem jim dost, aby si mohli vše vyšetřit. Po návštěvě Erbana byl otec velmi rozčilen. Víím, že nikdo kromě naší rodiny o tom nemůže nic vědět. Můžu klidně vytrvat na původní výpovědi, protože jsem se přesvědčila, že ani Miloš nemluvil. Prozrazeno bylo jenom to, o čem jsem vypovídala já. Přišel-li Erban otce varovat, odnesl s sebou určitě materiál, který bezpečnost nemá. Ovšem nevím zdali Erban a nebo ten muž, co se s ním scházel v univerzitní knihovně, dal otci nějakou drogu. Je možné, že si otec něco si vzal, ale ne v úmyslu spáchat sebevraždu. Měl příliš rád život.*“⁶³³ Proč by si Bohuslav Ečer bral drogu nebo léky vysvětluje jinde: „*Tatínek se chtěl dostat do nemocnice ještě před zatčením, aby mohl být vyšetřován na svobodě. V nemocnici jsou naši lékaři, bylo by to šlo dobře. Bylo mi hrozně, když jsem viděla, že otci není pomoci, že musí zemřít. On skutečně nevěděl, že umírá... Tatínek dostal nápad, že by mohl v případě vyšetřování zůstat nemocnici se srdeční chorobou v den, kdy zemřel jeho bratr.*“⁶³⁴ Snažil se Ečer dostat do nemocnice a proto požil lék nebo drogu, aby vyvolal srdeční slabost a zachránil se tak před vazbou? Vmanipuloval ho do tohoto činu agent StB Vojta Erban? Mohl Ečerovi nějaké léky, které měly záchvat vyvolat, dát jeho ošetřující lékař Weinberger? Nebo se jedná jen o konstrukci StB a falšování protokolů, za účelem navléci na Jarmilu Horákovou vraždu svého otce? Proč nebyla při druhé pitvě nalezena část srdce, která měla být postižena infarktem a soudní lékaři se k bezprostřední příčině smrti z toho důvodu namohli vyjádřit? Na tyto otázky bohužel nedokážu odpovědět. Celá věc na mě ale působí tak, že se StB tímto způsobem snažila vyvolat u Jarmily Horákové pocit viny za smrt otce, který pod obrovským tlakem komunistického režimu podlehl své srdeční chorobě.

⁶³³ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶³⁴ Tamtéž

Prezident Antonín Zápotocký naposledy vzpomněl na Bohuslava Ečera ve článku v Rudém právu z 15. března 1954. Celý článek je na téma připomínky výročí úmrtí Josifa Stalina a Klementa Gottwalda.⁶³⁵

„Zde se právě uplatnily veliké vůdčí schopnosti soudruha Gottwalda. V tom tkví jeho zásluhy o upevnění a zbolševizování naší strany. Nezátížen oportunistem staré sociálně demokratické minulosti, dovedl vybudovat revoluční vedení strany, v němž se spojoval revoluční elán mladých s praktickými zkušenostmi starých poctivých socialistických pracovníků. Jen tak mohla strana svést vítězný boj s nenapravitelnými oportunisty rázu Bubníka, brněnské skupiny pod vedením Roučka, Ečera, Kovanky a jiných.“⁶³⁶

Tento článek, je ukázkou toho, jak moc se komunistický režim toužil vypořádat s Bohuslavem Ečerem, člověkem, který celý život zasvětil myšlence spravedlnosti, tedy myšlence, která byla naprosto vzdálena novým poměrům v Československu.

Cílem nového režimu bylo, aby jméno Bohuslava Ečera zcela zmizelo z povědomí národa. Nutno uznat, že v tom byl komunistický režim relativně úspěšný. Bohuslav Ečer se nedostal do povědomí lidí, ani více než po dvaceti letech po pádu komunistického režimu. Paradoxem zůstává, že kdyby byl Bohuslav Ečer v roce 1954 odsouzen k trestu smrti, byl by dnes pravděpodobně více znám. To se tehdejšímu režimu nepodařilo, podařilo se mu však dokonale zničit Ečerův odkaz.⁶³⁷

6. 4. Vykonstruovaný politický proces „Křepelka a spol.“

Bohuslav Ečer nemohl z důvodu svého úmrtí být sám ve vykonstruovaném procesu postavem před soud. Obvinění, která proti němu StB připravovala, byla

⁶³⁵ ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

⁶³⁶ Rudé právo, 15. 3. 1954.

však použita v procesu „Křepelka a spol.“, ve kterém byli odsouzeni lidé z Ečerova okolí, přátelé a bývalí sociální demokraté. Před soudem stanula také jeho mladší dcera Jarmila Horáková a její manžel. S trochou nadsázky můžeme říci, že se jednalo o vykonstruovaný proces s Bohuslavem Ečerem bez Bohuslava Ečera.

Hlavní líčení proběhlo ve dnech 20. až 23. července 1955 před Krajským soudem v Brně. Skupina byla obviněna z trestných činů velezrady, vyzvědačství a neoznámení trestného činu.⁶³⁸

V obžalobě je uvedeno: „*Projednávaný případ obviněného dr. Karla Křepelky a spol. je výsledkem rozvratné a špionážní činnosti, k níž se uchýlili po únoru 1948 někteří pravicově smýšlející činitelé sociálně demokratické strany. V sociálně demokratické straně, která se už v době první republiky ocitla vlivem reakční politiky některých svých vůdců ve vleku buržoazie, odváděla dělnickou třídu od toho, aby si cestou revoluce vydobyla svoje práva a rozvracela její jednotu, našli po roce 1945 útočiště další reakční živly. Tito lidé se domnívali, že stejnými metodami, jakých bylo použito po první světové válce, se podaří utlumit v pracujících masách revoluční vlnu a upevnit znovu alespoň na čas kapitalistický společenský řád. Když únor 1948 zmařil tyto plány, uchýlila se část takto smýšlejících politických dobrodruhů do zahraničí, aby odtud nyní už za přímé pomoci západních imperialistů, zahájila boj proti lidově demokratickému Československu. Spekulovali nad zvratem poměrů, který měl být umožněn diplomatickým tlakem západních mocností na Sovětský svaz a země lidové demokracie nebo přímo válečným konfliktem a porážkou mírového tábora vedeného Sovětským svazem.*“⁶³⁹ Již z těchto prvních slov obžaloby je zcela patrné, že se jednalo o proces politický, zaměřený proti brněnské sociální demokracii.⁶⁴⁰

Za ústřední osobu skupiny byl označen již nežijící Bohuslav Ečer. V rozsudku je označen za ctižádostivého a ješitného politického prominenta, který strávil okupaci v řadách londýnské emigrace a po roce 1945 dosáhl v osvobozené

⁶³⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶³⁹ Tamtéž.

⁶⁴⁰ Tamtéž.

Československé republice, jako předák sociálně demokratické strany, významných funkcí. Bohuslav Ečer podle obžaloby v době únorových událostí 1948 v Anglii jednal o nastalé situaci se zahraničními činiteli. Po návratu informoval o výsledcích jednání nejbližší spolupracovníky a přátele Karla Křepelku, Ladislava Vacardu a Františka Krčka. Tito pak měli už během roku 1948 připravovat ilegální protistátní činnost.⁶⁴¹

Podle obžaloby, v době, kdy koncem roku 1948 odjížděl Bohuslav Ečer s oficiálním posláním do Haagu, kde se měl zúčastnit projednávání sporu mezi Albánií a Velkou Británií u mezinárodního soudního dvora, uvažoval o tom, že zůstane za hranicemi a v rámci činnosti emigrace bude odtud řídit protistátní činnost pravicových sociálních demokratů na československém území. Bohuslav Ečer měl být však vyzván, aby nerozmnožoval zbytečně řady zahraničních emigrantů, nýbrž aby se vrátil zpět do Československa a organizoval zde podzemní, velezrádnou a špionážní činnost. Toto obvinění bylo smyšlené. StB k němu neměla jediný důkaz mimo již zmiňovaného omylu.⁶⁴²

Protože Bohuslav Ečer zemřel, stal se hlavní postavou procesu s touto skupinou jeho dlouholetý přítel Karel Křepelka⁶⁴³. Do procesu se mimořádně hodil. Od roku 1934 byl Křepelka členem sociálně demokratické strany. Po osvobození v roce 1945 se stal znovu členem sociálně demokratické strany a zastával funkci člena krajského výkonného výboru. Po sloučení sociálně demokratické strany s KSČ se stal členem KSČ. Podle rozsudku však v KSČ obhajoval myšlenky T. G. Masaryka a sociální demokracie. Jako nejbližší Ečerův přítel se měl zapojit do činnosti jeho protistátní skupiny a za pomoci Ečerových styků vynášet zprávy z odboru obranného zpravodajství do zahraničí a měl připravovat zvrát státního zřízení sabotážní a špionážní činností. Jeho cílem mělo být obnovení politického a hospodářského systému z doby první republiky.⁶⁴⁴

⁶⁴¹ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁴² Tamtéž.

⁶⁴³ viz. Příloha č. 78.

⁶⁴⁴ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Druhou hlavní postavou vykonstruovaného procesu byla Ečerova mladší dcera Jarmila Horáková. Ve spisech StB je charakterizována velice nelichotivě: „*Je vyloženě reakčně zaměřena, což je o ni všeobecně známo jako i to že je "lepší" dívčina, která má ráda chlapce.*“⁶⁴⁵ Jarmile Horákové jsou v obžalobě vytýkány vztahy, které měla navázat s cizími státními příslušníky v době londýnského exilu. Hlavní linkou jejího obvinění je fakt, že svého otce doprovázela do Haagu jako sekretářka a měla se tam podílet na přípravě činnosti protistátní skupiny. V Londýně se pak měla v roce 1949 setkat s představitelem exilové sociální demokracie Václavem Majerem⁶⁴⁶. Ten po ní měl vyřídít vzkaz Ečerovi, aby se z Haagu vrátili do Československa, kde bude třeba organizovat činnost proti komunistickému režimu. Setkání Horákové a Majera se ale podle jiných důkazů neuskutečnilo. Ve zprávě k Horákové z 26. července 1954, kterou podala agentka sdílející s ní celou, se píše: „*Řekla, že Křepelka na ni svaluje činnost, kterou ve skutečnosti prováděl sám. Řekl prý, že s ní měl nějaké schůzky, o kterých ona však neví, dále, že otec Horákové prý řekl Křepelkovi, že mluvila s Majerem (neví ani jak vypadá), ale Horáková tvrdí, že to není pravda, že by to řekla už proto, aby měla klid.*“⁶⁴⁷ Křepelka při výslechu řekl, že to pouze slyšel a několikrát svou výpověď upravil. Jinde Horáková mluví o tom, že o údajné schůzce s Majerem mluvila s StB její matka, aby jí pomohla z vazby a proto možná přiznala i to co nevěděla: „*Slibil mně překvapení, když budu mluvit pravdu. Dostala jsem dopis od matky. Radost nemám. Nevěřím, že tam pánové byli kvůli mně. Určitě si šli vyslechnout matku. Maminka mě usvědčuje se setkáním s Majerem. Věřím tomu spíše, nežli, že mě usvědčuje Křepelka s "dědkama". Maminka nikdy neuvěří, že mě tu nemlátí. Vzkazuje mi, abych měla rozum, ale vždyť ona to nedomyslela. Budu si muset vymyslet pravděpodobnou historku o tom, co jsem s ním vyřizovala, jinak usvědčí Majera z toho, že zakládal špionážní sílu. Nevidím z toho zatím žádné východisko. Musím zatím povídat alespoň něco, než si dám všechno dohromady, aby nešli na*

⁶⁴⁵ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁴⁶ **Václav Majer (1904-1972)** - byl český a československý politik, člen sociálnědemokratické strany, ministr československých vlád, poslanec Prozatímního Národního shromáždění a Ústavodárného Národního shromáždění. Po únorovém převratu roku 1948 žil v exilu a předsedal exilové ČSSD.

⁶⁴⁷ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

matku.⁶⁴⁸ Dále prý pokračovala: „Budou mě s matkou i se sestrou strašit, a když řeknu pravdu, stejně je zatknou a co zapomenou říci já, to řeknou oni. Jsem bezmocná a mohly by mně "Hlasy Svobodné Evropy“ něco vytknout? Ať si to jdou sem zkusit, oni v díře nesedí.“⁶⁴⁹ Tyto citace jsou ovšem také převzaty ze zpráv od agentky, která s Jarmilou Horákovou sdílela celou. Tyto zprávy na mě ovšem místy působí nevěrohodně. U soudu však setkání s Václavem Majerem doznala. Ve zprávách se také uvádí slova, ve kterých proces „Křepelka a spol.“ hodnotí takto: „Proces Slánského byl celý vymyšlen, zrovna jako ten náš, byl také jenom kvůli odstrašení lidí.“⁶⁵⁰

V procesu byl souzen také její manžel Miloslav Horák⁶⁵¹. Jejich manželství však věznění nevydrželo. Ve zprávách z cely se několikrát zmiňuje o tom, že manžel žárlí a vypovídá proti ní. Podle těchto byl jejich vztah vážně narušen již před zatčením. Jarmila Horáková se po celou dobu výslechů bála, že jí StB křivě obviní z vraždy otce. Sama uvádí, že při výsleších často lže, aby ochránila svou sestru a matku. Myslela si, že s vyšetřovateli může hrát hru. Za tímto účelem do protokolu uvedla i jména komunistů, kteří s nimi neměli nic společného, aby je kompromitovala. Dokonce slíbila vyšetřovatelům spolupráci, ta však byla odmítnuta. Spolupráce ze strany StB jí byla vnucena až v Pardubickém vězení. Podle zprávy StB byla však jako agentka velice špatná, vlastně tuto roli bojkotovala a na spolupřevěženě nebyla schopna donášet.⁶⁵²

Před soud byli dále postaveni Ladislav Vacarda⁶⁵³, František Krček⁶⁵⁴, Josef Paták⁶⁵⁵, Edmund Fischer⁶⁵⁶, Egon Weinberger⁶⁵⁷, Rudolf Lukašík⁶⁵⁸, Karolína Pištěková⁶⁵⁹ a Marie Křepelková⁶⁶⁰. Rozsudek nad touto skupinou zněl takto:⁶⁶¹

⁶⁴⁸ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁴⁹ Tamtéž

⁶⁵⁰ Tamtéž

⁶⁵¹ **Miloslav Horák** - brněnský právník, první manžel Ečerovy dcery Jarmily.

⁶⁵² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁵³ **Ladislav Vacarda** – ředitel družstva Včela v Brně. Člen krajského výboru sociálně demokratické strany. V roce 1921 se na krátko stal členem KSČ, ze které byl vyloučen a vrátil se do ČSSD.

⁶⁵⁴ **František Krček** - prokurista družstva Vzájemnost-Včela. Člen ČSSD, po vzniku KSČ v roce 1921 její člen, později vyloučen. V roce 1925 doložen člen brněnského městského zastupitelstva za KSČ, člen městské rady. Za nacistické okupace se zapojil do odboje v Obraně národa.

⁶⁵⁵ **Josef Paták** – bývalý předseda obvodní organizace sociálně demokratické strany v Brně.

„1) Dr. Karel Křepelka, Dr. Jarmila Horáková, Ladislav Vacarda, František Krček, Josef Paták, Rudolf Lukaščík, Karolína Pištěková v době od roku 1948 do roka 1954 v Brně a jinde, počítajíce se zvratem poměrů, odstraněním lidově demokratického zřízení a obnovou buržoazního řádu první republiky a jsouce rozhodnutí tomuto zvratu společnou činností přispívat, podle směrnic vypracovaných v dohodě se zahraničím a se zradou emigrací a se zaměřením na to, aby prováděním rozvratné činnosti na všech úsecích hospodářského veřejného a politického života, šíření pomluv o lidově demokratickém zřízení a jeho představitelů, vzbuzování nespokojenosti v řadách pracujících, sabotování výroby a vnášením pravičáckých ideologií socialdemokratismu do širokých mas pracujících, přispívali ke zvratu. Spolu navzájem s dr. Bohuslavem Ečerem a jinými se scházeli a projednávali způsoby, metody a výsledky vylíčené rozpracované činnosti. Rozdělovali si úkoly, vyměňovali si informace a plánovali obsazení funkcí hospodářských, politických a ve státním aparátu svými lidmi, přičemž dr. Jarmila Horáková za svého pobytu v zahraničí osobně v roce 1949 projednávala vytvoření protistátní organizace a její činnost s předáky zrádné emigrace Václavem Majerem a Milošem Vaňkem. Tedy spolčila se navzájem s dalšími osobami, v pokusu zničit nebo rozvrátit lidově demokratické zřízení a společenský řád republiky, které jsou zaručené ústavou. Dr. Jarmila Horáková z téhož účelu vešla ve styk s cizími činiteli.

2) Dr. Karel Křepelka, dr. Jarmila Horáková a František Krček v době od roku 1949 do roku 1954 a jinde, v dohodě s Bohuslavem Ečerem, na jehož pokyn

⁶⁵⁶ **Edmund Fischer** - Člen sociálně demokratické strany. V roce 1921 se na krátko stal členem KSČ, ze které byl vyloučen a vrátil se do ČSSD. Redaktor opozičního časopisu v rámci KSČ „Rudá rovnost“.

⁶⁵⁷ **Egon Weinberger** – brněnský právník, byl sekretářem nevyššího soudu a posléze předseda lidového soudu civilního v Brně, nebyl politicky organizován.

⁶⁵⁸ **Rudolf Lukaščík (1894-1979)** - byl jedním z pilířů Sokola v Přerově a také v celé tehdejší Československé republice, za druhé světové války se podílel na organizování zahraničního Sokolstva. Ke konci roku 1939 po persekuci gestapem uprchl přes Slovenko, Maďarsko, Jugoslávii, Turecko, Egypt přes Francii do Velké Británie, kde působil jako sekční šéf zahraničního ministerstva vnitra a blízký spolupracovník Dr. Edwarda Beneše. Byl zakladatelem Sokola u 310. Československé bombardovací peruté a u pozemního vojska v Africe. V 50. letech byl třikrát souzen. Z vězení byl propuštěn až v roce 1960.

⁶⁵⁹ **Karolína Pištěková** – funkcionářka mládežnické organizace ČSSD, členka sociální demokracie až do sloučení s KSČ v roce 1948.

⁶⁶⁰ **Marie Křepelková** – manželka Karla Křepelky, úřednice advokátní kanceláře.

⁶⁶¹ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

obviněná dr. Jarmila Horáková v únoru 1949 navázala styk v Londýně s orgány britské výzvědné služby a odevzdala jim kromě jiného materiálu důležitou zprávu státního bezpečnostního rázu, se zaměřili na opatřování různého informačního materiálu, jehož by Bohuslav Ečer mohl používat pro zahraniční zpravodajské agentury. Tedy se spojili navzájem s jinými ve vyzvídání a vyzrazování státního tajemství a dr. Jarmila Horáková státní tajemství cizí moci vyzradila a vešla k tomu účelu ve styk s cizím činitelem.

3) Obvinění Edmund Fischer, dr. Egon Weidenberger, dr. Miroslav Horák, Marie Křepelková se dověděli a to Edmond Fischer koncem roku 1953 od Viléma Bräunera, Egon Weinberger v roce 1953 a 1954 od Miroslava Krčmáře a dr. Křepelky, dr. Horák v roce 1952 a později od dr. Jarmily Horákové a od Ečera z vlastního postřehu, Marie Křepelková v roce 1949 a později od dr. Křepelky o existenci a činnosti velezrádné a vyzvědačské organizace pravicových sociálních demokratů pracujících na území Československé republiky, k odstranění a ke svržení lidově demokratického zřízení a o získávání zpráv pro cizí zpravodajskou službu. Neučinili však o této skutečnosti bezodkladně oznámení. Tedy dověděli se hodnověrným způsobem, že je páčán trestný čin velezrady podle § 78 tr.z., popřípadě i trestný čin vyzvědačství podle § 86 tr.z., neoznámili však úmyslně tyto trestné činy bez odkladu prokurátorovi ani orgánu národní bezpečnosti.

4) Dr. Miroslav Horák na jaře 1954 v Brně, když bezpečnostní orgány zahájily šetření o činnosti protistátní skupiny, vytvářené jeho tchánem dr. Bohuslavem Ečerem, ukryl a později spálil část usvědčujícího písemného materiálu, zejména zápisník své manželky dr. Jarmily Horákové, z čehož vycházelo najevo, že dr. Jarmila Horáková v roce 1949 v Londýně za vlastizrádnými a vyzvědačskými účely, navázala styk s cizími činiteli tedy pachateli trestného činu velezrady a vyzvědačství.⁶⁶²

Za to byly vyneseny tyto tresty odnětí svobody: Karel Křepelka⁶⁶³ – 19 let, Jarmila Horáková⁶⁶⁴ – 12 let, Ladislav Vacarda⁶⁶⁵ – 8 let, František Krček⁶⁶⁶ – 15

⁶⁶² ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁶³ viz. Příloha č. 79.

let, Josef Paták⁶⁶⁷ – 7 let, Edmund Fischer⁶⁶⁸ – 3,5 roku, Egon Weinberger⁶⁶⁹ – 4,5 roku, Rudolf Lukaščík⁶⁷⁰ – 10 let, Miloslav Horák⁶⁷¹ – 3 roky, Karolína Pištěková⁶⁷² – 5,5 roku a Marie Křepelková⁶⁷³ – 2,5 roku.⁶⁷⁴

V roce 1960 byla tato skupina propuštěna na základě amnestie prezidenta republiky. Dcera Bohuslava Ečera Jarmila se nastěhovala zpátky ke své matce a byla zaměstnána u technických služeb města Brna. Její matka Ludmila persekuci unikla, protože se ukryla v psychiatrické léčebně. V roce 1960 se o Vánocích Jarmila Horáková podruhé provdala za Konráda Laubeho, lidovce, který byl v politickém procesu odsouzen na 22 let pro velezradu a byl v květnu 1960 také amnestován. Seznámili se spolu ve výkonu trestu a slíbili si vzájemně sňatek. Narodil se jim syn Pavel. Jejich styky byly i nadále sledovány StB. Ze zpráv StB mě zaujala tato její věta z roku 1961: „*Já o politice nechci nic slyšet. Mám dost věznění. Když si vzpomenu, co otec udělal pro dělnictvo a republiku a jak skončil, nemluvím o sobě, potom je zde něco nezdravého co musí zahynout.*“⁶⁷⁵ O procesu „Křepelka a spol.“ řekla, že její proces byl vykonstruován, že měl být původně zatčen její otec, že však dva dny před svým zatčením zemřel. Při vyšetřování jí bylo prý řečeno, že „*někoho jsme přece vzít museli*“.⁶⁷⁶

V roce 1965 byla skupina z procesu „Křepelka a spol.“ zproštěna obžaloby, až na Karla Křepelku. Ten byl obžaloby zproštěn až v roce 1967. Ečerova dcera Jarmila vykonávala až do roku 1967 dělnické profese, pak se stala učitelkou angličtiny na jazykové škole v Brně. Pro nesouhlas s okupací se v roce 1968

⁶⁶⁴ viz. Příloha č. 80.

⁶⁶⁵ viz. Příloha č. 81.

⁶⁶⁶ viz. Příloha č. 82.

⁶⁶⁷ viz. Příloha č. 83.

⁶⁶⁸ viz. Příloha č. 84.

⁶⁶⁹ viz. Příloha č. 85.

⁶⁷⁰ viz. Příloha č. 86.

⁶⁷¹ viz. Příloha č. 87.

⁶⁷² viz. Příloha č. 88.

⁶⁷³ viz. Příloha č. 89.

⁶⁷⁴ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

⁶⁷⁵ Tamtéž

⁶⁷⁶ Tamtéž

rozhodla s manželem a synem opustit Československo. Zemřela v emigraci ve Švýcarsku.⁶⁷⁷

⁶⁷⁷ ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Závěr

V životním osudu Bohuslava Ečera se odráží celá pohnutá historie 1. poloviny 20. století. V dětství zažil chudobu a snažil se žít jako nekvalifikovaný dělník. Tato zkušenost ho ovlivnila na celý život. Stal se z něho idealistický socialista a bojovník proti nespravedlnosti. První světové války sloužil jako řadový voják a utrpěl zde zranění. Po svém návratu do nové Československé republiky se podílel na budování nového státu na principech demokracie. Účastnil se regionální brněnské politiky. Všiml si však rostoucího napětí mezi národnostmi, které Československo plně zdědilo po Rakousko-Uherské říši. Před Mnichovskou krizí se snažil udělat maximum, aby zabránil rozbití Československa a vypuknutí druhé světové války. Snažil se přesvědčit evropské politiky o chybách appeasementu. Bohužel však neuspěl.

Po obsazení zbytku Československa musel Bohuslav Ečer odejít do emigrace, kde se zapojil do odboje proti nacismu. Z počátku pomáhal Čechoslovákům ve Francii, kde zastával post zástupce konzula v Marseille. Už ve Francii se začal zajímat o budoucí potrestání německých válečných zločinců. V tomto úsilí pak naplno pokračoval, když musel utéci do Velké Británie. Byl zde zaměstnán touto problematikou jako pracovník na exilovém Ministerstvu spravedlnosti v Londýně. Postupem času se díky jeho odbornosti naskytla příležitost, na těchto úkolech pracovat v Komisi Spojených národů pro stíhání válečných zločinců, kam byl vyslán jako československý delegát.

Na začátku práce jsem si položil otázku: Jak se Československo, zastupované Bohuslavem Ečerem, podílelo na spojeneckém poválečném procesu stíhání a trestání nacistických válečných zločinců? Vzhledem k obrovskému nasazení a osobním kvalitám Bohuslava Ečera byl československý hlas KSN velice dobře slyšet. Stal se dokonce předsedou právního výboru této komise. Už to, bylo pro zemi velikosti a významu Československa obrovským úspěchem. Názory Bohuslava Ečera, které se mu jeho houževnatostí v KSN podařilo prosadit, se staly jedním ze základů mezinárodního trestního práva. Že to byla věc světového

významu, jsem se snažil dokázat tím, že Bohuslava Ečera připomínají i zahraniční odborné práce zabývající se historií mezinárodního trestního práva.

Názory Bohuslava Ečera měly přímý vliv i na průběh procesu s válečnými zločinci v Norimberku. Prosazoval zde následující zásady: 1) totální válka je jen systematickým řetězem zločinů; 2) členové SS, SA, SD, NSDAP a Gestapa se nemohou vymlouvat na rozkazy představených, protože se dobrovolně stali členy zločineckých organizací, 3) členové německé vlády a generálního štábu, sbor politických vůdců nacistické strany SS, SA, Gestapa a SD jsou sami o sobě zločinci. Ečer se také zasadil o vymezení pojmu „zločin proti míru“.⁶⁷⁸

Jeho práci u IMT oceňoval i hlavní americký prokurátor Robert Jackson: *„Jako člen komise pro vyšetřování válečných zločinů zabýval se generál Ečer zevrubně a důkladně těmito problémy. Jeho úsilí dostat válečné zločince před soud bylo neúporné. Přispěl k tomu, že bylo rozhodnuto postavit je před soud. Nadšeně též s námi spolupracoval na vypracování vhodné procesní formy. Významným způsobem přispěl k vypracování plánu na určení zločinnosti nacistických organizací. Při hodnocení zásluh o soud nad válečnými zločinci náleží generálu Ečerovi vysoké uznání.“*⁶⁷⁹

V práci jsem se také snažil dokázat, že se Ečerovi a jeho týmu velice dobře dařilo připravovat dokumenty v záležitostech Československa pro potřeby prokurátorů IMT. Československý příspěvek k žalobě spojenců, byl tehdejšími autoritami označen, jako jeden z nejlepších. Ve své práci také uvádím, že právě díky tomu se v Norimberku o Československu hodně mluvilo a nejvyšší představitelé nacistického Německa se zde museli zpovídat ze zločinů spáchaných na českém národě. V této práci pak Bohuslav Ečer pokračoval i u následných procesů v Norimberku.

⁶⁷⁸ SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-9394-8405-8.

⁶⁷⁹ EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946. str.: 2.

Československo bylo tedy osobou Bohuslava Ečera v mezinárodním úsilí o potrestání válečných zločinců zastoupeno více než dobře. Jeho práce a přínos jsou dodnes vzpomínány odborníky na mezinárodní trestní právo po celém světě.

Díky vlivu a autoritě, kterou si Bohuslav Ečer vydobyl v mezinárodních institucích, se mu podařilo získat K. H. Franka před Mimořádný lidový soud v Praze. Tento největší „kat českého národa“, byl tak za své zločiny souzen v místě, kde se jich po celou dobu okupace Československa dopouštěl. V Československu byl proto Bohuslav Ečer vnímán jako symbol spravedlnosti a satisfakce za zločiny, které byly na českém národě spáchány nacisty. Cílem Bohuslava Ečera bylo, aby proces trestání válečných zločinců nebyl aktem pomsty, ale spravedlnosti. Byl přesvědčený o tom, že uplatnění spravedlnosti má pro budoucnost mnohem větší význam než nějaká forma msty.

Norimberský proces stál vlastně na opravdové snaze ustavit základy mezinárodního trestního práva a tyto zásady také vymáhat. Zkušenosti Bohuslava Ečera byly proto využity u Mezinárodního soudu v Haagu, kde se v roce 1946 stal na krátký čas soudcem v arbitrážním řízení mezi Velkou Británií a Albánií. Po návratu do Československa se stal aktivním účastníkem veřejného života. Snažil se své zkušenosti nabyté v mezinárodním prostředí předat dál a začal se intenzivně věnovat akademické činnosti. Přispíval k výchově nových právních kapacit na Masarykově univerzitě v Brně, kde se stal profesorem. Mimo to pořádal přednášky na téma mezinárodního trestního práva i pro širokou veřejnost. V této činnosti byl opravdu neúnavný.

Po komunistickém puči v únoru 1948 se pro Bohuslava Ečera rozpadl svět, který se snažil celý život budovat. Svět vlády práva a spravedlnosti. Když se v Československu začaly pořádat vykonstruované politické procesy, projevil obrovskou lidskou statečnost, když se snažil nespravedlivě stíhaných několikrát zastat. Sám se stal jako symbol spravedlnosti novému režimu nepohodlný. Dostal se do hledáčku StB a měl být zařazen do politického procesu s brněnskými sociálními demokraty. Zatčení a nespravedlivému odsouzení se vyhnul jen díky tomu, že ve stejný den kdy se ho StB pokusila zatknout, zemřel v nemocnici na infarkt.

Linka, která měla být použita při vykonstruovaném procesu s Bohuslavem Ečerem byla nakonec využita v procesu, kde byly hlavními postavami jeho přítel Karel Křepelka a dcera Jarmila. Komunistickému režimu se podařilo jméno Bohuslava Ečera vymazat z paměti národa. I dnes, více než po dvaceti letech od pádu komunistického režimu se jeho jméno do obecného povědomí vrátit nepodařilo. Tím se vlastně komunistickému režimu podařilo nad Ečerem vyhrát. Kdyby se stal předním obžalovaným v procesu s brněnskými sociálními demokraty a byl by zde odsouzen k trestu smrti, byl by dnes pravděpodobně paradoxně známější. Dnes jeho jméno nese jedna tramvajová zastávka v Brně. Možná se stane i tato práce malým příspěvkem k znovunalezení příběhu Bohuslava Ečera. Příběhu chudého chlapce z Moravy, který se díky své tvrdé práci stal jedním z ideových zakladatelů moderního mezinárodního trestního práva; příběhu neúnavného boje za právo, spravedlnost a lidskou důstojnost...

Seznam zkratek

- **ABS** - Archiv bezpečnostních složek ČR
- **BBC** - British Broadcasting Corporation – rozhlasová a televizní veřejnoprávní společnost ve Velké Británii
- **ČSR** – Československá republika
- **DNSAP** – Deutsche Nationalsozialistische Arbeiter Partei - Německá nacionálně socialistická dělnická strana
- **Gestapo** - Geheime Staatspolizei – tajná státní policie nacistického Německa
- **IMT** - International Military Tribunal – Mezinárodní vojenský tribunál – předsedal procesu s hlavními válečnými zločinci v Norimberku⁶⁸⁰
- **KSČ** - Komunistická strana Československa
- **KSN** - Komise Spojených národů pro stíhání válečných zločinců
- **MČK** – Mezinárodní červený kříž
- **MÚA** - Masarykův ústav a Archiv akademie věd ČR
- **NA** - Národní archiv ČR
- **NKVD** - Народный комиссариат внутренних дел, (Lidový komisariát vnitřních záležitostí) byl centrální státní orgán Sovětského svazu zabývající se vnitřní bezpečností, požární ochranou, střežením hranic a evidencí obyvatel, spravující věznice a pracovní tábory, zabývající se rozvědkou a kontrarozvědkou
- **NMT** - Nuremberg Military Tribunals – Norimberské vojenské tribunály – předsedaly tzv. “následujícím procesům v Norimberku”⁶⁸¹
- **NSDAP** - Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei - Národně socialistická německá dělnická strana – totalitní vládní strana nacistického Německa
- **OKW** - Oberkommando der Wehrmacht - Vrchní velení ozbrojených sil nebo též Vrchní velení Wehrmachtu – generální štáb nacistického Německa
- **PTP** - Pomocné technické prapory
- **RAF** - Royal Air Force - Královské letectvo - vojenské letectvo britských ozbrojených sil.

⁶⁸⁰ viz. Příloha č. 1.

⁶⁸¹ viz. Příloha č. 2-13.

- **RuSHA** - Rasse- und Siedlungshauptamt – Hlavní rasový a osidlovací úřad – úřad zabývající se rasovou ideologií nacistického Německa, úřad byl součástí Allgemeine-SS
- **SA** – Sturmabteilung - Úderné oddíly – militantní organizace, která vznikla ve 20. letech v Německu
- **SdP** - Sudetendeutsche Partei - Sudetoněmecká strana
- **SOA** - Státní oblastní archiv v Praze
- **SS** – Schutzstaffel - Ochranný oddíl – militantní organizace NSDAP, působící původně jako Hitlerova osobní stráž, postupem času začala organizace ovládat státní a bezpečnostní aparát nacistického Německa, včetně vyhlazovací politiky
- **SSSR** – Svaz sovětských socialistických republik
- **StB** - Státní bezpečnost – vzniká v roce 1945, jako jeden z hlavních nástrojů komunistického teroru v Československu
- **VHA** - Vojenský historický archiv ČR
- **Waffen-SS** - Zbraně SS – jednotky SS sloužící k vojenským operacím, staly se elitou nacistické armády

Prameny a literatura

Prameny

Národní archiv ČR:

- NA, Fond 1023, Zvláštní dopisovatel Československé tiskové kanceláře.
- NA, Fond 1463, Norimberský soud, Norimberk.
- NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Vojenský historický archiv ČR:

- VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- VHA, Databáze legionářů.
- VHA, Databáze příslušníků čs. vojenských jednotek v zahraničí za 2. sv. války.

Archiv bezpečnostních složek ČR:

- ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.
- ABS, sign. 2M: 12404/69 - Protokol - František Holý.
- ABS, sign. 304-207-2 - Překlady dokumentů - výpisy došlých mezinárodnímu vojenskému soudu v Norimberku týkající se okupace Československa, i tzv. plánu "Grün".
- ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- ABS, sign. 305-569-7/48-56 – Protokol – Rudolf Hrbek.
- ABS, sign. 305-737-5/100 – Protokol - Jindřich Juskiewicz.
- ABS, sign. 305-738-1/141 - Protokol - Hugo Sonnenschein.

Státní oblastní archiv v Praze:

- SOA, LS 1527/46, Mimořádný lidový soud v Praze, K. H. Frank

Masarykův ústav a Archiv akademie věd ČR:

- MÚA, i. č. 226, sign. P 50/2, Výtah Ministerstva spravedlnosti ze svazku dokumentů kniha "O" Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku o útočném plánu Německa proti ČSR.
- MÚA, i. č. 227, sign. P 50/3, Zpráva čs. delegáta v komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů B. Ečera o výsledku jednání Mezinárodního vojenského soudu v Norimberku v trestní věci K. von Neuratha s příloženými dokumenty.
- MÚA, i. č. 236, sign. P 51/8, Periodický tisk o Mezinárodním vojenském soudu v Norimberku (výstřižky aj.).

Dobový tisk a periodika

- Beseda naší rodiny. Ročník II, číslo 12, 29. březen 1946.
- Československá Morava. 24. listopad 1913.
- Nový svět. II ročník, 1946.
- Rudé právo. 15. 3. 1954.

Publikace Bohuslava Ečera (použité jako prameny)

- EČER, Bohuslav. *Jak jsem je stíhal: Reportážní pásmo Edvarda Cenka*. Praha: Naše vojsko, 1946.
- EČER, Bohuslav. *Norimberský soud*. Praha: Orbis, 1946.
- EČER, Bohuslav. *Potrestání „válečných zločinů“*. Brno, 1948. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- EČER, Bohuslav. *Poučení norimberského soudu pro Slováky*. Brno: Zář, 1947.
- EČER, Bohuslav. *Právo v boji s nacismem*. Brno: Zář, 1946.
- EČER, Bohuslav. *The lessons of the Kharkov trial*. Londýn: Russi today, 1944.
- EČER, Bohuslav. *Vývoj a základy mezinárodního práva trestního*. Praha: V. Linhart, 1948.

Diplomové práce

- DUDÁŠ, Michal. *Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer*. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Jiří Hnilica, Ph.D.

- DUDÁŠ, Michal. *Norimberský proces očima československého delegáta Bohuslava Ečera*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: PhDr. Lubor Václavů.
- HÁJEK, Adam. *JUDr. Vladimír Vochoč Československý konzul v Marseille 1938 – 1941*. Praha, 2009. Rigorózní práce. Karlova univerzita v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Kuklík, CSc.
- NĚMEČKOVÁ, Daniela. *Mimořádný lidový soud v Praze*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí práce: prof. JUDr. Jan Kuklík, DrSc.
- PITORÁKOVÁ, Helena. *Ohlas norimberského procesu v dobovém československém tisku*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc.
- ŠEBELOVÁ, Lucie. *Bohuslav Ečer a jeho role v Norimberském procesu*. Olomouc, 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ondřej Horák, Ph.D.
- ŠKERLE, Michal. *Československá sociální demokracie v Brně v letech 1945 - 1948*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Pernes, CSc.

Odborné články

- NOVOTNÁ, Monika: *Život a dílo prof. JUDr. Bohuslava Ečera*. Brno, Masarykova univerzita 1993. 5 s. Právnické sešity. Č. 62.

Zahraniční odborná literatura

- SAYAPIN, Sergey: *The Crime of Aggression in International Criminal Law: Historical Development, Comparative Analysis and Present State*. Tashkent: Springer, 2014. ISBN 978-90-6704-927-6.
- CONNELLY, John. *Captive University: The Sovietization of East German, Czech, and Polish Higher Education, 1945-1956*. London: University of North Carolina Press, 2000. ISBN 978-0-8078-4865-4.
- SELLARS, Kirsten: *'Crimes against Peace' and International Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. ISBN 978-0-9394-8405-8.
- MCGOLDRICK, Dominic. *The Permanent International Criminal Court: Legal and Policy Issues*. Portland: Hard Publishing, 2004. ISBN 1-84113-281-0.
- SCHABAS, William. *Genocide in International Law: The Crime of Crimes*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. ISBN 10-0521-71-900-3.

Literatura

- BENEŠ, Eduard. *Šest let exilu a druhé světové války*. Praha: Orbis, 1946.
- CONOT, Robert Ernst. *Justice at Nuremberg: The first comprehensive account of the trial of the Nazi leaders*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1983. ISBN 0-297-78360-2.
- DELPLA, François. *Norimberský proces: Poučení z historie*. Praha: Slovart, 2009. ISBN 978-80-7391-339-7.
- ENDLER, Jiří. *Příběhy brněnských hřbitovů*. Brno: Nakladatelství Ryšavý, 2010. ISBN 978-80-7354-078-9.
- FRANK, Karl Hermann. *Zpověď: Podle vlastních výpovědí v robě vazby u Krajského soudu trestního v Praze na Pankráci*. Praha: Toužimský & Moravec, 2016. ISBN 978-80-7264-172-7.
- GILBERT, Gustave Mark. *Norimberský deník*. Praha: Mladá fronta, 1981.
- GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces I*. Praha: Orbis, 1953.
- GORŠENIN, K. P. a kol. *Norimberský proces II*. Praha: Orbis, 1953.
- HEYDECKER, Joe – LEEB, Johannes. *Norimberský proces*. Praha: Ikar, 2007. ISBN 978-80-249-0940-0.
- HOZBA, Antonín. *Přehled mezinárodního práva válečného*. Dodatek: trestání válečných zločinců. Praha: Spolek československých právníků Všehrd, 1946.
- CHMEL, Zdeněk. *Galerie brněnských osobností I*. Brno: ANTE, 1998. ISBN 80-902404-3-7.
- KAMENEC, Ivan. *Slovenský stát v obrazech*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7360-701-2.
- KOCOUREK, Rostislav. *Svět žaluje v Norimberku*. Praha: Fr. Borový, 1946.
- KŘEPELKA, Karel. *Dr. Bohuslav Ečer bojovník za právo a spravedlnost*. 1. vydání. Brno: Zář, dříve Novina, tiskařské a vydavatelské podniky, 1946.
- KÜPPER, René. *Karl Hermann Frank (1898-1946): Politická biografie sudetoněmeckého nacionálního socialisty*. Praha: Argo, 2012. ISBN 978-80-257-0521-6.
- MOULIS, Miroslav – TOMÁŠEK, Dušan. *K. H. Frank: Vzestup a pád karlovarského knihkupce*. Praha: Epoque, 2003. ISBN 80-86328-21-X.
- MRÁZEK, Josef. *K boji s mezinárodní zločinností z hlediska mezinárodního práva*. Praha: Academia, 1979.
- NAVARA, Luděk. *Smrt si říká Tutter: Nacistický vrah ve službách StB*. Brno: Host, 2002. ISBN 80-7294-059-7.

- POLTORAK, Arkadij Iosifovič. *Norimberský proces*. Praha: Naše vojsko, 1973.
- RUPNIK, Jacques. *Dějiny Komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0957-4.
- SONNENFELDT, Richard. *Svědék z Norimberka*. Praha: Columbus, 2007. ISBN 978-80-7249-228-2.
- ŠTURMA, Pavel. *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinů podle mezinárodního práva*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0305-5.
- TERNON, Yves. *Genocidy XX. století*. Praha: Themis, 1995. ISBN 80-85821-45-1.
- TOMEŠ, Josef. *Průkopníci a pokračovatelé. Osobnosti v dějinách české sociální demokracie 1878-2003*. Biografický slovník. Praha: Demos, 2004. ISBN 80-239-7733-4.
- TUNYS, Ladislav. *K. H. Frank: Noc před popravou*. Praha: XYZ, 2010. ISBN 978-80-7388-403-1.
- UHLÍŘ, Jan – KAPLAN, Jan. *Praha ve stínu hákového kříže*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-7360-210-5.
- UHLÍŘ, Jan. *Karl H. Frank 1939-1946: Obrazový životopis kata českého národa*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2017. ISBN 978-80-7451-556-9.
- ZAJÍČEK, Karel. *Československo a Norimberský proces*. Praha: Ministerstvo informací, 1946.

Jiné zdroje

- <http://encyklopedie.brna.cz/>
- <http://silenyadventista.adlib.cz/>
- <http://www.historiecssd.cz/>
- <http://www.valka.cz/>
- TRENČANSKÁ, Naďa. *gen. JUDr. Bohuslav Ečer*. [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.valka.cz/clanek_12304.html.

Seznam příloh

- **Příloha č. 1:** Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 2:** Lékařský proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 3:** Milch Erhard. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 4:** Právnický proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 5:** WVHA proces (koncentrační tábory). Zdroj: ABS, sign. 30521-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 6:** Flick Friedrich a spol. (železářský a ocelářský koncern). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 7:** Proces IG Farben. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 8:** List Wilhelm a spol. (vraždy rukojmí a partyzáni na Balkáně). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 9:** RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt). Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 10:** Einsatzgruppen, Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 11:** Krupp a spol. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 12:** Ministerský proces. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 13:** Proces s vrchním velením. Zdroj: ABS, sign. 305-21-8 - Zpráva o procesech s válečnými zločinci v Norimberku.
- **Příloha č. 14:** Předvolání Bohuslava Ečera k výslechu na brněnském gestapu ze dne 29. 3. 1939. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 15:** Bohuslav Ečer s rodinou ve Veules les Roses u Lamanšského průlivu v červenci 1939. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 16:** Bohuslav Ečer jako emigrant v Marseille roku 1942. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

- **Příloha č. 17:** Bohuslav Ečer v manželkou v Lisabonu v září 1942. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 18:** Přední stránka malé brožury o Charkovském procesu, která vyšla v Anglii nákladem 100 000 výtisků. Zdroj: Ečer – The lessons of the Kharkov trial.
- **Příloha č. 19:** K. H. Frank se stal americkým válečným zajatcem 9. 5. 1945. I přes špatnou kvalitu snímku je na tváři K. H. Franka vidět úsměv a úleva. Zdroj: Archiv autora.
- **Příloha č. 20:** K. H. Frank před vlajkou USA, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 21:** K. H. Frank přichází na svůj první výslech vedený Bohuslavem Ečerem, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 22:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. V pozadí zapisuje výslech dr. Fanderlík. Vepředu otočený zády sedí americký plukovník Joseph C. Breckinridge. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 23:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank reaguje na otázku týkající se vypálení Lidic. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 24:** Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank podepisuje protokol. Všimněme si černé stuhy na jeho levé ruce, která nese nápis Böhmen und Mähren. Na rameni Bohuslava Ečera můžeme naopak vidět nápis Czechoslovakia. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 25:** První stránka protokolu z výslechu K. H. Franka. Podepsání jsou: dr. Fanderlík, dr. Ečer, K. H. Frank. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 26:** Po výslechu K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Americký plukovník Joseph C. Breckinridge podepisuje protokol. Všimněme si Ečerovy provizorní uniformy s holostí "chief officer". Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 27:** 7. 8. 1945 – K. H. Frank nastupuje v Německu do letadla. V pozadí stojí Bohuslav Ečer. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 28:** 7. 8. 1945 – K. H. Frank vystupuje z letadla v Praze na ruzyňském letišti. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 29:** 7. 8. 1945 – Vrchní policejní komisař Dr. Pravda, přejímá K. H. Franka v Praze. V pozadí stojí Bohuslav Ečer, nyní již s výložkami plukovníka. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 30:** 7. 8. 1945 – „Odevzdávám do rukou československé spravedlnosti Karla Hermanna Franka.,, Bohuslav Ečer. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

- **Příloha č. 31:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: www.valka.cz
- **Příloha č. 32:** Generál Ečer sleduje proces s K. H. Frankem, po jeho levici sedí manželka Ludmila a po pravici dr. Marianko z ministerstva spravedlnosti. Zdroj: Beseda naší rodiny, 29. března 1946.
- **Příloha č. 33:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 34:** K. H. Frank na dvoře Pankrácké věznice. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 35:** K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze. Zdroj: Archiv autora.
- **Příloha č. 36:** K. H. Frank v cele Pankrácké věznice. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 37:** Poprava K. H. Franka 22. května 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 38:** Poprava K. H. Franka 22. května 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 39:** Poslední strana protokolu z výsledku Wilhelma Keitel, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 4. srpna 1945. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 40:** První strana protokolu z výsledku Hemanna Göringa, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 30. května 1946. Göring byl vyslýchán, z důvodu brněnského procesu s Dr. Karlem Schwabe. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 41:** Druhá strana protokolu z výsledku Hemanna Göringa. Všimněme si podpisů pod protokolem: vlevo pod sebou - Dr. Ečer, Capt. Hochwald, Dr. Stahmer, Chatlotte Weinmann a vpravo - Hermann Göring. Göring se pod protokol podepsal ve stylu říšského maršála, nyní byl však již pouhým zločincem. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 42:** První stránka československého příspěvku k žalobě spojenců v Norimberku. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 43:** Plánek soudní síně v Norimberku. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 44:** Identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

- **Příloha č. 45:** Ečerova sekretářka Miluše Kašlíková. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 46:** Sovětská delegace z Norimberku na procházce Prahou. Uprostřed jde vedle Bohuslava Ečera jeho sekretářka Miluše Kašlíková. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 47:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 48:** gen. JUDr. Bohuslav Ečer. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 49:** Vizitka Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 50:** Ještě poslední pročtení o tom, co generál Dr. Ečer vyprávěl a co Edvard Cenek zapsal, než bude rukopis odevzdán nakladatelství „Naše vojsko“. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 51:** „Ať žije generál Ečer.“ 10. května 1946 na hradním nádvoří. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 52:** Fotografie pořízená u příležitosti návštěvy Prahy generálmajora Iona Nikičenka, hlavního sovětského soudce při IMT. Uprostřed sedí Bohuslav Ečer, po jeho levici sedí Iona Nikičenko. Blondýnka sedící ob jedno místo po levici Nikičenka je Ečerova dcera Jarmila. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 53:** Ministr spravedlnosti Dr. Prokop Drtina uvítal hlavního žalobce IMT Roberta Jacksona na ruzyňském letišti. Zleva: Prokop Drtina, Bohuslav Ečer, Robert Jackson. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 54:** Robert Jackson děkuje Dr. Kozákovi za pozvání na proces s K. H. Frankem. Vlevo zády stojí Dr. Kozák, vedle něj v uniformě Dr. Ečer a úplně vpravo Robert Jackson. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 55:** Předseda IMT v Norimberku Geoffrey Lawrence podepsal za své návštěvy v Praze 14. června 1946 svůj snímek, pořízený za přelíčení v Norimberku. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 56:** Předseda IMT Geoffrey Lawrence s Bohuslavem Ečerem při své návštěvě v Praze v červnu 1946. Zdroj: Ečer – Norimberský soud.
- **Příloha č. 57:** Americký generál M. G. White vyznamenává gen. Ečera řádem „Legion of Merit“. Frankfurt, leden 1946. Zdroj: Nový svět, 10. březen 1946.
- **Příloha č. 58:** 10. května 1946 navštívila delegace americké prokuratury při IMT Prahu. Zleva: náměstek hlavního prokurátora Thomas D. Dott, brig. gen. Robert Gill, gen. Bohuslav Ečer, plk. Amen, plk. Arthur Kimball, mjr.

F. Jay Niemtz, syn hlavního prokurátora IMT R. Jacksona por. V. M. E. Jackson. Zdroj: Nový svět, 22. květen 1946.

- **Příloha č. 59:** Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 60:** Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera. Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.
- **Příloha č. 61:** Poděkování za novoroční přání od prezidenta Edvarda Beneše, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 62:** Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Zdeňka Fierlingera, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 63:** Poděkování za novoroční přání od ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého, leden 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 64:** Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Klementa Gottwalda, leden 1948. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 65:** Dopis od žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 16. října 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 66:** Odpověď Bohuslava Ečera na dopis žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 7. listopadu 1946. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 67:** Gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci, rok 1946. Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.
- **Příloha č. 68:** Bohuslav Ečer v kruhu rodinném, Brno 1946. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer, dcera Jarmila. Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.
- **Příloha č. 69:** Německá pohlednice vydaná u příležitosti anšlusu Rakouska 13. březen 1938. Území Říše zde nezahrnuje Čechy a Moravu. Zdroj: www.akpool.co.uk
- **Příloha č. 70:** Německá poštovní známka vydaná u příležitosti plebiscitu o připojení Rakouska k Říši. 10. duben 1938. Povšimněme si vlajky, která kopíruje státní hranice Říše, ta zde zahrnuje i Čechy a Moravu. Tedy budoucí protektorát. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 71:** Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad

československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

- **Příloha č. 72:** Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 73:** Ministr zahraničních věcí Jan Masaryk na otevření výstavy „Zločiny nacismu“, dne 12. července 1945. Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.
- **Příloha č. 74:** Rozhodnutí o likvidaci Úřadu československého delegáta v KSN, 13. červen 1949. Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.
- **Příloha č. 75:** Dům Bohuslava Ečera v Brně, Černá pole, Josefa Uhra 14-16. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.
- **Příloha č. 76:** Chata Bohuslava Ečera v Ležánkách u Tišnova. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.
- **Příloha č. 77:** Fotografie Bohuslava Ečera z osobního spisu StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.
- **Příloha č. 78:** Fotografie Bohuslava Ečera a Karla Křepelky pořízená agentem StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 79:** Karel Křepelka na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 80:** Jarmila Horáková na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 81:** Ladislav Vacarda na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 82:** František Krček na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 83:** Josef Paták na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 84:** Edmund Fischer na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 85:** Egon Weinberger na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 86:** Rudolf Lukašík na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 87:** Miloslav Horák na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

- **Příloha č. 88:** Karolína Pištěková na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.
- **Příloha č. 89:** Marie Křepelková na snímkách StB. Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Přílohy

Příloha č. 1: Proces s hlavními válečnými zločinci před Mezinárodním tribunálem

- *Oficiální název:* Trial of the Major War Criminals before the International Military Tribunal
- *Počet obžalovaných:* 24
- *Žaloba podána dne:* 18. říjen 1945
- *Zažalované zločiny:* účast na spiknutí nebo společném plánu ke spáchání zločinů proti míru, plánování, příprava, rozpoutání a vedení útočných válek a dalších zločinů proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti
- *Proces zahájen:* 20. listopad 1945
- *Rozsudek vyneseno:* 1. říjen 1946
- *Soudci:* Iona Nikitchenko (SSSR - hlavní), Alexander Volchkov (SSSR – zástupce), Geoffrey Lawrence (VB – hlavní, předseda tribunálu), Norman Birkett (VB – zástupce), Francis Biddle (USA - hlavní), John J. Parker (USA – zástupce), Henri Donnedieu de Vabres (FR – hlavní), Robert Falco (FR – zástupce)
- *Vedoucí prokurátoři:* Sir Hartley Shawcross (VB), Robert H. Jackson (USA), Roman Andrejejič Ruděnko (SSSR), François de Menthon (FR)
- *Tresty:* trest smrti: 12, trest doživotního vězení: 4, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených:*
 - Martin Bormann – trest smrti
 - Karl Dönitz – trest 10 let vězení
 - Hans Frank - trest smrti
 - Wilhelm Frick - trest smrti
 - Hans Fritzsche – zproštěn obžaloby
 - Walther Funk – trest doživotního vězení
 - Hermann Göring – trest smrti
 - Rudolf Hess – trest doživotního vězení
 - Alfred Jodl – trest smrti
 - Ernst Kaltenbrunner - trest smrti
 - Wilhelm Keitel – trest smrti
 - Gustav Krupp von Bohlen und Halbach – stíhání zastaveno
 - Robert Ley - stíhání zastaveno
 - Konstantin von Neurath – trest 15 let vězení
 - Franz von Papen – trest doživotního vězení
 - Erich Raeder – trest doživotního vězení
 - Joachim Ribbentrop – trest smrti
 - Alfred Rosenberg – trest smrti
 - Fritz Sauckel – trest smrti
 - Hjalmar Schacht – zproštěn obžaloby
 - Baldur von Schirach – trest 20 let vězení
 - Arthur Seyss-Inquart – trest smrti
 - Albert Speer – trest 20 let vězení
 - Julius Streicher – trest smrti

Příloha č. 2: Lékařský proces

- *Oficiální název:* United States of America v. Karl Brandt, et al.
 - *Počet obžalovaných:* 22
 - *Žaloba podána dne:* 25. říjen 1946
 - *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
 - *Proces zahájen:* 9. prosinec 1946
 - *Rozsudek vynesen:* 20. srpen 1947
 - *Tresty:* trest smrti: 7, trest doživotního vězení: 5, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 7
 - *Seznam odsouzených:*
• Hermann Becker-Freyseng – 20 let vězení	• Herta Oberheuser – trest 20 let vězení
• Wilhelm Beiglböck – 15 let vězení	• Adolf Pokorný – zproštěn obžaloby
• Kurt Blome – zproštěn obžaloby	• Helmut Poppendick trest 10 let vězení
• Viktor Brack – trest smrti	• Hans Wolfgang Romberg – zproštěn obžaloby
• Karl Brandt – trest smrti	• Gerhard Rose – trest doživotního vězení
• Rudolf Brandt – trest smrti	• Paul Rostock – zproštěn obžaloby
• Fritz Fischer – trest doživotního vězení	• Siegfried Ruff – zproštěn obžaloby
• Karl Gebhardt – trest smrti	• Konrad Schäfer – zproštěn obžaloby
• Karl Genzken – trest doživotního vězení	• Oskar Schröder – trest doživotního vězení
• Siegfried Handloser – trest doživotního vězení	• Wolfram Sievers – trest smrti
• Waldemar Hoven – trest smrti	• Georg August Weltz – zproštěn obžalob
• Joachim Mrugowsky – trest smrti	

Příloha č. 3: Milch Erhard

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Erhard Milch
 - *Počet obžalovaných:* 1
 - *Žaloba podána dne:* 13. listopad 1946
 - *Zažalované zločiny:* otrokářská práce, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti
 - *Proces zahájen:* 2. leden 1947
 - *Rozsudek vynesen:* 17. duben 1947
 - *Tresty:* trest doživotního vězení: 1
 - *Seznam odsouzených:*
- Erhard Milch – trest doživotního vězení

Příloha č. 4: Právní proces

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Josef Altstötter, et al.
- *Počet obžalovaných:* 16
- *Žaloba podána dne:* 4. leden 1947
- *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 6. březen 1947
- *Rozsudek vynesen:* 15. březen 1947
- *Tresty:* trest doživotního vězení: 4, trest 10 let vězení: 4, trest 7 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 4, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených:*

- Josef Altstötter – trest 5 let vězení
- Wilhelm von Ammon – trest 10 let vězení
- Paul Barnickel – zproštěn obžaloby
- Hermann Cuhorst – zproštěn obžaloby
- Karl Engert - stíhání zastaveno
- Günther Joel – trest 10 let vězení
- Herbert Klemm – trest doživotního vězení
- Ernst Lautz – trest 10 let vězení
- Wolfgang Mettgenberg – trest 10 let vězení
- Günther Nebelung – zproštěn obžaloby
- Rudolf Oeschey – trest doživotního vězení
- Hans Petersen – zproštěn obžaloby
- Oswald Rothaug – trest doživotního vězení
- Curt Rothenberger – trest 7 let vězení
- Franz Schlegelberger – trest doživotního vězení
- Carl Westphal - stíhání zastaveno

Příloha č. 5: WVHA proces (koncentrační tábory)

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Oswald Pohl, et al.
- *Počet obžalovaných:* 18
- *Žaloba podána dne:* 13. leden 1947
- *Zažalované zločiny:* společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 8. duben 1947
- *Rozsudek vynesen:* 3. listopad 1947
- *Zahájení opravného řízení:* 14. červenec 1948
- *Rozsudek vynesen:* 11. srpen 1948
- *Tresty:* trest smrti: 3, trest doživotního vězení: 3, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 6, zproštěn obžaloby: 3
- *Seznam odsouzených:*
 - Oswald Pohl – trest smrti
 - August Frank – trest doživotního vězení
 - Georg Lörner – trest doživotního vězení
 - Heinz Karl Fanslau – trest 20 let vězení
 - Hans Lörner – trest 10 let vězení
 - Josef Vogt – zproštěn obžaloby
 - Erwin Tschentscher – trest 10 let vězení
 - Rudolf Scheide – zproštěn obžaloby
 - Max Kiefer – trest 20 let vězení
 - Franz Eirenschmalz – trest smrti
 - Karl Sommer – trest smrti
 - Hermann Pook – trest 10 let vězení
 - Hans Heinrich Baier – trest 10 let vězení
 - Hans Hohberg – trest 10 let vězení
 - Leo Volk – trest 10 let vězení
 - Karl Mummmenthey – trest doživotního vězení
 - Hans Bobermin – trest 15 let vězení
 - Horst Klein – zproštěn obžaloby

Příloha č. 6: Flick Friedrich a spol. (železářský a ocelářský koncern)

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Friedrich Flick, et al.
- *Počet obžalovaných:* 6
- *Žaloba podána dne:* 8. únor 1947
- *Žaloba doplněna:* 18. březen 1947
- *Zažalované zločiny:* otročká práce, drancování v obsazených zemích, arizace, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 15. duben 1947
- *Rozsudek vynesen:* 22. prosinec 1947

- *Tresty*: trest 7 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, trest 2½ roku vězení: 1, zproštěn obžaloby: 3
 - *Seznam odsouzených*:
• Friedrich Flick – trest 7 let vězení • Otto Steinbrinck – trest 5 let vězení • Bernhard Weiss – trest 2½ roku vězení • Odilo Burkart – zproštěn obžaloby	• Konrad Kaletsch – zproštěn obžaloby • Hermann Terberger – zproštěn obžaloby

Příloha č. 7: Proces IG Farben

- *Oficiální název*: The United States of America vs. Carl Krauch, et al.
 - *Počet obžalovaných*: 24
 - *Žaloba podána dne*: 3. květen 1947
 - *Zažalované zločiny*: zločiny proti míru, loupení a drancování, otrokářství a hromadné vraždy, členství v zločinných organizacích, společný plán nebo spiknutí
 - *Proces zahájen*: 27. srpen 1947
 - *Rozsudek vyneseno*: 30. červenec 1948
 - *Tresty*: trest 8 let vězení: 2, trest 7 let vězení: 1, trest 6 let vězení: 2, trest 4 roky vězení: 1, trest 3 roky vězení: 1, trest 2½ roku vězení: 1, trest 2 let vězení: 3, trest 1½ roku vězení: 2, zproštěn obžaloby: 10, stíhání zastaveno: 1
 - *Seznam odsouzených*:
• Carl Krauch – trest 6 let vězení • Hermann Schmitz – trest 4 roky vězení • Georg von Schnitzler – trest 2½ roku vězení • Fritz Gajewski – zproštěn obžaloby • Heinrich Hörlein – zproštěn obžaloby • August von Knieriem – zproštěn obžaloby • Fritz ter Meer – trest 7 let vězení • Christian Schneider – zproštěn obžaloby • Otto Ambros – trest 8 let vězení • Max Brüggemann – stíhání zastaveno • Ernst Bürgin – trest 2 let vězení • Heinrich Bütetisch – trest 6 let vězení	• Paul Häfliger – trest 2 let vězení • Max Ilgner – trest 3 let vězení • Friedrich Jähne – trest 1½ roku vězení • Hans Kühne – zproštěn obžaloby • Carl Lautenschläger – zproštěn obžaloby • Wilhelm Rudolf Mann – zproštěn obžaloby • Heinrich Oster – trest 2 let vězení • Carl Wurster – zproštěn obžaloby • Walter Dürrfeld – trest 8 let vězení • Heinrich Gattineau – zproštěn obžaloby • Erich von der Heyde – zproštěn obžaloby • Hans Kugler – trest 1½ roku vězení

Příloha č. 8: List Wilhelm a spol. (vraždy rukojmí a partyzáni na Balkáně)

- *Oficiální název*: The United States of America vs. Wilhelm List, et al.
- *Počet obžalovaných*: 12
- *Žaloba podána dne*: 10. květen 1947
- *Zažalované zločiny*: hromadné vraždy, loupení a drancování, nezákonné popravky – *této obžaloby byli obžalováni v průběhu procesu zproštění*, otrokářská práce
- *Proces zahájen*: 15. červenec 1947
- *Rozsudek vyneseno*: 19. únor 1948
- *Tresty*: trest doživotního vězení: 2, trest 20 let vězení: 2, trest 15 let vězení: 1, trest 12 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 1, trest 7 let vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených*:

- Wilhelm List – trest doživotního vězení
- Maximilian von Weichs – stíhání zastaveno
- Lothar Rendulic – trest 20 let vězení
- Walter Kuntze – trest doživotního vězení
- Hermann Foertsch – zproštěn obžaloby
- Franz Böhme – stíhání zastaveno
- Hellmuth Felmy – trest 15 let vězení
- Hubert Lanz – trest 12 let vězení
- Ernst Dehner – trest 7 let vězení
- Ernst von Leyser – trest 10 let vězení
- Wilhelm Speidel – trest 20 let vězení
- Kurt Ritter von Geitner – zproštěn obžaloby

Příloha č. 9: RuSHA (Rasse - und Siedlungshauptamt)

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Ulrich Greifelt, et al.
- *Počet obžalovaných:* 14
- *Žaloba podána dne:* 1. července 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti lidskosti, válečné zločiny, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 20. říjen 1947
- *Rozsudek vynesen:* 10. březen 1948
- *Tresty:* trest doživotního vězení: 1, trest 25 let vězení: 2, trest 20 let vězení: 1, trest 15 let vězení: 3, trest 10 let vězení: 1, propuštěn po rozsudku (*trest složen v rámci vazby*): 5, zproštěn obžaloby: 1
- *Seznam odsouzených:*
- Ulrich Greifelt – trest doživotního vězení
- Rudolf Creutz – trest 15 let vězení
- Konrad Meyer-Hetling – propuštěn po rozsudku
- Otto Schwarzenberger – propuštěn po rozsudku
- Herbert Hübner – trest 15 let vězení
- Werner Lorenz – trest 20 let vězení
- Heinz Brückner – trest 15 let vězení
- Otto Hofmann – trest 25 let vězení
- Richard Hildebrandt – trest 25 let vězení
- Fritz Schwalm – trest 10 let vězení
- Max Sollmann – propuštěn po rozsudku
- Gregor Ebner – propuštěn po rozsudku
- Günther Tesch – propuštěn po rozsudku
- Inge Viermetz – zproštěn obžaloby

Příloha č. 10: Einsatzgruppen

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Otto Ohlendorf, et al.
- *Počet obžalovaných:* 24
- *Žaloba podána dne:* 3. července 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti lidskosti, válečné zločiny, členství v zločinných organizacích
- *Proces zahájen:* 29. září 1947
- *Rozsudek vynesen:* 10. duben 1948
- *Tresty:* trest smrti: 14, trest doživotního vězení: 2, trest 20 let vězení: 3, trest 10 let vězení: 2, propuštěn po rozsudku (*trest složen v rámci vazby*): 1, stíhání zastaveno: 2
- *Seznam odsouzených:*
- Otto Ohlendorf – trest smrti
- Heinz Jost – trest doživotního vězení
- Erich Naumann – trest smrti
- Otto Rasch – stíhání zastaveno
- Erwin Schulz – trest 20 let vězení
- Franz Six – trest 20 let vězení
- Paul Blobel – trest smrti
- Walter Blume – trest smrti

- Martin Sandberger – trest smrti
- Willi Seibert – trest smrti
- Eugen Steimle – trest smrti
- Ernst Biberstein – trest smrti
- Werner Braune – trest smrti
- Walter Haensch – trest smrti
- Gustav Adolf Nosske – trest doživotního vězení
- Adolf Ott – trest smrti
- Eduard Strauch – trest smrti
- Emil Haussmann - stíhání zastaveno
- Waldemar Klingelhöfer – trest smrti
- Lothar Fendler – trest 10 let vězení
- Waldemar von Radetzky – trest 20 let vězení
- Felix Rühl – trest 10 let vězení
- Heinz Schubert – trest smrti
- Matthias Graf - propuštěn po rozsudku

Příloha č. 11: Krupp a spol.

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Alfried Krupp, et al.
- *Počet obžalovaných:* 12
- *Žaloba podána dne:* 16. srpen 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, loupení a drancování, otrocká práce, společný plán nebo spiknutí
- *Proces zahájen:* 8. prosinec 1947
- *Rozsudek vynesen:* 31. červenec 1948
- *Tresty:* trest 12 let vězení a propadnutí majetku: 2, trest 12 let vězení: 2, trest 10 let vězení: 2, trest 9 let vězení: 1, trest 7 let vězení: 1, trest 6 let vězení: 2, trest 2 let a 10 měsíců vězení: 1, zproštěn obžaloby: 1
- *Seznam odsouzených:*
 - Alfried Krupp – trest 12 let vězení a propadnutí majetku
 - Ewald Oskar Ludwig Löser – trest 7 let vězení
 - Eduard Houdremont – trest 10 let vězení
 - Erich Müller – trest 12 let vězení
 - Friedrich Wilhelm Janssen – trest 10 let vězení
 - Karl Heinrich Pfirsch – zproštěn obžaloby
 - Max Otto Ihn – trest 9 let vězení
 - Karl Adolf Ferdinand Eberhardt – trest 9 let vězení
 - Heinrich Leo Korschan – trest 6 let vězení
 - Friedrich von Bülow – trest 12 let vězení
 - Werner Wilhelm Heinrich Lehmann – trest 6 let vězení
 - Hans Albert Gustav Kupke – trest 2 let a 10 měsíců vězení

Příloha č. 12: Ministerský proces

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Ernst von Weizsäcker, et al.
- *Počet obžalovaných:* 21
- *Žaloba podána dne:* 15. listopad 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, loupení a drancování, společný plán nebo spiknutí, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti, otrocká práce, členství v zločinné organizace
- *Proces zahájen:* 6. leden 1947
- *Rozsudek vynesen:* 13. duben 1949
- *Snížení trestů:* 12. prosinec 1949
- *Tresty (uvedeny po snížení):* trest 15 let vězení: 1, trest 10 let vězení: 7, trest 7 let vězení: 2, trest 6 let vězení: 1, trest 5 let vězení: 5, trest 4 roky vězení: 1, trest 3 let a 10 měsíců vězení: 1, zproštěn obžaloby: 3
- *Seznam odsouzených:*

- Ernst von Weizsäcker – trest 7 (po snížení 5) let vězení
- Gustav Adolf Steengracht von Moyland – trest 7 (po snížení 5) let vězení
- Wilhelm Keppler – trest 10 let vězení
- Ernst Wilhelm Bohle – trest 5 let vězení
- Ernst Wörmann – trest 7 (po snížení 5) let vězení
- Karl Ritter – trest 4 roky vězení
- Otto von Erdmannsdorff – zproštěn obžaloby
- Edmund Veessenmayer – trest 20 (po snížení 10) let vězení
- Hans Heinrich Lammers – trest 20 (po snížení 10) let vězení
- Wilhelm Stuckart – trest 3 let a 10 měsíců vězení
- Richard Walther Darré – trest 7 let vězení
- Otto Meissner – zproštěn obžaloby
- Otto Dietrich – trest 7 let vězení
- Gottlob Berger – trest 25 (po snížení 10) let
- Walter Schellenberg – trest 6 let vězení
- Lutz Graf Schwerin von Krosigk – trest 10 let vězení
- Emil Puhl – trest 5 let vězení
- Karl Rasche – trest 7 let vězení
- Paul Körner – trest 15 (po snížení 10) let
- Paul Pleiger – trest 15 (po snížení 10) let
- Hans Kehrl – trest 15 let vězení

Příloha č. 13: Proces s vrchním velením

- *Oficiální název:* The United States of America vs. Wilhelm von Leeb, et al.
- *Počet obžalovaných:* 14
- *Žaloba podána dne:* 28. listopad 1947
- *Zažalované zločiny:* zločiny proti míru, válečné zločiny, zločiny proti lidskosti (na zajatcích a na civilních osobách), společný plán nebo spiknutí
- *Proces zahájen:* 30. prosinec 1947
- *Rozsudek vynesen:* 28. říjen 1949
- *Tresty (uvedeny po snížení):* trest doživotního vězení: 1, trest 20 let vězení: 1, trest 18 let vězení: 1, trest 15 let vězení: 2, trest 12 let vězení: 2, trest 8 let vězení: 1, trest 7 roky vězení: 1, trest 5 let vězení: 1, trest 3 roky vězení: 1, zproštěn obžaloby: 2, stíhání zastaveno: 1
- *Snížení trestů:* 1951
- *Seznam odsouzených:*
 - Wilhelm von Leeb – trest 3 let vězení
 - Hugo Sperrle – zproštěn obžaloby
 - Georg von Küchler – trest 20 (po snížení 12) let vězení
 - Johannes Blaskowitz – stíhání zastaveno
 - Hermann Hoth – trest 15 let vězení
 - Georg-Hans Reinhardt – trest 15 let vězení
 - Hans von Salmuth – trest 20 (po snížení 12) let vězení
 - Karl-Adolf Hollidt – trest 5 let vězení
 - Otto Schniewind – zproštěn obžaloby
 - Karl von Roques – trest 20 let vězení
 - Hermann Reinecke – trest doživotního vězení
 - Walter Warlimont – trest doživotního (po snížení 18 let) vězení
 - Otto Wöhler – trest 8 let vězení
 - Rudolf Lehmann – trest 7 let vězení

Obrazová příloha

Příloha č. 14

Einsatzkommando VI,
Stapostelle Brünn,
Referat: *IE* Brünn, *29.3.39*

Vorladung.
Předvolání.

Sie werden ersucht, sich am um
číslice Vis, aby jste se dne o

Referat Uhr in der Geheimen Staatspolizei Brünn, Mozartgasse Nr. 8,
hodin v úřadě Tajné státní policie v Brně, Mozartova čis. 8.

Pat Stock, Zimmer einzufinden.
patro, dvéře dostavit.

Referent: *IE*

43 / II A *Dr.*

Předvolání Bohuslava Ečera k výslechu na brněnském gestapu ze dne 29. 3. 1939.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 15

Bohuslav Ečer s rodinou ve Veules les Roses u Lamanšského průlivu v červenci 1939.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 16

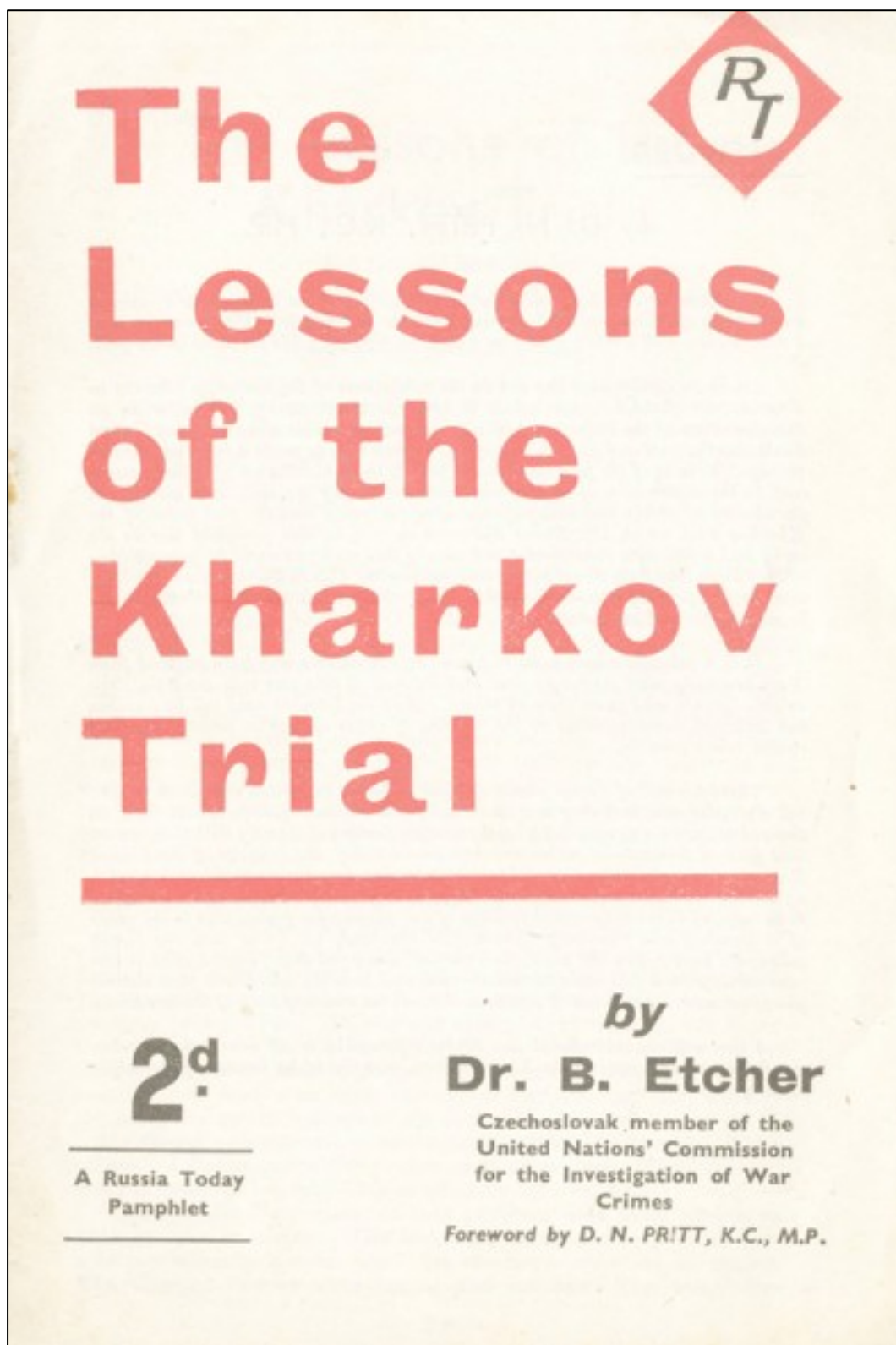

Bohuslav Ečer jako emigrant v Marseille roku 1942.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 17

Bohuslav Ečer s manželkou v Lisabonu v září 1942.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Přední stránka malé brožury o Charkovském procesu, která vyšla v Anglii nákladem 100 000 výtisků.
Zdroj: Ečer – The lessons of the Kharkov trial.

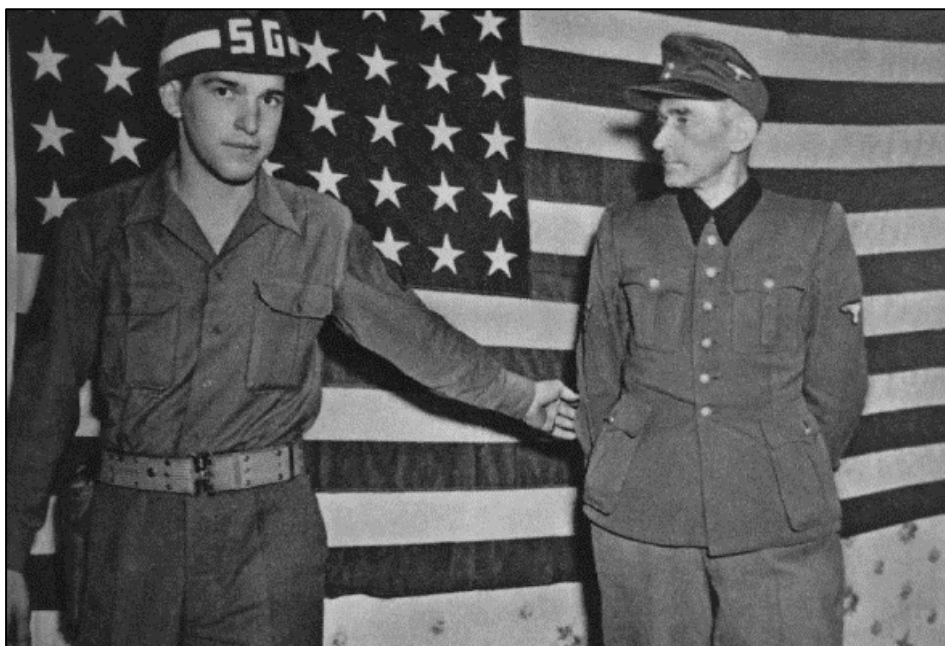
Příloha č. 19

K. H. Frank se stal americkým válečným zajatcem 9. 5. 1945. I přes špatnou kvalitu snímku je na tváři K. H. Franka vidět úsměv a úleva.

Zdroj: Uhlíř - Karl H. Frank 1939-1946: Obrazový životopis kata českého národa.

Příloha č. 20

K. H. Frank před vlajkou USA, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 21

K. H. Frank přichází na svůj první výslech vedený Bohuslavem Ečerem, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 22

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. V pozadí zapisuje výslech dr. Fanderlík. Vepředu otočený zády sedí americký plukovník Joseph C. Breckinridge.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

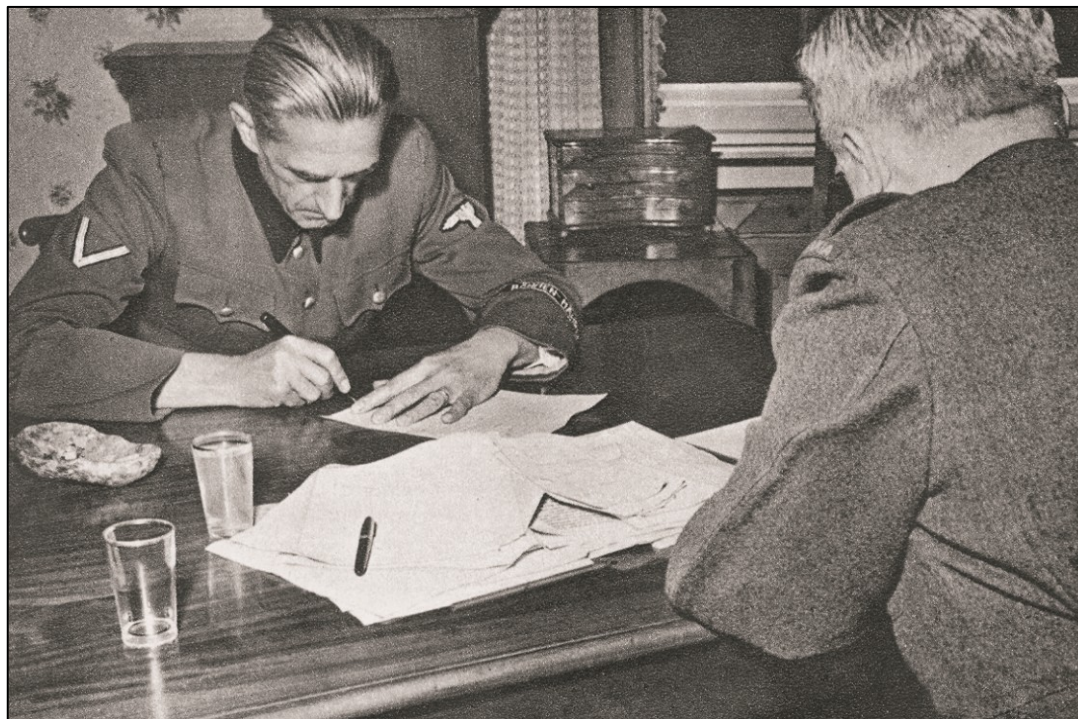
Příloha č. 23

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank reaguje na otázku týkající se vypálení Lidic.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 24

Bohuslav Ečer vyslýchá K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. K. H. Frank podepisuje protokol. Všimněme si černé stuhy na jeho levé ruce, která nese nápis Böhmen und Mähren. Na rameni Bohuslava Ečera můžeme naopak vidět nápis Czechoslovakia.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Protokoll aufgenommen mit ~~...~~
gewesener Statsekretär beim Reichsprotector Böhmen u. Mähren
SS Gruppenführer u. Hoherer Polizeiführer, später Statminister
u. SS Obergruppenführer
derzeit in Wiesbaden, am 28. Mai 1945. ~~...~~
Der Untersuchende: Dr. Bohuslav Ečer, Tschechoslowakischer Vertreter
in der Kommission der Vereinten Nationen für
Untersuchung der Kriegsverbrecher
Schriftführer Skpt. Dr. Fanderlík
Anwesend- Lt. col. J. C. Breckinridge ^{July} Advocate Gen. of the 12. Army
Group, War Crimes Branch
Karl Herrmann Frank sagt aus:
Ich gebe zu, dass ich Karl Herrmann Frank bin, der frühere Statse-
kretär in Böhmen u. Mähren ^{etc.} (Feb. 24. I. 1898, in Karlsbad, gew. Mitgl.
glied des Tschechoslovakischen Parlament;
Ich erinnere mich dass am Tage des Atentates gegen Heydrich den 27. 1
eine Proklamation durch die Radiostationen des Protektorats gesendet
wurde, in welcher einer Entlohnung von zehn Millionen Kronen für
die Ergreifung der Täter ausgeschrieben wurde. Ich bemerke dazu, dass
später weitere zehn Millionen von der Protektoratsregierung für den
selben Zweck ausgeschrieben wurden.
Ich erinnere mich das in dieser Proklamation die folgende Drohung
enthalten war: Jede Person, die dem Täter Unterkunft gibt, oder ihn
in irgend einer Weise unterstützt, oder ~~...~~ Ihre Kenntniss über seine
Identität, oder seinem Aufenthaltsort der Behörde verheimlicht, wird
erschossen mit seiner ganzen Familie. Dieser Befehl, betreffend die
Erschiesung der ganzen Familie kam meines Wissens direkt vom Führer-
Hauptquartier. In der Proklamation wurden verschiedene ~~...~~ ange-
ordnet, ~~...~~ die in solchen Fällen von der Polizei getroffen
werden.
Handwritten signatures: Fanderlík, Ečer, Frank

První stránka protokolu z výslehu K. H. Franka. Podepsání jsou: dr. Fanderlík, dr. Ečer, K. H. Frank.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 26

Po výslechu K. H. Franka, dne 28. května 1945 ve Wiesbadenu. Americký plukovník Joseph C. Breckinridge podepisuje protokol. Všimněme si Ečerovy provizorní uniformy s hodností "chief officer".
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 27

7. 8. 1945 – K. H. Frank nastupuje v Německu do letadla. V pozadí stojí Bohuslav Ečer.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 28

7. 8. 1945 – K. H. Frank vystupuje z letadla v Praze na ruzyňském letišti.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 29

7. 8. 1945 – Vrchní policejní komisař Dr. Pravda, přejímá K. H. Franka v Praze. V pozadí stojí Bohuslav Ečer, nyní již s výločkami plukovníka.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 30

7. 8. 1945 – „Odevzdávám do rukou československé spravedlnosti Karla Hermanna Franka., Bohuslav Ečer.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 31

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.
Zdroj: www.valka.cz

Příloha č. 32

Generál Ečer sleduje proces s K. H. Frankem, po jeho levici sedí manželka Ludmila a po pravici dr. Marianko z ministerstva spravedlnosti.
Zdroj: Beseda naší rodiny, 29. března 1946.

Příloha č. 33

gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 34

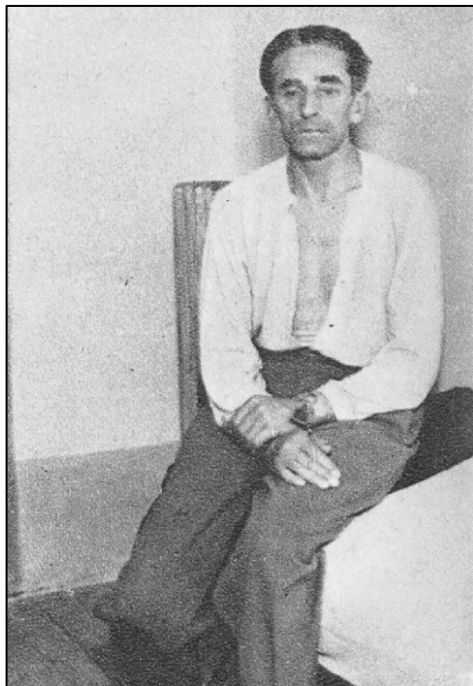
K. H. Frank na dvoře Pankrácké věznice.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 35

K. H. Frank před Mimořádným lidovým soudem v Praze.
Zdroj: Uhlíř - Karl H. Frank 1939-1946: Obrazový životopis kata českého národa.

Příloha č. 36

K. H. Frank v cele Pankrácké věznice.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 37

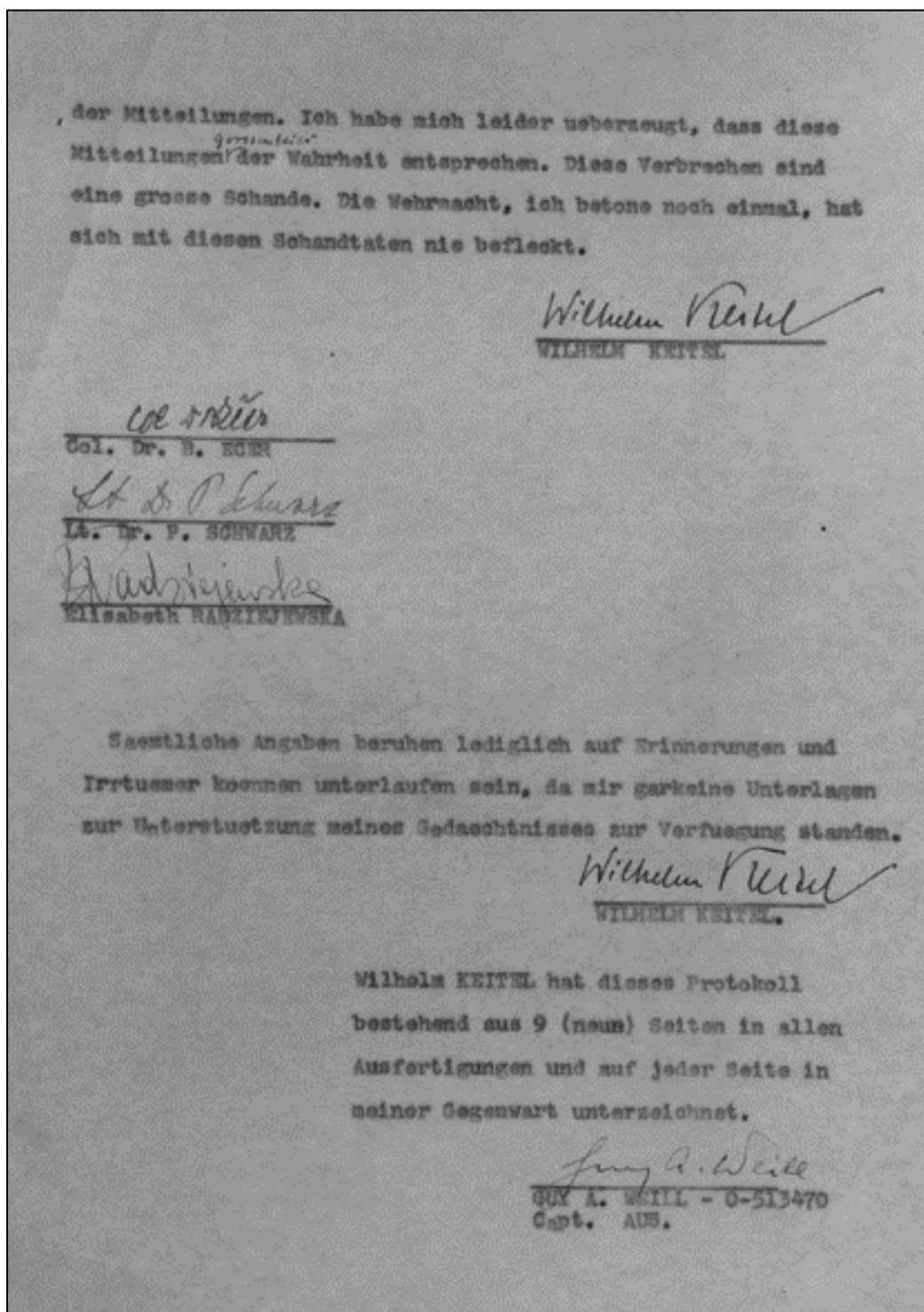

Poprava K. H. Franka 22. května 1946.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 38

Poprava K. H. Franka 22. května 1946.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Poslední strana protokolu z výslechu Wilhelma Keitela, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 4. srpna 1945.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

P_r_o_t_o_k_o_l_l

aufgenommen mit dem Angeklagten Hermann G o e r i n g
am 30. Mai 1946 18,15 Uhr im Gebaeude des Justizpalastes
in Nuernberg.

Untersuchender Offizier: General des Justizdienstes Dr. Ecer,
Anwesend: Dr. A. Hochwald, Cpt. des Justizdienstes,
Dr. Stahmer, Verteidiger des Angeklagten Goering,
Charlotte Weinmann, Protokollfuehrerin.

Auf Fragen gibt Hermann Goering an:

Ich kenne den Namen Dr. Karl S c h w a b e , welcher,
wie der untersuchende Offizier mir sagt, Polizeipraesident
von Bruenn seit 15. 3. 1939 war, nicht. Ich erinnere mich
nur, dass nach dem Muenchener Vertrag in Muenchen verschiede-
ne Vertreter der Sudetendeutschen von der Tschechoslovakei
erschienen sind. Es ist moeglich, dass mir einer von ihnen
kurz vorgestellt wurde, ich kann aber heute keinen Namen
nennen, da ich an diesem Tage und waehrend meiner Abreise
von Muenchen nach Berlin sehr muede war. Es ist moeglich,
dass auch einer von diesen Sudetendeutschen in den Zug einge-
stiegen ist. Ich kann es nicht bestaetigen und auch nicht
abstreiten. Was ich positiv weiss, ist folgendes:

Ich habe nach dem Muenchener Vertrag eine Unterredung
entweder mit ~~dem~~ ^{meinem} Staatssekretaer oder moeglicherweise mit
einem der Sudetendeutschen von Bruenn ueber Bruenn gehabt.
Ich erinnere mich dieser Unterredung deswegen, weil meine
urspruengliche Vorstellung ueber das Zahlenverhaeltnis der
Deutschen und der Tschechen in Bruenn durch diese Unterredung
korrigiert wurde. Ich war naemlich ueberrascht, wie stark

První strana protokolu z výslechu Hermanna Göringa, vedeného Bohuslavem Ečerem dne 30. května 1946. Göring byl vyslýchán, z důvodu brněnského procesu s Dr. Karlem Schwabe.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

- 2 -

die tschechische Majoritaet in Bruenn war. Weiter weiss ich, positiv, dass Denkschriften von Sudetendeutschen ueberreicht wurden; moeglicherweise an meinen Adjutant Drabbe und Muenchenhagen, aber naecheres kann ich darueber nicht sagen. Gelesen habe ich diese Denkschriften auch nicht.

Daraufhin fragt der untersuchende Offizier, ob Herr Goering folgende Namen kennt:

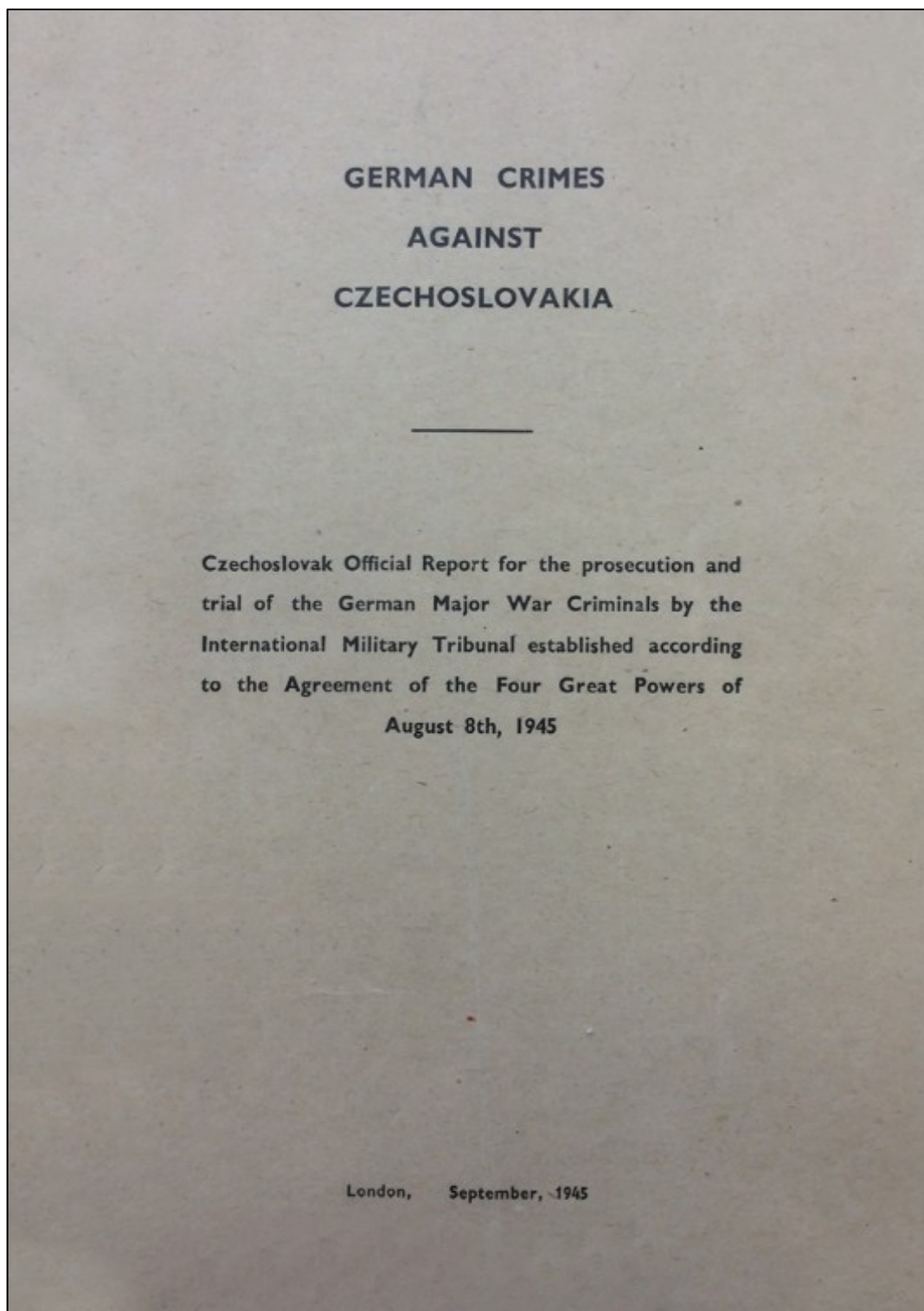
Dr. Buchta, Dr. Wehovski und Dr. Branczik, die mit ihm angeblich ueber die Bruenner Frage verhandelt oder ihm Memoranden ueber die Fragen ueberreicht haben.

H.
mit Brunsden
Antwort: Ich kenne keinen *(mit Brunsden)* von diesen Herren und erinnere mich ueberhaupt an keinen Namen.

Gelesen, genehmigt und unterschrieben,

H. Goering
.....
Dr. Ecker *Hochwald*
.....
Capt. Hochwald *H. Goering*
.....
H. O. Stahmer
.....
Dr. Stahmer
.....
Charlotte Weinmann
.....
Charlotte Weinmann

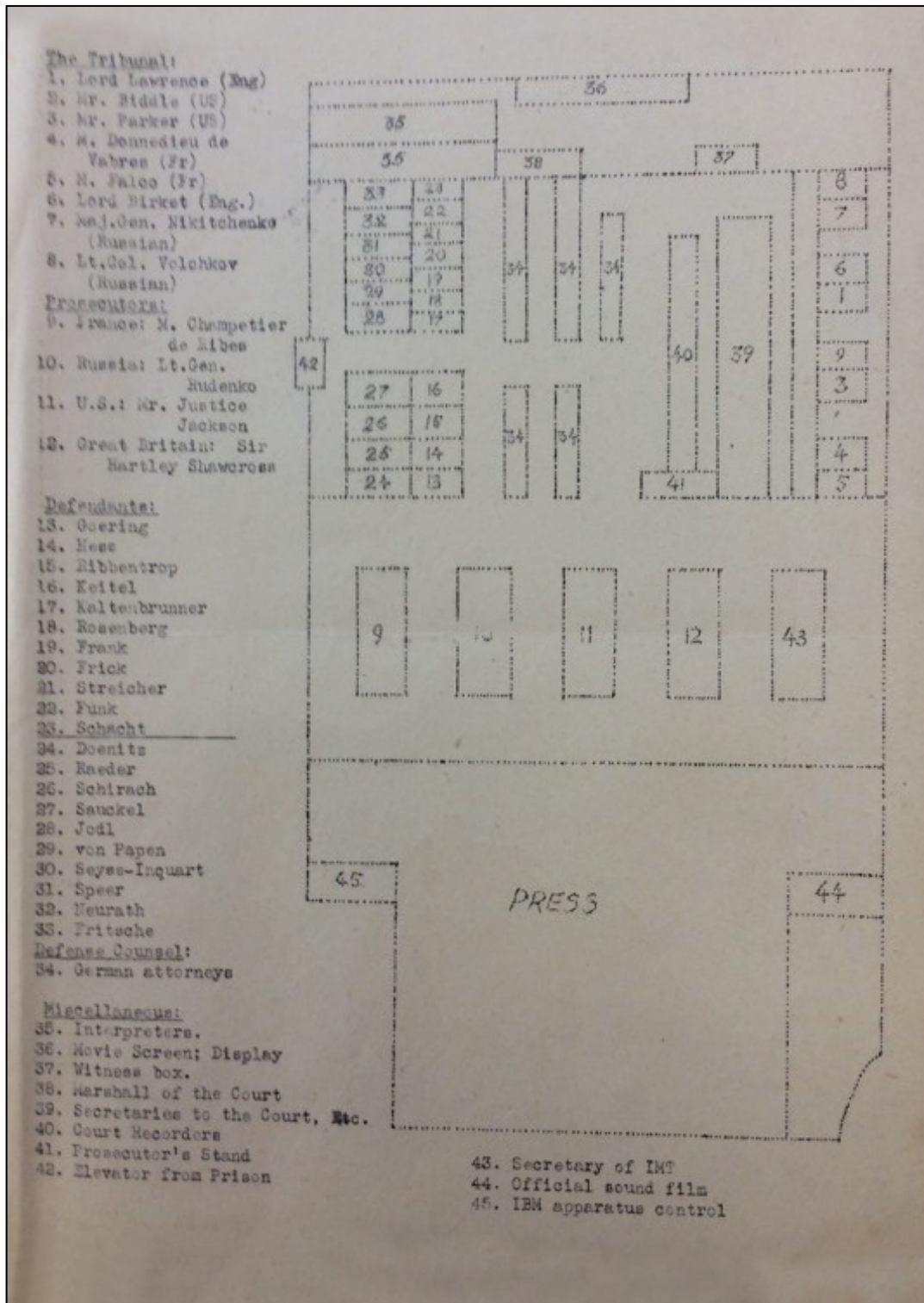
Druhá strana protokolu z výslechu Hermanna Göringa. Všimněme si podpisů pod protokolem: vlevo pod sebou - Dr. Ečer, Capt. Hochwald, Dr. Stahmer, Chatlotte Weinmann a vpravo - Hermann Göring. Göring se pod protokol podepsal ve stylu říšského maršála, nyní byl však již pouhým zločincem.
Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

První stránka československého příspěvku k žalobě spojenců v Norimberku.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

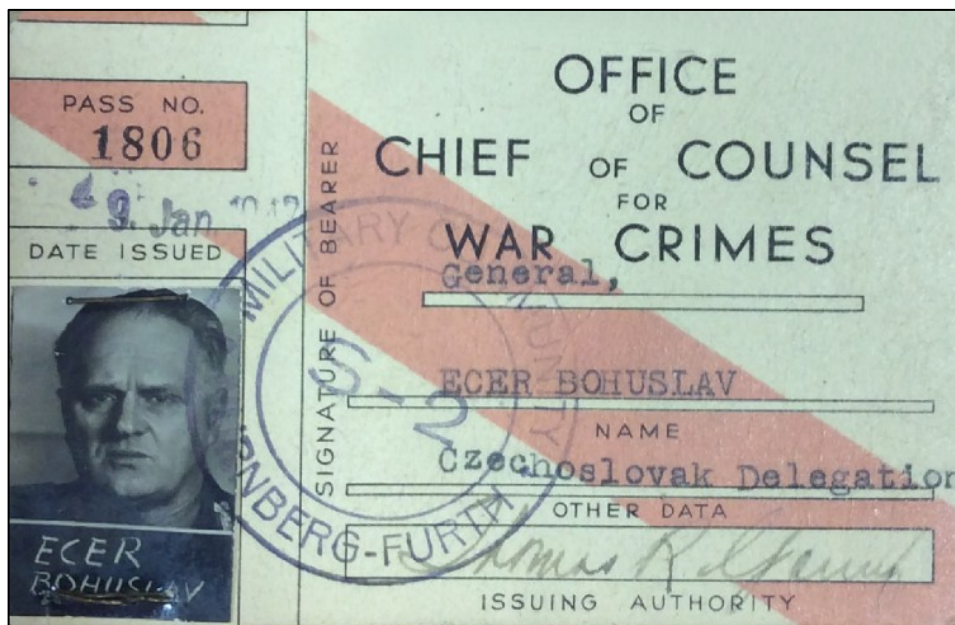
Příloha č. 43

Plánek soudní síně v Norimberku.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 44

Identifikační kartička, která opravňovala Bohuslava Ečera ke vstupu do Justičního paláce v Norimberku.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 45

Ečerova sekretářka Miluše Kašliková.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 46

Sovětská delegace z Norimberku na procházce Prahou. Uprostřed jde vedle Bohuslava Ečera jeho sekretářka Miluše Kašliková.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

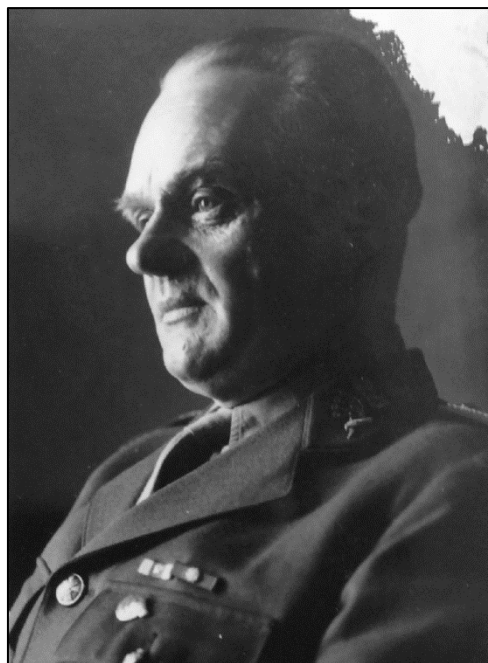
Příloha č. 47

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

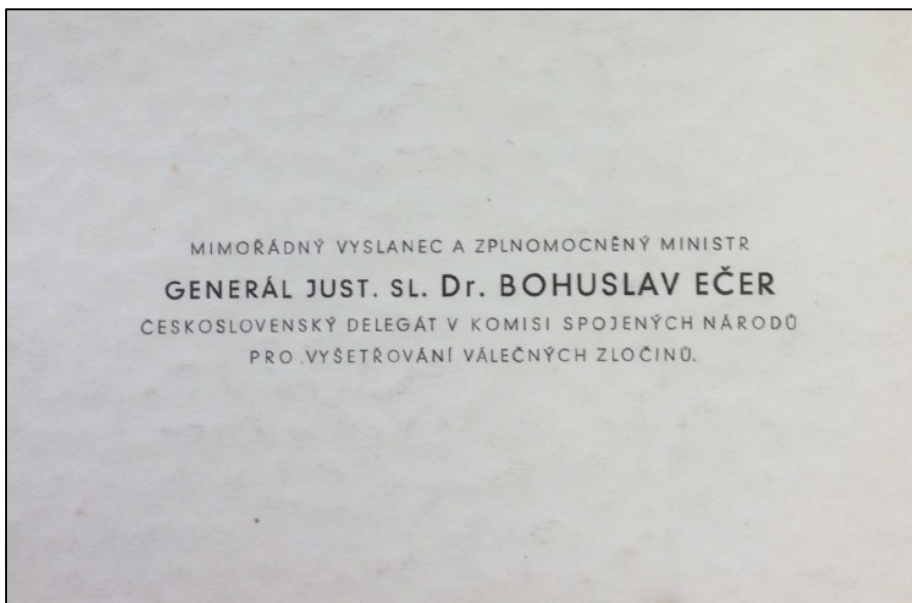
Příloha č. 48

gen. JUDr. Bohuslav Ečer.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 49

Vizitka Bohuslava Ečera jako československého delegáta v KSN.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 50

Ještě poslední pročetí o tom, co generál Dr. Ečer vyprávěl a co Edvard Cenek zapsal, než bude rukopis odevzdán nakladatelství „Naše vojsko“.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 51

„Ať žije generál Ečer.“ 10. května 1946 na hradním nádvoří.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 52

Fotografie pořízená u příležitosti návštěvy Prahy generálmajora Iona Nikičenka, hlavního sovětského soudce při IMT. Uprostřed sedí Bohuslav Ečer, po jeho levici sedí Iona Nikičenko. Blondýnka sedící ob jedno místo po levici Nikičenka je Ečerova dcera Jarmila.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 53

Ministr spravedlnosti Dr. Prokop Drtina uvítal hlavního žalobce IMT Roberta Jacksona na ruzyňském letišti. Zleva: Prokop Drtina, Bohuslav Ečer, Robert Jackson.

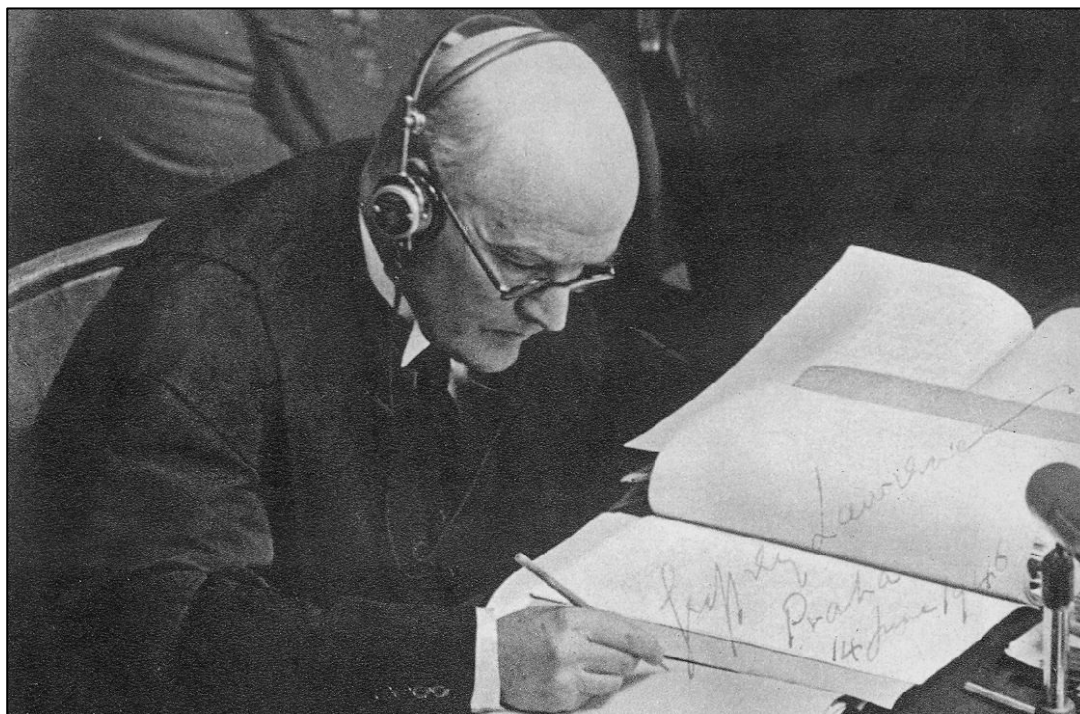
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 54

Robert Jackson děkuje Dr. Kozákovi za pozvání na proces s K. H. Frankem. Vlevo zády stojí Dr. Kozák, vedle něj v uniformě Dr. Ečer a úplně vpravo Robert Jackson.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 55

Předseda IMT v Norimberku Geoffrey Lawrence podepsal za své návštěvy v Praze 14. června 1946 svůj snímek, pořízený za přelíčení v Norimberku.
Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

Příloha č. 56

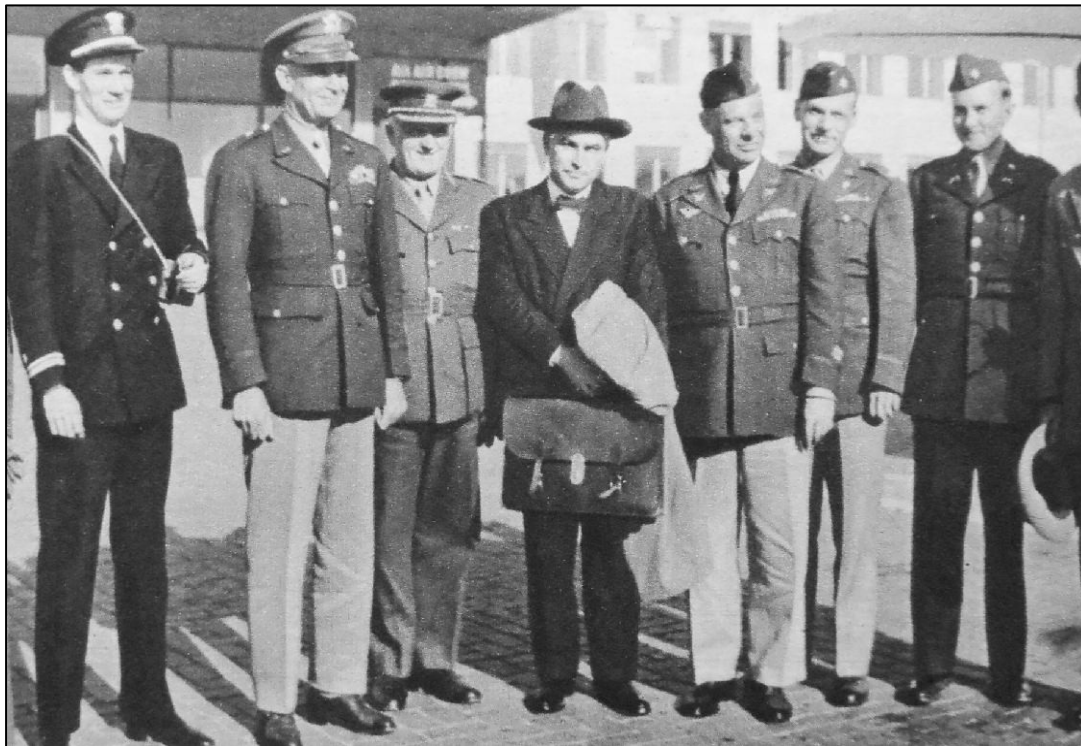
Předseda IMT Geoffrey Lawrence s Bohuslavem Ečerem při své návštěvě v Praze v červnu 1946.
Zdroj: Ečer – Norimberský soud.

Příloha č. 57

Americký generál M. G. White vyznamenává gen. Ečera řádem „Legion of Merit“. Frankfurt, leden 1946.
Zdroj: Nový svět, 10. březen 1946.

Příloha č. 58

10. května 1946 navštívila delegace americké prokuratury při IMT Prahu. Zleva: náměstek hlavního prokurátora Thomas D. Dott, brig. gen. Robert Gill, gen. Bohuslav Ečer, plk. Amen, plk. Arthur Kimball, mjr. F. Jay Niemtz, syn hlavního prokurátora IMT R. Jacksona por. V. M. E. Jackson.
Zdroj: Nový svět, 22. květen 1946.

Příloha č. 59

KOLEGIUM DOKTORŮ PRÁV MASARYKOVY UNIVERSITY V BRNĚ
dovoluje si Vás pozvat na přednášku mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra,
plukovníka just. sl.

JUDr. BOHUSLAVA EČERA,
československého delegáta v Komisi Spojených Národů pro vyšetřování válečných zločinů,
na téma

Právo v boji s nacismem.

Několik základních problémů právních souvisících s potrestáním německých
válečných zločinců.

Přednáška se koná v pondělí dne 15. října 1945 o 18. hodině
v sále Typos v Brně, Jesuitská ulice.

Vstup volný.

Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

Příloha č. 60

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE

Pátek dne 17. května 1946 o 18. hod.
Stalinovo nám. před novou radnicí v M. Ostravě

Zplnomocněný ministr a zástupce československé vlády
v komisi pro otázku válečných zločinců v Norimberku

generál justiční služby soudruh

JUDr. BOH. EČER

promluví na velkém veřejném projevu

Na thema: **Nejen Španělsko -
ale i Německo je nebezpečím**

Mezinárodní situace s hlediska Norimberského procesu

Každý poctivý člověk
přijde si poslechnouti muže,
který jménem Československa
prosadil ve světě
spravedlivé potrestání
nacistického Německa

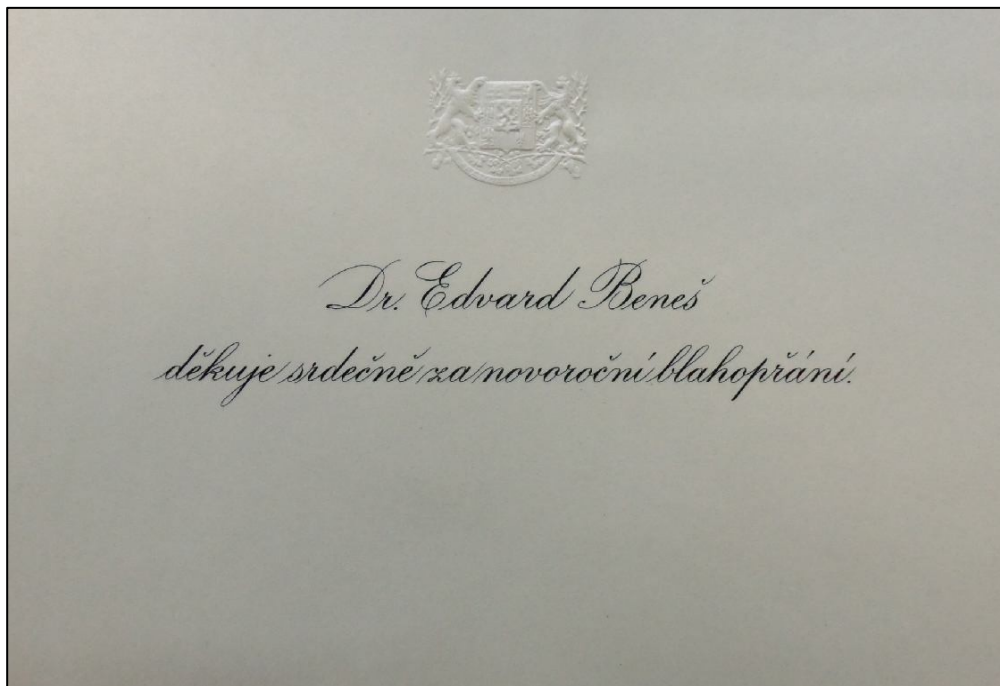
K účasti Vás zve: Československá sociální demokracie v Mor. Ostravě

Pozvánka na přednášku Bohuslava Ečera.

Zdroj: VHA, Archivně nezpracovaná pozůstalost gen. Bohuslava Ečera.

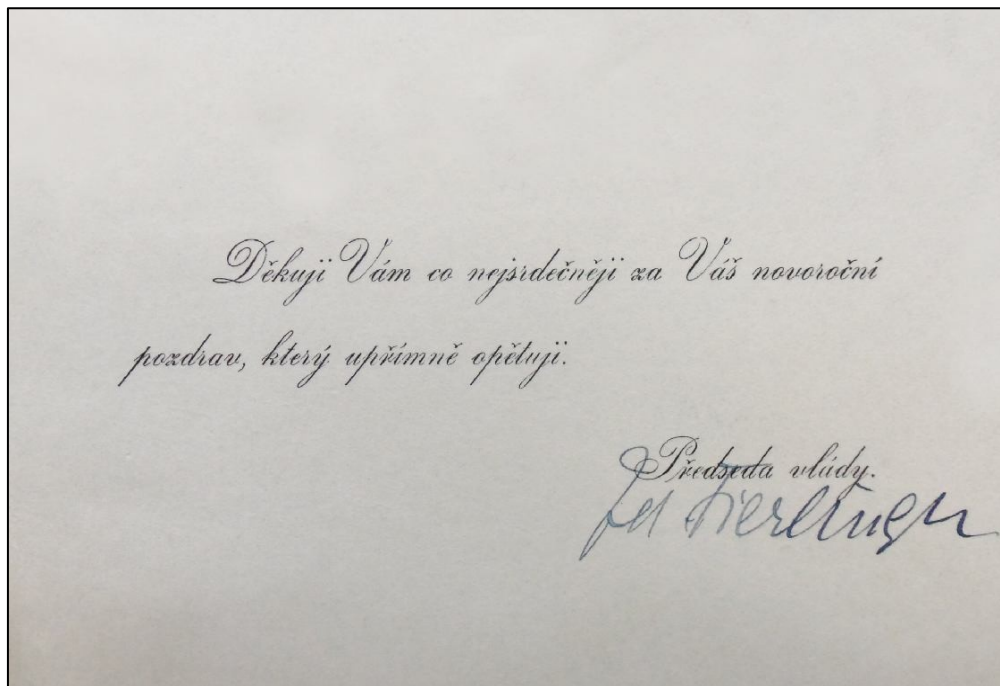
Příloha č. 61

Poděkování za novoroční přání od prezidenta Edvarda Beneše, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

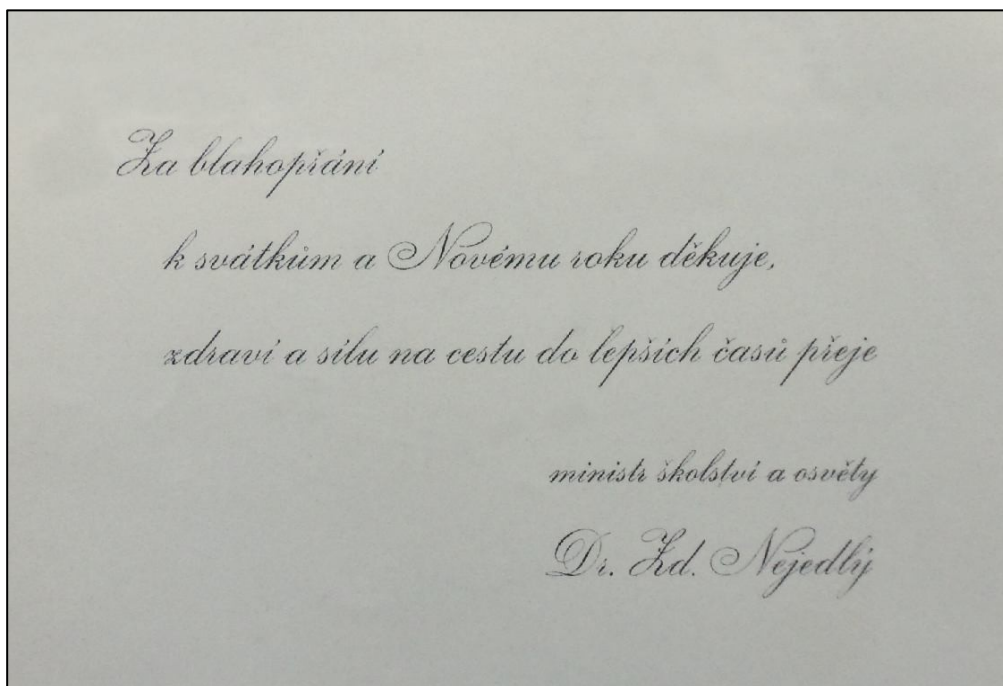
Příloha č. 62

Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Zdeňka Fierlingera, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

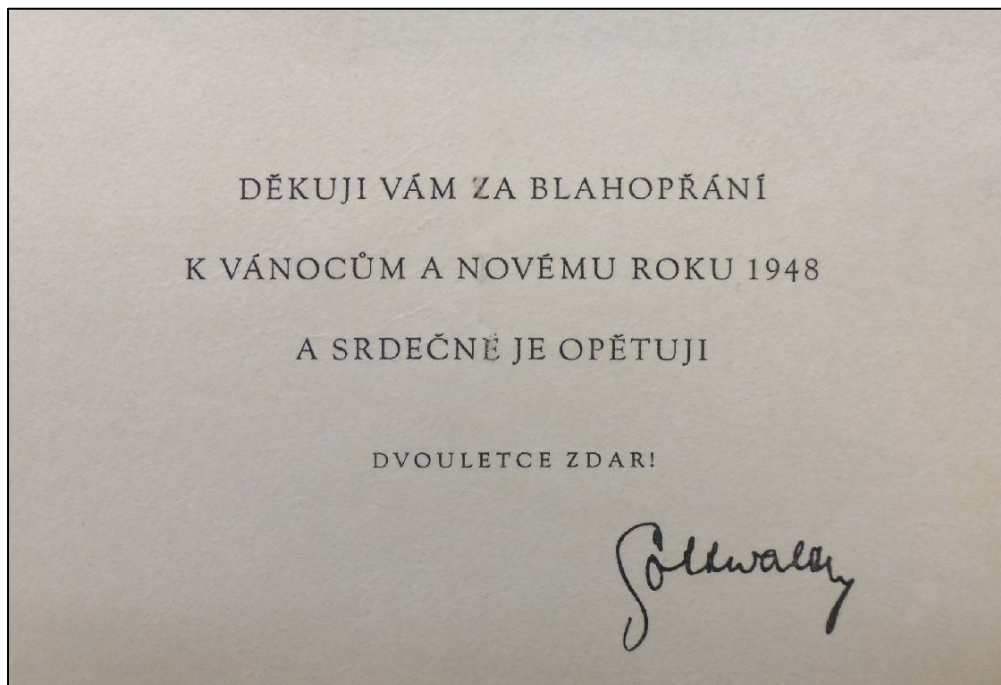
Příloha č. 63

Poděkování za novoroční přání od ministra školství a osvěty Zdeňka Nejedlého, leden 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 64

Poděkování za novoroční přání od předsedy vlády Klementa Gottwalda, leden 1948.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání pro válečných zločinců 1942 - 1949.

V Lysé n. L. dne 16. října 1946.

Vážený pane generále!

V dnešní významný den, kdy konečně spravedlnosti nad norimberskými zločinci bylo učiněno radost, vzpomínáme s vděčností na Vaše zásluhy a provedení celého procesu a objasnění naší nevinny na hrůzavých událostech posledních let.

Mnoho jsme o tom i o Vaší práci slyšeli ze úst.

Přejeme Vám, pane generále, v daleší Vaší činnosti pro republiku pevného zdraví.

V hluboké úctě

za záškolnou samosprávu měšťanské školy chlapecké

v Lysé n. L.

Edmud Janecěk,
jornatel.

Jindřich Ložek,
místostarosta.

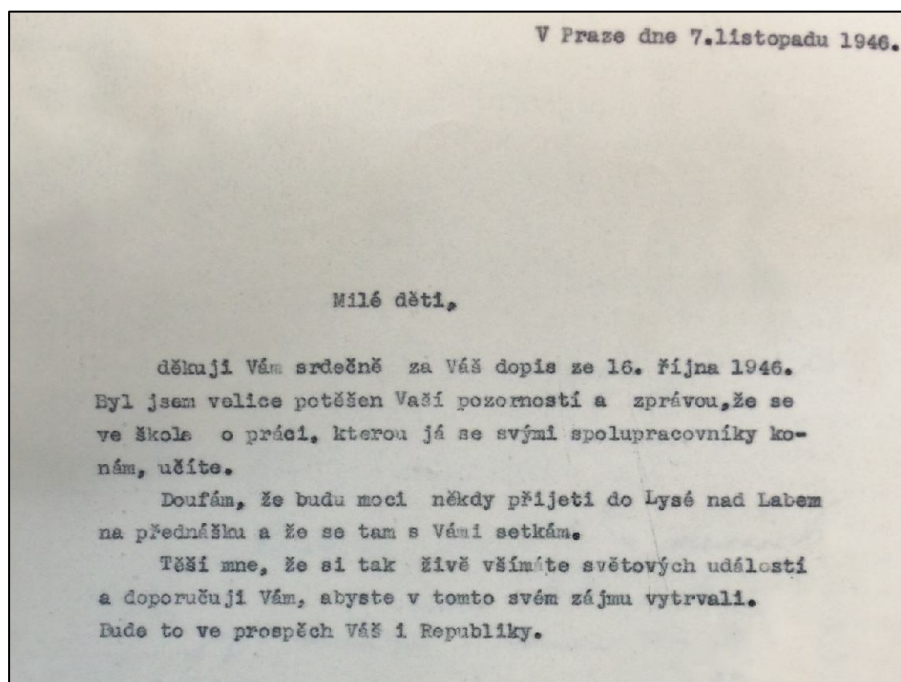
Edmud Misaar,
starosta.

Vladislav Jirák,
člen výboru

Dopis od žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 16. října 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

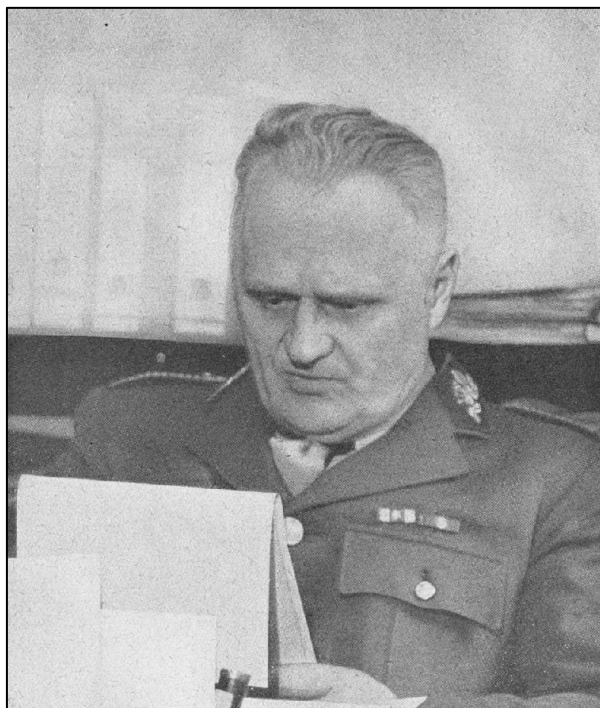
Příloha č. 66

Odpověď Bohuslava Ečera na dopis žáků měšťanské školy v Lysé nad Labem ze dne 7. listopadu 1946.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 67

Gen. JUDr. Bohuslav Ečer při práci, rok 1946.

Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.

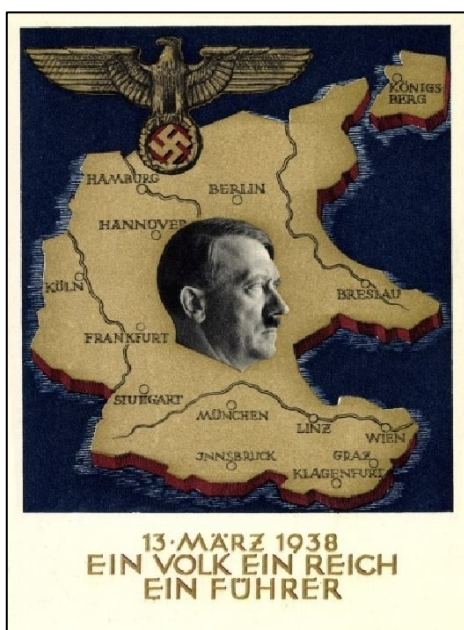
Příloha č. 68

Bohuslav Ečer v kruhu rodinném, Brno 1946. Zleva: dcera Naděžda, manželka Ludmila, Bohuslav Ečer, dcera Jarmila.

Zdroj: Ečer – Jak jsem se stíhal.

Příloha č. 69

Německá pohlednice vydaná u příležitosti anšlusu Rakouska 13. březen 1938. Území Říše zde nezahrnuje Čechy a Moravu.

Zdroj: www.akpool.co.uk

Příloha č. 70

Německá poštovní známka vydaná u příležitosti plebiscitu o připojení Rakouska k Říši. 10. duben 1938. Povšimněme si vlajky, která kopíruje i státní hranice Říše, ta zde zahrnuje i Čechy a Moravu. Tedy budoucí Protektorát.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 71

Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 72

Fotografie nacistických zločinů v Charkově z roku 1942. Jako důkaz je zachránil pplk. Jan Malý.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 73

Ministr zahraničních věcí Jan Masaryk na otevření výstavy „Zločiny nacismu“, dne 12. července 1945.

Zdroj: Ečer – Jak jsem je stíhal.

MINISTERSTVO VNITRA.

Zn.060/9-3/6-1949-II/2.

V Praze dne 13.června 1949.

Úřad předsednictva vlády,
tajemník předsedy vlády,
tajemníci 3 náměstků předsedy vlády,
všechna ministerstva,
nejvyšší účetní kontrolní úřad,
státní úřad plánovací

P r a h a .

Likvidace úřadu československého delegáta v komisi Spojených národů
pro válečné zločiny

Příl.:

Dne 6.prosince 1946 se usnesla vláda na návrh ministra vnitra ze dne 28.lístopadu 1946,č.j.Z-s-3019/2154-28/11-46/3, že souhlasí s tím, aby Československo při dalších procesech proti vedoucím činitelům nacistického Německa, které budou konány v Norimberku, zastupovala delegace, složená z

- a/ vysl.gen.dr. E ť e r a , jako vedoucího delegace;
- b/ stálého zástupce vedoucího delegace, kterého určí ministr spravedlnosti;
- c/ zástupce ministerstva vnitra, kterého určí dodatečně ministr vnitra;
- d/ zástupce hlavního štábu, kterého určí dodatečně ministr národní obrany.

Vláda uložila ministru spravedlnosti, aby se dohodl s ministrem financí a předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu o tom, jakým způsobem bude postaráno o úhradu nákladů, nezbytně spojených s činností delegace.

Vládní delegát dr.B.Eřer nyní hlásí, že procesy s válečnými zločinci v Norimberku byly ukončeny dne 11.dubna 1949.

Ministerstvo vnitra navrhuje proto, aby vláda se usnesla takto:

Vláda bere se souhlasem na vědomí, že funkce delegace, která zastupovala Československo při procesech konaných v Norimberku proti válečným zločincům, v důsledku ukončení norimberských procesů se skončila dnem 11.dubna 1949.

Vláda zrušuje úřad československého delegáta v komisi Spojených národů pro válečné zločiny v Praze; likvidaci úřadu provede dosavadní československý delegát prof.dr.B.Eřer v dohodě s ministerstvem vnitra, kterému odevzdá spisy a v dohodě s ministerstvem financí a Nejvyšším účetním kontrolním úřadem.

Provedou: ministři vnitra a financí v dohodě s předsedou nejvyššího účetního kontrolního úřadu.

Zasílá se v opise na vědomí Národní bance československé v Praze.

Za správnost vyhotovení:

M i n i s t r
Nosek v.r.

Rozhodnutí o likvidaci Úřadu československého delegáta v KSN, 13. červen 1949.

Zdroj: NA, Fond 615, Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942 - 1949.

Příloha č. 75

Dům Bohuslava Ečera v Brně, Černá pole, Josefa Uhra 14-16.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Příloha č. 76

Chata Bohuslava Ečera v Ležánkách u Tišnova.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část, Bohuslav Ečer „Právník“.

Příloha č. 77

Fotografie Bohuslava Ečera z osobního spisu StB.
Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 14. část,
Bohuslav Ečer „Právník“.

Příloha č. 78

Fotografie Bohuslava Ečera a Karla Křepelky pořízená agentem StB.
Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 79

Karel Křepelka na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

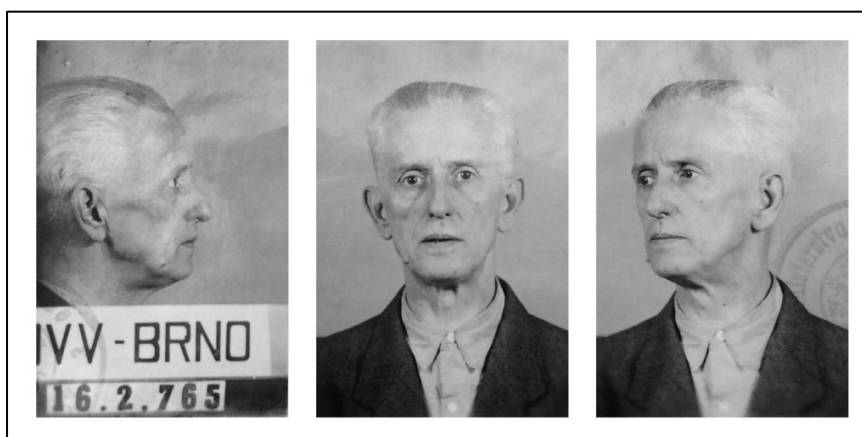
Příloha č. 80

Jarmila Horáková na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

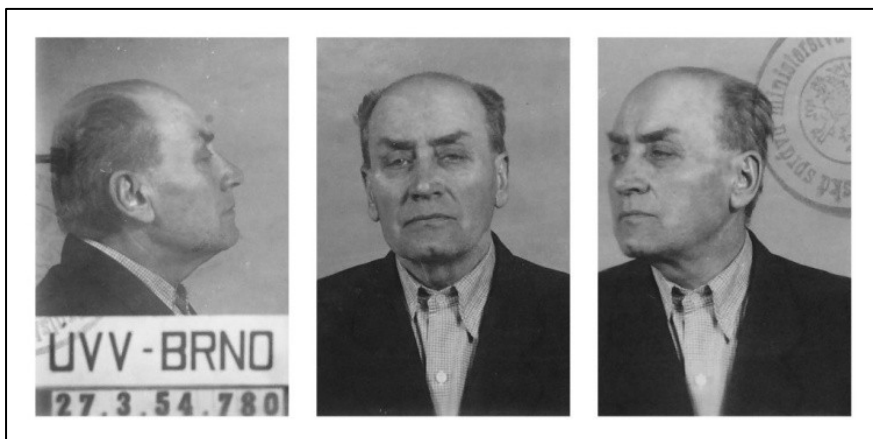
Příloha č. 81

Ladislav Vacarda na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

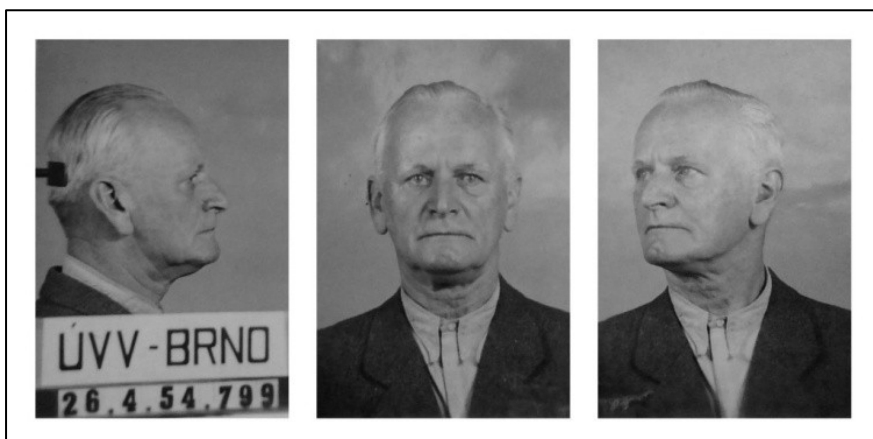
Příloha č. 82

František Krček na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

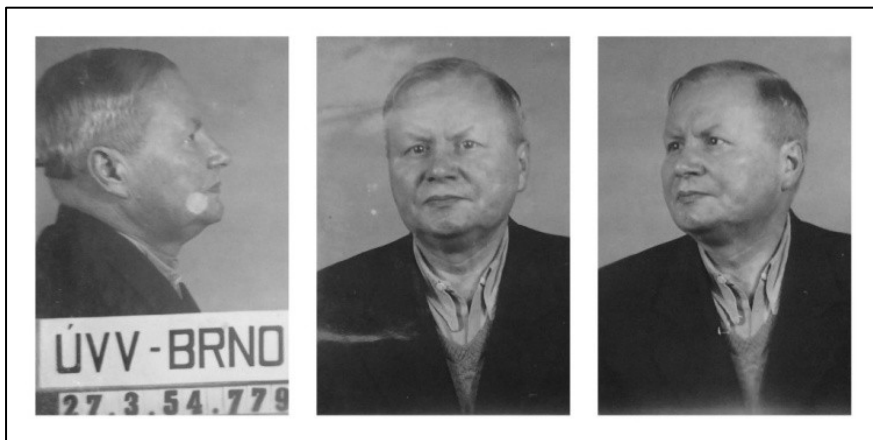
Příloha č. 83

Josef Paták na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

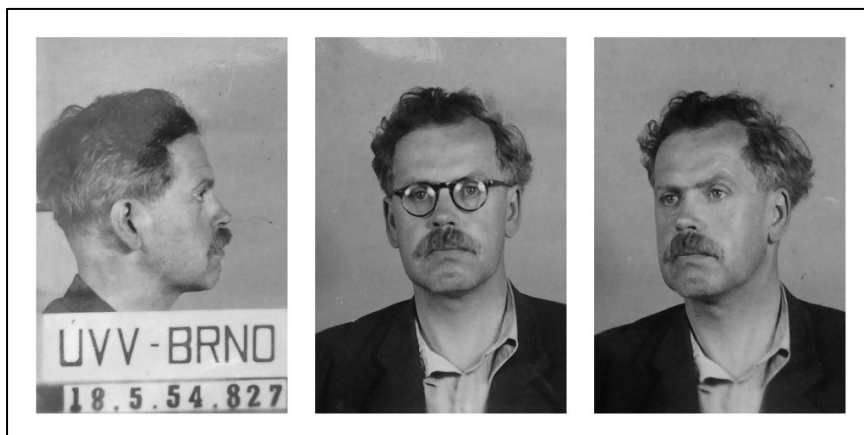
Příloha č. 84

Edmund Fischer na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 85

Egon Weinberger na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 86

Rudolf Lukašík na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 87

Milošlav Horák na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 88

Karolína Pištěková na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.

Příloha č. 89

Marie Křepelková na snímkách StB.

Zdroj: ABS, fond. R/Brno, sign. R198-Brno, 1. část, Křepelka Karel a spol.